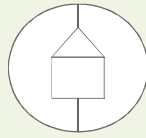

Studio B&M

PROJEKTOVÁNÍ, OCHRANA KRAJINY

PREVENTIVNÍ HODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU CHKO ŽELEZNÉ HORY

K ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU NA ÚZEMÍ CHKO

2020

KRAJINA

ÚAP Jev 17a krajinný ráz, 17b – vymezení krajin, podklad

2020

3. aktualizace materiálu Hodnocení krajinného rázu velkoplošného chráněného území CHKO Železné hory:

- zapracování připomínek vzniklých používáním stávajícího materiálu (připomínky ze strany úseku územního plánování, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a Krajského úřadu Kraje Vysočina),
- upřesnění a doplnění materiálu dle aktuálních změn v krajině,
- upřesnění hranic oblastí krajinného rázu a vymezených tzv. míst krajinného rázu a tzv. dotčeného krajinného prostoru dle aktuálního stavu,
- rozbor území z hlediska přípravy posouzení vhodnosti míst k umístování větrných a fotovoltaických elektráren, vytvoření mapy citlivosti z pohledu ochrany hodnot krajinného rázu (použitelnost jako informace pro územní plánování, informace zpracovateli aktualizace Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina (dále jen „ZÚR“) nebo podklad pro stanovisko k aktualizaci ZÚR,
- vytvoření aktuálních geografických dat ve formátu shapefile (*.shp) se základní topologií:
 - data oblastí a míst krajinného rázu (v polygonové reprezentaci),
 - předěly a vymežující horizonty, osy v krajině, hranice oblastí a míst krajinného rázu apod. (v liniové reprezentaci),
- body zájmů ochrany krajiny jako jsou dominanty apod. (v bodové reprezentaci)
- přepracování a doplnění konceptu ochranných podmínek a přepracování uspořádání celého materiálu hodnocení.

Akce:	Krajinný ráz území CHKO železné hory, část Krajina
Popis akce: <i>Hodnocení krajinného rázu velkoplošného chráněného území CHKO Železné hory, pořízení ÚAP jevu 17a, část jevu 17b (vymezení krajin a jejich charakteristika)</i>	
Metodika:	
Hodnocení je zpracováno v souladu s metodikou preventivního hodnocení Bukáček, R. Matějka, P. 1997: Metodika hodnocení krajinného rázu. Správa Chráněných krajinných oblastí ČR (v současné době Agentura ochrany přírody a krajiny), Praha. [http://www.nature.cz] a metodiky případového hodnocení autorů Vorel I., Bukáček R., Matějka P., Culek M., Sklenička P. 2004: Metodika posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz.	
Zadavatel:	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) Kaplanova 1931/1 148 00 PRAHA 11 - Chodov
Zpracovatel:	Mgr. et Ing. Roman Bukáček, Studio B&M, Žďár nad Sázavou – Praha
Datum:	30.11.2020

A OBSAH

A	Obsah.....	4
B	Úvod a cíle	7
B.1	Vymezení řešeného území	7
B.2	Cíle	7
B.3	Vyhodnocení území z hlediska ochrany krajinného rázu	8
B.4	Legislativní rámec ochrany krajinného rázu.....	9
B.4.1	Územně analytické podklady	9
B.4.2	Evropská úmluva o krajině	9
B.4.3	Zákonná deklarace ochrany krajinného rázu.....	11
B.5	Metodika.....	11
B.5.1	Teoretická a metodická východiska zpracování studie	11
B.5.2	Zvolený postup zpracování	13
B.5.3	Používané pojmy	14
C	Charakteristika vymezeného území	18
C.1	Přírodní charakteristika území.....	19
C.1.1	Geologie.....	19
C.1.2	Geomorfologie	19
C.1.3	Hydrologické podmínky, voda.....	20
C.1.4	Klimatické poměry	21
C.1.5	Flóra a vegetace	21
C.1.6	Fauna.....	22
C.2	Historický vývoj krajiny	23
C.3	Kulturní charakteristika	24
C.4	Znaky vytvářející estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu CHKO Železné hory	25
D	Krajiny CHKO Železné hory.....	26
D.1	Prostor CHKO Železné hory.....	26
D.2	Seznam krajin CHKO Železné hory	27
D.3	Vymezení krajin CHKO Železné hory.....	28
D.4	Charakteristika jednotlivých krajin CHKO železné hory	28
D.4.1	CHKOZH-K01 - Železné hory	28
D.4.2	CHKOZH-K02 - Chrudimská tabule - Chrudimsko.....	37
D.4.3	CHKOZH-K03 - Chotěbořsko – Golčovojevíkovsko	38
D.4.4	CHKOZH-K04 - Libicko - Ronovsko	47
D.4.5	CHKOZH-K05 - Dářská brázda.....	55
D.4.6	CHKOZH-K06 - Žehušicko.....	61
D.5	Hodnocení rázu jednotlivých krajin.....	66
D.5.1	Postup hodnocení	66
D.5.2	CHKOZH-K01 – Železné hory	67
D.5.3	CHKOZH-K02 - Chrudimská tabule.....	73

D.5.4	CHKOZH-K03 - Chotěbořsko – Gločovojevíkovsko	76
D.5.5	CHKOZH-K04 - Libicko – Ronovsko.....	81
D.5.6	CHKOZH-K05 - Dářská brázda.....	87
D.5.7	CHKOZH-K06 - Žehušicko.....	92
E	Dílčí krajinné prostory krajiny CHKO Železné hory.....	97
E.1	Vymezení jednotlivých dílčích krajinných prostorů	97
E.2	Charakteristika dílčích krajinných prostorů vymezených v krajině Železných hor na území CHKO železné hory [CHKOZH-K01].....	99
E.2.1	DKP01- Železnohorský hřbet.....	99
E.2.2	DKP02 – Chvaleticko.....	101
E.2.3	DKP03 - Podhradská kotlina	102
E.2.4	DKP04 – Prachovicko	104
E.2.5	DKP05 - Seč – Licibořice.....	105
E.2.6	DKP06 - Slatiňansko-Slavický areál.....	107
E.2.7	DKP07 - Údolí Chrudimky I.....	109
E.2.8	DKP08 - Údolí Chrudimky II.	111
E.2.9	DKP09 - Krásensko.....	113
E.2.10	DKP10 - Srnský les.....	115
E.2.11	DKP11 – Trhovokamenicko	116
E.2.12	DKP12 – Polom -Stružinec	118
E.2.13	DKP13 – Skutečsko.....	120
E.3	Charakteristika vymezených dílčích krajinných prostorů v krajině Chrudimské tabule na území CHKO železné hory [CHKOZH-K02].....	121
E.3.1	DKP14 – Slatiňany	121
E.4	Charakteristika vymezených dílčích krajinných prostorů v krajině Chotěbořska a Golčovojevíkovska na území CHKO železné hory [CHKOZH-K03].....	122
E.4.1	DKP15 – Chotěbořsko	122
E.4.2	DKP16 – Chotěboř.....	124
E.5	Charakteristika vymezených dílčích krajinných prostorů v krajině Libicka – Ronovska na území CHKO Železné hory [CHKOZH-K04].....	125
E.5.1	DKP17 – Libicko.....	125
E.5.2	DKP18 – Svahy údolí Doubravy - Běstvina.....	128
E.6	Charakteristika vymezených dílčích krajinných prostorů v krajině Dářské brázdy na území CHKO Železné hory [CHKOZH-K05].....	129
E.6.1	DKP19 – Sobíňovský hřbet.....	129
E.7	Charakteristika vymezených dílčích krajinných prostorů v krajině Žehušicka na území CHKO Železné hory [CHKOZH-K06]	131
E.7.1	DKP20 – Bousov - Lipovec.....	131
F	Cílová vize ochrany krajinného rázu CHKO Železné hory.....	134
F.1	Návrh cílové vize.....	134
F.2	Zásady ochrany krajinného rázu.....	135
G	Rámcové ochranné podmínky a doporučení	136
G.1	Podmínky ochrany krajinného rázu vymezených krajin v CHKO železné hory	136
G.1.1	CHKOZH-K01 - Železné hory	136

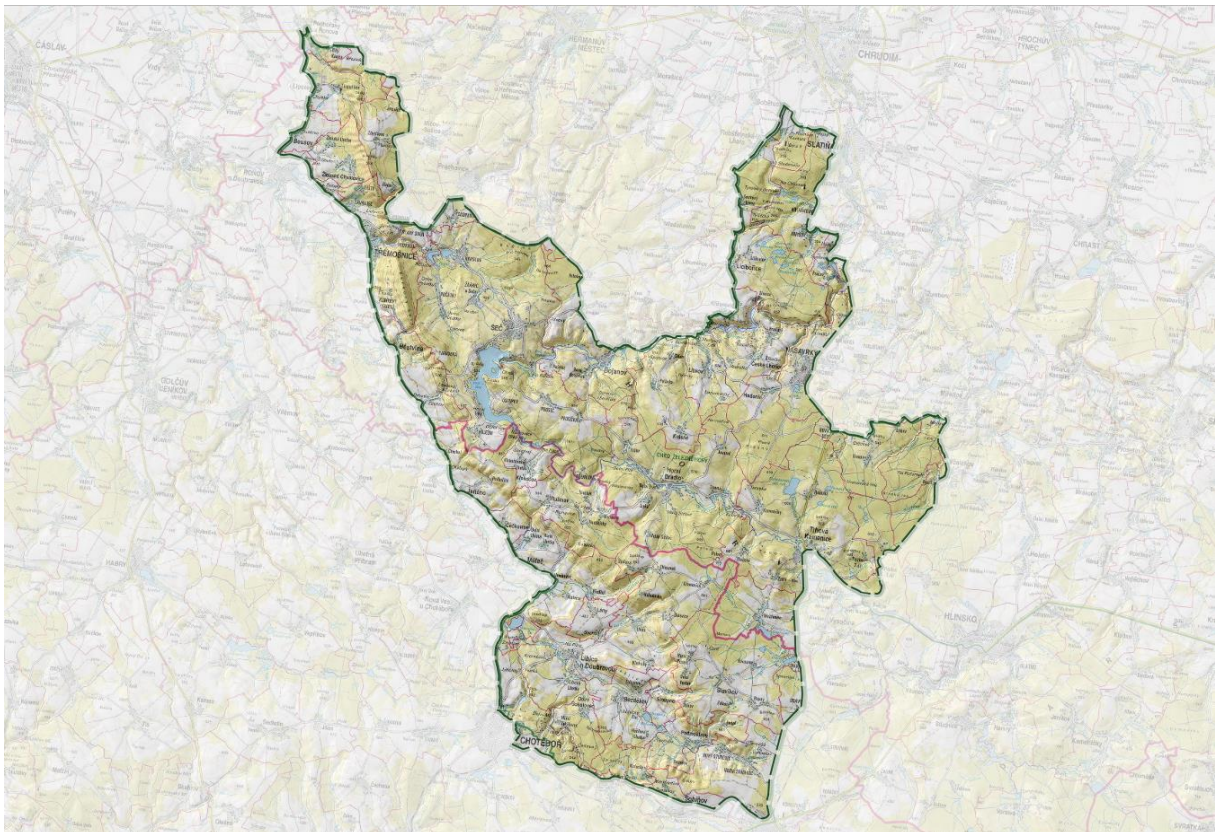
G.1.2	CHKOZH-K02 – Chrudimská tabule.....	141
G.1.3	CHKOZH-K03 – Chotěbořsko – Golčoviojeníkovsko.....	143
G.1.4	CHKOZH-K04 – Libicko – Ronovsko.....	145
G.1.5	CHKOZH-K05 - Dářská Brázda.....	147
G.1.6	CHKOZH-K06 - Žehušicko.....	150
G.2	Podmínky ochrany krajinného rázu vymezených dílčích krajinných prostorů CHKO Železné hory.....	152
G.2.1	DKP01 - Železnohorský hřbet.....	152
G.2.2	DKP02 - Chvaleticko	153
G.2.3	DKP03 - Podhradská kotlina	154
G.2.4	DKP04 - Prachovicko.....	155
G.2.5	DKP05 - Seč - Licibořice	156
G.2.6	DKP06 - Slatiňansko-Slavický areál.....	157
G.2.7	DKP07 - Údolí Chrudimky I.....	159
G.2.8	DKP08 - Údolí Chrudimky II.....	160
G.2.9	DKP09 - Krásensko.....	162
G.2.10	DKP10 - Srnský les.....	163
G.2.11	DKP11 - Trhovokamenicko	164
G.2.12	DKP12 – Polom-Stružinec	165
G.2.13	DKP13 - Skutečsko.....	167
G.2.14	DKP14 - Chrudimsko	168
G.2.15	DKP15 - Chotěbořsko	169
G.2.16	DKP16 - Chotěboř	170
G.2.17	DKP17 - Libicko	170
G.2.18	DKP18 – Svahy údolí Doubravy - Běstvína.....	173
G.2.19	DKP19 – Sobíňovský hřbet.....	175
G.2.20	DKP20 - Žehušicko.....	176

B ÚVOD A CÍLE

B.1 VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Jak je uvedeno na stránkách o CHKO, jsou Železné hory severozápadním výběžkem Českomoravské vrchoviny pozvolna spadající do roviny Polabí na severu a na jihu se prudce klonící do luhu řeky Doubravy. V roce 1991 byla na části tohoto území vyhlášena Chráněná krajinná oblast Železné hory. K nejvýraznějším znakům oblasti patří zlomový hřeben, tzv. Železnohorský hřbet, hluboká údolí řeky Chrudimky a jejích přítoků, říční nivy s drobnou mozaikou luk a pastvin s břehovými porosty, lesní komplexy, rozsáhlé bučiny, louky a pole ve vrchovinném reliéfu, drobná venkovská sídla převážně pozdějšího založení. Tyto základní znaky utváří základní rysy krajinného rázu. Území oplývá dlouhou historií, která v sobě nese stopy od doby Keltů až po architekturu dneška.

Území CHKO o rozloze 284 km² se nachází v severní části Českomoravské vrchoviny a zaujímá prostor mezi sídly Ronov nad Doubravou, Chotěboř, Trhová Kamenice, Slatiňany a Prachovice.

Mapka 1 Vymezení řešeného území, hranice CHKO Železné hory

B.2 CÍLE

Cílem zadané práce je vypracování aktualizované studie hodnocení krajinného rázu velkoplošného chráněného území CHKO Železné hory ve správní působnosti Správy Chráněné krajinné oblasti CHKO Železné hory:

1. doplňující analýza území z hlediska krajinného rázu a zjištění účinnosti a dosavadní praxe s předchozí verzí hodnocení krajinného rázu CHKO Železné hory,
2. vypracování aktualizované verze rozborové části
3. vypracování návrhové části, návrh ochrany zjištěných charakteristických znaků a hodnot, jejich vztahů v krajině stanovením podmínek a doporučení,
4. získání údajů pro územně analytické podklady (ÚAP) v části správního území ORP dle vyhlášky č. 500/2006 Sb. a výchozího právního předpisu zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

B.3 VYHODNOCENÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Vyhodnocení území z hlediska ochrany krajinného rázu představuje formu preventivního hodnocení, jež je zpracováno jako krajinářsko-analytický dokument s rozborovou a návrhovou částí, která je věnována stanovení ochranných podmínek a odstupňované ochraně krajinného rázu k zajištění ochrany pozitivních hodnot krajinného rázu předmětného území. Výsledky hodnocení jsou především určeny pro činnost orgánu ochrany přírody a krajiny při ochraně krajinného rázu ve smyslu §12 zák. č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Výsledný materiál obsahuje však zároveň poznatky a zájmy ochrany přírody a krajiny, které je možné přenést do nástrojů územního plánování. Materiál za tímto účelem vymezuje oblasti a především místa krajinného rázu, identifikuje typické znaky krajinného rázu a charakteristické rysy krajiny a uvádí jejich hodnoty.

Hodnocení krajinného rázu se pohybuje na pomezí exaktně vyjádřitelných a neměřitelných hodnot, neboť pracuje s pojmy, jako jsou: estetická či přírodní hodnota krajinného rázu, harmonické měřítko krajiny, vztahy v krajině, kulturní dominanty aj. Z tohoto důvodu je uvedena snaha zpracovatele studie uvést maximální možnou objektivizaci zjištěných výsledků jednotnou formou ve smyslu dnes obecně používané metodiky preventivního hodnocení krajinného rázu (Bukáček et Matějka, 1998) a metodiky případového hodnocení (Vorel et al, 2004).

Hodnocení je věnováno hlavním aspektům charakteru a rázu krajiny vymezeného území - přírodním podmínkám - přírodní charakteristika, stopám kulturně-historického vývoje - kulturní a historická charakteristika, vizuálním (percepčním) hlediskům - krajinná scéna, obraz sídla v krajině, vyhodnocení vztahů v krajině - prostorové, funkční vztahy v krajině, vyhodnocení sídelní struktury území z hlediska urbanistické struktury, cenné architektury, obrazu sídel v krajině a jeho rozvojových možností.

Uvedená metodika vede v závislosti na odlišnosti krajinného rázu částí krajiny, která je dána přítomností specifických znaků krajinného rázu, jejich hodnot a vlastností vytvářejících typické rysy krajiny, krajinného obrazu či celých scénérií a jedinečností a neopakovatelností uspořádání těchto znaků vytvářejících určitou identitu krajiny (krajinnou scénu, krajinný obraz), k rozčlenění území na oblasti krajinného rázu a místa krajinného rázu.

Každý vyhodnocený znak krajinného rázu je určité povahy (přírodní, kulturní, historické) a je vyjádřením některé z hlavních charakteristik území abstrahujících přírodní podmínky území, nebo jeho historický vývoj, kultivaci a formy současného využití.

Preventivní hodnocení se zabývá pohledem na osídlení podle jeho významu v obraze krajiny a podle přítomnosti hodnot urbanistické struktury a lidové architektury. Jedním z hlavních výstupů materiálu je návrh ochrany krajinného rázu včetně stanovení ochranných podmínek. Navržená ochranná opatření rámcovým způsobem usměrní v základních rysech charakter a rozsah rozvoje sídel v řešeném území.

Výsledný soubor údajů je důležitou pomůckou orgánu ochrany přírody při posuzování očekávaného vlivu navrhovaných záměrů využití území na krajinný ráz. Hodnocení území z hlediska krajinného rázu (preventivní hodnocení) se bude využívat při tvorbě územně analytických podkladů, eventuálně při tvorbě územní studie.

B.4 LEGISLATIVNÍ RÁMEC OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

B.4.1 ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

Dalším cílem je identifikace jevů nezbytných pro koordinaci územně analytických podkladů (ÚAP). Jedná se především o identifikaci a delimitaci „krajín“ (dříve „oblastí krajinného rázu“) a „dílků krajinných prostorů“ (dříve „místa krajinného rázu“) a o definici jejich přírodní, kulturní a historické charakteristiky a stanovením ochranných podmínek.

Aby bylo možno definovat jednotlivé charakteristiky hodnoceného území, jednotlivých krajín a jejich dílků krajinných prostorů, je soustředěna pozornost na přírodní rámeček území, jeho historický vývoj a kulturní kvalitu s důrazem na přítomnosti lokalit s cennou architekturou, přítomnosti dochované původní architektury, rozbor krajiny z hlediska její stávající struktury a typu a z hlediska přítomnosti území s krajinářsko-estetickými hodnotami a harmonickým měřítkem. Součástí rozboru jednotlivých krajín a jejich dílků krajinných prostorů je i návrh ochranných opatření sloužících k zachování pozitivních hodnot využitelných v činnosti orgánů ochrany přírody.

Uvedené hodnocení je využitelné jako podklad v pořizování ÚPP a ÚPD. Aspekty krajinného rázu pak mohou být uplatňovány v územně analytických podkladech obcí – podkladech pro rozbor udržitelného rozvoje území, jsou součástí sledovaného jevu 17a uvedeného v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky ke Stavebnímu zákonu č. 500/2006 Sb. v aktualizovaném znění. Vymezení uvedených krajín je možné přijmout zároveň jako součást sledovaného jevu 17b krajiny a krajinné okrsky též vyhlášky. Tyto podklady lze aplikovat při tvorbě územních a regulačních plánů obcí a zásad územního rozvoje Kraje Vysočina. Dle přílohy č. 5 uvedené vyhlášky obsahuje územní plán „koncepti uspořádání krajiny, včetně vymezení ploch a stanovení podmínek pro změny v jejich využití a dále regulační plán obsahující „podmínky pro ochranu hodnot charakteru území“. V současné době je možné aplikovat ochranu krajinného rázu nejen prostřednictvím uvedeného jevu 17a, případně 17b., ale zároveň aplikovat podmínky a doporučení ochrany krajinného rázu přímo v územním plánování na krajské i obecní úrovni.

B.4.2 EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ

Vymezení charakterově specifických oblastí a míst krajinného rázu koresponduje s požadavky Evropské úmluvy o krajině (EÚK) z roku 2000, která byla Českou republikou ratifikována v roce 2004. Tato úmluva počítá s ochranou krajiny uplatňovanou na veškerém území. Uvádí se v ní, že: „ochrana krajiny znamená činnosti směřující k zachování a udržení význačných nebo charakteristických rysů krajiny, odůvodněné její dědičnou hodnotou, vyplývající z její přírodní konfigurace a/nebo z lidské činnosti“ a dále „týká se jak krajín, které mohou být považovány za pozoruhodné, tak krajín běžných a narušených“.

Závazky vyplývající z Evropské úmluvy o krajině se promítají jak do zájmů památkové péče, tak i ochrany přírody a krajiny a musí být koordinovány nástroji územního plánování. Poznatky preventivního hodnocení krajinného rázu území a vymezení oblastí a míst krajinného rázu (krajinných celků s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, odrážející se v souboru jejich typických znaků...) korespondují zejména s Článkem 6 – Zvláštní opatření, bodem C, který je dále uveden:

C) Vymezení a hodnocení

1. Za aktivní účasti zainteresovaných stran, v souladu s článkem 5 c, a za účelem zlepšení úrovně znalosti svých krajin se každá Strana zavazuje:
 - a)
 - i. vymežit své vlastní typy krajiny na celém svém území;
 - ii. analyzovat jejich charakteristiky, síly a tlaky, které je mění,
 - iii. zaznamenávat jejich změny;
 - b) vyhodnotit takto vymezené krajiny s ohledem na zvláštní hodnoty, které jsou jim připisovány zainteresovanými stranami a dotčeným obyvatelstvem.
2. Tyto vymežující a hodnotící postupy budou provázeny výměnou zkušeností a metodologie, organizovanou mezi Stranami na evropské úrovni podle článku 8.

Regionální identita a problematika sociálního a ekonomického rozvoje území. Vymezení krajiny a jejich dílčích částí se stanovením kritérií, podmínek a doporučení ochrany krajinného rázu může sloužit jako jeden z impulsů pro vnímání regionální identity, pro postupné vytváření regionálního povědomí a vnímání regionu obyvateli jako specifického, něčím zvláštního a neopakovatelného území. Poznání minulosti a uvědomění si specifických rysů a hodnot krajinného rázu může sloužit k tzv. „regionální identifikaci“ obyvatel. Identifikace (ztotožnění se) obyvatel se svým regionem může přispět k rozvoji specificky orientované turistiky (přivedení zájemců o určité - marketingově zpracované - hodnoty a specifika území) či k podpoře určitých (regionálně specifických) odvětví zemědělství (např. plodin nebo hospodářských zvířat) – nastavení využití potenciálů území. K tomu bude nutná pochopitelná a kreativní komunikace s obyvatelstvem, osvěta a výchova, jak požaduje i Evropská úmluva o krajině.

Článek 5 EÚK: Všeobecná opatření

Každá Strana se zavazuje:

1. právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity;

Hodnocení krajinného rázu předkládá návrh vymezení krajin na území CHKO Železné hory ve vazbě k širšímu území krajů Vysočina a Pardubický.

2. zavést a provádět krajinné politiky, zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny, prostřednictvím přijetí specifických opatření uvedených v článku 6;

Ochrana krajinného rázu je jedním z nástrojů politiky zaměřené na ochranu a plánování rozvoje krajiny, předkládá opatření formou ochranných podmínek a doporučení.

3. zavést postupy pro účast veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajinných politik zmiňovaných v písmenu b) výše.

Materiál hodnocení slouží jako podklad územního plánování v rámci komplexu tzv. územně analytických podkladů ve smyslu přílohy č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb. (ve znění vyhlášky č. 13/2018 Sb.), řeší jevy č. 17a a částečně 17b, dotýká se dalších jevů, zejména řady hodnot v území.

B.4.3 ZÁKONNÁ DEKLARACE OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Ochrana krajinného rázu (dále jen „KR“) je zakotvena v §12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (dále jen „zákon“):

(1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, estetických hodnot, kulturních dominant krajiny, harmonického měřítká a harmonických vztahů v krajině.

(2) K umístování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

(4) Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody 9a)

B.5 METODIKA

B.5.1 TEORETICKÁ A METODICKÁ VÝCHODISKA ZPRACOVÁNÍ STUDIE

Teoretická a metodická východiska strategie se opírají o pojetí ochrany krajinného rázu v ČR ve smyslu §12 zák. č. 114/1992 Sb. a o zkušenosti s využitím metodických postupů pro případové posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz (Vorel et al., 2004) a preventivního hodnocení estetické a přírodní hodnoty krajinného rázu, s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, měřítká krajiny, kulturních dominant a vztahů v krajině (Bukáček, Matějka, 1998 – 2007) s důrazem na zachování pozitivních znaků a hodnot jednotlivých charakteristik krajinného rázu. Identifikace pozitivních znaků a hodnot, jejich konfigurace a uplatnění v krajinné scéně vytváří ráz krajiny místa či celé oblasti.

Odlišnost rázu krajiny v různých územích kraje Vysočina, výraznost a jedinečnost znaků krajinné scény je velmi důležitá pro stanovení předmětu ochrany z pohledu citovaného §12 zákona č. 114/92 Sb. – srozumitelnou identifikací limitujících jevů a vlastností krajiny, vymezení oblastí a

míst krajinného rázu, vymezení krajinářsky exponovaných prostorů vyznačujících se vysokou estetickou a přírodní hodnotou krajinného rázu lze získat posouzení únosnosti vlivu stavby, změny využití území a činnosti na krajinný ráz, resp. jeho pozitivní znaky a hodnoty. Strategie bude pracovat s pojmy typických a rozlišujících znaků. Identifikace vlastností krajiny vytvářejících krajinný ráz oblasti či místa, jak stanovuje výše zmíněný zákon, je důležitým a nezbytným krokem k jakémukoliv vyhodnocení dopadu stavby, změny využití území nebo konkrétní činnosti na krajinný ráz.

V krajinných scénách různých segmentů krajiny často nalézáme společné znaky. Hovoříme o krajinách podobného charakteru a máme na mysli především vizuální projev různých prvků, jevů a rysů krajiny - vizuální scénu (Christopher, 2004). V přítomnosti společných základních znaků přírodní, kulturní nebo historické charakteristiky tkví podstata určitých typů krajinného rázu. Krajinný ráz či charakter krajiny souvisí i s další vlastností, kterou je identita krajiny. Oproti pojmu krajinného rázu, ve kterém převládá vizuální aspekt a estetické hodnoty, nabývá v pojmu identita na důležitosti kulturní význam a odlišnost určitého místa nebo oblasti, výrazná rozlišitelnost obrazu krajiny a přítomnost výrazných a rázovitých stop kulturního a historického vývoje krajiny. Regionální typy rázu krajiny jsou závislé na charakteru a identitě krajiny.

Ochrana krajinného rázu spočívá v ochraně pozitivních znaků a hodnot krajinného rázu definovaných z pohledu přítomnosti znaků přírodní, kulturní a historické charakteristiky, VKP, ZCHÚ, harmonického měřítko a vztahů v krajině a přítomnosti pozitivních kulturních dominant (Bukáček, Matějka 1998). V případě konkrétního záměru je nutné nejprve identifikovat znaky krajinného rázu záměrem dotčeného prostoru, jejich hodnotu a míru uplatnění a vyhodnotit potenciální ovlivnění těchto hodnot daným záměrem. Jinak tomu je u preventivního hodnocení krajinného rázu, kdy je nutné identifikovat znaky a hodnoty krajinného rázu vymezeného území, stanovit jejich hodnotu a na základě toho vypracovat ochranné podmínky, které zajistí zachování identifikovaných hodnot a tedy zachování krajinného rázu ve smyslu ustanovení §12, zákona č.114/92 Sb.

Krajinný ráz je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou. To znamená, že existují v určitém místě nebo oblasti znaky těchto charakteristik, které společně vytvářejí zvláštnost – rázovitost krajiny (Salašová, 2006). Některé z těchto znaků jsou pro ráz krajiny zcela zásadní, jiné ráz pouze dotvářejí (Bukáček, Matějka, 1998). Změna či likvidace zásadních znaků bude způsobovat největší změny krajinného rázu v určitém místě či oblasti. Některé znaky mohou být pro harmonii krajiny sice příznivé, ale jsou poměrně běžné a v krajině časté (rozptýlená zeleň, doprovod vodotečí atd.). Jiné znaky jsou zcela ojedinělé a v krajině se nevyskytují běžně. Jsou to znaky jedinečné v rámci regionu nebo celého státu. Změna či likvidace jedinečných znaků může výrazně snížit přírodní či estetickou hodnotu krajinného rázu.

Únosnost zásahů do pozitivních hodnot krajinného rázu je poměrně složitá a odvíjí se od stanovení předem dohodnutých hranic a limitů daného území sloužících k zachování cenných a charakteristických znaků krajinného rázu a jejich hodnot vytvářejících charakter i osobitost krajiny.

Definice ochranných podmínek území z pohledu ochrany krajinného rázu v podstatě vychází z těchto kritérií. Ochranné podmínky a doporučení představují regulaci a směřování rozvoje území ve vztahu k zachování jeho krajinného rázu, tj. důležitých rysů, vztahů a vlastností, které vytváří hodnoty, harmonické vztahy a kvalitu daného prostoru. Vlastnosti prostředí jsou obtížně poznatelné, obtížně měřitelné nebo často vůbec neměřitelné. To se týká zejména tak obecných pojmů, jako je charakter či identita krajiny. Pokud pro vyjádření těchto vlastností máme jednotný rámeček – tím je díkce § 12 zákona, můžeme dojít k určitým hranicím – limitům, přes které nelze při změnách v krajině přejít. Pohyblivost ochranných podmínek a hranic zásahů do

charakteru krajiny závisí na okolnostech, které se proměňují velmi pomalu a mají velkou setrvačnost. Jsou to obecné kulturní aspekty morálky, úcty k hodnotám, úcty k přírodě, ke kultuře a tradicím, potřeby krásy a harmonie v krajině i v životě.

B.5.2 ZVOLENÝ POSTUP ZPRACOVÁNÍ

Postup vychází především z požadavku zadavatele deklarovaného ve znění uzavřené smlouvy a dle Metodických listů AOPK ČR. Cílem zpracovatele je nalezení optimálního postupu vedoucího k dosažení vytčených cílů vedoucích k zajištění strategie ochrany krajinného rázu na území kraje Vysočina. Základním požadavkem zadavatele je sjednocení ochrany krajinného rázu na území CHKO pomocí dílčích institutů a nástrojů ochrany krajinného rázu v následujícím schématu:

1. Rozbor území

- a. diferenciaci území kraje na vymežitelné územní jednotky vycházející z terminologie citovaného zákona – krajiny jako oblasti, dílčí krajinné prostory jako místa,
- b. identifikace znaků a hodnot těchto území, měřítka a vztahů v krajině, nalezení pozitivních hodnot území,
- c. nalezení vztahů mezi vymezenými územními jednotkami.

2. Návrh ochrany

- a. podmínky ochrany pozitivních hodnot krajinného rázu jednotlivých území a též z pohledu obecné ochrany na území CHKO,
- b. doporučení zajišťujícího sjednocenou aplikaci strategie ochrany krajinného rázu na území CHKO.

Základním krokem, jak uvádí zvolená metodika hodnocení (Bukáček, Matějka 1997) je diferenciaci území na specifické územní jednotky ve smyslu vymezení krajin a jejich dílčích prostorů, identifikace znaků krajinného rázu a klasifikace hodnot přítomnosti těchto znaků, nalezení jejich vzájemných vztahů a měřítka krajiny, kterou vytváří.

Charakterizace vymezených území je provedena vždy ve struktuře:

- Rozbor:
 - Charakteristika přírodních podmínek;
 - Charakteristika kulturní a historické hodnoty území;
 - Charakteristika vztahů v krajině a jejího měřítka;
 - Identifikace znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu.
- Návrh:
- vymezení ochranných podmínek k zabezpečení ochrany pozitivních hodnot krajinného rázu vymezeného území;
- specifikace doporučení k zajištění ochrany krajinného rázu.

B.5.3 POUŽÍVANÉ POJMY

Uvedené pojmy jsou výtahem z materiálů metodik:

- BUKÁČEK, Roman a Petr MATĚJKA, 1997. Metodický podklad hodnocení krajinného rázu v chráněných krajinných oblastech. Praha: Správa CHKO ČR.
- VOREL, Ivan, BUKÁČEK, Roman, MATĚJKA, Petr, CULEK Martin a Petr SKLENIČKA 2006. Metodický postup posouzení navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Praha: Nakladatelství Naděžda Skleničková, s 23. ISBN 80-903203-3-5.

ZÁKLADNÍ POJMY VYCHÁZEJÍCÍ ZE ZÁKONA Č.114/92 SB.

činnost snižující estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu oblasti či místa je taková činnost, která natolik naruší specifické znaky a hodnoty oblasti či místa, že změní význam a obsah jednotlivých charakteristik

estetická hodnota krajiny je projevem přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítko a vztahů v krajině a je výsledkem trvale udržitelného vývoje krajiny; předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele, objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (skladba a formy prostorů, konfigurace prvků, struktura složek)

harmonické měřítko krajiny vyjadřuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu činností člověka a přírodního prostředí a způsobům trvale udržitelného využívání dané krajiny; z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítko celku a měřítko jednotlivých prvků

harmonické vztahy v krajině vyjadřují soulad činností člověka a přírodního prostředí (absence rušivých jevů), trvalou udržitelnost užívání krajiny, chápány jako harmonický soulad znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu

historická charakteristika krajinného rázu je specifickou součástí kulturní charakteristiky a spočívá v souvislostech kulturních a přírodních charakteristik oblasti či místa. Historická charakteristika je klíčová pro pochopení logiky vztahů mezi přírodními vlastnostmi krajiny, jejím využíváním a vzhledem a jejich trvalé (dlouhodobé) udržitelnosti. Patří sem i místa bitev.

charakteristika krajinného rázu je dána druhem a uspořádáním krajinných složek, prvků a jevů nebo jejich souborů, které se podílejí na vzniku rázu krajiny. Jedná se o charakteristiky přírodní, kulturní a historické. Vnímáme je jako soubor typických znaků

krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky (§3 zákona)

krajinný ráz je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou určitého místa nebo oblasti (§12 zákona), resp. vnímatelnými znaky a hodnotami těchto charakteristik

kulturní charakteristika krajinného rázu je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem a stopami, které v krajině zanechal

kulturní dominanta krajiny je krajinný prvek či složka v krajině nebo dochované stopy kultivace krajiny, jejichž význam je nesporný z historického hlediska, architektury či jiného oboru lidské činnosti a které ve svém projevu převládajícím způsobem ovlivňují charakter daného místa či oblasti

místo krajinného rázu je dílčím krajinným prostorem dané krajiny, které je pohledově spojitě z většiny pozorovacích stanovišť nebo území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti; prostor lze většinou jednoznačně vymezit

krajina ve smyslu oblasti krajinného rázu je „území“ s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od sousedícího území ve všech charakteristikách nebo v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu; je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik

přírodní hodnota je dána mírou přítomnosti ekosystémů chápaných jako ekosystémy přírodní a přírodě blízké, přirozenou morfologií krajiny, vnímatelných interakcí mezi ekosystémy a výraznými přírodními dominantami krajiny

přírodní charakteristika krajinného rázu zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak trvalými přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů

významný krajinný prvek dle ustanovení §3, odst. 1, písm. b) zákona

zvláště chráněné území dle ustanovení §3, odst. 1, písm. f) zákona

DALŠÍ POUŽITÉ POJMY V NÁSLEDNÉM HODNOCENÍ

dotčený krajinný prostor je část krajiny dotčená předpokládanými vlivy hodnoceného záměru (zpravidla vizuálními, ale též např. akustickými apod.); zahrnuje jedno nebo více míst krajinného rázu

budova je vyhrazen pro nadzemní stavbu prostorově soustředěnou a navenek převážně uzavřenou obvodovými stěnami a střešní konstrukcí (Vyhl.137/98Sb.)

dominanta je převládající, vládnoucí prvek v konfiguraci hmotných prvků krajinné scény

dominantní rys je převládající jev nebo vlastnost krajinné scény

estetická hodnota krajinného rázu je vyjádřením míry celkového pozitivního či opačného chápání výrazu dané krajiny

kompaktní zástavba je souvislá zástavba, ve které stavby na sebe bezprostředně navazují ve formě řad, uzavřených nebo otevřených bloků, která tvoří uliční fronty nebo má výrazně ucelenou hranici vůči okolní krajině

krajinná scéna - při pozorování z různých míst krajiny vnímáme tzv. krajinnou scénu - vnímáme ji staticky (např. jako pohled z významného bodu krajiny) nebo dynamicky (jako sled pohledů z různých míst trasy průchodu krajinou); krajinná scéna je nositelem estetických hodnot, tkvících v prostorovém uspořádání, v neopakovatelnosti a jedinečnosti panoramat, v harmonickém měřítku a v harmonických vztazích krajiny

prostorové vztahy krajinné scény jsou vztahy mezi jednotlivými hmotnými prvky krajinné scény, jejich vzájemné vzdálenosti, proporce šířkových a výškových dimenzí, význam důležitých bodů, linií a prostorů, vzájemné osově vazby, rysy symetrie, gradace, atd.

zásah do znaků krajinného rázu posouzení míry vlivu záměru na identifikované znaky krajinného rázu. Zásah může mít pozitivní dopad, nemusí mít žádný dopad. V případě

negativního dopadu jeho míra může nabývat různé intenzity na škále od slabého zásahu, přes středně silný, silný až po zásah stírající přítomné znaky krajinného rázu.

znak běžný jev určité charakteristiky krajinného rázu, který není významný ani ojedinělý v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu

znak doplňující jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu doplňuje charakter krajiny

znak jedinečný jev určité charakteristiky krajinného rázu, který je ojedinělý v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu

znak spoluurčující jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu významně spoluurčuje charakter krajiny

znak významný jev určité charakteristiky krajinného rázu, který je význačný v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu

znak zásadní jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu rozhodujícím způsobem determinuje charakter krajiny

Rozborová část

C CHARAKTERISTIKA VYMEZENÉHO ÚZEMÍ

Železné hory jsou severním výběžkem Českomoravské vrchoviny pozvolna spadající do roviny Polabí na severu a na jihu se prudce klonící do luhu řeky Doubravy. V roce 1991 byla na části tohoto území vyhlášena Chráněná krajinná oblast (CHKO) Železné hory. CHKO Železné hory zaujímá okrajový prostor v severní části Českomoravské vrchoviny a zaujímá severozápadní prostor stejnojmenného geomorfologického celku. Území tohoto celku má trojúhelníkový tvar zužující se k severnímu výběžku u Týnce nad Labem a je uspořádáno převážně ve směru SZ-JV. Směrem k jihovýchodu je krajina Železných hor protažena do vzdáleností v rozmezí 50–60 km, na severovýchodním okraji v nižších nadmořských výškách k Proseči v okrese Chrudim náležejícím do Pardubického kraje, na jihozápadě podél tektonické linie nazvané železnohorský zlom (hřbet) ke Ždírci nad Doubravou v okrese Havlíčkův Brod a v územním výběžku dosahujícím až k Vojnovu Městci v okrese Žďár nad Sázavou, obcí náležejících do Kraje Vysočina. Převažujícím reliéfem je plochá vrchovina v nadmořských výškách přibližně 198–737 m, se střední výškou 480,4 m a sklonem 3°45', se složitým geologickým podložím, v centrální části zejména s hlubinnými vyvřelinami tzv. železnohorského plutonu (oblast Nasavrky – Trhová Kamenice – Skuteč) v Sečské vrchovině, na severozápadě ve Chvaletické pahorkatině s výrazným žulovým komplexem, patřícím k nejstarším žulám v Českém masivu.

CHKO zaujímá 284 km² a nejvyššími vrcholy jsou Vestec s 668 m n. m. a Spálava s 662 m n. m. Nejnižší místa jsou u Podhořan a Slatiňan se shodnou nadmořskou výškou 268 m n. m. Na severní straně CHKO je nejnápadnější Bučina, kopec mezi Kraskovem a Prachovicemi, s nadmořskou výškou 606 m n. m. U Slatiňan s nadmořskou výškou 391 m n. m. je kopec Hůra.

K nejnápadnějším znakům oblasti patří zlomový hřeben Železných hor, který se táhne od Ždírci nad Doubravou do Podhořan a dále k Týnci nad Labem. V tomto hřebenu jsou vedle četných vrcholů nápadné i rokly. Největší a nejkrásnější jsou Lovětínská a Hedvíkovská, které prorážejí hlavní hřeben u Třemošnice a Závratce. Jižně od hlavního hřebene je nižší část zvaná Dlouhá mez. Z ní je nápadný u Libice nad Doubravou kopec Hradiště. Dále k jihu mezi Bílkem a Chotěboří je malebné kaňonovité údolí řeky Doubravy. Mezi Ždírcem nad Doubravou a Studencem leží táhlý hřbet Cerhovy. Charakteristická jsou hluboká údolí, říční nivy, mozaika lesních komplexů, luk a polí v odlesněných přístupnějších částech náhorních a údolních poloh. K neznámějším a krajinářsky nejcenějším prostorům patří údolí Chrudimky a kaňon řeky Doubravy. Pestré podloží a geomorfologická rozmanitost spolu s mnoha dalšími abiotickými a biotickými vlivy podpořily vznik rozdílných společenstev rostlin. Přirozenými klimaxovými společenstvy jsou bučiny, bukojedliny, olšiny a jasaniny případně na skalních výchozech reliktní bory. V nejnižších částech Železných hor jsou to pak dubiny a dubohabřiny. Tyto původní lesní typy jsou dnes převážně nahrazeny kulturními smrčínami.

Zeměpisné jméno (oronimum) Železné hory pochází podle historických pramenů od dobývání železné rudy, těžila se ve více lokalitách oblasti. Slovo „hory“ se v zeměpisném názvu pohoří objevilo ve významu staročeského označení pro dolování (důl, doly = hory). Těžba železné rudy probíhala v okolí obcí dnešního Pardubického kraje, například Včelákova, Křižanovic, Vojtěchova, Lukavice (pyrit) a manganová ruda s pyritem u Chvaletic.

Pro Železné hory je charakteristické především pozdější v období podhorské až horské kolonizace založené osídlení, jež reprezentují lesní lánové a návesní vsi v typickém uspořádání s mnohdy cennými dochovanými objekty chalup a zemědělských dvorů v typickém prostorovém uspořádání, jež jsou však mnohdy narušeny nevhodně koncipovanými dostavbami moderní

zástavby, jež často bez kontextu k sídlu, jeho charakteru i vztahům s krajinou nerespektují jejich charakteristický obraz v krajině. V lidové architektuře venkovského domu se v území prolíná dům typický pro východočeský region a dům Českomoravské vrchoviny. Větší sídla jsou zasazena především do okrajových částí území, město Hlinsko, Nasavrky, Heřmanův Městec a městyse Bojanov, Trhová Kamenice, Včelákov. V centrální části území se nachází jediné městečko Seč.

V dávné historii bylo sporadicky území osidlováno Kelty, o čemž svědčí archeologické naleziště u Nasavrck, kde bývalo keltské oppidum. Územím prochází několik obchodních stezek, z nichž neznámější je Libická, spojující Čechy a Moravu. Cesta spojovala Čáslavský a Brněnský župní hrad a vedla z Čáslavi jako odbočka z Trstenické stezky přes Kněžice, Vilémov, Libici nad Doubravou, Ždírec nad Doubravou, Vojnův Městec, Žďár nad Sázavou, Velké Meziříčí, Náměšť nad Oslavou, Oslavany, Ivančice a končila někde pod Brnem, kde se spojovala se stezkou Jantarovou.

C.1 PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

C.1.1 GEOLOGIE

Centrální část CHKO tvoří několik samostatných geologických jednotek. Nejvyšší partie Železných hor jsou budovány Ohebským krystalinikem, které je složeno především ze silně přeměněných hornin- migmatitů a ortorul.

Severovýchodní část CHKO zaujímá Nasavrcký masiv. Hlavní horninou jsou zde žuly. Známá je červená žula, nazývaná žumberecko-křižanovická a šedá žula, nazývaná skutečská a nasavrcká. Stáří těchto žul je 288 až 329 miliónů let. Dodnes se na několika místech mimo CHKO těží. V Trhovokamenické části nalezneme hrubozrnné žuly, které jsou nejstaršími žulami nasavrckého masivu. V minulosti byly tyto žuly těženy. Opuštěné těžební jámy jsou dnes již často zatopeny vodou. Poblíž Bojanova a Polánky se zachovaly izolované kry kontaktně přeměněných vápenců s bohatým zastoupením některých rud zinku a olova.

V okolí Kraskova je pozoruhodný zbytek usazenin z mladších prvohor, zvaný železnohorský permokarbon. Na povrchu je tato přítomnost signalizována nápadnou červenohnědou barvou půdy. Hlavní horninou jsou zde arkozové pískovce a slepence. Některé permokarbonské usazeniny obsahují i zvýšené množství zlata, které se v okolních potocích dříve rýžovalo (např. Zlatý potok). Pozůstatkem po této činnosti jsou sejpy pocházející snad z období keltského osídlení.

Druhohorní usazeniny nasedají na starší útvary vlastních Železných hor a jsou zastoupeny převážně opukami, opukovými slínami a pískovci. Plošně největší usazeniny v CHKO jsou pod hlavním hřebenem v povodí řeky Doubravy. Tvoří zde tzv. „Dlouhou mez“, což je úzký pás druhohorních usazenin vybíhající z Polabí až k Velkému Dářku ve Žďárských vrších. Tento pás odděluje zbytek CHKO, který geologicky patří k Hornosázavské pahorkatině, která je tvořena rulami.

C.1.2 GEOMORFOLOGIE

Železné hory vybíhají svým klínovitým tvarem z Českomoravské vrchoviny do Polabské části České křídové tabule. CHKO náleží v rámci geomorfologického členění převážně do územní jednotky „Sečská vrchovina“. Krajinnou dominantou CHKO je Železnohorský hřbet, který se na

jihozápadě zvedá z Čáslavské kotliny a Chotěbořské pahorkatiny podél významné tektonické linie (Železnohorský hlubinný zlom). Nejvyšším místem je vrch Vestec (668 m n. m.). Nejnižší místa jsou u Podhořan a Slatiňan se shodnou nadmořskou výškou 268 m. n. m.

Železné hory byly vyzdviženy ve třetihorách, což přineslo zvýšení odnosu sedimentů a odkrytí předkřídového reliéfu. Modelování území Železných hor pokračovalo během mladších třetihor, kdy došlo ke zvýšení tektonických pohybů, zejména podél dříve založených zlomových linií. Na zformování dnešní podoby reliéfu se v tomto období podílelo intenzivní zvětrávání dané výraznými změnami podnebí. Ve čtvrtohorách se potom uplatnily zejména erozní procesy během střídaní ledových a meziledových dob. Třetihorní makroreliéf je tak ve čtvrtohorách dotvářen mikroreliéfními prvky (skalní útvary, tory, kamenná moře, ...). Ve čtvrtohorách je taktéž „dokončena“ současná podoba říční sítě, včetně významných geomorfologických fenoménů jako je piratství toku na řece Chrudimce, na Lovětínském potoce a na Ochozském potoce.

Hlavní hřbet Železných hor na jihozápadě je protnut několika mladými erozními zářezy s potoky, z nichž nejpříkřejší je Lovětínská rokle se spádem 3 až 6 % a údolí Zlatého potoka.

Některé významné geomorfologické jevy jsou v současnosti chráněny v rámci „maloplošných“ ZCHÚ. Mezi významné geomorfologické jevy spoluvytvářející krajinný ráz území patří např. :

- skalní stěny,
- kamenná moře a suťové proudy vyplňující svahové deprese,
- kaňonovitá údolí,
- mrazové sruby,
- skalní ostrohy,
- izolované skály (tory) a bludné balvany,
- kamenitá řečiště,
- drobné vodopády.

Na severovýchodě a jihozápadě CHKO se vyskytují svrchnokřídové sedimenty, které tvoří reliéf terénních stupňů a tabulí (u Libice n. D., Malče a Běstviny). Zajímavostí jsou zbytky příbojového reliéfu druhohorního moře v Přírodní památce Na skalách. Činnost člověka v minulých stoletích poznamenala reliéf CHKO řadou lomů (Sloupn, Petrkov, Nasavrky, Ctětín a pozůstatků podzemní těžby (Licoměrice, Běstvina, Chotěboř aj.), které způsobily většinou jen ekologicky málo významné změny terénu. Rizikové mohou být stopy několika historických sesuvů na jihozápadních svazích Železných hor v křídových horninách.

C.1.3 HYDROLOGICKÉ PODMÍNKY, VODA

Celé území CHKO patří do středního povodí Labe. Hlavní řekou Železných hor je Chrudimka pramenící u Filipova ve Žďárských vrších. Z celkové délky toku (108 km) náleží 38 km CHKO Železné hory. Do oblasti vtéká z východu u Trhové Kamenice. Svůj tok prudce mění pod zříceninou hradu Oheb, blízko Seče, kde se otáčí téměř o 180° a teče k Bojanovu. Ve skalnatém údolí Krkanka a Peklo mění opět svůj směr o 90° k severu. Oblast opouští u Práčova, kde ztrácí i svůj typický podhorský ráz.

V CHKO je na Chrudimce několik přehrad. Největší z nich je Sečská s plochou 194 ha a objemem 22 mil. m³. Postavena byla v letech 1924-1934. Hlavním důvodem byla ochrana před povodněmi. Dnes má význam nejen vodohospodářský, ale i rekreační. V letech 1941-1946 byla k přehradě přistavěna vodní elektrárna s vyrovnávací nádrží u Padrt. Přivaděč vody pro elektrárnu je z větší části zhotoven z dřevěných dých stažených ocelovými obručemi. Druhá velká

přehrada je u Křižanovic. Postavena byla v letech 1947-1952. Její plocha je 31,8 ha. Voda z přehrady je vedena podzemním tunelem do elektrárny v Práčově a odtud do vyrovnávací přehrady, která je zároveň vodárenskou nádrží pro Chrudim a Pardubice.

Jižní část CHKO odvodňuje druhá významná řeka- Doubrava. Vtéká do oblasti u Bílku a opouští ji u Bezlejova. Doubrava má pramennou oblast u Radostína v masivu Ranského Babylonu. Délka toku v CHKO je pouhých 10 km. Ostatní potoky, které v CHKO pramení, jsou většinou krátké, typicky horské a vlévají se do některé ze dvou jmenovaných řek.

V CHKO jsou i významné zdroje podzemních vod. Jednotlivé studny jsou využívány jako místní vodárenské zdroje. V oblasti Dlouhé meze mezi Studencem a Malčí jsou vodárenské zdroje pro Chotěboř a Havlíčkův Brod.

Řeky a jejich prostředí jsou pro území CHKO Železné hory podstatným rysem. Územím protéká řeka Chrudimka, jež s již od Trhové Kamenice postupně zařezává a vytváří řadu charakteristických údolních prostorů místy až kaňonovitého rázu (Krkanka). Na Chrudimce byla vybudována významná vodní díla, zejména vodní nádrž Seč. Dále okrajem území prochází

C.1.4 KLIMATICKÉ POMĚRY

CHKO patří klimaticky do oblasti mírně teplé a mírně vlhké. Klima Železných hor se významně neliší od klimatu ostatních vrchovin podobných nadmořských výšek v ČR.

Průměrná roční teplota klesá s nadmořskou výškou o 0,63°C na 100 metrů. V údolních polohách nastávají větší rozdíly v ranních a poledních teplotách. Roční úhrn srážek se zvyšuje v průměru o 50 mm na 100 výškových metrů. V zimě se ve vyšších partiích často tvoří námrazy. Typickým úkazem je zvrát teplotních pásem v hlubokých údolích potoků a řek.

Pro svoji malou nadmořskou výšku se v CHKO (na rozdíl od sousedních Žďárských vrchů) nevytvářejí typické mrakové inverze, ale pouze mlhové inverze v údolích.

Klimatické podmínky jsou jedním ze základních faktorů přírodního prostředí, který ovlivňuje nejen využití krajiny člověkem a s ním související postupnou přeměnu v čase, ale i charakter a hustotu osídlení. Klimatické podmínky ovlivňovaly ráz a prostorové uspořádání stavebních objektů i jejich charakter a rozsah. Proto je možné spatřit rozdíly mezi sídly usazenými do vrchovinných částí území vyznačujícími se chladnějšími klimatickými podmínkami a sídly v prostoru Chrudimské tabule s četnými zemědělskými dvory uspořádanými do liniových formací lánových vsí s charakteristickým uspořádáním dlouhých záhumenic.

C.1.5 FLÓRA A VEGETACE

Na území CHKO je registrováno přes 1 200 druhů vyšších rostlin, z toho asi 1 000 druhů domácích tj. druhů přirozeně se vyskytujících. Z toho je přes 170 druhů uvedeno v Červeném seznamu ohrožených rostlin ČR.

CHKO spadá do fytogeografického okresu Železné hory, který je tvořen dvěma podokresy: Sečskou vrchovinou a Železnohorským podhůřím.

Fytogeografický podokres Sečská vrchovina zaujímá plochu asi 411 km² v nadmořské výšce od 320 m (u mlýna Peklo na Chrudimce) po 693 m (vrch Hradiště u Studnice). Většina území leží v nadm. výšce 400-600 m.

Fytogeografický podokres Železnohorské podhůří má v tomto vymezení plochu asi 287 km² v nadm. výšce od 200 do 560 m (nejnižší bod: břeh Labe u Záboří, nejvyšší bod: JV od kóty 534 u Otradova).

Vegetační kryt Sečské vrchoviny byl před příchodem člověka tvořen převážně bučinami a bukojedlinami, kdežto v Železnohorském podhůří se rozkládaly hlavně jedlové a bikové doubravy.

Oba celky se tedy ve svých rekonstrukčních jednotkách naprosto liší, mají společné jen jediné společenstvo, as. *Stellario-Alnetum*, které však tvoří je nepatrný zlomek vegetace podél toků.

Odlišnost vegetace Sečské vrchoviny a Železnohorského podhůří je zřejmá i v nelesních společenstvech. Tak např. as. *Arrhenatheretum elatioris* (ovsíkové louky) je omezeno prakticky jen na Podhůří (s výjimkou vápencového "ostrova" u Vápenného Podolu), zatímco as. *Cirsietum rivularis*, *Polygono-Cirsietum palustris*, *Sanguisorbo-Festucetum commutatae*, *Caricetum goodenowii*, *Carici rostratae-Sphagnetum apiculati* a *Nardo-Festucetum capillatae* jsou omezeny na Sečskou vrchovinu. Pro oblast Dlouhé meze jsou typické dubohabřiny svazu *Carpinion*, lužní olšiny as. *Pruno-Fraxinetum* a *Stellario-Alnetum*, z nelesní vegetace stepní louky svazu *Bromion erecti* a slatinné louky s *Carex davalliana*

Potenciální přirozenou vegetaci tvoří bikové a květnaté bučiny, suťové lesy svazů *Luzulo-Fagion*, *Fagion* a *Tilio-Acerion* v oblasti krystalinika a dubohabřiny svazu *Carpinion* pro oblast Dlouhé meze.

Vegetace je podstatným rysem přírodní charakteristiky území. V hodnocení krajinného rázu je vegetace vnímána charakteristickými znaky utvářenými formacemi

- vzrostlé mimolení zeleně doprovázející nebo dotvářející určité složky kulturní krajiny (meze, stromořadí, okraje sídel apod.),
- přírodě blízkými formacemi doprovázejícími louky, potoční či říční nivy, okraje lesů, břehové partie vodních nádrží aj.,
- lesy různé druhové skladby (smíšené, listnaté, monokulturní lignikultury apod.),
- lučními formacemi (druhově chudé kulturní louky až druhově pestrá luční společenstva na pastvinách a přírodě blízkých druhotných loukách),
- specifické formace kulturních prostorů komponovaných krajin.

Charakter i rozdíly vegetačního krytu území iniciované složkami přírodního prostředí je důležitý pro vnímání rozdílů mezi krajinami či jejich dílčími prostory.

C.1.6 FAUNA

Zoogeografie přiřadila CHKO do zóny hájů a lesů. Většina nálezů potvrzuje výjimečné postavení Železných hor. Na území CHKO se setkávají druhy teplomilné s druhy horskými. Z hlediska výškového rozšíření se u většiny živočichů uplatňuje efekt hor daný též blízkostí montánních partií Žďárských vrchů. Výjimku tvoří obratlovci, u kterých se tento jev neprojevuje.

Významnou indikační skupinou živočichů jsou měkkýši. Na území CHKO jich žije přes 75 druhů. Významnou skupinou jsou také motýli. Nejvzácnější druhy jsou vázány především na oblast Dlouhé meze. Nejznámější a nejsledovanější skupinou živočichů jsou obratlovci, kterých bylo zaznamenáno 309 druhů (24 ryb, 14 obojživelníků, 7 plazů, 171 ptáků a 56 savců).

V rámci krajinného rázu tvoří fauna především přírodní hodnotu, kterou však často nejsme schopni, vyjma odborné veřejnosti, docenit a v celkovém obrazu má díky tomu okrajové postavení. Přesto však je důležitá a nemělo by se na ni zapomínat. Onen styk horské fauny s faunou teplomilnou je určitou hodnotou, která je vyjádřena hájením významných stanovišť, vymezením biocenter a biokoridorů a též dočasně chráněnými lokalitami. Taková místa jsou vymezena v rámci specifické maloplošné ochrany a v hodnocení krajinného rázu jsou vyjádřena prostory zvýšené přírodní hodnoty.

C.2 HISTORICKÝ VÝVOJ KRAJINY

Z fosilních nálezů lze usuzovat, že v holocénním klimatickém optimu pokrývaly plně rozvinuté lesy celé Žďárské vrchy a Železné hory a zasahovaly až k Labi. V jeskyních u Vápenného Podola, sprašových hlínách u Hrochova Týnce i na dalších místech byly nalezeny kosterní pozůstatky čtvrtohorních zvířat. Dodnes však nebylo prokázáno, zda byly tyto druhy člověkem starší a střední doby kamenné na území CHKO loveny či nikoliv. Osídlení pravěkými zemědělci se však zcela jistě studovanému území vyhnulo, protože bylo vázáno na nejúrodnější oblasti - černozemě a hnědozemě na sprašovém podloží. Přesto jsou krátkodobé nebo sezónní pobyty lidí v Železných horách v této epoše pravěkého zemědělství prokázány vzácnými, většinou povrchovými nálezy kamenných broušených nástrojů (např. Přemilov). Prvním doloženým a dodnes znatelným působením člověka z doby bronzové a železné je osídlení na Práčově (lužická kultura 1000 let př. n. l.) a keltské osídlení na Hradištích (2. a 1. stol př. n. l.). Samotný prostor Železných hor byl dlouhodobě (již od neolitu) ovlivněn existencí starých dálkových kupeckých cest, později známých jako Libická (Libjecké) a Haberská kupecká stezka na jihu a Česká kupecká stezka na severu propojující hlavní trasy jantarových kupeckých stezek vedoucích z jižní do severní Evropy. Samotná Libická stezka (později zastíněná Haberskou kupeckou stezkou) sledovala v zájmovém území tok řeky Doubravy pod hlavním hřbetem Železných hor. Zatímco Česká kupcecká stezka sledovala tok Labe. Dle doložených nálezů je pravděpodobné, že geomorfologicky příhodné „vstupy“ do centrálních částí Železných hor byly čile využívány již v tomto laténském období, kdy samotné Železné hory byly zdrojem značného množství nerostných surovin.

Z hlediska samotného trvalého osídlení má však hlavní význam až pozdně středověká vnitřní kolonizace. Jádro Železných hor obsazoval kolonisty vilémovský klášter do roku 1392 (kdy své středisko kolonizace Železných hor, Bojanovský újezd, předal pod správu hradu Lichnice). Severní část Železných hor byla ve stejném období kolonizována Podlažickým klášterem.

Zakládání vsí v Železných horách měly převážně tvar lesní lánové vsi a lesní návesní vsi. V případě lesních lánových vsí bylo využíváno potočních úvalů, kdy usedlosti byly umístěny v řadách podél osy údolí, od kterých vedly rovnoběžně rozměřené pozemky až na hranici obce (Horní Studenec). Druhým typem jsou lesní návesní vsi, kdy v rovinnatějším terénu uprostřed obdělátných pozemků (s možností pramenišť) vzniká zástavba kolem okrouhlé veřejné plochy (placu). Pozemky jsou pak rozděleny vějířovitě od usedlostí. Lze tvrdit, že ve 14. století je již sídlištní síť zahuštěna v podstatě na dnešní úroveň.

Od 14. století docházelo k rozdrobování velkých klášterních územních celků i v oblasti Železných hor. Správy menších zakoupených nebo přidělených území se ujímá drobná šlechta, s čímž souvisí stavby četných tvrzí a malých hradů (např. Lipka, Strádov, Rabštejnec).

Od 17. století nevznikla téměř žádná další sídla, nepočítáme-li samoty, naopak pustošením za třicetileté války některé vsi zanikly. Rozmach zaznamenala pouze místa s výrobou pro válečné potřeby.

Příznivá hospodářská situace první poloviny 18. století se i zde odráží v dalším rozmachu železářské výroby, v založení sklárny v Hostětinkách v r. 1744 a stavbou papírny ve Svídnici v roce 1714. Podobně jako i jinde v Čechách dochází v poslední třetině 18. století k zakládání posledních osad. Krajinu doplňují nová honosná panská sídla jako barokní zámky v Běstvině a Třemošnici. Barokní ráz dávají stavitelé opravovaným kostelům, v Trhové Kamenici se na místě dřevěného kostela staví zděný barokní, v Krásném se dřevěný kostelík úplně ruší.

Devatenácté století je ve znamení nárůstu chalup bezzemků, a to na obecní půdě buď na úkor návsi, nebo na „obecním place“ poblíž vsi, přestavují se poslední dřevěné kostelíky, a to evangelický v Hradišti a katolický ve Včelákově, ve druhé polovině 19. století začíná převažovat zděná konstrukce domů a nově vznikajících nebo přestavovaných zemědělských staveb, nastává rozmach dopravní sítě stavbou erárních silnic Chrudim - Ždírec v roce 1892 a v poslední třetině století vznikem většiny okresních silnic. Od roku 1871 protíná krajinu železnice Pardubice - Havlíčkův Brod, od roku 1881 Čáslav – Závratec. Sídelní krajinu a její obyvatele ovlivňuje nástup průmyslu. Připomeňme si výrobu javorového cukru v Travném od roku 1810, výrobu železa a strojírenství v Hedviččině údolí od roku 1816, sklárnu v Horním Bradle od roku 1866 a s ní související brusírny skla v Dolním Sokolovci, Novém Studenci a pod Libicí nad Doubravou. Ke zprůmyslnění krajiny přispívá stavba cukrovarů, lihovarů, sušáren čekanky, cihlen a šachtových i kruhových vápenek. Devatenácté století je také obdobím rozsáhlých ničivých požárů, výrazně ovlivňujících další stavební úpravy sídel jako např. v Nasavrkách v roce 1820, v Trhové Kamenici v roce 1834, kde po požárech byla rozšířena náměstí.

V regionu Železných hor se v minulých šesti stoletích vyskytoval neobvykle vysoký počet výrobních zařízení, využívajících vodní pohon, což poznamenalo krajinný ráz množstvím drobných vodotechnických děl. Umožnily to četné vodní toky s velkým spádem a blízká odbytíště. V Železných horách v Hedviččině údolí až do roku 1890 pracovala dřevouhelná vysoká pec, patřící mezi poslední v Čechách.

V Horním Bradle již v roce 1899 zahájili stavbu vodní elektrárny, na místě bývalého kujního hamru u Kocourova se objevil a zachránil u nás jediný odlitek huscového železa z 18. století. Tento kus nazývaný houska vznikl odpichem ve vysoké peci v Sobíňově kolem roku 1730 a byl do Kocourova převezen ke zkujnění. Nyní je uložen u hamru ve Svobodných Hamrech.

C.3 KULTURNÍ CHARAKTERISTIKA

Krajinu železných hor tvoří mozaika lesů, polí, luk a pastvin v reliéfu vrchoviny. Území se vyznačuje neobvyklou pestrostí především díky složité geologické stavbě území, která je podstatou vzniku rozličných geomorfologických tvarů (hluboké kaňony, náhorní plošiny, výrazný zlom, mísovité kotliny, skalní výchozy a útvary, široké nivy, prudké stráně, drobné kopce aj.). Nejvýznamnějšími jsou především hluboký zářez Chrudimky a výrazné čelo kuesty vytvářející typický táhlý a dominantně se uplatňující hřbet.

Území představuje poměrně lesnatou krajinu doplněnou odlesněnými prostory s mozaikou polí, luk a pastvin. Původní struktura typické plužiny sídel se dochovala však jen ve fragmentech a v některých částech převládá struktura velkých bloků orné a pastvin s typickými znaky intenzifikace zemědělské velkovýroby ze 70. let min. století. Krajina je utvářena rozličnými prostory o různé rozloze, jež jsou často vymezeny pouze prvoplánovými zalesněnými horizonty. Z vyvýšených míst a nečetných vyhlídek je možné spatřit krajinu Chrudimska či Čáslavska. V lesích převažuje smrková monokultura typická pro svůj hospodářský charakter. Pro krajinu jsou typické četné drobné vodoteče a významná je též řeka Chrudimka utvářející osu území.

Charakteristickým rysem je i mimoletní vzrostlá zeleň doprovázející liniové objekty v krajině (komunikace, vodoteče) a sídla.

Jedná se o krajinu utvářenou převážně středním až drobným měřítkem s prostory vymezenými především lesními komplexy s mozaikou polí, luk, pastvin a drobných sídel. Krajina je doplněna četnými drobnými prvky kulturní povahy (stožáry VVN, VN, GSM, nevysoké dominanty kostelních věží). Tyto kulturní prvky se však uplatňují díky velké lesnatosti a díky velkému množství doprovodné zeleně jen lokálně. Sídla jsou ve většině případů citlivě začleněna do krajinného rámce vzrostlou zelení, zahradami a sady. Místy je dochována pestrá mozaika upozorňující na předchozí bohatou strukturu krajiny před intenzifikací zemědělské výroby. Lesní komplexy uvnitř oblasti jsou převážně monokulturní (smrčiny a bory) a vyznačující se hospodářským charakterem, ostře hraničí s navazujícími plochami (často ornou), ale jsou většinou opláštěny. Místy se vyskytují rozsáhlé přirozené lesní porosty. Pastviny a louky jsou přítomny v menších i větších plochách a to především v hůře obdělavatelých prostorech a na svazích. V mnoha případech se jedná o květnaté louky. Vodní toky jsou převážně ve svém původním korytě, jen místy jsou technicky upraveny (zejména v obcích).

Komunikace jsou převážně vedeny v historické stopě doprovázené typickými ovocnými stromy, místy i keřovou vegetací. Převažují především komunikace III. Třídy, pro něž je typické respektování reliéfu a dotváření charakteru krajiny.

Zajímavým specifikem, které velmi obohacuje krajinu oblasti, jsou lomy, z nichž převážná část je v současné době zarostlá vegetací a zatopena vodou a v jejichž okolí se vytváří velmi malebné drobné prostory (především v centrální části oblasti). Převládají sídla venkovského typu s vysokým podílem zeleně, převážně jednopodlažní zástavbou. Sídla vytvářejí v oblasti převážně kompaktnější menší formace uspořádané do okrouhlíce na návrších nebo do formace mírně protažené podél komunikací sledujících vodoteč, strukturálně orientovaná na větší sídla Skuteč, Hlinsko, Chrast, Chrudim, Přelouč, Heřmanův Městec, jak tomu nasvědčuje pestrá síť drobných komunikací s převážně asfaltovým povrchem. Sídla v celém prostoru se vyznačují vysokým podílem vrostlé zeleně, díky níž velmi citlivě navazují na svůj místy méně pestrý krajinný rámeček velkých ploch orné ostře hraničící s lesními porosty. Architektonická podoba objektů vychází z tradičního venkovského stavení. V některých sídlech (především v centru) jsou vícepodlažní budovy inspirující se měšťanskými domy. Venkovská sídla až na výjimky netrpí výraznými přestavbami a necitlivými novostavbami.

C.4 ZNAKY VYTVÁŘEJÍCÍ ESTETICKOU A PŘÍRODNÍ HODNOTU KRAJINNÉHO RÁZU CHKO ŽELEZNÉ HORY

Současná krajina Železných hor patří mezi krajiny převážně extenzivně (v okrajích až intenzivně) obdělávané a je vyjádřena rozsáhlou mozaikou velkých a malých ploch s četnými přírodními a přírodě blízkými, kulturními prvky, místy se znatelnou historickou vazbou k historickému prostorovému uspořádání. Převážnou část krajiny tvoří extenzivní, často zatravněné plochy, místy (především v okrajích území) scelené pozemky původní plůžiny do větších bloků orné půdy snižující estetickou atraktivitu území. Charakteristické jsou lesní komplexy vytvářející dílčí prostory krajiny, akcentující její celkový charakter. Krajinu dotváří sídelní struktura s převahou drobných venkovských sídel orientovaných ke správním a kulturním centrům, jakými jsou zejména města Chotěboř, Chrudim. Uspořádání ploch volné krajiny, usazení sídel do krajiny a zalesněné části krajiny spoluvytváří základní charakter území podtržený charakteristickým reliéfem s dominantním hřbetem Železných hor.

Hodnota krajinného rázu je dána dvěma kvalitami: estetickou a přírodní. Obě hodnoty krajinného rázu jsou vyjádřeny tzv. charakteristikami krajinného rázu. Ty se vzájemně prolínají tak, že jediná charakteristika nebo její část, může být nositelem jak kvality přírodní, tak i estetické. Estetickou hodnotu vyjadřují charakteristiky kulturní (urbanistické členění, stavby a jejich architektonická kvalita apod.), historické (historické stavby, místa událostí apod.), ale i přírodní (např.: aleje, památné stromy). Přírodní hodnotu pak vyjadřují charakteristiky přírodní (mokřady, původní lesní porosty, břehové porosty aj.) nebo s převahou přírodních prvků či složek (aleje, liniové výsadby, selské lesy a remízky apod.).

Charakteristiky kulturní a historické jsou utvářeny především znaky krajinného rázu krajiny, které vznikaly vlivem lidské činnosti od dob první kolonizace až po současnost. Historická charakteristika krajiny je vyjádřena nejen památkově chráněnými stavebními objekty, zachovalou urbanistickou strukturou sídel, či zachovalou nebo zřetelnou parcelací pozemků, ale také prvky, které lze jen těžko konkrétně popsat (místa spojená s historickými událostmi, dramatická krajinná scéna, drobné sakrální stavby v krajině apod.). Historická charakteristika vytváří část charakteristiky kulturní; část, která je všeobecně nazývána kulturním dědictvím. Kulturní charakteristika zahrnuje však i současnou podobu krajiny. Tu určují krajinné prvky a složky, které jsou svým původem vždy antropogenní povahy. Jde především o stavby, členění pozemků, urbanizace sídel a jejich přilehlé krajiny, výsadby a vytváření kulturních porostů a v neposlední řadě domestikace a pěstování zvířat.

Historická hodnota krajinného rázu v CHKO Železné hory je vyjádřena především architektonicky hodnotnými stavebními objekty, cennými dochovanými částmi prostorového uspořádání sídel, typickým krajinným obrazem s řadou esteticky hodnotných scénérií, průhledů a obrazů míst, kulturními dominantami, vysokým podílem vzrostlé zeleně ve volné nezastavěné krajině a stejně tak v urbanizovaných prostorech jednotlivých obcí (stará stromořadí, soliterní dřeviny, aj.). Krajina v CHKO Železné hory je charakterizována historickou kontinuitou vývoje venkovské krajiny podhorského typu od první kolonizace po současnost, která je stále výrazně patrná. První známky osídlení jsou však poměrně staré (Hradiště, České Lhotice - keltské oppidum), avšak vývoj původně výhradně lesní krajiny a tím i její ráz zásadně ovlivnila teprve až pozdně středověká kolonizace.

Kulturní hodnotu krajiny CHKO Železné hory vytváří zejména současný stav sídel převážně venkovského typu, která (až na výjimky) zachovávají více či méně čitelnou původní urbanistickou strukturu, mnohde podtrženou zachovalými humny. Architektonická kvalita objektů je zde však již proměnlivá a poplatná všeobecným zásahům vývoje vesnické výstavby zejména v 70. letech. Současné členění pozemků odpovídá celkovému trendu nasazení intenzivnějších forem a velkoplošného využívání krajiny zejména v plošších částech krajiny.

Přírodní hodnotu krajinného rázu vytváří všudypřítomné charakteristiky přírodní povahy (reliéf, voda s jejími projevy, vegetace v různých formách výskytu, přírodě blízké ekosystémy ovlivňující ráz krajiny, přírodní prvky kulturní krajiny apod.). Jejich dostatečný obsah v krajině je žádoucí z hlediska trvale udržitelného života a ekologické stability, zároveň však výrazně zvyšují estetickou kvalitu krajiny – jejího rázu.

D KRAJINY CHKO ŽELEZNÉ HORY

D.1 PROSTOR CHKO ŽELEZNÉ HORY

Řešené území CHKO Železné hory zahrnuje severní část poměrně rozsáhlého prostoru představujícího krajinářsky významný region Českomoravské vrchoviny na pomezí Čech a Moravy. Území se nachází na rozhraní Pardubického kraje a Kraje vysočina. Území obou krajů se z hlediska krajiny od sebe podstatně liší. Zatímco pro Kraj vysočina jsou typické vrchovinné a členité pahorkatinné části, krajinu Pardubického kraje reprezentuje plošší krajina s nižší nadmořskou výškou utvářená především tabulemi a pahorkatinami. To je dáno významným vlivem řeky Labe, jež tvoří základní osu prostoru pardubického prostoru a dále jejím významným přítokem Chrudimkou, jež v Železnohorském prostoru pramení. Tento rozdíl se uplatňuje zároveň i v obrazu krajin. Krajina Českomoravské vrchoviny nesou podhorský a místy až horský charakter a to nejen z hlediska přírodních podmínek, ale především z hlediska uspořádání krajiny a charakteru sídel a jejich struktury. Krajina Pardubického regionu je klimaticky příznivější a plošší, což se projevuje v charakteru sídel (části liniové uspořádání) a velikosti obdělávaných prostorů reprezentovaných často velkými bloky scelených původních polí. Specifickými prostory území jsou jednak Železnohorský hřbet, dále pak četné údolní zářezy dominantních toků Chrudimky a Doubravy. Pro prostor nacházející se v Kraji Vysočina je i charakteristický rozsah zalesnění, díky čemuž se Železné hory z pardubického regionu jeví, jako zalesněné území vytvářející charakteristický lesní horizont.

Je třeba mít na paměti významný projev celého území z okolních krajin, zejména z krajiny Polabí v prostoru Pardubicka, kde se celý prostor Železných hor zobrazuje jako převážně zalesněná krajina s výrazným zalesněným a doposud převážně nerušeným horizontem. Z prostoru Chotěbořska – Golčovojevíkovska se výrazně uplatňuje zalesněný Železnohorský hřbet, který tvoří jednak výrazný krajinný předěl a monument zásadně uzavírající horizont celého prostoru této pahorkatinné krajiny.

D.2 SEZNAM KRAJIN CHKO ŽELEZNÉ HORY

Na území CHKO v návaznosti v kontextu širších územních vztahů bylo vymezeno celkem 6 krajin reprezentujících určité charakteristické rysy území, které lze v hodnocení krajinného rázu jako oblasti krajinného rázu vzhledem k jejich charakterové odlišnosti:

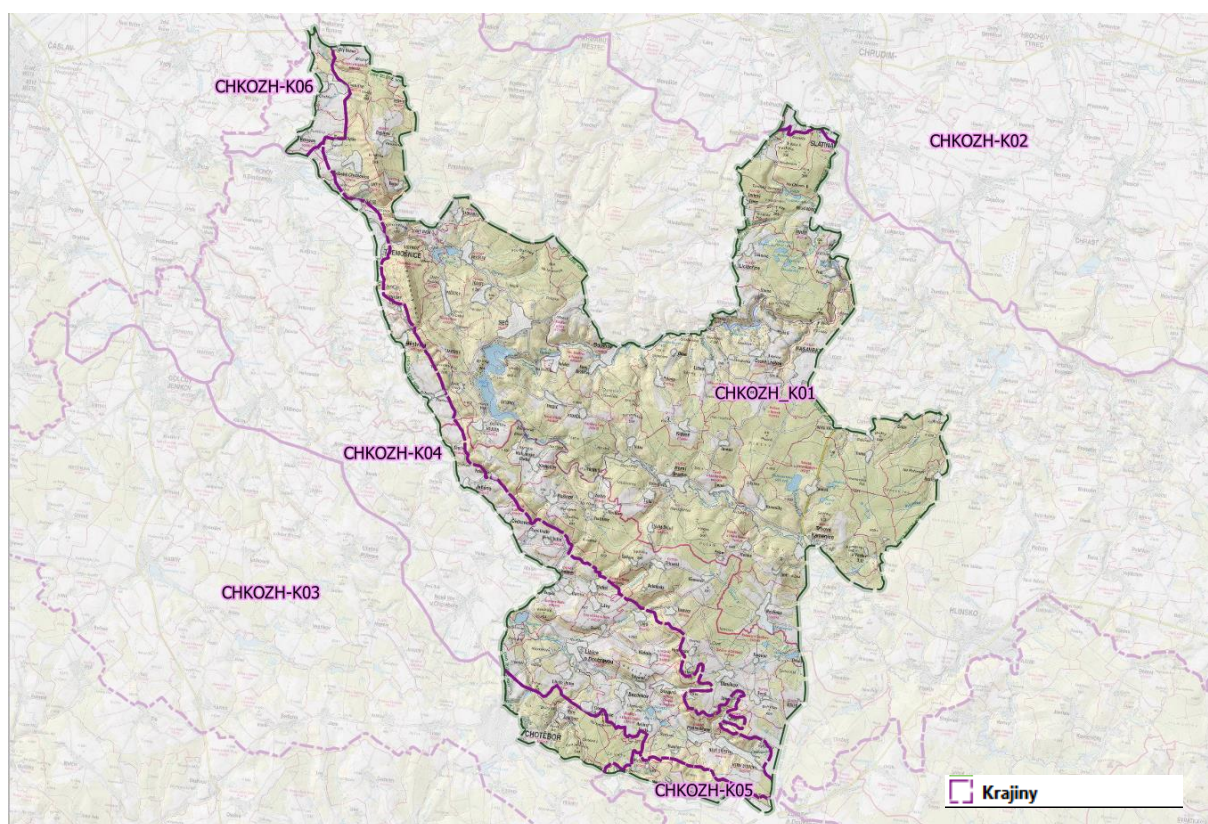
1. CHKOZH-K01 - **Železné hory** – pokrývá převážnou část CHKO a představuje ve směru severozápad – jihovýchod protáhlé území utvářené především vrchovinou s pestrou geologickou stavbou. Železné hory vytváří tektonickou kru, která se pozvolna svažuje na s. do Polabí. Západní část oblasti vymezuje výrazný tzv. železnohorský hřbet (zlom tvořící vysoké čelo kuesty – podstatný rys celého území). Celá oblast je velice lesnatá s četnými odlesněnými enklávami zasazených sídel s poli loukami a pastvinami. Převládají toky se s. až sv. orientací toku. Převažuje venkovské osídlení především lesních lánových či návesních vsí, samot a osad, jejich charakter tvoří především zemědělská orientace využití krajiny.
2. CHKOZH-K02 **Chrudimská tabule** - Chrudimsko - Vysokomýtsko – okrajově zasahující oblast utvářená k Labi ukloněnou deskou, místy prořezanou drobnými toky s četnými drobnými kuestami, kterými se vymezuje vůči okolí.
3. CHKOZH-K03 - **Chotěbořsko - Golčovojevíkovsko** – prostor ovlivněný východočeským regionem zaujímající plošší krajinu protáhlého tvaru s lesy a výrazně zorněnými plochami mezi Chotěbořem a Golčovým Jeníkovem.
4. CHKOZH-K04 - **Libicko - Ronovsko** – prostor položený podél opukového útvaru, která je zde využívána i jako stavební materiál, s osovou orientací ve směru Dlouhé meze,

sledující osu historické obchodní cesty (Libická cesta) se specifickými prostory vyznačujícími se přírodním charakterem položenými podél řeky Doubravy.

5. CHKOZH-K05 - **Dářská brázda** - výrazně protáhlá sníženina představující nejzazší výběžek Dlouhé meze České křídové tabule, s kvarterními písčitymi a jílovými překryvy, typická akumulací vod, rozsáhlými rašeliništi v okolí Velkého Dářka (mimo území CHKO). Osou prostoru je řeka Doubrava.
6. CHKOZH-K06- **Žehušicko** - niva Labe

D.3 VYMEZENÍ KRAJIN CHKO ŽELEZNÉ HORY

Následující mapka zobrazuje vymezení jednotlivých krajín na území CHKO Železné hory a dále vymezení krajín v kontextu navazujících území krajů pardubického a Vysočina.

Mapka 2 Vymezení krajín CHKO Železné hory v kontextu navazujícího území krajů Pardubického a Vysočina, převážnou část krajiny CHKO tvoří poměrně identický prostor Železných hor (CHKOZH-K01), jehož název CHKO nese

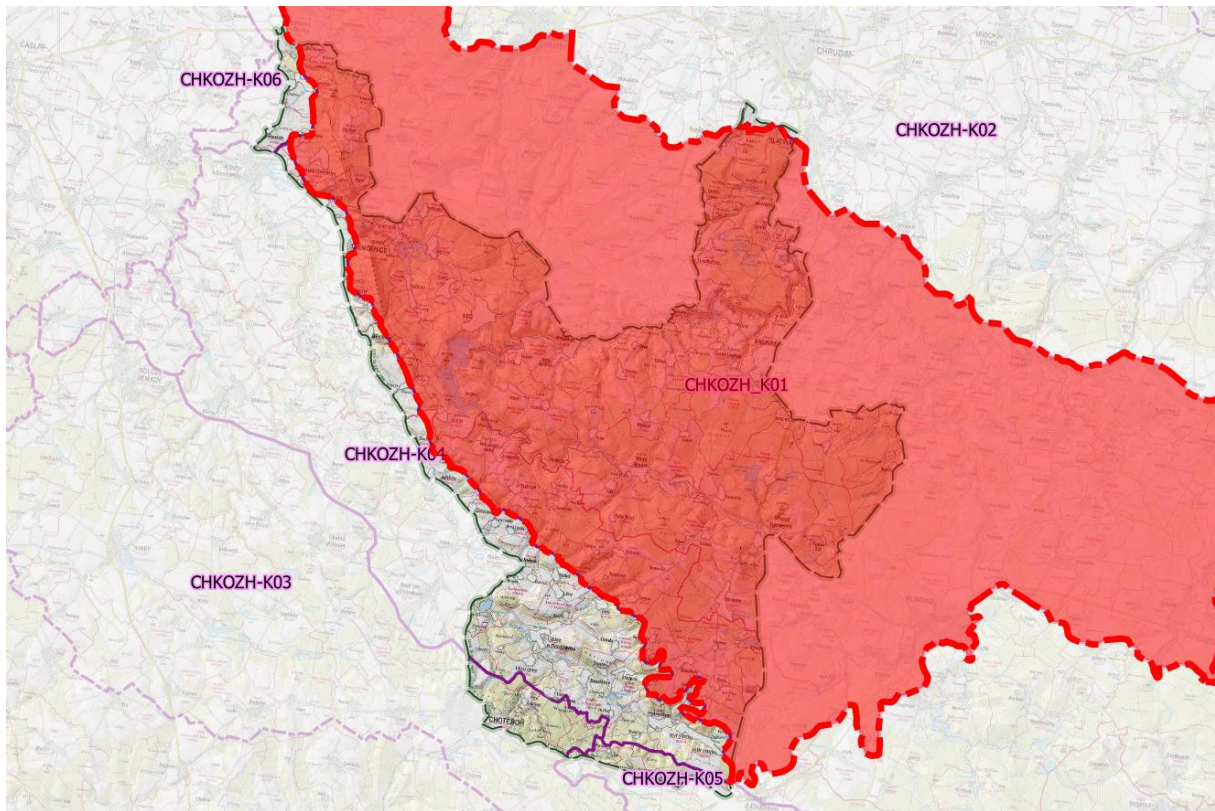
D.4 CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH KRAJIN CHKO ŽELEZNÉ HORY

D.4.1 CHKOZH-K01 - ŽELEZNÉ HORY

VYMEZENÍ

Vymezené území je protaženo ve směru jv.-sz. Je tvořeno především vrchovinou s pestrou geologickou stavbou. V západní části je výrazný železnohorský hřbet. Tato část vytváří tektonickou kru, která se pozvolna svažuje na s. do Polabí. Celá oblast je velice lesnatá. V těchto

lesích se pak otvírají více méně rozlehlá „prostranství“ s mozaikou polí, luk, sadů a sídel. Převládají toky se s. až sv. orientací toku. Charakteristickým vodním tokem je Chrudimka, vytvářející místy až kaňonovitá údolí, která zde vytvořila specifické krajinné prostory.

Mapka 3 Vymezení krajiny Železné hory (červeně)

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

GEOLOGICKÁ STAVBA A GEOMORFOLOGIE ÚZEMÍ

Železné hory leží na styku dvou základních jednotek, bohemia a kutnohorského krystalinika, což se odráží v pestrosti geologické stavby. Oblast je charakterizovaná jednak kontaktem několika základních geologických jednotek a také komplikovanými tektonickými poměry na křížení dvou základních zlomových systémů jihlavského (směr zhruba s.-j.) a železnohorského (směr sz.- jv.), podél něhož byly Železné hory v terciéru vyzdviženy. Nacházejí se zde formace starohorní, možná i prahorní, dále útvary prvohorního stáří, svrchně druhohorní a také čtvrtohorní. Z časového hlediska představuje tvorba těchto formací asi 2,5 miliardy let.

Nejstarším geologickým útvarem je podhořanské krystalinikum, které vystupuje jako pás jemnozrnných pararul, svorů, amfibolitů a kvarcitů podél železnohorského zlomu od Labe ke hradu Lichnice. Stáří této geologické formace je starohorní -proterozoikum, u bazických eruptiv se nevylučuje ani stáří prahorní - archaikum. Oblast je charakteristická silně metamorfovanými horninami, které byly původně mořskými usazeninami a dále doprovodnými vulkanity a jejich tufy. V nadloží podhořanského krystalinika leží rozsáhlý komplex starohorních (proterozoických) hornin, označovaných jako chvaletické proterozoikum. Jedná se o slaběji metamorfované, původně mořské usazeniny s četnými projevy podmořského vulkanizmu. Mírný severovýchodní svah Železných hor tvoří chrudimské paleozoikum s velmi slabě

metamorfovaným vulkano-sedimentárním komplexem. V nadloží kambria vystupují usazeniny ordovické, silurské i devonské, jedná se o souvrství arkóz, drob, jílových břidlic a v okolí Vápenného Podola u Prachovnic lavicovitě šedobílé vápence, které jsou zde těženy.

Většina oblasti je spjata s variským vrásněním, které proběhlo v mladším paleozoiku od středního devonu do spodního permu. V centrální části Železných hor se nacházejí tři dílčí úseky: ohebské krystalinikum, nasavrcký masív a lukavická skupina.

Horniny ohebského krystalinika (kutnohorské krystalinikum) navazují na podhořanské krystalinikum u Lichnice a tvoří hlavní železnohorský hřbet včetně nejvyšších partií, Vestce a Spálavy. Ve své sz. části je jednotka poměrně úzká, 1-2 km, ve své centrální části v oblasti Seče dosahuje šířky kolem 5 km a v jz. části zapadá ohebské krystalinikum pod sedimenty svrchní křídly (oblast Dlouhé meze na čáslavsku a chotěbořsku). Jsou zde různé typy migmatitů a ortorul s muskovitem a biotitem. Jejich stáří bylo určeno na 306 milionů let, karbon, tedy do období variského vrásnění. Lokálně jsou též zastoupeny biotitické svorové ruly, muskovitické kvarcity a krystalické vápence tvořící menší tělesa. V neostré, nejspíše tektonické hraniční oblasti zmíněných krystalinik, došlo ke dvojímu prořezání tvrdých biotitických migmatitů a pararul tvořících jinak souvislý hřbet a po obou stranách hradu Lichnice vznikla strmá erozní údolí. Do Lovětínského rokle navíc ční mohutný amfibolitový skalní výchoz. Na zmíněné neostré hranici se objevují četné mylonity, které jsou také typické pro střední oblast ohebského krystalinika. Zde jsou nejspíše povrchovými projevy hlubinného přibyslavského zlomu směru ssv.-jjz. Ohebské krystalinikum vystupuje v širším údolí horního toku Chrudimky v úseku Horní Bradlo - Seč, kde se řeka od středního pleistocénu stáčí téměř k východu.

Nejjihnější strukturální jednotkou je nasavrcký masív, označovaný také jako železnohorský pluton, s rozlohou cca 200 km. Masív vznikl před 380 až 280 miliony let, kdy došlo ke vniknutí magmatu do prostředí střední a jižní části Železných hor. Pro tento složitý variský komplex jsou typické granodiority, gabra, diority a granity, přičemž nejmladší z nich jsou až svrchnokarbonského stáří. Na severovýchodě se hlubinné vyvěřeliny noří pod sedimenty východočeské křídové pánve, pod kterými ale pokračují na sever až do okolí Hradce Králové.

Nejmladší období paleozoika, perm, je zastoupen v okolí Kraskova u Pekelských rybníků, v tektonicky založené pánvi mezi Sečí a hradem Lichnice málo mocným souvrstvím arkózových pískovců, slepenců a permokarbonských vápenců.

Na jihozápadě i severovýchodě jsou Železné hory lemovány druhohorními sedimenty svrchní křídly. Jde o slepence, pískovce, písčité slínovce (opuky), prachovce a vápence.

Konec mezozoika a prakticky celý terciér se nesl ve znamení saxonských tektonických pohybů, během nichž došlo k vyzdvihnutí železnohorských ker, exhumaci předkřídového reliéfu a zformování reliéfu oblasti zhruba do současné podoby. V pliocénu až starším pleistocénu s doznívající tektonickou aktivitou se vytvořila hrubá kostra dnešní říční sítě s převažujícím směrem odtoku k severu, případně severovýchodu či severozápadu. V této době došlo k načerpání Chrudimky, hlavní říční osy Železných hor.

Kvartémí pokryv tvoří vrstva jílovito-písčitého až jílovitého zvětralinového pláště s malou mocností 2 - 4 m. Rozsáhlé uloženiny navátých písků se nalézají na severu, v okolí Sovolusk, spraše a sprašové hlíny jsou jen v podhůří u Heřmanova Městce, Chrudimi a Chrasti. Z doby glaciálů jsou dochovány produkty intenzivního mechanického zvětrávání hornin. Vedle hojných eluvií to jsou především kamenná moře, velmi dobře patrná při úpatí rulového masivu, na němž stojí hrad Oheb nad Sečskou přehradou, dále v Lovětínském rokle pod Lichnicí nedaleko Třemošnice a v údolí Chrudimky pod Křižanovickou přehradou v prostoru přírodní rezervace

Krkanka. Vyskytuje se zde také několik drobných rašelišť a slatinišť s malou mocností na Nasavrcku a při jv. periférii Železných hor.

Železné hory vytváří samostatný geomorfologický celek, který zaujímá převážnou část vymezené krajiny. Tento celek náleží ke geomorfologické oblasti Českomoravská vrchovina, resp. vytváří její s. část. Jedná se o plochu vrchovinu s trojúhelníkovým půdorysem protaženým od jv. k sz., pestrého geologického složení; plocha 761,77 km², střední výška je 480,4 m a střední sklon 3°45'. Jádrem tvoří vyvěřeliny nasavrckého (železnohorského) a chvaletického žulového masivu, sz. část proterozoické a paleozoické zvrásněné horniny, ostrůvky křídových usazenin. Tato vrchovina představuje klínovou kru ukloněnou k sv. a omezenou na jz. výrazným zlomovým svahem Dlouhé meze. Typická jsou dlouhá údolí k sv., zejména složité údolí Chrudimky. Zastoupeny jsou i krasové jevy ve vápencích u obcí Prachovice a Vápenný Podol. Nejvyšším bodem je vrch Vestec 668,0 m v Sečské vrchovině. Charakteristická je mozaika polí, luk a lesíků; název geomorfologického celku pochází od dolování železné rudy.

V rámci Železných hor je vymezeno několik geomorfologických podcelků, které samostatně odlišují specifika území. Jde především o:

Podcelek Chvaletická pahorkatina – představující prostor v sz. části Železných hor. Jedná se o členitou pahorkatinu se sklonem povrchu od jz. k sv. Plocha podcelku zaujímá 159,16 km², střední výška je 300,2 m, střední sklon je 2°54'. Tato pahorkatina je tvořena zvrásněnými horninami železnohorského proterozoika a paleozoika, biotitickou žulou a gabrem, ostrůvky křídových usazenin. Jedná se o klínovou kru, kdy jz. hranici tvoří příkrý složený zlomový svah Dlouhé meze. Charakteristický je plochý povrch se zbytky poloroviny, který se sklání k sv. a nad něj se zvedají strukturní hřbety ve spilitických porfyrech, v s. části pak antecedentní průlomové údolí Labe u Týnce nad Labem. Ve sníženinách jsou červené tropické zvětraliny, na hřbetech kryogenní tvary. Podcelek pokrývá mozaika polí, luk a smrkových porostů.

Podcelek Sečská vrchovina – představující prostor v jv. části Železných hor. Jedná se o členitou vrchovinu s povrchem skloněným k sv. pestrého geologického složení. Rozloha podcelku dosahuje 602,62 km², střední výška je 520,8 m a střední sklon 3°56'. Jádrem tvoří vyvěřeliny nasavrckého masivu (žuly, granodiority, gabra až diority) obklopené zvrásněnými proterozoickými a paleozoickými horninami kutnohorského krystalinika (rulami), ostrůvky křídových usazenin. Jz. hranici tvoří složený zlomový svah Dlouhé meze, hlavní odvodňovací osu tvoří údolí Chrudimky. V silurských vápencích u obcí Prachovice a Vápenný Podol se vyskytují tvary tropického krasu. Nejvyšším bodem je vrch U oběšeného se 737,0 m v Kameničské vrchovině. Podcelek tvoří mozaika polí, luk a smrkových lesíků. K podcelku náleží tři menší okrsky:

Kameničská vrchovina – členitá vrchovina s povrchem skloněným od jz. k sv. Plocha okrsku dosahuje 393,33 km². Jádrem tvoří vyvěřeliny nasavrckého masivu obklopené na s. usazeninami staršího paleozoika a na j. horninami železnohorského paleozoika až proterozoika, za nimi pak navazuje kutnohorské krystalinikum. Vyskytují se i ostrůvky křídových usazenin. Jedná se o plochý povrch, který je rozřezán hlubokým údolím řeky Chrudimky s ohybem u Seče. U Herálce a Svratky se nachází kotlinovitá sníženina se zbytky křídových usazenin. V silurských vápencích u obcí Prachovice a Vápenný Podol jsou tvary tropického krasu. V okrsku převládá 3.-5. v. s., mozaika polí, luk a převážně smrkových porostů.

Podhradská kotlina - oválná erozně-denudační kotlina na migmatitech až granodioritech pláště nasavrckého plutonu s výplní permských usazenin o rozloze 18,50 km². Protéká jí Zlatý potok a jeho přítoky, které vytvořily hluboká údolí. Nejvyšší bod je Prachovický kopec se 484,8 m;

Převažuje 4.-5. v. s.. Krajina je převážně zalesněná smrkem s vtroušenou borovicí, ostrůvkovitě i bukovými porosty.

Skutečská pahorkatina - pahorkatina protáhlá od sz. k jv. o rozloze 140,61km². Sz. část je tvořena vyvěřelinami nasavrckého masivu, v. část horninami kutnohorského krystalinika a stř. část usazeninami železnohorského staršího paleozoika a proterozoika a ostrůvky křídý. Charakteristický je plochý povrch s plošinami poloroviny, které prořezává hluboké údolí řeky Chrudimky. Okrsek zaujímá 4.-5. v. s., je středně zalesněn a to převážně smrkem. Na v. jsou zastoupeny borové porosty s příměsí dubu.

KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Železné hory patří klimaticky převážně do mírně teplé a mírně vlhké oblasti. Podle Quitta (1971) lze území rozdělit na 5 regionů: CH7, MT3 (vyšší partie), MT10 (nižší okrajová území) MT2 (úzká přechodná zóna mezi oběma výše uvedenými regiony) a T2 (okolí Chvaletic).

HYDROLOGICKÉ PODMÍNKY

Území Železných hor spadá do povodí středního Labe. Největší plochu odvodňuje Chrudimka, jihozápadní část Doubrava a pouze v okrajových částech na severu zasahují na území povodí menších levostranných přítoků Labe. Pro vývoj dnešní údolní sítě měly největší význam saxonské tektonické pohyby od konce mezozoika a v průběhu téměř celého terciéru, kdy došlo k vyzdvižení železnohorské kry a v pliocénu až starším pleistocénu se vytvořila hrubá kostra dnešní údolní sítě s převažujícím směrem odtoku k severu, případně severovýchodu či severozápadu. Předpokládá se, že ještě koncem třetihor pokračovala páteřní řeka území, Chrudimka, od Seče ve směru svého horního toku, tedy dále na severozápad a u Mladotic ústila do Doubravy. Domněnku říčního pirátství údolních systémů dvou samostatných vodních toků podporuje ráz údolí a sklonové poměry, neboť horní, starší, tok Chrudimky severozápadního směru po Seč sleduje v nepřilíh hlubokém údolí severovýchodní svah Železných hor s celkem vyrovnaným sklonem, který pravidelně klesá ze 6,5‰ na 1,5‰ nad Sečí. U Ohebu dochází k prudkému stočení toku k vsv. (téměř o 180°) a s poměrně velkým a nevyrovnaným sklonem proráží v hlubokém erozním údolí nasavrcký pluton. V kaňonu mezi Křižanovicemi a Svídnicí dosahuje vůbec největšího sklonu 13,3‰.

Rozvodnice mezi povodími Chrudimky a Doubravy vede především po Spálavském hřbetu. Po stočení toku došlo u Seče k přiblížení rozvodní čáry k původnímu korytu toku na pouhý 1 km (před napuštěním přehrady v r. 1935) a v současnosti dokonce už jen na 600 m od západní hranice zátopy vodní nádrže Seč. Lze tak pozorovat tendence směřující k opětovnému podchycení horní Chrudimky Zlatým (Počáteckým) potokem, který je největším pravostranným přítokem Doubravy.

Hustota hydrografické sítě je do značné míry dána geomorfologickými podmínkami. Větší hustotu, 1,7 - 2,0 km/1 km², mají vodní toky se širším a více rozvětveným povodím v oblastech starších denudačních reliéfů. Příkladem je povodí Dlouhého potoka severně od Vestce s hustotou hydrografické sítě 1,92 km/1 km². Naopak toky s úzkým povodím, údolím hluboce zaříznutým a s nevýraznými přítoky mají malou hustotu hydrografické sítě nabývající hodnot 0,8 - 1,0 km/1 km². To je typické pro říční síť zmlazenou zpětnou hloubkovou erozí, čímž je charakteristický střední tok Chrudimky a také mladé svahové toky, především pravostranné přítoky Doubravy ze Spálavského hřbetu a převážná část říční sítě Chvaletické pahorkatiny. U povodí s nepravidelným tvarem hodnoty hustoty hydrografické sítě kolísají od 1,1 do 1,7 km/1 km² (Okrouhlický potok 1,15 km/km², Barchanecký potok 1,34 k/km²).

V povodí Chrudimky byly vybudovány 2 údolní nádrže: Seč (194 ha, 22 mil. m³) a Křižanovice (32 ha, 2 mil. m³) a 2 vyrovnávací nádrže: Seč II. a Práčov. Do povodí spadá celkem 63 rybníků (stav v roce 2002).

Od 50. let 20. stol. začalo být velkým problémem Chrudimky znečištění. Zdrojem kontaminací byly hlavně průmyslové podniky podél toků a zemědělská výroba. Po uvedení ČOV Hlinsko do provozu v r. 1992 se situace zlepšuje.

Povodí řeky Doubravy je velmi úzké. Pravostrannými přítoky jsou pouze krátké toky s větší a nevyrovnanou křivkou sklonu a erozní charakter koryt stékající z jihozápadního zlomového svahu. Výjimkou je pouze Zlatý potok a jeho malé povodí v Podhradské kotlině a Lovětínský potok, které prorážejí hlavní železnohorský hřbet u Lichnice a vytvářejí tak hluboká erozní údolí. Zlatý potok je zároveň největším pravostranným přítokem Doubravy.

VEGETACE

Na území oblasti je registrováno přes 1 200 druhů vyšších rostlin, z toho asi 1 000 druhů domácích tj. druhů přirozeně se vyskytujících. Z toho je přes 170 druhů uvedeno v Červeném seznamu ohrožených rostlin ČR.

Oblast spadá do fytogeografického okresu Železné hory, který je tvořen dvěma podokresy: Sečskou vrchovinou a Železnohorským podhůřím.

Fytogeografický podokres Sečská vrchovina zaujímá plochu asi 411 km² v nadmořské výšce od 320 m (u mlýna Peklo na Chrudimce) po 693 m (vrch Hradiště u Studnice). Většina území leží v nadm. výšce 400-600 m.

Fytogeografický podokres Železnohorské podhůří má v tomto vymezení plochu asi 287 km² v nadm. výšce od 200 do 560 m (nejnižší bod: břeh Labe u Záboří, nejvyšší bod: jv. od kóty 534 u Otradova).

Vegetační kryt Sečské vrchoviny byl před příchodem člověka tvořen převážně bučinami a bukojedlinami, kdežto v Železnohorském podhůří se rozkládaly hlavně jedlové a bikové doubravy.

Oba celky se tedy ve svých rekonstrukčních jednotkách naprosto liší, mají společné jen jediné společenstvo, as. Stellario-Alnetum, které však tvoří je nepatrný zlomek vegetace podél toků.

Odlišnost vegetace Sečské vrchoviny a Železnohorského podhůří je zřejmá i v nelesních společenstvech. Tak např. as. Arrhenatheretum elatioris (ovsíkové louky) je omezeno prakticky jen na Podhůří (s výjimkou vápencového "ostrova" u Vápenného Podolu), zatímco as. Cirsietum rivularis, Polygono-Cirsietum palustris, Sanguisorbo-Festucetum commutatae, Caricetum goodenowii, Carici rostratae-Sphagnetum apiculati a Nardo-Festucetum capillatae jsou omezeny na Sečskou vrchovinu. Potenciální přirozenou vegetaci tvoří bikové a květnaté bučiny, suťové lesy svazů Luzulo-Fagion, Fagion a Tilio-Acerion.

PŘÍRODNÍ DOMINANTY

Hlavní dominantou je železnohorský hřbet, který se nejvíce uplatňuje ze západních pohledů z Čáslavska, Ronovska a Chotěbořska a částečně i z východních pohledů avšak v jeho bezprostřední blízkosti (Počátecké údolí, okolí Seče, apod.). Samotným charakterem „vnitrozemí“ oblasti je pahorkatina s různě vysokými elevacemi, které nevytvářejí výraznější dominanty.

KULTURNÍ A HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA

HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Z fosilních nálezů lze usuzovat, že v holocénním klimatickém optimu pokrývaly plně rozvinuté lesy celé Žďárské vrchy a Železné hory a zasahovaly až k Labi. V jeskyních u Vápenného Podola, sprašových hlínách u Hrochova Týnce i na dalších místech byly nalezeny kosterní pozůstatky čtvrtohorních zvířat. Dodnes však nebylo prokázáno, zda byly tyto druhy člověkem starší a střední doby kamenné na území Železných hor (alespoň v okrajích) loveny či nikoliv. Osídlení pravěkými zemědělci se však zcela jistě železným horám vyhnulo, protože bylo vázáno na nejúrodnější oblasti- černozemě a hnědozemě na sprašovém podloží. Přesto jsou krátkodobé nebo sezónní pobyty lidí v Železných horách v této epoše pravěkého zemědělství prokázány vzácnými, většinou povrchovými nálezy kamenných broušených nástrojů (např. Přemilov). Prvním doloženým a dodnes znatelným působením člověka z doby bronzové a železné je osídlení na Práčově (lužická kultura 1000 let př. n. l.) a keltské osídlení na Hradišti (2. a 1. stol. př. n. l.). Samotný prostor Železných hor byl dlouhodobě (již od neolitu) ovlivněn existencí starých dálkových kupeckých cest, později známých jako Libická (Libjecké) a Haberská kupecká stezka na jihu a Česká kupecká stezka na severu propojující hlavní trasy jantarových kupeckých stezek vedoucích z jižní do severní Evropy. Samotná Libická stezka (později zastíněná Haberskou kupeckou stezkou) sledovala v zájmovém území tok řeky Doubravy pod hlavním hřbetem Železných hor. Zatímco Česká kupcecká stezka sledovala tok Labe. Dle doložených nálezů je pravděpodobné, že geomorfologicky příhodné „vstupy“ do centrálních částí Železných hor byly čile využívány již v tomto laténském období, kdy samotné Železné hory byly zdrojem značného množství nerostných surovin.

Z hlediska samotného trvalého osídlení má však hlavní význam až pozdně středověká vnitřní kolonizace. Jádro Železných hor obsazoval kolonisty vilémovský klášter do roku 1392 (kdy své středisko kolonizace Železných hor, Bojanovský újezd, předal pod správu hradu Lichnice). Severní část Železných hor byla ve stejném období kolonizována Podlažickým klášterem. Zakládání vsí v Železných horách měly převážně tvar lesní lánové vsi a lesní návesní vsi. V případě lesních lánových vsí bylo využíváno potočních úvalů, kdy usedlosti byly umístěny v řadách podél osy údolí, od kterých vedly rovnoběžně rozměřené pozemky až na hranici obce (Horní Studenec). Druhým typem jsou lesní návesní vsi, kdy v rovinnatějším terénu uprostřed obdělátných pozemků (s možností prameniště) vzniká zástavba kolem okrouhlé veřejné plochy (placu). Pozemky jsou pak rozděleny vějířovitě od usedlostí. Lze tvrdit, že ve 14. století je již sídlištní síť zahuštěna v podstatě na dnešní úroveň.

Od 14. století docházelo k rozdrobování velkých klášterních územních celků i v oblasti Železných hor. Správy menších zakoupených nebo přidělených území se ujímá drobná šlechta, s čímž souvisí stavby četných tvrzí a malých hradů (např. Lipka, Strádoval, Rabštejnec).

Od 17. století nevznikla téměř žádná další sídla, nepočítáme-li samoty, naopak pustošením za třicetileté války některé vsi zanikly. Rozmach zaznamenala pouze místa s výrobou pro válečné potřeby.

Příznivá hospodářská situace první poloviny 18. století se i zde odráží v dalším rozmachu železářské výroby, v založení sklárny v Hostětinkách v r. 1744 a stavbou papírny ve Svídnicí v roce 1714. Podobně jako i jinde v Čechách dochází v poslední třetině 18. století k zakládání posledních osad. Krajinu doplňují nová honosná panská sídla jako barokní zámky v Běstvině a Třemošnici. Barokní ráz dávají stavitelé opravovaným kostelům, v Trhové Kamenici se na místě dřevěného kostela staví zděný barokní, v Krásném se dřevěný kostelík úplně ruší.

Devatenácté století je ve znamení nárůstu chalup bezzemků, a to na obecní půdě buď na úkor návsi, nebo na „obecním place“ poblíž vsi, přestavují se poslední dřevěné kostelíky, a to

evangelický v Hradišti a katolický ve Včelákově, ve druhé polovině 19. století začíná převažovat zděná konstrukce domů a nově vznikajících nebo přestavovaných zemědělských staveb, nastává rozmach dopravní sítě stavbou erárních silnic Chrudim - Ždírec v roce 1892 a v poslední třetině století vznikem většiny okresních silnic. Od roku 1871 protíná krajinu železnice Pardubice - Havlíčkův Brod, od roku 1881 Čáslav – Závratec. Sídlní krajinu a její obyvatele ovlivňuje nástup průmyslu. Připomeňme si výrobu javorového cukru v Travném od roku 1810, výrobu železa a strojírenství v Hedviččině údolí od roku 1816, sklárnu v Horním Bradle od roku 1866 a s ní související brusírny skla v Dolním Sokolovci, Novém Studenci a pod Libicí nad Doubravou. Ke zprůmyslnění krajiny přispívá stavba cukrovarů, lihovarů, sušáren čekanky, cihlen a šachtových i kruhových vápenek. Devatenácté století je také obdobím rozsáhlých ničivých požárů, výrazně ovlivňujících další stavební úpravy sídel jako např. v Nasavrkách v roce 1820, v Trhové Kamenici v roce 1834, kde po požárech byla rozšířena náměstí.

V regionu Železných hor se v minulých šesti stoletích vyskytoval neobvykle vysoký počet výrobních zařízení, využívajících vodní pohon, což poznamenalo krajinný ráz množstvím drobných vodotechnických děl. Umožnily to četné vodní toky s velkým spádem a blízká odbytíště. V Železných horách v Hedviččině údolí až do roku 1890 pracovala dřevouhelná vysoká pec, patřící mezi poslední v Čechách.

V Horním Bradle již v roce 1899 zahájili stavbu vodní elektrárny, na místě bývalého kujního hamru u Kocourova se objevil a zachránil u nás jediný odlitek huscového železa z 18. století. Tento kus nazývaný houska vznikl odpichem ve vysoké peci v Sobíňově kolem roku 1730 a byl do Kocourova převezen ke zkujnění. Nyní je uložen u hamru ve Svobodných Hamrech.

Železné hory lze řadit ke stavebně nejrázovitějším územím východních čech, které stále náleží být okraji vysoko položené Českomoravské vrchovině. Přestože i zde je mnoho vesnic vrcholně středověkého původu (zejména v severní části u Nasavrk, a Slatiňan), značná část osídlení vznikla i v období mladším, zejména v 16. století a později. Důvodem byla právě obtížnost přístupu, nutnost mýcení lesů při získávání orné půdy, vzhledem k drsnějšímu podnebí i relativně krátká vegetační doba, v níž bylo možné dosáhnout rentabilních výsledků teprve v období vyspělejšího zemědělského hospodaření. Tyto okolnosti se odrážejí i ve způsobech uspořádání vesnic, usedlostí i jednotlivých objektů. Zatímco starší vesnice, zakládáné ještě ve výhodnějších polohách, mají většinou návěsní nebo ulicový půdorys, mladší sídliště se údolní řetězovou nebo rozptýlenou dvorcovou formou více podřizují podmínkám terénu i zemědělsko-pasteveckému způsobu života. Nejcharakterističtějším znakem uspořádání zdejších usedlostí, zvláště ve vyšších polohách, je snaha seskupit objekty do kompaktního čtyřstranného útvaru obklopujícího dvůr. V rozptýlené zástavbě a chladném větrném podnebí poskytovala takto utvářená usedlost relativně snesitelné podmínky vnitřního provozu i v zimním období. V níže položených částech území je pak i skladba usedlosti volnější.

SOUČASNÝ STAV KRAJINY

Území představuje lesnatou krajinu doplněnou zemědělskou výrobou. V některých částech pak převládá zemědělské využití krajiny s neúměrnou intenzifikací projevující se většími scelenými polními kulturami, avšak doplněnými drobnými převážně hospodářskými lesy a drobnými loukami umístěnými zejména v méně přístupných místech a v okolí obcí. Krajina je většinou uzavřená a horizonty vymezují lesní porosty. Pouze na s. a j. okrajích se otvírají široké průhledy do krajiny Čáslavské pánve (na j.) či do roviny Polabské nížiny na s. Jedná se o krajinu s převážně středním až drobným měřítkem utvářeným především lesními komplexy a mozaikou polí, luk, pastvin a drobných sídel. Nelesní pozemky jsou často přetínány komunikací a tokem s doprovodnou zelení. Krajina je doplněna četnými drobnými prvky kulturní povahy (stožáry VVN, VN, GSM, nevysoké dominanty kostelních věží). Tyto kulturní prvky se však uplatňují díky

velké lesnatosti a díky velkému množství doprovodné zeleně jen lokálně. Sídla jsou ve většině případů citlivě začleněna do krajinného rámce vzrostlou zelení, zahradami a sady. Místy je dochována pestrá mozaika upozorňující na předchozí bohatou strukturu krajiny před intenzifikací zemědělské výroby. Lesní komplexy uvnitř oblasti jsou převážně monokulturní (smrčiny a bory) a vyznačující se hospodářským charakterem, ostře hraničí s navazujícími plochami (často ornou), ale jsou většinou opláštěny. Místy se vyskytují rozsáhlé přirozené lesní porosty. Pastviny a louky jsou přítomny v menších i větších plochách a to především v hůře obdělávatelných prostorech a na svazích. V mnoha případech se jedná o květnaté louky. Vodní toky jsou převážně ve svém původním korytě, jen místy jsou technicky upraveny (zejména v obcích).

Komunikace jsou vedeny převážně v historické stopě doprovázené ovocnými stromy, místy i keřovou vegetací. Zajímavým specifikem, které velmi obohacuje krajinu oblasti, jsou četné lomy, z nichž převážná část je v současné době zarostlá vegetací a zatopena vodou a v jejichž okolí se vytváří velmi malebné drobné prostory (především v centrální části oblasti). Převládají sídla venkovského typu s vysokým podílem zeleně, převážně jednopodlažní zástavbou. Sídla vytvářejí v oblasti převážně kompaktnější menší formace uspořádané do okrouhlíce na návrších nebo do formace mírně protažené podél komunikací sledujících vodoteč, strukturálně orientovaná na větší sídla Skuteč, Hlinsko, Chrast, Chrudim, Přelouč, Heřmanův Městec, jak tomu nasvědčuje pestrá síť drobných komunikací s převážně asfaltovým povrchem. Sídla v celém prostoru se vyznačují vysokým podílem vrostlé zeleně, díky níž velmi citlivě navazují na svůj místy méně pestrý krajinný rámec velkých ploch orné ostře hraničící s lesními porosty. Architektonická podoba objektů vychází z tradičního venkovského stavení. V některých sídlech (především v centru) jsou vícepodlažní budovy inspirující se měšťanskými domy. Venkovská sídla až na výjimky netrpí výraznými přestavbami a necitlivými novostavbami.

KULTURNÍ DOMINANTY

Vysílač Krásné	Tubusová stavba červenobíle natřená. Výrazná technicistní dominanta.
Vyrovnávací věž Práčovské vodní elektrárny.	Výrazná technicistní dominanta. Střet s kulturní dominantou kostela sv. Jakuba v Práčově. Kontrastní, vliv +/-

VZTAHY V KRAJINĚ A MĚŘÍTKO

Z okolních prostorů především z východních pohledů je západní část oblasti oddělena monumentálním zalesněným hřebenem Železných hor. Od severu pak celá oblast působí jako lesnatá krajina uklánějící se k severu.

V území se uplatňují dominanty kostelních věží, výrazněji pak se uplatňuje zřícenina hradu Lichnice, kostel v Kostelci u Heřmanova Městce a ve Včelákově. V území je mnoho nežádoucích dominant narušujících typické krajinné scenérie jako je vysílač v Krásném a Práčovská vodárenská věž. Lokálně se uplatňují negativně též komíny cementárny v Prachovicích. Z okolní krajiny lze v průhledech spatřit specifickou dominantu Kunětické hory a na několika místech i výraznou dominantu kostela Chlumek v Luži. Z několika průhledů lze spatřit též komíny a chladírenské věže elektráren v Opatovicích a Chvaleticích a též cukrovar v Hrochově Týnci. V neposlední řadě pak i panelová zástavba v Chrudimi (Na Větrníku).

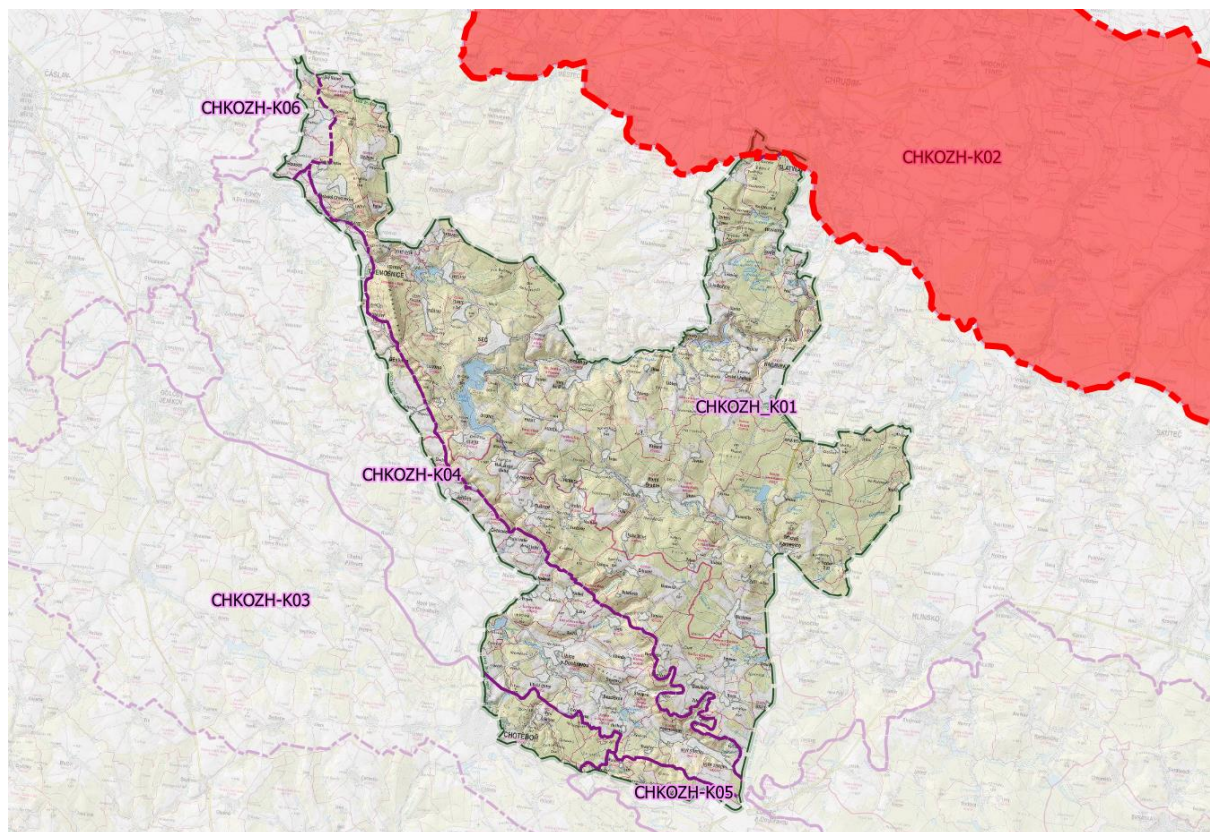
Krajinu Železných hor utváří pestrá mozaika ploch a plošek především tvořených lesy a poli s loukami a pastvinami. Převážná většina plošších částí s vrchovinným reliéfem je zorněna, svahy a návrší zalesněna nebo osazena chlumy. Tuto monotónnost však potlačuje pestrá síť drobných

vodotečí tvořících často zářezy, kde se dochovaly původní louky a pastviny, dále mimoletní zeleň v sídlech a doprovázející vodoteče a komunikace a též významné zlomy. Na Skutečsku jsou jedním z fenoménů krajiny četné zatopené lomy. Horizonty jsou převážně nerušené a táhlé, místy v průhledech do okolní krajiny pak tvoří skladbu řazených horizontů v několika plánech. Většina horizontů je zalesněna, severní prostory pak uzavírají vyšší kopce Žďárských vrchů.

D.4.2 CHKOZH-K02 - CHRUDIMSKÁ TABULE - CHRUDIMSKO

VYMEZENÍ

Prostor zasahuje území CHKO Železné hory jen okrajově. Krajina je utvářena k Labi ukloněnou deskou, místy prořezanou drobnými toky s četnými drobnými kuestami, kterými se vymezuje vůči okolí. Charakteristické je uspořádání sídel s výraznou centrální orientací ke správním a kulturním centrům. Krajina Chrudimské tabule zasahuje do řešeného území okrajem rozsáhlé zemědělské krajiny, okrajem zastavěného prostoru Slatiňan a vsí Říště se samotou Podhůra.

Mapka 4 Vymezení Chrudimské tabule (červeně), do území CHKO zasahuje část dílčího krajinného prostoru Chrudimsko

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

Přírodní prostředí zasahující části odpovídá charakterem přechodové území chrudimské tabule a Železných hor. Jedná se z velké části o antropogenně výrazně zasaženou krajinu s fragmenty přírodních a přírodě blízkých stanovišť, často však nevyvinutých. Přírodní charakteristika je v této části potlačena agrární stepí. Přírodní charakter území je představován travnatými pásy a dřevinami doprovázející komunikace a liniové prvky v krajině, staré sady na okraji sídel, drobné

technicky upravené vodoteče Gomorfologicky je území utvářeno plošší krajinou Chrudimské tabule uklánějící se k severu.

KULTURNÍ A HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA

HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Historický vývoj území je úzce provázán s okrajovými částmi Železných hor a též je úzce spjat s rozvojem Slatiňan. Do území částečně zasahuje prostor navazující na záměrně komponovanou krajinu související se zámkem ve Slatiňanech.

SOUČASNÝ STAV KRAJINY

Stávající využití krajiny je výrazně zemědělské. Strukturu krajiny tvoří převážně geometricky pravidelné bloky orné často vymezené komunikacemi s drobnými lesy. Krajinou napříč prochází napříč významná páteřní a poměrně značně frekventovaná komunikace spojující města Žďár nad Sázavou – Chrudim – Pardubice – Hradec Králové. Ve v. části krajiny se uplatňuje cenný obraz zámeckého areálu slatiňanského zámku s hodnotným prostorem kostela s farou položený do krajinářského parku a navazujícího okolí.

KULTURNÍ DOMINANTY

Zámek Slatiňany	Mimořádně hodnotný soubor v krajinářském parku a jeho okolí, jemuž dominují pův. renesanční zámek od O. Aostalise (na místě starší tvrze) v romantické úpravě ze 3/4 19. stol., s cennými barokními a romantickými interiéry a budovy zámeckého hřebčína.
Slatiňansko-Slavicko	Památková zóna rejst. č. ÚSKP 2389 - Slatiňansko-Slavicko, Památkovou zónu Slatiňansko-Slavicko tvoří dochovaná komponovaná kulturní krajina. Jde o zahradní, parkové a krajinářské celky navržené zejména z estetických důvodů a pro potřeby lovecké reprezentace majitelů panství, ve vazbě na zámek ve Slatiňanech.
Kostel sv. Martina s farou	Areál původně gotického kostela, propojeného v době neogotické přestavby F. Schmoranzem spojovací chodbou do zámku, doplňuje protilehlá barokní fara. Sakrální areál na návrší, ve venkovském prostředí v těsné blízkosti zámku. Kostel v neogotické stavební úpravě, propojený visutou spojovací chodbou se zámkem. Naproti vstupu stojí přízemní barokní zděná fara s přilehlým hospodářským příslušenstvím.

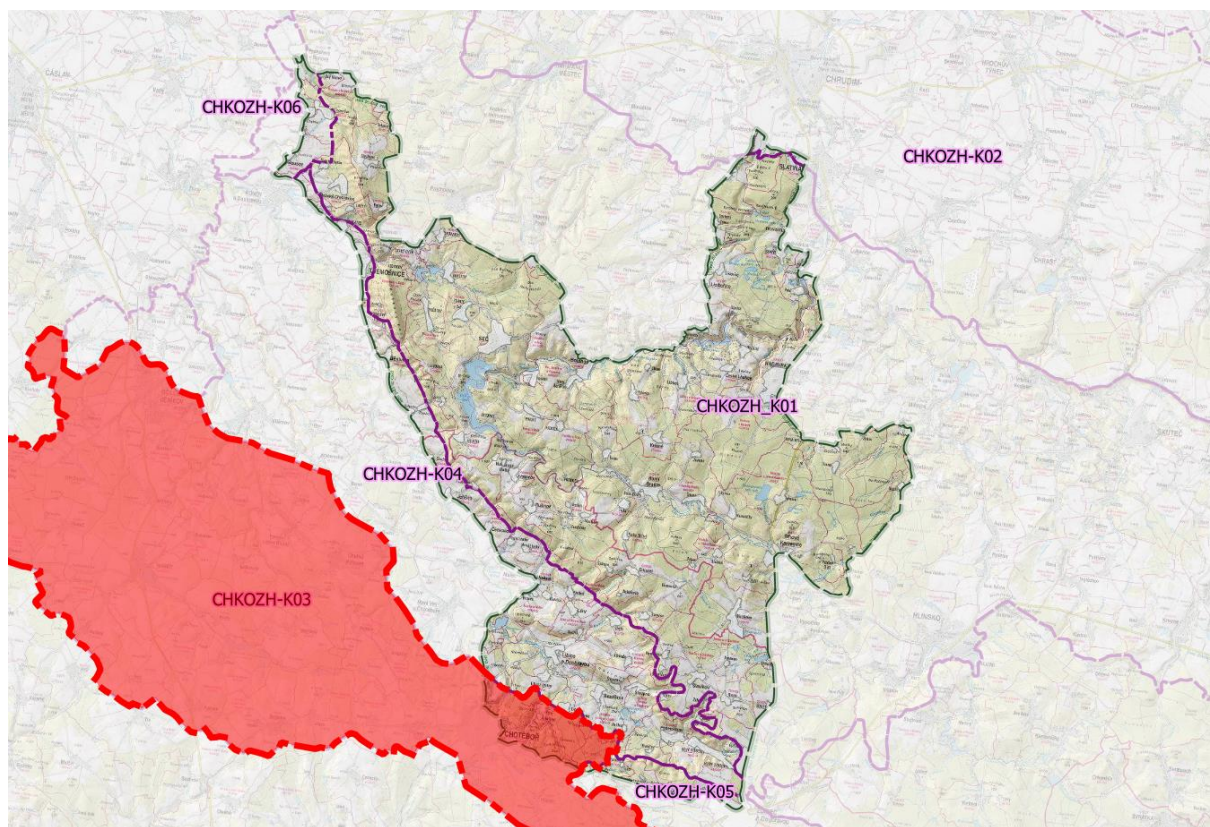
VZTAHY V KRAJINĚ A MĚŘÍTKO

Jde o otevřenou krajinu uklánějící se převážně k severu k Labi s četnými výhledy na město Chrudim a na Slatiňany. Krajinu v jižní části zřetelně vymezuje okraj lesního komplexu. Východní část zemí vymezuje pohledově cenný prostor navazujícího Slatiňanského zámeckého areálu, který se vyznačuje stavebními objekty zámku, kostela a fary zasazenými do záměrně komponované krajiny krajinářského parku Slatiňansko-Slavicko (cenný krajinný prostor). Krajina Železných hor tvoří nerušený zalesněný horizont, patrný však z prostorů mimo území CHKO.

D.4.3 CHKOZH-K03 - CHOTĚBOŘSKO – GOLČOVOJENÍKOVSKO

VYMEZENÍ

Protáhlý prostor ovlivněný východočeským regionem zaujímající plošší krajinu protáhlého tvaru s lesy a výrazně zorněnými plochami mezi Chotěboř a Golčovým Jeníkovem. Krajinu tvoří hrubá mozaika zemědělské krajiny, jíž dominují scelené bloky orné půdy. Do řešeného území krajina zasahuje v jižní části v okolí města Chotěboř. Nejvýznamnějším územím je prostor údolí Doubravy.

Mapka 5 Vymezení krajiny Chotěbořska – Golčovojeníkovska (červeně), do území CHKO zasahuje okrajová část v okolí města Chotěboř

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

GEOLOGICKÁ STAVBA A GEOMORFOLOGIE ÚZEMÍ

Horninná skladba oblasti je extrémně monotónní. Prakticky celá je tvořena kyselými přeměněnými horninami - biotitickými pararulami, místy migmatitizovanými. Pouze východní výběžek východně od Chotěboře je tvořen pestřejšími horninami, jejichž odlišný charakter se odráží i v odlišnostech využití krajiny. Nacházejí se zde silně kyselé ortoruly, zasahují sem bazické horniny železnohorského plutonu a nacházejí se zde i útržky bazických přeměněných hornin - amfibolitů, hadců a erlánů. Zajímavý je směr pruhů hornin odlišných od základních pararul. V západní části oblasti je směr těchto vložek a směr foliace všech hornin JZ – SV, ten se v oblasti Golčova Jeníkova celkem ostře stáčí do směru SZ – JV. Tento směr pak ovlivňuje i orientaci většiny návrší a hřebítků, ale také údolí.

Monotónní komplexy pararul přecházející až do migmatitů tvoří přibližně 90 % plochy oblasti. Pararuly mají víceméně patrnou foliaci, která je převážně ukloněna v západní části k severozápadu a ve východní části k severovýchodu s nejčastějším sklonem kolem 40 - 70°. Jde o poměrně kompaktní horniny, ne však příliš odolné, takže výskyt přirozených skal je na nich vzácný. Nevysoké skály jsou zde vázány převážně na úpatí svahů údolíček v blízkosti vodního

toku. Při zvětrávání se rozpadají na ploché hranaté polyedrické balvany s mezerní hmotou vytvořenou drobnými kameny a hlinitopísčitymi zvětralinami.

Pokročilé migmatity až ortoruly jihovýchodně od Chotěboře jsou silně kyselé, odolnější a kompaktnější. Rozpadají se v hranaté polyedrické balvany a drobné ostrohanné kameny. Jsou málo úrodné, a proto zalesněné. V rámci CHKO Železné hory východně od Chotěboře je v nich vyvinuto mělké, leč ostře zaříznuté kaňonovité průlomové údolí Doubravy.

Jižně od Sobíňova při hranici území leží výběžek železnohorského plutonu – horniny nejasného stáří, poměrně bazické – amfibolické diority až gabromfibolity. Vlivem jejich zvětrávání v živné písčito-hlinité zvětralině jsou úrodné i snadno obdělavitelné, a proto na rozdíl od sousedních ortorul zorněné (viz též název obce Hlína). Amfibolity jsou šedo zelené staré bazické přeměněné horniny. Vlivem metamorfózy však uvolňují své živiny do půdy pomalu, a tak půdy na nich nejsou výrazně živnější než na pararulách. Silně bazické a chemicky extrémnější jsou erlány, ty však ve východní části oblasti tvoří příliš úzké pruhy, než aby se v krajinném měřítku mohly nápadněji projevit, podobně i hadce.

Zajímavé z hlediska geologického vývoje krajiny jsou výskyty neogenních říčních až jezerních štěrků až písků v okolí Leštiny u Světlé, na návrší u Bačkova jihovýchodně odtud i u Kozolup u Golčova Jeníkova. Jejich plochy nepřesahují 20 ha, a tak se v krajině nemohou výrazněji projevit, naznačují však bývalý tok Sázavy k severu. Vlivem své neúrodnosti jsou dnes zalesněny a u Kozolup jsou i malé bývalé pískovny. Na úpatích svahů jsou běžné až několik metrů mocné hlinito-kamenité svahoviny. Zahlazují reliéf a zvláště dolní partie svahů, místy se do nich ovšem snadno zařizly vodní toky, úvozy a strže. V nich pak vystupuje převážně drobně kamenitý materiál.

Dna údolí toků vyplňují údolní nivy, tvořené písčito-hlinitým materiálem, směrem do spodu více kamenitým, na povrchu pokryté jemnozrnějšími povodňovými hlínami. Nivy se zde vyskytují poměrně často, ale vlivem polohy oblasti na rozvodí jsou úzké, pouze niva Sázavky místy překračuje šířku 100 m. Nivy se vyznačují vysokým obsahem živin i vody a umožňují tak přirozený růst bujné nitrofilní vegetace. K nejvzácnějším horninám oblasti náleží organozemě. Celkem je zde evidováno 7 lokalit, 3 u Tunochod v západní části, 1 nad obcí Sázavka a 3 pak u Střížova na východě. Leží však těsně u hranice oblasti a jejich příslušnost do Chotěbořska bude záležet na vedení hranice v detailu. Vyskytují se v malých ostrůvcích v širokých pramenných depresích. Zpravidla byly odvodněny, tím zmineralizovaly a byla zničena jejich specifická rašelinná vegetace.

Široká oblast mezi Leštinou u Světlé a Golčovým Jeníkovem je evidována jako zlatonosná a také se zde ze středověku zachovaly sejpy. U Kynic a Leštiny jsou i ložiska wolframových a polymetalických rud, pravda ne příliš bohatá. Při jihovýchodní hranici oblasti (lokalita Peklo, návrší u obce Jilem) jsou evidovány jako lokality výskytu drahých kamenů. U Chotěboře se ve středověku těžilo stříbro hlubinným způsobem a v novověku pak železná ruda.

Georeliéf je velmi monotónní. Základ tvoří zdvižený zarovnaný povrch, ukloněný k severu. V tomto velmi plochem svahu vznikla mělká otevřená úvalovitá údolíčka. V nich stékající vodní toky vyerodovaly dále po svahu mělká, ale výrazná zaříznutá údolí. Tato výraznější údolí jsou však až v severní nižší polovině oblasti, v jižní převažují jen plochá návrší a mělké sníženiny. K nejvýraznějším takovým zaříznutým údolím patří zmíněné skalnaté údolí Doubravy, typická, hluboká kolem 30 m jsou jižně od Vilémova, kolem 40 m hluboká jsou údolí západně od Golčova Jeníkova (údolí Brslenky). Zajímavé je údolí Sázavky – původně Sázavka zřejmě odtékala u Leštiny přes ploché rozvodí k severu, později byla říčním pirátstvím načepována od jihu a stala

se součástí povodí Sázavy. V rámci oblasti Sázavka má jen své mělké otevřené údolí, zaříznuté údolí má až v sousední Havlíčkobrodské oblasti.

Nejvyšší body této oblasti se logicky nacházejí při její jižní hranici a jejich nadmořská výška je kolem 600 m. Konkrétní nejvyšší místo bude záležet na detailním vedení hranice oblasti. K nejvyšším vrcholům patří na západě Borovina nad Číhoští (586 m n. m.), na východě jv. od Chotěboře Friedlerův kopec (614 m). Východní okraj oblasti tvoří oblasti tvořící krajinu Žďárských vrchů, které jsou nad Chotěbořsko vyzdvíženy. Nejnižším místem je bod, kde u Vilémova Červenický potok vstupuje do oblasti Libicka (cca 315 m n. m.). Celkové převýšení v rámci oblasti je tedy asi 300 m, což je v rámci oblastí kraje Vysočina nadprůměrné. Jen málo však tento údaj hovoří o členitosti území, neboť tohoto převýšení je dosaženo na mírně ukloněném plochém povrchu na velkou vzdálenost, pouze posledních 30 m je přidáno údolním zářezem.

Pokud se týče výškové členitosti, převážnou část oblasti lze charakterizovat jako členitou pahorkatinu (s převýšením 75 – 150 m na vzdálenost 4 km). Pouze v území mezi Chotěboří a Vilémovem převýšení dosahuje 160 m a reliéf tak lze charakterizovat jako plochou vrchovinu. Nejplošší je naopak povodí horní Sázavky, kde převýšení místy nedosahuje ani 75 m na 4 km a reliéf tak má charakter dokonce ploché pahorkatiny. Typické pahorky se zde až na dále uvedené výjimky nevyskytují, natož vrchovina. Jsou zde jen plochá návrší, mírné ukloněné dlouhé táhlé svahy a mělká zaříznutá údolí. Za pahorky přece alespoň trochu nápadnější lze považovat Vizáb (598 m n. m.) u Veselé, Na Krašince (asi 531 m) u Nejejína, Na Kobyle (535 m) a Strážný vrch (511 m) u Uhelné Příbrami. Ojedinělé další leží mimo kraj Vysočina nebo v CHKO Železné hory. Zaříznutá údolí jsou hluboká 20-50 m, mají generelní směr k severu. V jejich krátkých, leč příkrých svazích vystupují místy drobné skalky a četnější jsou volné kameny. Skalkové srázy vysoké až 20 m jsou v údolí Babského potoka jz. od Vilémova. Kameny se nacházejí i v korytech potůčků a potoků a činí tato údolíčka zajímavější a kontrastní k okolním plošinám. Údolíčka jižně od Vilémova tvoří i pěkné zákruty, zaříznuté meandry zde však nejsou.

Skály mimo údolíčka jsou velmi vzácné a i ty, co se zde vyvinuly, byly často odtěženy lomy. K zaznamenaníhodným patří v kraji Vysočina cca 10 m vysoké skály na západním svahu pahorku Kobylly u Uhelné Příbrami, řada skalek zvaná Zkamenělá řeka na pahorku Na krašince u Nejejína a pak linie větších skal sv. od Chotěboře zvaných Koukalky, ty však již leží v CHKO Železné hory. Celkově jsou ojedinělé a nejsou příliš nápadné, neboť jsou většinou skryty v lese. Nápadnější balvany v krajině mimo údolí jsou vzácné, bývají na úpatí skal a v opuštěných lomech. Antropogenní tvary jsou v oblasti zastoupeny zářezy a násypy dopravních staveb, především železniční trati Brno - Praha. Větší zářezy a násypy jsou i na státní silnici u Haber. Jsou zde i hráze nečetných rybníků vysoké do 6 m a hráz malé nádrže Břevnice u Chotěboře, vysoká přes 12 m. Poměrně četné jsou menší, dnes již opuštěné lomy, ale i pískovny a dva bývalé hliníky cihelen. Ze zajímavějších jsou zde sejpy po rýžování zlata v oblasti západně od Golčova Jeníkova, především v údolí Brslenky.

KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Klima území je vlivem monotónního reliéfu rovněž poměrně monotónní. Je mírně teplé a mírně vlhké. Vyšší polohy jsou vzhledem k nadmořské výšce srážkově nadprůměrné. Je to dáno polohou rozvodní oblasti na návětrné straně Vysočiny. Nižší severní okraj, vlivem částečného srážkového stínu při západním a jihozápadním proudění, je zřetelně sušší. Srážky tedy rostou směrem k jihovýchodu a stejným směrem klesají teploty. Nižší polohy dobře reprezentuje stanice Golcův Jeníkov, kde průměrná roční teplota dosahovala za období 1901-1950 cca 7,5°C a srážky byly pouze 607 mm. Vyšší polohy dokumentuje stanice Chotěboř na severním okraji oblasti, kde průměrné roční teploty dosahovaly 6,4 °C a srážky 740 mm. Dle klimatické klasifikace E. Quitta se Chotěbořsko nachází v mírně teplé oblasti, konkrétně na nejteplejší

severní okraj zasahuje poměrně teplá oblast MT10, okolí Golčova Jeníkova leží v chladnější a vlhčí MT5. Východní část severního okrajového svahu (tj. sz. od Chotěboře) náleží velmi vlhké a poměrně chladné oblasti MT2, rozvodní oblast včetně povodí horní Sázavky náleží do MT3. Quittova mapa udává dokonce v okolí Leštiny u Světlé chladnou oblast CH7, ale nejspíše se jedná o omyl. Z projevů místního klimatu jsou nejvýznamnější teplotní inverse, rozvíjející se v teplé polovině roku v noci a v zimě po celý den zvláště na rozvodních plošinách v povodí horní Sázavky a pak při dnech údolí a dalších špatně provětrávaných sníženin. Tyto teplotní inverse jsou doprovázené v zimě a na podzim špatným rozptylem kouře, mlhou a nepříjemnou vysokou vlhkostí vzduchu, v létě četnou rosou. Dna údolí a sníženin tak vytvářejí poněkud temnější, chladnější a vlhčí prostředí, které se blíží prostředí vyšších poloh. To umožňuje výskyt horských a podhorských druhů rostlin při dnech údolí. Expoziční klima (tj. rozdíly v mikroklimatu různě orientovaných svahů) se v oblasti příliš neprojevuje, neboť příkré svahy jsou nízké a do značné míry zastíněné vysokými stromy na dně údolí. Jinak zde chybějí strmější svahy, na nichž by se mohlo expoziční klima více projevit. Naopak k severu ukloněný svah je vlivem své malé vertikální členitosti poměrně větrný.

HYDROLOGICKÉ PODMÍNKY

Jižní část oblasti v povodí Sázavky náleží do povodí Vltavy, severní část oblasti náleží do povodí středního Labe. Oblast je víceméně typická pramenná, pouze východním cípem protéká říčka Doubrava. Vodní prvky jsou v oblasti zastoupeny říčkou, malými a velkými potoky, prameny, rybníky, ojedinělými jezírky v opuštěných lomech a malou nádrží Břevnice u Chotěboře.

Nejzajímavější je nesporně říčka Doubrava, stékající ve velkém spádu východně od Chotěboře do předpolí Vysočiny. Na vzdálenost 4 km klesá mezi obcemi Bílek a Dolní Sokolovec o 95 m. Je to již jeden z posledních průlomů řek a říček v ČR z hor či vrchovin do podhůří, který nebyl zlikvidován odvedením vody na elektrárnu nebo zatopením přehradou. Z tohoto hlediska má unikátní význam. Tok Doubravky je zde tvořen téměř souvislým úsekem peřejí s ojedinělými vývažišti jezírek, přičemž tzv. Velký vodopád vysoký cca 2 m s jezírkem pod ním je nejpůsobivější. Dalším větším tokem je Sázavka. Teče v malém spádu po náhorní plošině ve směru osy oblasti od VJV k SZS cca 17 km. Jelikož protéká po zemědělsky využitě plošině, má většinou napřímené a upravené koryto, přičemž tok je občas zpestřen většími rybníky nebo jezy a náhony bývalých mlýnů. Ojedinělé části toku v délkách kolem 1 km jsou v přírodě blízkém stavu se zákruty v nivě. Menší toky na plošinách jsou mimo lesy zpravidla také regulovány a působí nezajímavě. Pramenné úseky potoků v polích a loukách jsou často zatrubněny, tím zmizel podstatný zpestřující prvek krajiny. V lesích a na bývalých lesních loukách se prameniště ojediněle zachovala a patří k biologickým pozoruhodnostem oblasti. Údolí potoků spadajících k severu do oblasti Libicka protékají lesnatými údolíčky, mají kamenitá a písčítá koryta, místy s balvaný. Patří k relativně atraktivním segmentům oblasti, i když turisticky příliš navštěvované nejsou.

Rybníků je v Chotěbořské oblasti podprůměrné množství. Přitom se vyskytují v malých skupinách a kaskádách a na rozsáhlých oblastech nejsou rybníky žádné. Největší jsou rybníky na Sázavce. Jiříkovský je dlouhý cca 1,1 km a široký kolem 200 m, tedy s celkovou plochou něco přes 20 ha. Haberský rybník je dlouhý cca 0,6 km a široký do 250 m. V oblasti je i několik středně velkých rybníků s plochou asi 5 ha, převažují však malé rybníky s plochou kolem 1 – 2 ha. Rybníky na náhorních plošinách (s výjimkou Jiříkovského) mají okrouhlý nebo široký trojúhelníkovitý tvar a jen asi v polovině případů jsou v kontaktu s lesem. Litorální porosty a mokřady nad těmito rybníky jsou zpravidla maloplošné a ruderalizované. Výjimkou je relativně větší Kunický rybník u Leštiny, obklopený lesy a mokřady. Rybníky v údolíčkách směřujících z plošiny k Polabí jsou malé, úzké a zpravidla obklopené lesy, ve výústních tratích přítoků maloplošně mokřadními. Kaskáda 10 rybníčků a malé nádrže leží na jižním okraji Chotěboře,

soustava 7 rybníků a nádržek je v pramenné oblasti Sázavky (Jiříkovského potoka) a též západně od Leštiny u Světlé. Jinde jsou jen jednotlivé rybníky nebo dvojice rybníků. Jezírka v lomech jsou ojedinělá, ale výrazným zpestřujícím prvkem krajiny. Nejzajímavější je písniček u Sokolovce, v lesích a s mokřadní až rašelinnou květenou. Vodní nádrž Břevnice u Chotěboře má délku cca 0,8 km, šířku do 250 m a je obklopena chatovou kolonií.

VEGETACE

Celá Chotěbořská oblast náleží dle geobiocenologické klasifikace do 4. vegetačního stupně – bukového. Potenciální vegetaci oblasti tvořily z více než 50 % kyselomilné bikové bučiny, v okolí Leštiny u Světlé geobotanická mapa udává acidofilní – nejspíše bikové a jedlové doubravy. Na severních svazích oblasti jsou rekonstruovány černýšové dubohařiny, ale to obě vyplývá z překonaných názorů. Je zřejmé, že v oblasti se vyskytovaly jen acidofilní bučiny (včetně poměrně hojně směsi buku a jedle), na vlhčích místech jedliny. Škálu rekonstruované vegetace doplňovaly prameništění a podmáčené olšiny a nivní jasanové olšiny. To odpovídá velmi monotónnímu rázu celé oblasti. Přirozené lesy se zde s výjimkou fragmentů prameništěních olšin, potočních jasanových olšin a nepatrných výskytů reliktních borů na skalách údolí Doubravy téměř nevyskytují. Lesy dnes tvoří asi 35 % oblasti a v jejich rozšíření jsou patrné v kraji poměrně neobvyklé zákonitosti. Především zde téměř chybějí malé lesy, vyskytují se lesy středně velké až velké. Nacházejí se na první pohled překvapivě na mírných úpatních svazích a náhorních plošinách. To je ovšem dáno jednak kyselostí, kamenitostí a celkovou neúrodností substrátu (ortoruly jv. od Chotěboře), jednak podmáčenými a oglejenými půdami na úpatích dlouhých svahů a plošinách. Naopak návrší a nejvyšší vrcholy, protože relativně sušší, jsou přeměněny v pole. Běžnou zákonitost zalesnění strmějších svahů pozorujeme pouze v údolíčkách potoků stékajících k severu. V oblasti dnes dominují smrkové lignikultury, na svazích s příměsí borovice lesní, na návrších s příměsí modřínu. Prameništění a potoční olšiny dnes patří k biologicky nejzajímavějším lesům, v některých se vyskytují bohaté populace bledule jarní. Hájky vzniklé náletem jsou hojné zvláště na vlhčích místech a tvoří je břízy a olše. Převážná část Chotěbořska je dnes zorněna. Pole jsou přes značnou nadmořskou výšku velká a s malým množstvím dřevin po obvodu, čímž se blíží poměrům v níže položených oblastech. Travních porostů je na Chotěbořsku podprůměrně, porosty jsou dnes téměř výhradně tvořeny loukami na vlhčích místech – v depresích a v nivách toků. Buď jsou dnes intenzivně využívány, nebo jsou zcela nevyužívané. Mnohé lesní louky byly opuštěny a zarostly náletem, nejčastěji olší. Přesto je zde několik zachovalých a biologicky hodnotných, mají mokřadní ráz s náznaky vegetace rašelinných luk a nejcennější z nich jsou chráněny.

PŘÍRODNÍ DOMINANTY

Svým způsobem se v dálkových pohledech projevuje jako dominanta regionálního významu celá mírně ukloněná náhorní plošina, zvláště v povodí Sázavky. Regionálními dominantami s dalekou viditelností, i když ne výraznými, jsou nejvyšší vrchy na jižní hranici Chotěbořska, zmíněné v kapitole geomorfologie (Borovina 586 m, U kapličky 581 m, Vizáb 598 m, Friedlerův kopec 614 m). Význam slabších regionálních dominant mají lesy na severním mírném svahu oblasti – jižně od Golčova Jeníkova a Vilémova, dobře viditelné z Čáslavské kotliny i Železných hor. Nespornou dominantou nadmístního významu je v okolních plošinách výraznější vrch Na kobyle (535 m) nad Uhelnou Příbramí a při pohledech od jihu Pavlovický vrch (554 m) nad Jedlou na samém západním okraji oblasti. V rámci CHKO Železné hory sem patří velký lesní celek s kaňonovitým údolím Doubravy. Dominantami nadmístního významu jsou i Haberský a Jiříkovský rybník a nádrž Břevnice. Alespoň středně velké rybníky tvoří dominanty místního významu (Velký Kazbal u Jarošova, Spálený a Jilemský rybník u pramenů Sázavky, Kunický a Leštinský rybník u Leštiny, nádrž u Tasic na západě oblasti). Velké lesy v povodí Sázavky tvoří spíše místní dominanty, podobně dominantami místního významu jsou další pahorky uvedené v kapitole

geomorfologie (Na krašince, Peklo, vrch se skalami Koukalky). Dominantami místního významu jsou také výraznější údolí potoků stékajících k severu, jejich nápadnost je často zvýrazněna lesnatými svahy uprostřed odlesněných plošin. Určitým nedostatkem lesů v oblasti všeobecně je jejich barevná monotónnost v prostoru i čase. Skály a balvany jsou dominantami pouze v detailu, i když cennými.

KULTURNÍ A HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA

HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Celá oblast je položena podél významné historické osy utvářené starými obchodními stezkami. Nejstarší byly stezky Liběcká a Trstenická, které sloužily kupcům a pocestným v době, kdy řada dnešních vsí nebyla ještě zmiňována (např. Krucemburk), ale lze předpokládat, že v jejich místech existovaly drobné osady. První písemná zmínka o Liběcké stezce je v listině, která byla sepsána kolem roku 1144. Stezka vedla od Čáslavi směrem k Brnu. Procházela mezi močály a bažinami, vinula se nepropustnými pralesy, po březích a údolích řeky Doubravy, Sázavy a Oslavy. Na vyvýšených místech stávaly strážnice. Pod Krucemburkem, v místech dnešní Hluboké, se křížila Liběcká cesta se stezkou Trstenickou, vedoucí z Východních Čech směrem na Polnou. Ještě mnohem starší stopy sahají do doby mezi druhým stoletím před naším letopočtem a pátým stoletím našeho letopočtu. Z tohoto období pocházejí nálezy římských mincí, bronzových spon a dalších předmětů, které byly nalezeny v Ronově nad Doubravou, Žlebech, Chotusicích a na dalších místech. Nálezy svědčí o tom, že římské kupci a řemeslníci chodili po stezkách podél břehů řeky Doubravy, kudy vedla obchodní cesta navazující na cesty vycházející z důležitých římských stanovišť nad Dunajem. Liběcká stezka se ve 14. -16. století proměnila v cestu chotěbořsko- žďárskou. Začaly vznikat nové odbočky, které mezi sebou spojovaly nově založené osady. Objevily se tak nové cesty směrem na Německý Brod, Jihlavu, Chrudim a další místa. V 17. - 19. století, za rozvoje železářského průmyslu v regionu, se na chotěbořsko- žďárské cestě zvyšuje frekvence přepravy. Kapacita cesty nestačí provozu, a proto je vybudována takzvaná erární silnice (hovorově „císařská“). Odbočovala v Golčově Jeníkově z vídeňské silnice, procházela Chotěboří a Žďárem nad Sázavou směrem na Brno. Původní chotěbořsko-žďárská cesta vedoucí od Ždírci nad Doubravou rozdělovala les „Hať“, pokračovala přes pole pod „Skalkou“, křížila nynější ulici Drahotín a pod okny staré budovy Intermontu vedla k evangelické faře a napojila se na současnou silnici č. 1/37. Při rekonstrukci této komunikace v první polovině osmdesátých let dvacátého století se tato skutečnost potvrdila při výkopových pracích v místě před bývalou evangelickou školou, když byly nalezeny zbytky původní cesty. Poblíž dnešního zdravotního střediska v Krucemburku stál dům, který byl postaven v roce 1771 pro výběřčího mýta. Přes silnici byla umístěna závora a mýto zde bylo vybíráno až do roku 1902.

Cesta pokračovala po břehu bývalého rybníka Dious pod Binkovými dolci směrem na Vojnův Městec. Roku 1825 byla postavena nová silnice, na současnou trasu komunikace 1/37 od Ždírci nad Doubravou. V Krucemburku před parkem se na ni napojovala silnice vedoucí do Starého Ranska. Ta byla vybudována r. 1828 knížecím rodem Dietrichsteinů vlastním tamní železárnou. Povrch silnice z r. 1825 byl prašný. Mimo Krucemburk byla osázena ovocnými stromy, většinou višněmi. V roce 1892 byla postavena komunikace do Hluboké, v roce 1902 silnice vedoucí do Hlinska směrem přes Košínov. Pro zajímavost uvádím, že při výstavbě „erární“ silnice se jezdilo od Ždírci nad Doubravou provizorními polními cestami vedoucími kolem Starého Ranska, Hluboké, Radostína a Polničky, přibližně v místech, kudy v minulosti vedla stezka Liběcká.

Významným sídlem Dářské brázdy byl Vojnův Městec, který náleží k nejstarším osadám českým. Za jeho zakladatele je označován Žďárský cisterciácký klášter, a také první dochovaná zmínka, již z roku 1293, souvisí právě s klášterem, který velkou měrou i nadále ovlivňoval podobu obce v průběhu staletí. V první polovině 14. století se osada Heinrichsdorf (Jindřichova ves) jmenovala

podle svého majitele Jindřicha z Lichteburga. Kolem roku 1357 už nenajdete na historických mapách ves, ale městečko Münprech. Tehdy na městečko povýšenou ves získal do dědičného nájmu Vojna ze Štětína a k dnešní podobě názvu obce nebylo daleko. Ve třicátých letech 15. století získala obec svůj přívlastek „Vojnův“ od posledního majitele rodu Jana Vojny ze Štětína (později z Městce). Jan Vojna patřil v 15. století k posledním uživatelům městecké tvrze. Ta vznikla pravděpodobně na ochranu „Libické stezky“ již v 10. století, i když tento fakt nelze doložit. Do dnešních dnů se tvrz nedochovala.

Do dějin této obce se zapsaly výrazně války. V roce 1643 to byli Švédové, kteří vtrhli do kraje. Napoleonovým vojákům se v roce 1805 musel Vojnův Městec vyplatit 500 zlatými. Svě oběti si vzaly světové války ve dvacátém století, o čemž svědčí památníky na náměstí obce. S tkalcovskou minulostí obec spojují dnešní textilní továrny Bukovský a synové, a Rasta. Částmi obce jsou osady Nová huť a Borky.

V severozápadním výběžku oblasti se nachází obec Sobiňov a Bílek. Historie obou obcí byla spjata s existencí Liběcké obchodní stezky. V místech, kde se stezka dělila na soumarskou a pěší byla vystavěna tvrz ke střežení rozcestí. Tvrz nebo také lidově Soví hrádek Soběnov se poprvé uvádí v r. 1358. Dodnes jsou zde patrné hradní příkopy. O vzniku jména obce koluje několik pověstí, správný název je pravděpodobně od osobního jména Soběn. Od konce 14. století ztrácí Sobiňov svoji samostatnost jako šlechtický statek a stává se součástí panství Kunštátu. V 16. století patřil Trčkům z Lípy, po nich se dostal do panství Polenského. První zpráva o Sopotech je z r. 1242. V okolí se dolovalo stříbro a železné rudy a horníci tady postavili kapli, která byla přestavěna v letech 1749 – 1752 v barokní kostel.

Navazující část Sopoty jsou známé poutní místo. Druhé části na severu obce nazývané Nová Ves se dodnes říká Huť, protože tady stály pece na tavení železa. Osada dostala své jméno podle cihelny a hrnčírny, které tu kdysi byly. Jména Markvartice a Zvolanov pocházejí pravděpodobně odvozením jmen svých zakladatelů. Nad železniční zastávkou vedle pomníku padlých v 1. světové válce je umístěn mramorový křížek z r. 1620, na němž je vytesán nápis: " L. P. 1620 ve středu po Početí Panny Marie zabit tuto Jakub, syn pana Jakuba Richnovského, měšťtěnína města Chotěboře, písaře radního, od lidu vojanského zabit". Podle pověsti utíkal jmenovaný z bitvy na Bílé hoře, byl chycen a za živa přeřezán dřevěnou pilou. V horní části obce je u hřbitůvku občanů padlých 5. května 1945 pomník obětí 2. světové války.

Nad Sobiňovem pod kopcem Březinka stojí kamenný kříž. Podle pověsti zde bylo ložení švédského vojska po bitvě u Sloupna. Lidé z vesnice kolem nich chodili do lesa na houby a někdo dal ochutnat vojákům houby smažené. Těm zachutnaly a také si nasbírali. Sebrali i jedovaté a po jejich požití jich několik zemřelo. Uvádí se nestejný počet vojáků pod křížem pohřbených, většinou kolem deseti. Kříž je však z pozdější doby, pravděpodobně kolem roku 1830.

Obec Bílek se nachází 4 km východně od Chotěboře na řece Doubravě v nadmořské výšce 540 m. Název vsi je odvozován od zakladatele obce Albína (česky Bílka) z Krucemburku nebo od bývalého bělidla, které se v obci nacházelo. Historickým předchůdcem Bílku byl dvůr Přečhod. Ten vznikl ve 13. století nedaleko dnešní vsi, a to blízko brodu, kde Libická stezka přecházela přes řeku Doubravu. První zmínka o přechodu je v darovací listině z roku 1242, kterou Jan z Polné dává les Slubický (rozkládající se od Branišova k Markvaticům a k Přečhodu) řádu německých rytířů. Přečhod je dále zmiňován v roce 1359, kdy Jan řečený Kokot z Přečhodu byl patronem kostela v Běstvině. O třicet let později se dvůr Přečhod uvádí jako pustý. Jeho úlohu převzal patrně dvůr Křivý.

Starý brod u Přečhodu přestal vyhovovat a byl ve 14. století nahrazen novým brodem o něco výše proti proudu, okolo něhož vznikla postupně osada Bílek. Koncem 14. století byl v místě

tohoto brodu zřízen pány z Lichtenburka kamenný most se dvěma oblouky, podobný mostům z doby Karla IV. Tento most přečkal do dnešních dnů mnoho pohrom. Největší z nich byla povodeň dne 20.června 1883 způsobená velkou průtrží mračen a protržením Bíleckého rybníka, jenž byl největším rybníkem na Doubravě.

Od svého založení až do roku 1667 patřil Bílek k panství Krucemburskému. V době husitských válek byl jeho majitelem Spik z Krucemburku, v 16.století patřil rytířům Střelům z Rokyc. V 17.století byli jeho vlastníky Smilovští z Palmberka, jejichž dědici ho roku 1667 prodali knížeti Ferdinandu Josefovi z Dietrichštejna (1655-1698), čímž byl Bílek přičleněn k panství Polná, pod které patřil až do roku 1848. V polovině 19.století se bílecké obyvatelstvo kromě zemědělství zabývalo zejména tkalcovstvím. V roce 1871 byla v obci stavěna železniční trať z Německého (dnes Havlíčkova) Brodu do Rosic nad Labem, která protíná oblast pouze v této části.

V letech 1933 a 1934 vznikly v okolních lesích rozsáhlé vojenské muniční sklady. V této souvislosti byla obnovena činnost místního lomu založeného okolo roku 1900. Za okupace, v letech 1941-1942, byla zřízena vlečka spojující muniční sklady s chotěbořským nádražím. V souvislosti s muničními sklady byla také v roce 1942 vybudována v Bílku železniční zastávka.

Typologie lidové architektury

Převládá typ domu Českomoravské vrchoviny. V okolí Chotěboře směrem ke Žďirci nad Doubravou přesahuje typ východočeského domu. Okolí Golčova Jeníkova a potom dále na západ a jihozápad je ovlivněn typem domu středočeské pahorkatiny a povodí Berounky. Tento vliv není příliš zřetelný. Na Čáslavsku slábne vliv domu středočeské pahorkatiny a směrem k Železným horám se začíná profilovat východočeský dům ovlivněný oblastí Hlinecka.

SOUČASNÝ STAV KRAJINY

Krajinně dominuje zemědělská krajina doplněná efektními, krajinářsky i přírodně velmi hodnotnými prostory především v okrajích celku. Vzniká tím velmi ostrý kontrast zemědělské krajiny, která působí neutěšeným dojmem zejména v jarním a podzimním období, kdy se silně uplatňuje orná, a krajinářsky a přírodně cenných partií v rámování vysokými stráněmi nebo ve strži či v široké sníženině spolu s rybníky. Krajinu lze tak definovat jako zemědělskou, intenzivně obdělávanou krajinu s výrazným projevem razantního odvodnění, s absencí zeleně a ztrátou původní struktury rámovanou krajinářsky cennými scenériemi luk, mokřadů rybníků a rašelinišť a vysokými stráněmi. Hospodářské využití krajiny je patrné až na výjimky ze všech koutů KC. Reliéf je převážně mírně vlnitý, v okrajích se zvedá k sousedním částem krajiny a na J okraji vytváří efektní vysoké stráně, které mnohdy oddělují velmi specifické prostory. J až JV část Dářské brázdy tvoří specifický prostor rybníku Velkého Dářka obklopeného lesy s tzv. Dářskými rašeliništi (Padrtiny, Radostínské rašeliniště, Ostrov, rašeliniště u Nového rybníku). Velké Dářko je s 205 ha vodní hladiny největším rybníkem na Vysočině. V jeho okolí jsou rašeliniště vrchovištního typu s borovicí lesní a smrkem a s efektními interiéry porostu borovice blatky na Padrtinách. Rašeliniště patří k nejcennějším přírodním segmentům v CHKO. Drastické se potom zdají být četné hluboké odvodňovací kanály, které mnohdy byly obnovovány v pol. 90. let. min. století. J strana prostoru je silně rekreačně využívána (chatová kolonie, tábořiště, pláže, půjčovna lodí). Prostor je zakončen na S straně menším rybníkem zvaným Malé Dářko, které je lemováno ostřicovými okrajovými porosty a ukončením Radostínského rašeliniště. Mezi oběma rybníky jsou bifurkace vod na hlavním evropském rozvodí. Pramení zde dvě řeky: Sázava a Doubrava; krajina je odvodňována severním i jižním směrem. SV část odvodňuje Městecký potok s drobnými rybníky často rámovanými vzrostlými stromy.

KULTURNÍ DOMINANTY

Kostel a historické centrum Chotěboře	Vedle zámku Dobrzenských s anglickým parkem patří k významným stavebním památkám města také kostel sv. Jakuba, mariánský sloup z r. 1700 v ulici Trčků z Lípy (druhý z r. 1890 je na náměstí), kaple Povýšení sv. Kříže a kaple sv. Anny. Městská památková zóna
Golčův Jeníkov (mimo CHKO) <ul style="list-style-type: none">• Zámek s oborou• Židovský hřbitov• hřbitovní kostel sv. Markéty	Zámek - V pol. 18. st. byla pro státní tabákovou továrnu postavena jednoduchá pozdně barokní budova. Po přemístění továrny zde byl vojenský lazaret. R. 1827-8 nechal majitel panství zámek empírově upravit na správní budovu. Dominantou města je děkanský kostel sv. Františka Serafinského s věží.
Zámecký areál v Chotěboři <ul style="list-style-type: none">• Zámek s parkem• Obora• Alej	Barokní zámek stojí na místě původní gotické tvrze. Jde o čtyřkřídlý patrový objekt s mansardovou střechou. Před jižním průčelím je schodiště s balustrádou na masivních toskánských sloupech. Anglický park, na který navazuje obora.

VZTAHY V KRAJINĚ A MĚŘÍTKO

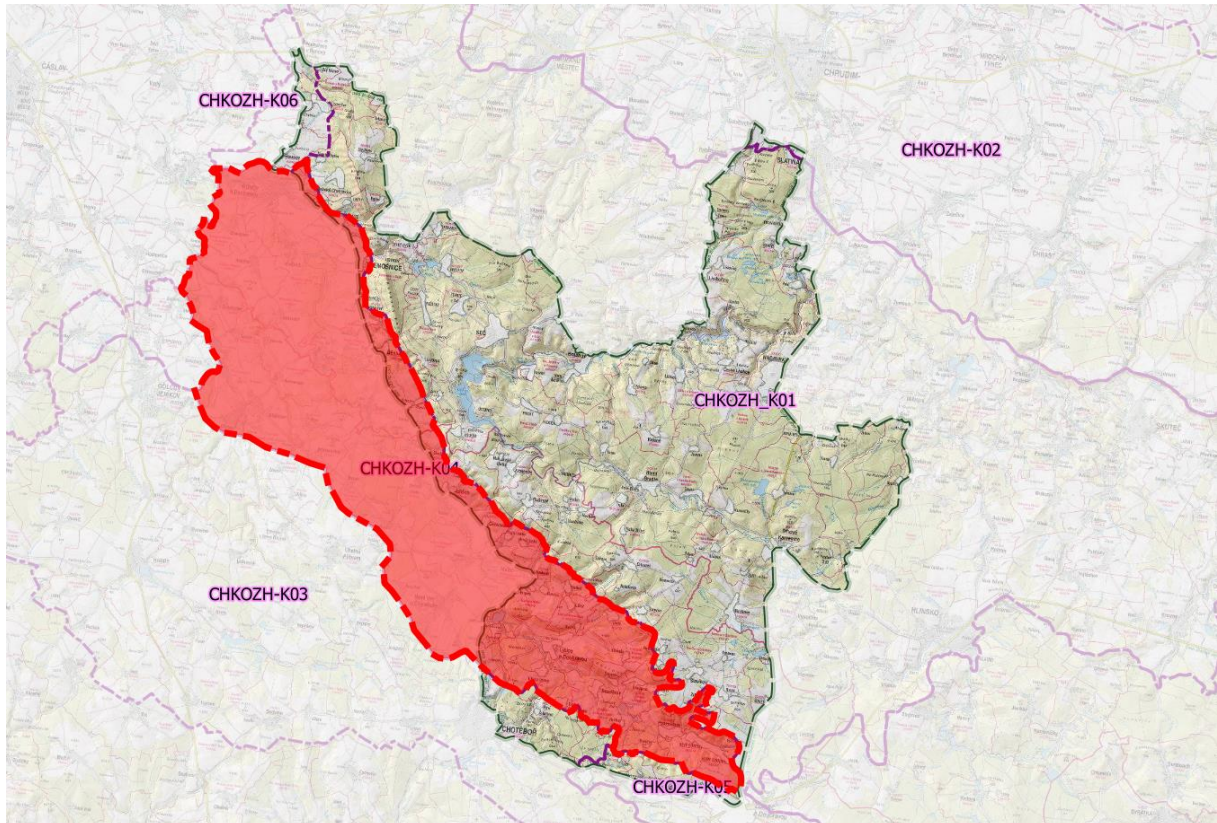
Protáhlá sníženina orientovaná v SZ-JV směru, kterou napříč probíhá evropské rozvodí – bifurkace u rybníku Dářko, z JZ ohraničena mohutným zalesněným masivem Ranska a na opačné straně pak zlomem končícím zalesněným Centrálním hřbetem. Charakteristické jsou terénní zlomy v okolí Radostína a Hluboké vytvářející vysoké stráně, pod nimiž vznikly překvapivě efektní prostory (Radostínská mez, U stráně, stráně nad Doubravníkem). Zvlněnou krajinu mezi Radostínem a Vojnovým Městcem rozřezává Štírový potok, který zde vytváří strž v opukách s fragmenty původního porostu. Převážně intenzivně využívaná zemědělská krajina, ve které převládají pole o velkých výměrách s absencí vzrostlé zeleně na okrajích i uvnitř a četné, převážně kulturní louky ve svazích a na okrajích celku. Mozaiku krajiny tvoří především střídání velkých ploch orné s ostatními plochami luk a pastvin, rybníků a lesů. J část KC v okolí rybníka Dářko je převážně zalesněná a značně se odlišuje jako specifický krajinný prostor utvářený mírně zvlněným převážně zalesněným terénem s rašelinnými bory v okolí Velkého Dářka (rozlohou největší rybník na Českomoravské vrchovině). Podobně je tomu v okolí rybníků Řeka a Doubravník. Výraznou umělou osu vytváří silnice I. tř. Žďár n.S. - Ždírec n.D. Přírodní osu celého území tvoří řeka Doubrava a též paralelně tekoucí Vojnoměstský potok. Uspořádání sídel je doposud podřízeno existenci starých obchodních stezek tvořících historickou osu krajiny.

Vymezující horizont tvoří převážně zalesněné kopce ohraničující sníženinu, z nichž nejvýznamnější je ranský masiv zalesněný rozsáhlými bučinami a olšinami s výskytem bledule jarní. Měřítko krajiny lze určit ve dvou úrovních, střední část je převážně odlesněná a tvoří ji scelené bloky orné na mírně vyklenutých částech zvlněné krajiny a utváří ji střední měřítko. Zatímco údolí Doubravy a Vojnoměstského potoka tvoří stráně s loukami a četnými shluky zeleně a vyznačují se harmonií drobného měřítka. Typická je též opuka použitá často jako stavební materiál, ale též dobře patrná na polích, která místy působí velmi světle až bělostně zejména v okolí Radostína.

D.4.4 CHKOZH-K04 - LIBICKO - RONOVSKO

VYMEZENÍ

Prostor položený podél opukového útvaru, která je zde využívána i jako stavební materiál, s osovou orientací ve směru Dlouhé meze, sledující osu historické obchodní cesty (Libická cesta) se specifickými prostory vyznačujícími se přírodním charakterem položenými podél řeky Doubravy.

Mapka 6 Vymezení krajiny Libicko - Ronovska (červeně), do území CHKO zasahuje v. a jv. část zahrnující prostory v okrajích železnohorského hřbetu, který tvoří významný pohledový a charakterový předěl krajiny a dále poměrně specifický prostor sníženiny v okolí Podmoklan a Libice na okraji Dářské brázdy

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

GEOLOGICKÁ STAVBA A GEOMORFOLOGIE ÚZEMÍ

Horninná stavba oblasti je komplikovaná, podstatnější je, že základní horniny jsou od sebe natolik odlišné, že se výrazně projevují i v odlišnostech krajinného rázu. Jako téměř v celém kraji, i zde dominují kyselé přeměněné horniny. Od obce Okřesaneč na SZ a také podél potoka Doubravky se k JV až pod Chotěboř rozkládá severní výběžek rozsáhlé oblasti monotónního moldanubika, tvořeného pararulami, místy migmatitizovanými. Severněji odtud, v širším území podél říčky Doubravy se táhne pruh pevných silně kyselých granulitů s čočkami bazických hadců. Na hranici pararul a granulitů se táhne místy mizející, místy až 1 km široký pás svorů s čočkami bazických erlánů. Východně od Chotěboře, mezi rybníkem Stavenovem a obcí Horní Studenec leží těleso pevných odolných migmatitů až ortorul. Na úpatí Železných hor se táhne 1 – 2,5 km široký pás zakleslých vápnitých opuk a kyselých pískovců druhohorní české křídové pánve. Ostrůvky opuk a pískovců se zachovaly ojediněle i jižně od údolí Doubravy – pískovce pokrývají svah u Libické Lhotky, leží zde opukový vrch Rouzeň (452 m n. m.) u Nové Vsi u Chotěboře a opukový pokryv plošiny jz. od Vilémova. Pískovce vystupují mezi Sirákovými a

Golčovým Jeníkovem a u osady Písek sz. od G. Jeníkova. Další opuky a pískovce jsou pak ve středočeské části oblasti. Spraše a sprašové hlíny pokrývají především plošiny v severní části oblasti, hlavně severozápadně od Vilémova.

Pararuly i svory jsou kyselé přeměněné horniny, přičemž zvláště svory mají dobře patrnou foliaci. Foliace obou hornin má směr SZ – JV, sklon 40 - 50°, většinou k SV, ale místy též k JZ. Směr a sklon foliace u těchto, ale i u dalších hornin, podmiňuje tvar skal, ale i průběhy hřbítků. Jde o poměrně kompaktní horniny, ne však příliš odolné, takže výskyt přirozených skal je na nich vzácný. K masivnějším a kyselějším horninám náležejí granuly a ortoruly. Jsou kompaktnější a mívají méně zřetelnou foliaci, ale vyšší geomorfologickou odolnost, což se projevuje sevřenějšími údolími s výskytem četných skal, balvanů a skalních prahů. Při zvětrávání se pararuly, granuly i ortoruly rozpadají na hranaté polyedrické balvany s mezerní hmotou vytvořenou kameny. Svory se rozpadají na výrazně ploché kameny a mívají zvětraliny drobně kamenité s hojnější příměsí hlíny. Hadce jsou přeměněné bazické horniny šedozelenohnědé barvy s nadměrným množstvím hořčíku, který je pro většinu rostlin toxický. To vede k redukci výskytu mnoha klimaxových druhů rostlin, ze stromů tyto podmínky snáší nejlépe borovice lesní, která na nich může tvořit až homogenní bory. To se projevilo i v názvu vsi Borek. Geomorfologicky jsou hadce méně odolné, skály v oblasti tvoří jen v lomu u osady Borek.

Hlavní zvláštnost oblasti ovšem tvoří mořské až jezerní křídové sedimenty – jílovité pískovce perucko-korycanského souvrství a opuky bělohorského a jizerského souvrství. Pískovce leží na skalním podkladě nebo druhohorních lateritických zvětralinách, jsou většinou kyselé a velmi různě odolné podle obsahu jílu. V oblasti Libicka jsou spíše málo odolné a nápadnější skály nebo balvany netvoří, spíše se hned rozpadají na písek. Jejich mocnost je zde kolem 30 m. Na pískovce nasedá v této oblasti asi 80 m mocné souvrství opuk (přesněji slinitých jemnozrných pískovců, prachovitých slínovců, spongilitických jílovců a pod.). Tyto horniny jsou převážně silně vápnité, a tedy poskytují zvláště na svazích bazické půdy. Rozpadají se na bělavé střípky o velikosti do 10 cm. Jejich barva v převážně tmavé hlíně je nápadně kontrastní. Proti ostatním výše uvedeným horninám jsou výhřevné a relativně úrodné, proto byly až na výjimky využity zemědělsky. Na plošinách v severní části oblasti a jinde na východně orientovaných svazích se v glaciálech starších čtvrtohor usadily sprašové hlíny. Zvláště na bázi souvrství a úpatích svahů jsou promíchané s drobně kamenitými až písčítými svahovinami. Pro snadnou obdělavitelnost a relativní úrodnost byly větší výskyty zorněny. To však vedlo k rozvoji stržové eroze i vzniku úvozů, což je pro tuto část typické. Nivní sedimenty tvoří pruhy na dnech údolí i říček. Mají šířku do 100 m, pouze niva Doubravy mezi obcemi Dolní Sokolovec a Jeřišno má šířku 200 – 600 m. Je to dáno tím, že zde po výtoku z Vysočiny při poklesu unášecí schopnosti usadila velké množství transportovaného materiálu. Podobně je tomu u jejího přítoku Cerhovky. Nivní sedimenty jsou živné a bohatě dotované vodou, takže umožňují rozvoj bujné nitrofilní vegetace. Rašeliny se v oblasti nevyskytují.

Pozoruhodně se projeví v reliéfu zlomy. Série těsně paralelních hlavních zlomů, dlouhých desítky kilometrů má směr SZ – JV a došlo po nich ke zdvihu Železných hor a zároveň poklesu a úklonu oblasti Libicka. S těmito hlavními zlomy tzv. Dlouhé meze jsou paralelní méně patrné zlomy na dně sníženiny Libicka. Podmiňují dlouhá víceméně příčná údolí Cerhovky, Doubravy, Doubravky a Hostačovky. Doplnují je zlomy příčné, směru JJZ – SSV až S - J. Systém těchto příčných zlomů předurčil směr většiny údolí jejich přítoků, ale i Doubravy u Dolního Sokolovce, nad osadou Hranice, v detailu pod Jeřišnem, ale i jinde.

Georeliéf je průměrně pestrý, i když podprůměrně členitý. Celkově má charakter protáhlé deprese, ležící mezi vyšším reliéfem Železných hor na severovýchodě a Hornosázavské pahorkatiny na jihu. Celkový úkol oblasti je k SZ. Proti nižšímu Polabí na severozápadně však má

ráz tektonicky mírně zdviženého zarovnaného povrchu, jehož plošiny jsou ukloněny k SSV, ke strmému protisvahu Železných hor. Do zarovnaného povrchu se zařizla mělká, ale výrazná údolí potoků a říček, směřující ve směru sníženiny k Polabí. Při severní hranici oblasti se na úpatí Železných hor zachoval vyvýšený reliéf rozčleněné opukové tabule, což je v kraji Vysočina unikátní. Dle místa má charakter úpatních povrchů Železných hor (hl. na severu), spočinků, ale též malých svědeckých stolových vrchů (Rouzeň 452 m, Hradiště 480 m). Dokonce jsou zde náznaky asymetrických hřbetů - kuest (s mírně ukloněnou vrcholovou plošinou k S) a větší zbytky plošin, ležících 50 - 80 m nade dny okolních údolí. Svahy téměř všech opukových vyvýšenin jsou poměrně příkré, zvl. k JZ, a v ostrém protikladu s velmi rovným povrchem vrcholových plošin.

Údolí potoků a říček stékajících k SZ jsou však vytvořena v tvrdých horninách silně metamorfovaných hornin. Údolí Hostačovky nad i pod Vilémovem je hluboké jen 25 - 40 m, v oblasti Vilémova otevřené, jinde však při horní hraně široké jen kolem 200 m. Údolí potoka Doubravky se pod Borkem postupně zahlubuje, přičemž je však výškově i sklonově výrazně asymetrické. Levý svah je mírný, pouze dolních cca 20 m bývá příkřejších. Pravý údolní svah je strmý a vysoký cca 50 m. Zvláštností je nápadný vrch Hradiště (k. 338 m) u Spytic, vystupující na levém břehu údolí Doubravky nade dno o více než 50 m. Údolí ho obtáčí ze severu velkým zákrutem. Hlavní tok oblasti - říčka Doubrava - vytváří jen asi 20 m hluboké údolí, přesto se strmými svahy se skalkami a s četnými zaříznutými zákruty o poloměru 100 - 300 m. V úseku mezi osadou Rochňovec a vsí Jeřišno její údolí přechází v širokou otevřenou sníženinu s širokou nivou. Teprve na hranici kraje pod Spačicemi se Doubrava více zařezává a vytváří úzké, klikaté skalnaté údolí hluboké cca 40 m. Na povrchu plošin mezi údolími pozorujeme četné strže a úvozy, ty jsou zde na poměry kraje velmi výrazné a hojné.

Nejvyšší bod oblasti leží na úpatí Železných hor ve vyšším jihovýchodním cípu oblasti nad vsí Sloupno (cca 540 m n. m.). Uvnitř oblasti je nejvyšší opukové návrší Leštinsko nad Štěpánovem (cca 519 m n. m.). Nejnižší bod leží na soutoku Hostačovky a Doubravky u obce Kamenné Mosty (cca 256 m n. m.). Převýšení v rámci oblasti tedy dosahuje asi 185 m, což je v rámci kraje podprůměrné. I při započtení středočeské části oblasti dosahuje max. 210 m. Oblast Libicka je v kraji unikátní svou nízkou polohou, tím se výrazně vymyká z poměrů kraje a je blízka okrajům Polabí. Výšková členitost oblasti roste od nižšího severozápadu k vyššímu jihovýchodu. Na SZ převýšení na vzdálenost 4 km dosahuje cca 80 m, a reliéf tak má charakter na pomezí ploché a členité pahorkatiny. Ve střední části přesahuje převýšení 100 m a na jihovýchodě již asi 140 m. I tak zde reliéf má charakter pouze členité pahorkatiny, zatímco okolní oblasti mají výškovou členitost vrchovin. Typické pahorky se v oblasti až na výjimky nevyskytují, veškeré převýšení je dáno ukloněnými plošinami a donich mělce zaříznutými údolími. Výjimky v rámci kraje Vysočina představují zmíněné Hradiště (338 m n. m.) nad údolím Doubravky, dva malé pahorky vysoké jen 10 - 25 jsou u obce Borek (k. 438 m n. m. a Na vrších, 445 m n.m.). Za pahorky lze považovat i svědecké opukové vrchy Rouzeň (452 m n. m.) a Hradiště (480 m n. m.).

Skály se v oblasti Libicka nacházejí jen ve zmíněných zaříznutých údolích v pevných metamorfitech. Jejich výška nepřesahuje 10 m, a jsou skryty v lesích. Pod nimi jsou drobné akumulace velkých ostrohranných balvanů. Za největší atraktivitu oblasti z hlediska reliéfu lze považovat tato zaříznutá údolí a opukové stolové „hory“. Antropogenních tvarů je relativně málo. Jsou zastoupeny především drobnými náspsy a zářezy silnic, malými opuštěnými lomy (včetně malého lomu na opuku na Rouzeni a hadcového lomu u Borku) a hrázemi několika rybníků. Typické jsou antropogenně podmíněné tvary - strže a úvozy vyvinuté při okrajích plošin na hranách údolí.

KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Klima Libicka je mírně teplé, rámci kraje však teplé nadprůměrně a přitom vlivem polohy na návětrném svahu Vysočiny poměrně srážkově bohaté. Teploty klesají k JV směrem do nitra Vysočiny a stejným směrem výrazně rostou srážky. Průměrné roční teploty za období 1901-1950 na teplejším nižším SZ okraji oblasti dosahovaly asi 7,9 °C a srážky 610 mm. Ve východním cípu oblasti teploty dosáhly cca 6,7 °C a srážky přesáhly 720 mm. Dle Quittovy klasifikace západní polovina oblasti leží v mírně teplé MT9, východní polovina v chladnější a výrazně vlhké oblasti MT2. Vlivem návětrné polohy je v oblasti poměrně velká oblačnost. Pro kotlinovou polohu a zvláště její ploché sníženiny jsou typické poměrně silné teplotní inverze. Vyznačují se nízkými přízemními teplotami, přízemními mlhami a častými přízemními mrazíky. O něco výraznější teplotní inverze jsou pak při dnech údolí, kde se inverze projevují i delším trváním sněhové pokrývky. Sněhová pokrývka se v oblasti drží na poměry kraje v průměru jen krátkou dobu. Expoziční klima (různě orientovaných svahů) se vlivem převážně malého sklonu svahů nebo jejich malé výšky projevuje omezeně. Nápadné rozdíly jsou však na různě orientovaných svazích opukových, jako zvláště teplé se projevují příkré jihozápadní svahy, kde se teplé topoklima projevuje i výskytem relativně teplomilné bioty.

HYDROLOGICKÉ PODMÍNKY

Oblast Libicka náleží celá do povodí Labe, resp. jeho levostranného přítoku říčky Doubravy. Oblast nepatří mezi pramenné oblasti, všechny větší potoky a říčky jí jen protékají. Vodní prvky jsou zastoupeny malými a velkými potoky, říčkou, prameny a několika rybníky.

Naprostá většina toků má koryta upravena jen pomístně. Je to dáno tím, že toky většinou protékají v lesnatých údolíčkách, zpravidla bez osídlení, a tak k tvrdým zásahům do koryt nebyl důvod. Dokonce i říčka Doubrava ve svém kotlinovitém úseku mezi Rochnovcem a Jeřišnem protéká v relativně široké luční nivě v četných zákrutech až meandrech. I jezů a náhonů je zde poměrně málo. Nejvíce upravené jsou malé toky protékající zemědělskou krajinou na východně oblasti, ale ani zde nejsou upraveny příliš tvrdě. Vzhledem k charakteru reliéfu, kde téměř chybějí vhodné podmáčené sníženiny, zde bylo postaveno minimum rybníků. Největší z nich – Stavenov (cca 13 ha, délka 0,6 km) – byl postaven v široké nivě Doubravy. Další větší rybník – Jezuitský (délka cca 0,7 km) – je v mělkém údolí Hostačovky a má spíš ráz malé přehrady, podobně jako další menší rybník u Hostačova. Kromě výše uvedených se zde nachází asi 25 malých rybníků, a to buď v nivách větších potoků nebo v drobných údolíčkách v plošinách. Menší část z nich tvoří malé kaskády, max. o 4 nádržkách. Většina rybníčků a nádržek leží v převážně odlesněné krajině, ale je alespoň částečně v kontaktu s lesem. Horním koncem vzduť do kraje Vysočina zasahuje i malá nádrž na říčce Doubravě – Pařížov, z r. 1913.

Výrazné nebo upravené prameny jsou zde vzácné. Pozoruhodné byly pramenné vývěry z pískovců a opuk při severovýchodní hranici oblasti, byly i poměrně vydatné. Dnes jsou však podchyceny pro místní vodovody a v krajině se tak projevují jen jímacími objekty a vodojemy. V jižní části oblasti budované převážně krystalinikem spíše byla typická prameniště na dně úpadů a vznikajících údolíček se soustavou drobných vývěrů. Tato prameniště jsou v nelesní krajině většinou odvodněna meliorací a vznikající toky zatrubněny. V lesích se drobná prameniště většinou zachovala, větší z nich však slouží k jímání vody pro místní vodovody.

VEGETACE

Potenciální vegetace dle geobiocenologické klasifikace náleží do 3. (dubovo-bukového) vegetačního stupně, pouze v chladnějším a velmi vlhkém jihovýchodním cípu oblasti jsou patrné přechody do 4. vegetačního stupně – bukového. Na strmých jihozápadně orientovaných svazích na opukách jsou náznaky přechodu do 2. vegetačního stupně (bukovo-dubového). Dle geobotanického členění se v oblasti předpokládají černýšové dubohabřiny, pouze výchozech

krystalinika na hranách údolí a pahorcích se předpokládají acidofilní doubravy, nejspíše bikové a jedlové. Je však zřejmé, že v celém území přirozeně převažoval buk. V podmáčených sníženinách včetně pramenišť lze předpokládat výskyt olšin, ty se zde však zachovaly málo, zpravidla na okrajích lesů nebo druhotně nad rybníky. Podél toků se nacházely nivní jasanové olšiny, ty se v odlesněné krajině zachovaly spíše ve formě břehových porostů nebo nově vznikají v opuštěných částech niv.

V současné vegetaci lesy nezabírají ani ¼ oblasti. Malé lesy jsou celkem hojné a nacházejí se na mírných svazích na plošinách nebo na dnech úpadů a údolíček. V západní části oblasti jsou typické táhlé pásy lesů v údolíčkách toků, především podél Hostačovky a Doubravky. V údolí Doubravky se jen v rámci kraje táhne nepřerušovaný 10 km dlouhý pás lesů, široký přitom jen 50 – 250 m. Dalším typem lesů jsou lesy na návrších v rámci plošin, budovaných krystalinikem. Zde u osady Přísečno leží i středně velký les s plochou přes 3 km². Další lesy přesahují na plošiny z údolí, především z údolí Doubravy. Posledním významným typem lesa jsou úzké pásy jehličnatých kultur na příkrých opukových svazích. Malé lesíky jsou tvořeny habrem nebo výsadbami borů. V údolích je relativně nejpřirozenější skladba lesů, s významným zastoupením listnatých dřevin, především habru a dubu. Větší lesy na plošinách tvoří lignikultury směsi smrku, borovice a modřínu, při okrajích s příměsí dubu. Travních porostů je v této nízko položené oblasti poměrně dost, ale vyskytují se hlavně v její východní polovině. V nivách jsou zde hojné nivní louky, často mokřadního charakteru, místy přecházející v nevyužívané mokřady. V kotlinovitém údolí Cerhovky na východě jsou četné i vlhké louky na mírných svazích dna kotliny, díky vývěrům vápnatých vod z opuk částečně slatinné. Na strmých jihozápadních svazích na opukách jsou opuštěné suché pastviny zarůstající náletem křovin. Některé podmáčené louky a suché trávníky na opukách jsou i floristicky hodnotné.

PŘÍRODNÍ DOMINANTY

Přírodní dominantou regionálního významu svého druhu je celý nízko položený povrch oblasti, zdůrazněný převažujícím odlesněním. Další regionální dominanty zde nejsou. Významnými, nápadnými dominantami nadmístního významu jsou stolové opukové vrchy na východě, nápadné především od jihu. Dominantami nadmístního významu jsou i zaříznutá údolí říček a potoků na západě, především hlubší a převážně přímé údolí Doubravky. Jejich nápadnost v krajině je v dálkových pohledech zdůrazněna pásy lesů, v lokálním měřítku však tyto lesy údolí spíše skrývají. Dominantou nadmístního významu je i středně velký les u Přísečna, jeho poměrně velká rozloha na plošině převážně odlesněné nízko položené oblasti je zvláštní. Z vodních prvků sem patří rybník Stavenov na dně sníženiny, viditelný ze všech okolních návrší i z Železných hor. Další dominanty mají již místní význam. Je to opukový vrch Rouzeň, zmíněný vrch Hradiště (338 m) nad údolím Doubravky. Z vodních prvků sem patří říčka Doubrava, Jezuitský rybník a rybník u Hostačova, Nový rybník u Golčova Jeníkova a rybník Lhotka na Cerhovce u Bezděkova. Dominantami místního významu jsou i větší lesíky na plošinách. Skály jsou dominantami jen v detailu, podobně jako většina malých rybníků.

KULTURNÍ A HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA

HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Středověká kolonizace do té doby pusté oblasti se soustředila podél toku Doubravy, kudy vedla Libická zemská stezka. Osídlování území probíhalo pozvolna proti proudu řeky. Jednou ze strážních osad na stezce byla i Libice (nad Doubravou); libický újezd existoval určitě už v roce 1125. V první polovině 12. století existovala na Libické stezce také Běstvína, jak dosvědčuje zmínka jednoho z pokračovatelů kronikáře Kosmy. Významným centrem kolonizace regionu byl klášter ve Vilémově (založen 1119), který byl uváděn jako majitel mnoha osad v okolí. Jednou z

nich byla Maleč, ležící rovněž na Libické stezce. V roce 1150 zde stála strážní tvrz a poplužní dvůr. Ve 14. století zde sídlil rod používající jméno Malečtí z Malče. S provozem na Libické stezce patrně souvisely také osady v okolí Malče; v Hranicích a Blatnici se vybíralo mýto, v Jeníkovci stála tvrz, která sloužila jako orientační bod. Na pozemcích vilémovského kláštera postupně vznikala ve 13. a 14. století další sídla; Nová Ves, Chuchel (u obou šlechtické založení), Heřmaň či Jeřišno. Počátkem 13. století byla zahájena těžba stříbra v okolí Chotěboře, která se brzy stala královským městem (1331) a významným centrem. Ve 14. století došlo k útlumu v těžbě stříbra, na kterou navázala těžba železné rudy a její zpracování. Potřeba vodního pohonu četných hamrů si vynutila rozvoj rybníkářství (kaskáda rybníků od Hluboké až po Bílek).

Rozvoj oblasti byl přerušen v husitských dobách, kdy se v regionu často pohybovaly vojenské jednotky. Dramatické události se odehrály v roce 1421 v Chotěboři. Město obsazené husity bylo záhy dobyt katolickým panským vojskem, podporovaným kutnohorskými měšťany. Husitský hejtman Hromádka byl popraven v Chrudimi a 300 dalších zajatců, kteří se vzdali, bylo upáleno v chotěbořských stodolách. Husitská reakce byla neméně tvrdá. Ještě téhož roku dobyli a srovnali se zemí vilémovský klášter, který už nebyl obnoven. V roce 1422 porazil Jan Žižka u Habrů a u Německého Brodu vojska krále Zikmunda a v roce 1424 při obléhání Přibyslavi zemřel u vesnice Schönfeld (dnes Žižkovo Pole).

Rušno bylo v regionu také v době česko-uherských válek za vlády Jiřího z Poděbrad, kdy krajem několikrát protáhlo vojsko. Asi nejvýznamnější událost se odehrála v únoru 1469; nedaleko Vilémova bylo uherské vojsko obklíčeno vojskem krále Jiřího z Poděbrad a Matyáš Korvín byl nucen kapitulovat. Príměří bylo podepsáno v Úhrově. S tímto uherským vpádem byl spojen zánik několika drobnějších osad v okolí Malče a Nové Vsi (Hudeč, Žabokrty, Borová u Hranic). V místech, kde stávala Hudeč, vznikly později dvě nové osady (Horní a Dolní Lhotka), náležející od počátku k malečskému panství.

Konec 15. a celé 16. století byly obdobím rozvoje a krystalizace majetkových vztahů. Region byl rozdroben do několika menších panství, s výjimkou nedaleké Chotěboře tu nevzniklo žádné větší sídlo. Už v 15. století se v regionu objevili pánové z Předboře, kteří přijali jméno dle zdejší tvrze. Rod zde působil až do 17. století, kdy byla osada, tvrz a poplužní dvůr v Předboři prodány a připojeny k malečskému panství. Samostatné bylo v 16. století také chuchelské panství, k němuž patřily také osady Jeřišno, Rostejn s rybníkem, Drahotín, Hoješín a Klokočov. V okolí Chotěboře se rozvíjelo železářství. Dýmačka a hamr fungovaly například v Nové Vsi (též se objevuje název Hut) u Sobiňova. Zpracování železa zde pokračovalo ještě v 17. století, kdy zde byla postavena vysoká pec na dřevěné uhlí. Nedostatek dřeva v okolí vedl však k postupnému útlumu; k úplnému zastavení výroby došlo v 18. století. Předznamenáním tragických událostí třicetileté války byla sebevražda majitele chuchelského panství (1618), které bylo na konci 17. století připojeno k sousední Běstvině.

Třicetiletá válka byla pro region pohromou. Na Vysočině se na začátku války pohybovalo stavovské i císařské vojsko, ještě více však utrpěla řáděním švédských i císařských žoldnéřů v posledních válečných letech. Řada obcí byla vypálena, asi třetina usedlostí ležela po ukončení bojů ladem, některá sídla zanikla. Do místních poměrů zasáhly majetkové konfiskace. Vyhnout se jim dokázali majitelé malečské panství, kteří se sice účastnili sněmu českých stavů v roce 1620, ale posléze podpořili císařské vojsko a byli císařem od zabavení majetku osvobozeni. Po skončení bojů došlo k utužení poddanství a nastoupila protireformace. S ní byla spojena výstavba a obnova kostelů; barokní přestavba kaple v Běstvině byla provedena podle plánů architekta Santiniho, jehož následovníci se podíleli na barokních úpravách hornických kostelíků v regionu. Nová výstavba se týkala i světských sídel, zmínit lze například barokní zámky v Běstvině, Libici, Malči, Nové Vsi či Úhrově.

Zlepšení situace v převážně zemědělském regionu přinesly osvícenské reformy druhé poloviny 18. století. Toleranční patent umožnil svobodu náboženského vyznání, mnoho lidí se přihlásilo k evangelickému náboženství; k ustavení prvního evangelického sboru v Čechách došlo v nedalekém Krucemburku (1782). Zrušení nevolnictví a hospodářské reformy podpořily rozvoj podnikání. V kraji se objevily tkalcovské manufaktury, železárny, sklárny. V Libici (od 1795 městy s právem pořádat jarmarky) pracovala už od 17. století brusírna skla. Začátkem 19. století, kdy se v regionu rozšířilo pěstování brambor, zde vzniklo několik lihovarů.

Druhá polovina 19. století byla v Malči spojena s působením významných představitelů českého veřejného života Františka Palackého a Františka Ladislava Riegera, který vlastnil malečský zámek. Náležel k němu také velkostatek s Modletínem a Rušínovem, 6 dvorů, 16 rybníků a 1 poleš. O hospodářském rozvoji Malče svědčí zřízení pivovaru (v provozu 1850-1915) a cukrovaru (v provozu 1870-1883), který byl později přestavěn na tkalcovnu. Hospodářské oživení a také rozvoj spolkové činnosti zaznamenal na přelomu 19. a 20. století celý region.

Začátkem 20. století byla vybudována na Doubravě přehrada Pařížov (1909-1913), což byla reakce na velké vody a povodně z let 1885, 1888, 1897 a 1908. V současnosti je zde vodní elektrárna a nádrž je hojně využívána k rybaření. Přehrada nezůstala sama; v letech 1925-1934 byla nedaleko na řece Chrudimce vybudována vodní nádrž Seč.

V období mezi světovými válkami zažila významný rozvoj Maleč. Byla zde zřízena výroba umělých barviv a strojní truhlárna, mezi Malčí a Hranicemi byla postavena kruhová cihelna. Chuchelský dvůr byl v té době rozparcelován a rozprodán bývalým deputátníkům. Přes řadu neblahých událostí - lesy v okolí Lhotek zničila bekyně mniška (1922), vyhořel chuchelský mlýn (1926, brzy byl obnoven s moderním vybavením), proběhla epidemií kulhavky a slintavky (1938) - zaznamenal region slibný rozvoj.

Tento trend byl ochromen nacistickou okupací, během níž místní obyvatelé podporovali partyzánské oddíly působící v Železných horách a Žďárských vrších. Dramatické události se odehrály v květnových dnech roku 1945 v Chotěboři a okolí, kde došlo ke střetu českých povstalců s poměrně silnou německou jednotkou.

Poválečný vývoj nezměnil nic na převážně venkovském charakteru regionu. Vzhled krajiny se změnil v souvislosti s intenzifikací zemědělské výroby ve druhé polovině 20. století. Významným fenoménem se zvláště v poslední době stává turistika. K oblíbeným turistickým cílům patří území Chráněné krajinné oblasti Železné hory (vyhlášena 1991) či Sečská přehrada a její okolí.

Typologie lidové architektury

Převládá typ domu Českomoravské vrchoviny. V okolí Chotěboře směrem ke Žďárci nad Doubravou přesahuje typ východočeského domu. Okolí Golčova Jeníkova a potom dále na západ a jihozápad je ovlivněn typem domu středočeské pahorkatiny a povodí Berounky. Tento vliv není příliš zřetelný. Na Čáslavsku slábne vliv domu středočeské pahorkatiny a směrem k Železným horám se začíná profilovat východočeský dům ovlivněný oblastí Hlinecka.

SOUČASNÝ STAV KRAJINY

Prostor je protažený podél přírodní osy řeky Doubravy zasahující do řešeného území v prostoru Nové Vsi u Chotěboře, Borku, Vilémova a Zvěstovic. Libicko tvoří významný okrajový prostor CHKO Železné hory položený podél monumentálního železnohorského hřbetu v ose údolí Doubravy a Doubravky a ve směru historické osy staré obchodní stezky (libická stezka). Oblast začíná u Žďárce n. D. a prochází prostory v okolí Podmoklan, Libice, Malče, Běstviny a končí u Ronova.

Krajinu utváří výrazně osově orientované linie a pásy břehových porostů doprovázející přírodních toky řeky Doubravy a jejího drobnějšího přítoku Doubravky. Mezi Běstvinou a Třemošnicemi jsou dochované porosty lužního lesa. Významný lesní porost se nachází též mezi Heřmaní a Borkem. V okolí Běstviny jsou drobné rybníky. Zemědělská krajina je narušena scelením ploch do pravidelných bloků orné, které jsou však významně členěny břehovými porosty meandrujících toků.

Sídla v území náležejícím do kraje Vysočina představují především drobné vsi různého rozvolněného uspořádání, u Borku je zatopený lom. Významné středisko tvoří Vilémov. Krajinu doplňují četné drobné dominanty kostelů. Překvapivě je území osazeno četnými prostory záměrně komponované krajiny v okolí mnoha drobných panských sídel. Četnost těchto sídel poukazuje na skutečnost existujících obchodních stezek Libické a Haberské procházejících územím k Čáslavi.

Odlesněné plochy tvoří scelené bloky orné stírající původní strukturu krajiny, pod Novou Vsí prochází necitlivě vedené nadzemní el. vedení VVN 400 kV.

KULTURNÍ DOMINANTY

Zámek ve Vilémově s parkem	Vilémovský zámek západně od městečka Vilémov na místě, kde stával od 12. století benediktinský klášter. Na troskách tohoto kláštera zničeného roku 1421 husity si před rokem 1578 postavil Beneš Beneda z Nečtin jednopatrový panský dům či tvrz. Za Václava Ferdinanda Caretto-Milessimo bylo sídlo po roce 1689 přestavěno na barokní zámek. Zámek je doplněn anglickým parkem a oborou s rybníčkem. Dominanta kostela
Uhrov	Zámek s parkem
Kostely	v Heřmanicích
Maleč	Zámek s parkem
Nová Ves u Chotěboře	Zámek byl vystavěn roku 1709. V roce 1873 nechal majitel zámek zbourat a na jeho místě postavit zámek zcela nový. Poslední majitelka opustila zámek roku 1951. Československý stát zde zřídil Dětský domov. Tomuto účelu slouží zámek dodnes. Věž kostela sv. Jana Nepomuckého

VZTAHY V KRAJINĚ A MĚŘÍTKO

Osou celého území je řeka Doubrava, která sleduje základní uspořádání krajiny navazující na výrazně protáhlý železnohorský hřbet. Nad krajinou Libicka se vypíná monumentální železnohorský hřbet. Prostorem vedla významná obchodní stezka nazvaná podle Libice – Libická stezka. Podél její osy jsou položena drobná panská sídla Vilémov, Uhrov, Maleč, libice, Ronov, Běstvina a další.

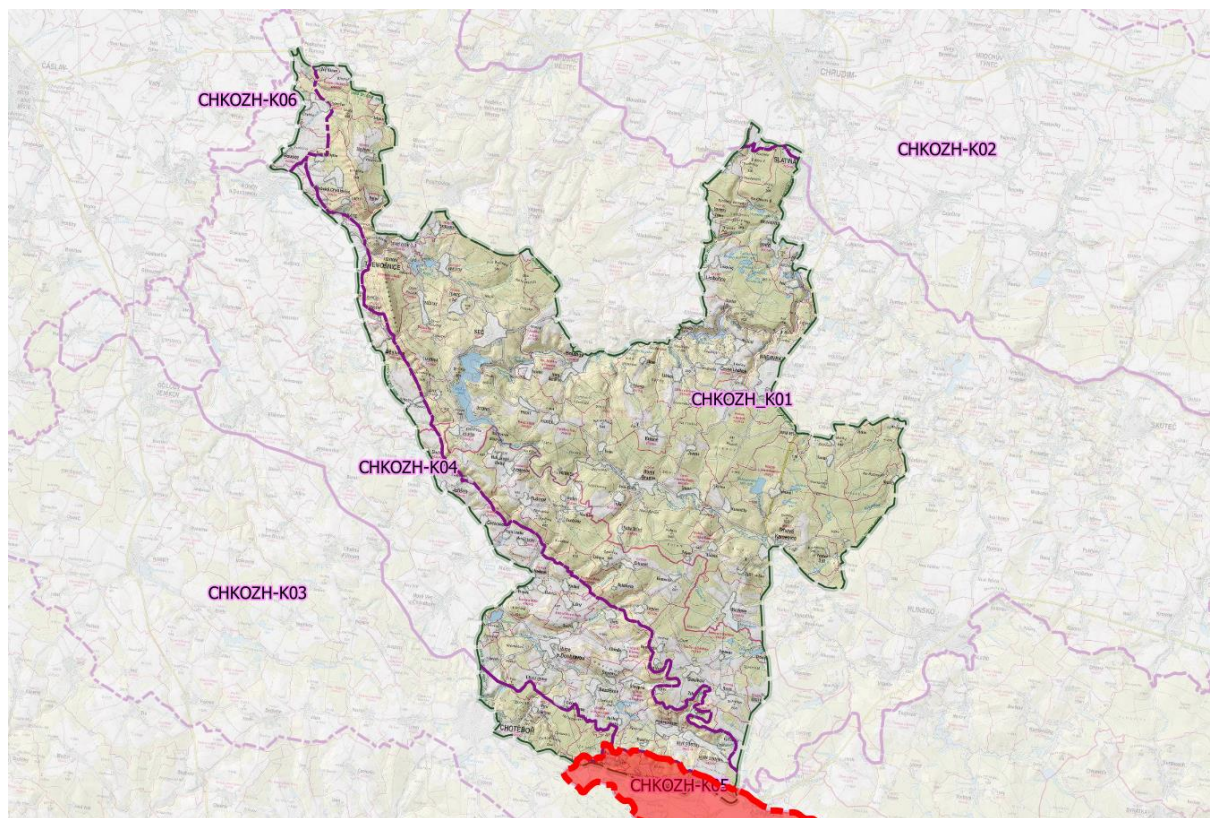
Doubrava tvoří přírodní páteř celého prostoru vytvářející přírodní charakter oblasti, kde převažují scelené půdní bloky orné.

Krajinná scéna je polootevřená středního měřítka. V celém území se uplatňuje přírodní dominanta železnohorského hřbetu.

D.4.5 CHKOZH-K05 - DÁŘSKÁ BRÁZDA

VYMEZENÍ

Protáhlá sníženina představující nejzazší výběžek Dlouhé meze České křídové tabule, s kvarterními písčitémi a jílovými překryvy, typická akumulací vod, rozsáhlými rašeliništi v okolí Velkého Dářka, jejíž severozápadní výběžek zasahuje do CHKO Železné hory.

Mapka 7 Vymezení krajiny Libicko - Ronovska (červeně), do území CHKO zasahuje s. část zahrnující prostor Sobíňova, kde tvoří Sobíňovský hřbet významný předěl krajiny Dářské, Doubravské brázdy a Chotěbořské pahorkatiny na okraji krajiny Železných hor

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

GEOLOGICKÁ STAVBA A GEOMORFOLOGIE ÚZEMÍ

Část Havlíčkobrodské pahorkatiny utvářena protáhlou sníženinou směru SZ- JV, tektonicky zaklesnuté křídové usazeniny. Napříč sníženinou probíhá hlavní evropské rozvodí. Zvláštností je bifurkace u rybníku Dářko, odkud je území odvodňováno z jednoho místa do dvou úmoří. V s. části převládají pole a louky, j. část převážně značně zalesněná, borové porosty se smrkem a smrkové porosty na rašelinných půdách s břízou pýřitou, zbytky luk s rašelinnými a vlhkomilnými druhy, vrchoviště s výskytem borovice blatky a rašeliništních vegetací.

KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Území náleží ke klimatu charakteristickému pro Žďárské vrchy a patří do vlhčích míst naší republiky, počet srážek převyšuje tzv. srážkové normály. Množství srážek je v jednotlivých letech značně proměnlivé. V suchých letech činí 50% a ve vlhkých naopak 150% dlouhodobého ročního průměru. Počet dní se sněžením je větší v západní části oblasti a sněhová pokrývka dosahuje průměrně výšky 25 - 30 cm a maximální hodnoty obvykle nepřesahují 90 cm.

Dlouhodobý průměr lednových teplot (v nejvyšší části území je -5 °C) ukazuje, že leden je nejchladnějším měsícem. Průměrné lednové teploty jsou zde o 1,2 - 1,4 °C nižší než ve stejných polohách jiných míst naší republiky. Nejteplejším měsícem je červenec (průměrné teploty se pohybují 15,5 - 16,6 °C). Období, kdy průměrná teplota dosahuje hodnot nad 10 °C trvá průměrně 136 - 147 dní.

Větrné poměry v oblasti jsou podobně jako srážkové značně proměnlivé. Převládají zde však větry severozápadní a jihovýchodní. Průměrná rychlost větru se zvyšuje markantně zejména na podzim a maxima dosahuje v listopadu.

Klimatické poměry předurčují ráz osídlení a způsob využití krajiny, který z počátečního „těžebního boomu“ výstavby železáren a skláren postupně přecházel k extenzivním formám zemědělství. Díky tomu je okolní krajina CHKO utvářena rozsáhlými lesními komplexy ohraničujícími prostory s pestrou mozaikou zemědělské krajiny. Klimatické podmínky podminily těž charakter zástavby. Na území oblasti jsou klimatické podmínky příznivější k zemědělskému hospodaření.

HYDROLOGICKÉ PODMÍNKY

Územím probíhá hlavní evropská rozvodnice, která dělí úmoří Černého moře a Severního moře. Prostor se vyznačuje pro své ploché dno bifurkací vod, odkud odchází vody z dářského prostoru Doubravou a Sázavou do dvou úmoří. Sázava patří mezi nejvýznamnější toky širšího území, Doubrava pak mezi významné řeky vytvářející osu oblasti. Prostor je významným místem akumulace vod stékajících z okolních kopců. Odtokové poměry jsou jen málo rozkolísané, což je podmíněno vysokou retenční schopností krajiny.

Pro oblast jsou typická četná prameniště a mokřady s rašelinnou vegetací. Sídla z počátků kolonizace území jsou položena v blízkosti vodotečí nebo pramenišť a stále tvoří základní osnovu osídlení krajiny podřízenému existenci obchodních stezek (např. Vojnův – Krucemburk – Ždírec nad Doubravou – Sobíňov). Hydrologické poměry spolu s plošší terénní modelací daly možnost vzniku významných rybníků Velké Dářko, Malé Dářko, Řeka, Ranský rybník.

VEGETACE

Území bylo původně pokryto hlubokými jedlo-bukovými lesy 4. – 5. vegetačního stupně. Při osídlování území byla velká část těchto lesů přeměněna na zemědělskou půdu (louky, pastviny, pole). V současné době pokrývají lesy především okolní prostory a hlavními dřevinami jsou smrk ztepilý, buk lesní. Původní lesní společenstvo zůstalo zachováno ve fragmentech zejména v na rašeliništích okolí Velkého Dářka (národní přírodní rezervace Dářko a Radostínské rašeliniště). V současné době převládají smrkové monokultury a využití lesů je převážně hospodářské. Původní dřevina jedle bělokorá je dnes v oblasti poměrně vzácná.

Území patří do hercynské květenné oblasti, která zabírá chladnější pahorkatiny a pohoří západní poloviny naší republiky. Jednotvárný ráz květeny je ovlivněn drsným, chladným, mírně až značně vlhkým klimatem, a studeným nevyživným podkladem prahorních a prvohorních hornin. Ve skladbě květeny rostliny, které charakterizují podhorské oblasti. Současná vegetace je v důsledku změn tvořena s převážné části náhradními společenstvy. Typické jsou fragmenty podmáčených luk se vstavačí, vachtou trojlistou a rosnatkou okrouhlostou. Významné jsou louky na opukách s vápnomilnou vegetací a též ekotony v okolí vodních nádrží.

PŘÍRODNÍ DOMINANTY

Dominantní celek Ransko – bučinami a jasanovými olšinami zalesněný hřbet ranského masivu (NRP Ransko).

Dářská rašeliniště – doposud dochovaný postglaciální komplex rašelin vrchovištního typu vzniklých na zatopených depresích s výskytem typických druhů s borovicí blatkou.

KULTURNÍ A HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA

HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Celá oblast je položena podél významné historické osy utvářené starými obchodními stezkami. Nejstarší byly stezky Liběcká a Trstenická, které sloužily kupcům a pocestným v době, kdy řada dnešních vsí nebyla ještě zmiňována (např. Krucemburk), ale lze předpokládat, že v jejich místech existovaly drobné osady. První písemná zmínka o Liběcké stezce je v listině, která byla sepsána kolem roku 1144. Stezka vedla od Čáslavi směrem k Brnu. Procházela mezi močály a bažinami, vinula se nepropustnými pralesy, po březích a údolích řeky Doubravy, Sázavy a Oslavy. Na vyvýšených místech stávaly strážnice. Pod Krucemburkem, v místech dnešní Hluboké, se křížila Liběcká cesta se stezkou Trstenickou, vedoucí z Východních Čech směrem na Polnou. Ještě mnohem starší stopy sahají do doby mezi druhým stoletím před naším letopočtem a pátým stoletím našeho letopočtu. Z tohoto období pocházejí nálezy římských mincí, bronzových spon a dalších předmětů, které byly nalezeny v Ronově nad Doubravou, Žlebech, Chotusicích a na dalších místech. Nálezy svědčí o tom, že římské kupci a řemeslníci chodili po stezkách podél břehů řeky Doubravy, kudy vedla obchodní cesta navazující na cesty vycházející z důležitých římských stanovišť nad Dunajem. Liběcká stezka se ve 14. -16. století proměnila v cestu chotěbořsko- žďárskou. Začaly vznikat nové odbočky, které mezi sebou spojovaly nově založené osady. Objevily se tak nové cesty směrem na Německý Brod, Jihlavu, Chrudim a další místa. V 17. - 19. století, za rozvoje železářského průmyslu v regionu, se na chotěbořsko- žďárské cestě zvyšuje frekvence přepravy. Kapacita cesty nestačí provozu, a proto je vybudována takzvaná erární silnice (hovorově „císařka“). Odbočovala v Golčově Jeníkově z vídeňské silnice, procházela Chotěboří a Žďárem nad Sázavou směrem na Brno. Původní chotěbořsko-žďárská cesta vedoucí od Ždírci nad Doubravou rozdělovala les „Hat“, pokračovala přes pole pod „Skalkou“, křížila nynější ulici Drahotín a pod okny staré budovy Intermontu vedla k evangelické faře a napojila se na současnou silnici č. 1/37. Při rekonstrukci této komunikace v první polovině osmdesátých let dvacátého století se tato skutečnost potvrdila při výkopových pracích v místě před bývalou evangelickou školou, když byly nalezeny zbytky původní cesty. Poblíž dnešního zdravotního střediska v Krucemburku stál dům, který byl postaven v roce 1771 pro výběrčího mýta. Přes silnici byla umístěna závora a mýto zde bylo vybíráno až do roku 1902.

Cesta pokračovala po břehu bývalého rybníka Diouš pod Binkovými dolci směrem na Vojnův Městec. Roku 1825 byla postavena nová silnice, na současně trase komunikace 1/37 od Ždírci nad Doubravou. V Krucemburku před parkem se na ni napojovala silnice vedoucí do Starého Ranska. Ta byla vybudována r. 1828 knížecím rodem Dietrichsteinů vlastním tamní železárnou. Povrch silnice z r. 1825 byl prašný. Mimo Krucemburk byla osázena ovocnými stromy, většinou višněmi. V roce 1892 byla postavena komunikace do Hluboké, v roce 1902 silnice vedoucí do Hlinska směrem přes Košinov. Pro zajímavost uvádím, že při výstavbě „erární“ silnice se jezdilo od Ždírci nad Doubravou provizorními polními cestami vedoucími kolem Starého Ranska, Hluboké, Radostína a Polničky, přibližně v místech, kudy v minulosti vedla stezka Liběcká.

Významným sídlem Dářské brázdy byl Vojnův Městec, který náleží k nejstarším osadám českým. Za jeho zakladatele je označován Žďárský cisterciácký klášter, a také první dochovaná zmínka, již z roku 1293, souvisí právě s klášterem, který velkou měrou i nadále ovlivňoval podobu obce v průběhu staletí. V první polovině 14. století se osada Heinrichsdorf (Jindřichova ves) jmenovala podle svého majitele Jindřicha z Lichteburga. Kolem roku 1357 už nenajdete na historických mapách ves, ale městečko Münprech. Tehdy na městečko povýšenou ves získal do dědičného nájmu Vojna ze Štětína a k dnešní podobě názvu obce nebylo daleko. Ve třicátých letech 15.

století získala obec svůj přívlastek „Vojnův“ od posledního majitele rodu Jana Vojny ze Štětína (později z Městce). Jan Vojna patřil v 15. století k posledním uživatelům městecké tvrze. Ta vznikla pravděpodobně na ochranu „Libické stezky“ již v 10. století, i když tento fakt nelze doložit. Do dnešních dnů se tvrz nedochovala.

Do dějin této obce se zapsaly výrazně války. V roce 1643 to byli Švédové, kteří vtrhli do kraje. Napoleonovým vojákům se v roce 1805 musel Vojnův Městec vyplatit 500 zlatými. Svě oběti si vzaly světové války ve dvacátém století, o čemž svědčí památníky na náměstí obce. S tkalcovskou minulostí obec spojují dnešní textilní továrny Bukovský a synové, a Rasta. Částmi obce jsou osady Nová huť a Borky.

V severozápadním výběžku oblasti se nachází obec Sobíňov a Bílek. Historie obou obcí byla spjata s existencí Liběcké obchodní stezky. V místech, kde se stezka dělila na soumarskou a pěší byla vystavěna tvrz ke střežení rozcestí. Tvrz nebo také lidově Soví hrádek Soběnov se poprvé uvádí v r. 1358. Dodnes jsou zde patrné hradní příkopy. O vzniku jména obce koluje několik pověstí, správný název je pravděpodobně od osobního jména Soběn. Od konce 14. století ztrácí Sobíňov svoji samostatnost jako šlechtický statek a stává se součástí panství Kunštátu. V 16. století patřil Trčkům z Lípy, po nich se dostal do panství Polenského. První zpráva o Sopotech je z r. 1242. V okolí se dolovalo stříbro a železné rudy a horníci tady postavili kapli, která byla přestavěna v letech 1749 – 1752 v barokní kostel.

Navazující část Sopoty jsou známé poutní místo. Druhé části na severu obce nazývané Nová Ves se dodnes říká Huť, protože tady stály pece na tavení železa. Osada dostala své jméno podle cihelny a hrncírny, které tu kdysi byly. Jména Markvartice a Zvolanov pocházejí pravděpodobně odvozením jmen svých zakladatelů. Nad železniční zastávkou vedle pomníku padlých v 1. světové válce je umístěn mramorový křížek z r. 1620, na němž je vytesán nápis: " L. P. 1620 ve středu po Početí Panny Marie zabit tuto Jakub, syn pana Jakuba Richnovského, měšťtina města Chotěboře, písaře radního, od lidu vojanského zabit". Podle pověsti utíkal jmenovaný z bitvy na Bílé hoře, byl chycen a za živa přerézán dřevěnou pilou. V horní části obce je u hřbitůvku občanů padlých 5. května 1945 pomník obětím 2. světové války.

Nad Sobíňovem pod kopcem Březinka stojí kamenný kříž. Podle pověsti zde bylo ložení švédského vojska po bitvě u Sloupna. Lidé z vesnice kolem nich chodili do lesa na houby a někdo dal ochutnat vojákům houby smažené. Těm zachutnaly a také si nasbírali. Sebrali i jedovaté a po jejich požití jich několik zemřelo. Uvádí se nestejný počet vojáků pod křížem pohřbených, většinou kolem deseti. Kříž je však z pozdější doby, pravděpodobně kolem roku 1830.

Obec Bílek se nachází 4 km východně od Chotěboře na řece Doubravě v nadmořské výšce 540 m. Název vsi je odvozován od zakladatele obce Albína (česky Bílka) z Krucemburku nebo od bývalého bělidla, které se v obci nacházelo. Historickým předchůdcem Bílku byl dvůr Přechem. Ten vznikl ve 13. století nedaleko dnešní vsi, a to blízko brodu, kde Libická stezka přecházela přes řeku Doubravu. První zmínka o přechodu je v darovací listině z roku 1242, kterou Jan z Polné dává les Slubický (rozkládající se od Branišova k Markvaticům a k Přechemu) řádu německých rytířů. Přechem je dále zmiňován v roce 1359, kdy Jan řečený Kokot z Přechemu byl patronem kostela v Běstvině. O třicet let později se dvůr Přechem uvádí jako pustý. Jeho úlohu převzal patrně dvůr Křivý.

Starý brod u Přechemu přestal vyhovovat a byl ve 14. století nahrazen novým brodem o něco výše proti proudu, okolo něhož vznikla postupně osada Bílek. Koncem 14. století byl v místě tohoto brodu zřízen páný z Lichtenburka kamenný most se dvěma oblouky, podobný mostům z

doby Karla IV. Tento most přečkal do dnešních dnů mnoho pohrom. Největší z nich byla povodeň dne 20.června 1883 způsobená velkou průtrží mračen a protržením Bíleckého rybníka, jenž byl největším rybníkem na Doubravě.

Od svého založení až do roku 1667 patřil Bílek k panství Krucemburskému. V době husitských válek byl jeho majitelem Spik z Krucemburku, v 16.století patřil rytířům Střelům z Rokyc. V 17.století byli jeho vlastníky Smilovští z Palmberka, jejichž dědici ho roku 1667 prodali knížeti Ferdinandu Josefovi z Dietrichštejna (1655-1698), čímž byl Bílek přičleněn k panství Polná, pod které patřil až do roku 1848. V polovině 19.století se bílecké obyvatelstvo kromě zemědělství zabývalo zejména tkalcovstvím. V roce 1871 byla v obci stavěna železniční trať z Německého (dnes Havlíčkova) Brodu do Rosic nad Labem, která protíná oblast pouze v této části.

V letech 1933 a 1934 vznikly v okolních lesích rozsáhlé vojenské muniční sklady. V této souvislosti byla obnovena činnost místního lomu založeného okolo roku 1900. Za okupace, v letech 1941-1942, byla zřízena vlečka spojující muniční sklady s chotěbořským nádražím. V souvislosti s muničními sklady byla také v roce 1942 vybudována v Bílku železniční zastávka.

Typologie lidové architektury

Celý prostor náleží typologicky k horáckému lidovému domu.

SOUČASNÝ STAV KRAJINY

Interiér celku tvoří výrazně se projevující zemědělská krajina s efektními krajinářsky i přírodně velmi hodnotnými prostory především v okrajích celku. Vzniká tím velmi ostrý kontrast zemědělské krajiny, která působí neutěšeným dojmem zejména v jarním a podzimním období, kdy se silně uplatňuje orná, a krajinářsky a přírodně cenných partií v rámování vysokými stráněmi nebo ve strži či v široké sníženině spolu s rybníky. Krajinu lze tak definovat jako zemědělskou, intenzivně obdělávanou krajinu s výrazným projevem razantního odvodnění, s absencí zeleně a ztrátou původní struktury rámovanou krajinářsky cennými scenériemi luk, mokřadů rybníků a rašelinišť a vysokými stráněmi. Hospodářské využití krajiny je patrné až na výjimky ze všech koutů KC. Reliéf je převážně mírně zvlněný, v okrajích se zvedá k sousedním částem krajiny a na J okraji vytváří efektní vysoké stráně, které mnohdy oddělují velmi specifické prostory. J až JV část Dářské brázdy tvoří specifický prostor rybníku Velkého Dářka obklopeného lesy s tzv. Dářskými rašeliništi (Padrtiny, Radostínské rašeliniště, Ostrov, rašeliniště u Nového rybníku). Velké Dářko je s 205 ha vodní hladiny největším rybníkem na Vysočině. V jeho okolí jsou rašeliniště vrchovištního typu s borovicí lesní a smrkem a s efektními interiéry porostu borovice blatky na Padrtinách. Rašeliniště patří k nejcennějším přírodním segmentům v CHKO. Drastické se potom zdají být četné hluboké odvodňovací kanály, které mnohdy byly obnovovány v pol. 90. let. min. století. J strana prostoru je silně rekreačně využívána (chatová kolonie, tábořiště, pláže, půjčovna lodí). Prostor je zakončen na S straně menším rybníkem zvaným Malé Dářko, které je lemováno ostřicovými okrajovými porosty a ukončením Radostínského rašeliniště. Mezi oběma rybníky jsou bifurkace vod na hlavním evropském rozvodí. Pramení zde dvě řeky: Sázava a Doubrava; krajina je odvodňována severním i jižním směrem. SV část odvodňuje Městecký potok s drobnými rybníky často rámovanými vzrostlými stromy.

KULTURNÍ DOMINANTY

Zemědělské areály u Vojnova
Městce a Krucemburku (mimo
CHKO)

Objemově a proporčně nepřijatelné stavby zemědělských areálů s
ocelokolnami a betonovými skladišti na okraji obcí.

Tovární komín sklárny ve
Škrdlovicích (mimo CHKO)

Tovární komín sklárny ve Škrdlovicích – uplatňující se dominantu továrního
komína Škrdlovické sklárny.

VZTAHY V KRAJINĚ A MĚŘÍTKO

Protáhlá sníženina orientovaná v SZ-JV směru, kterou napříč probíhá evropské rozvodí – bifurkace u rybníku Dářko, z JZ ohraničena mohutným zalesněným masivem Ranska a na opačné straně pak zlomem končícím zalesněným Centrálním hřbetem. Charakteristické jsou terénní zlomy v okolí Radostína a Hluboké vytvářející vysoké stráně, pod nimiž vznikly překvapivě efektní prostory (Radostínská mez, U stráně, stráň nad Doubravíkem). Zvlněnou krajinu mezi Radostínem a Vojnovým Městcem rozřezává Štírový potok, který zde vytváří strž v opukách s fragmenty původního porostu. Převážně intenzivně využívaná zemědělská krajina, ve které převládají pole o velkých výměrách s absencí vzrostlé zeleně na okrajích i uvnitř a četné, převážně kulturní louky ve svazích a na okrajích celku. Mozaiku krajiny tvoří především střídání velkých ploch orné s ostatními plochami luk a pastvin, rybníků a lesů. J část KC v okolí rybníka Dářko je převážně zalesněná a značně se odlišuje jako specifický krajinný prostor utvářený mírně zvlněným převážně zalesněným terénem s rašelinnými bory v okolí Velkého Dářka (rozlohou největší rybník na Českomoravské vrchovině). Podobně je tomu v okolí rybníků Řeka a Doubravník. Výraznou umělou osu vytváří silnice I. tř. Žďár n.S. - Ždírec n.D. Přírodní osu celého území tvoří řeka Doubrava a též paralelně tekoucí Vojnoměstský potok. Uspořádání sídel je doposud podřízeno existenci starých obchodních stezek tvořících historickou osu krajiny.

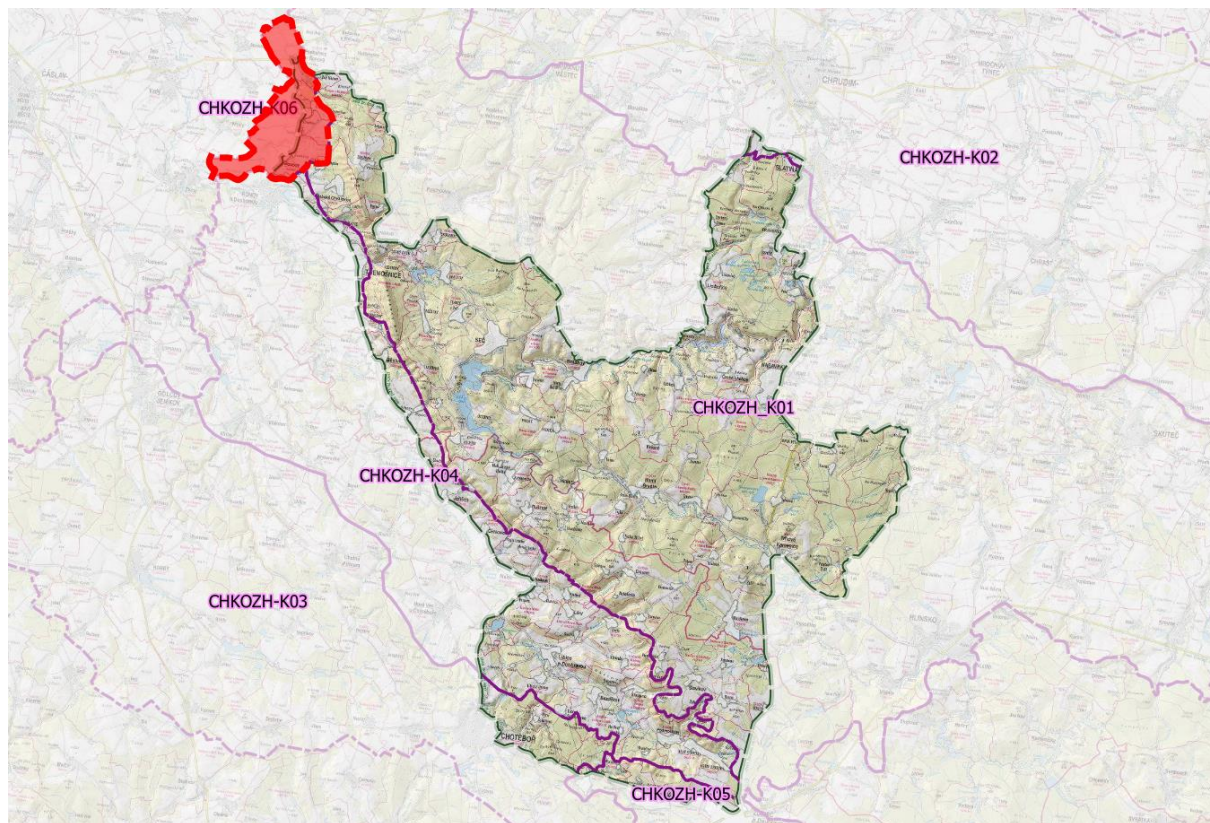
Vymezující horizont tvoří převážně zalesněné kopce ohraničující sníženinu, z nichž nejvýznamnější je ranský masiv zalesněný rozsáhlými bučinami a olšinami s výskytem bledule jarní. Měřítko krajiny lze určit ve dvou úrovních, střední část je převážně odlesněná a tvoří ji scelené bloky orné na mírně vyklenutých částech zvlněné krajiny a utváří ji střední měřítko. Zatímco údolí Doubravy a Vojnoměstského potoka tvoří stráně s loukami a četnými shluky zeleně a vyznačují se harmonií drobného měřítka. Typická je též opuka použitá často jako stavební materiál, ale též dobře patrná na polích, která místy působí velmi světle až bělostně zejména v okolí Radostína.

Krajina je důležitá i v návaznostech ve vztazích a to zejména z hlediska pohledových vztahů, odkud se zobrazuje prostor Železných hor, dále ve funkčních vztazích řešících návaznosti prostoru údolí Doubravy a navazující CHKO Železné hory v prostoru železnohorského hřbetu.

D.4.6 CHKOZH-K06 - ŽEHUŠICKO

VYMEZENÍ

Oblast je protáhlého tvaru ve směru severozápad - jihovýchod. Území zaujímá východní část Středočeského kraje a pokračuje v kraji Vysočina k úpatí Železných hor. Orientace oblasti je podřízená železnohorskému zlomovému svahu, který tvoří výraznou dominantu oblasti. Oblast zaujímá intenzivně obdělávanou zemědělskou krajinu v okolí Žehušic zasahující k Čáslavi, Kolínu a Chvaleticím, vyznačující se velkými scelenými bloky orné půdy. Přírodní osu krajiny tvoří nevýrazné údolí řeky Doubravy lemované břehovými porosty. Do CHKO zasahuje malá část v prostoru obce Bousov.

Mapka 8 Vymezení krajiny Žehušicka (červeně), do území CHKO zasahuje v. okraj zahrnující prostor v okolí Bousova

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

GEOLOGICKÁ STAVBA, GEOMORFOLOGIE

Horninná skladba oblasti je poměrně jednoduchá. Předdruhohorní skalní horniny (ruly, svory a žíly amfibolitů) vystupují pouze v ojedinělých malých krách, tvořících miniaturní ale relativně výrazné pahorky (Kamajka, Žehušická skalka, Zbyslavský hřbet, plošinky jižně od obce Vrdy). Asi 99% oblasti je tvořeno mladšími nezvrásněnými sedimenty. Na výchozech skalních hornin se vyskytují příbojové facie druhohorního moře – vápnitě slepence. Jedná se o unikátní horniny dokumentující pobřežní čáru tehdejšího moře, jejich plochy přitom lze počítat spíše v arech než hektarech. Zpravidla obsahují cenné zbytky druhohorní fauny. Základ stavby oblasti však tvoří souvrství silně bazických slínovců bělohorského souvrství. V severozápadní části mají ráz roviny nebo velmi plochých pahorků, v jihovýchodní tvoří mírně zdvižené plošiny s úvalovitými i zaříznutými údolíčky. Vyšší polohy těchto slínovců (vršky pahorků, návrší plošin) jsou ale zpravidla pokryty mladšími štěrkopísky. Asi 1/4 oblasti pokrývají staročtvrtohorní (pleistocénní) kyselé říční štěrkopísky a váté písky. Pro jejich vysychavost a neúrodnost jsou místy zalesněny bory. Váté písky tvoří návěť na úpatí Železných hor, návěť je přes 14 km dlouhá a kolem 1 km široká. Jedná se o v ČR poměrně unikátní útvar. Zvláště při jižním okraji oblasti se vyskytují pleistocénní slabě bazické sprašové pokryvy. Asi 1/3 plochy oblasti zabírají nivy Doubravy, Klejnárky a jejich přítoků. Šířky niv hlavních toků dosahují 0,4 – 2 km, u přítoků 50 – 400 m. Jsou převážně písčito-hlinité a dobře zásobené vodou i živinami.

Reliéf je celkově velmi plochý a převážně má ráz roviny s převýšením do 30 m na vzdálenost 4 km. Pouze písčivá návěť na úpatí Železných hor má převýšení cca 30 - 60 m a patří tak do ploché pahorkatiny. Zdvižené slínovcové tabule na východě při hranici s Pardubickým krajem taktéž

mají převýšení ploché pahorkatiny, pouze mezi plošinou nad obcí Vinaře a korytem Doubravy je převýšení asi 77 m, a tedy ráz členité pahorkatiny. Pravé pahorky v této části ovšem chybí, převýšení je tvořeno hlavně až 50 m vysokým poměrně příkrým a přímým okrajovým svahem tabule. Skutečné pahorky najdeme na výchozech skalních hornin, jsou však velmi malých rozměrů, s převýšením nad okolními rovinami 10 – 20 m. Některé přesto byly v minulosti odtěženy.

Reliéf krajiny je uspořádán ve třech „patrech“: Nejnižší polohu tvoří nivy říček s horizontálně členitými okraji, nad ně se mírně zvedají plošiny rozsáhlých teras nebo sprašových pokryvů, nad ně vystupují ostrovní pahorky a opukové plošiny, opět se štěrkopísky na temenech. Okraje slínovcové tabule jsou ojediněle rozčleněny erozními rýhami s hloubkou až přes 10 m. Nejnižším bodem je místo, kde Hořanský potok opouští oblast u Kolína (cca 195 m n.m.), nejvyššími body jsou úpatí svahů sousedních oblastí po obvodu Žehušicka. Absolutně nejvyšším bodem je plošina východně od Vinař (cca 297 m n.m.). Celkové převýšení oblasti je tedy asi 100 m, což je v rámci kraje silně podprůměrné. V nivě říček se ojediněle vyskytují zanikající odstavená ramena, často využitá jako odvodňovací příkopy. Ve štěrkopíscích i vátých píscích jsou četné malé většinou opuštěné pískovny (asi 20), ve spraších několik hliníků cihelen, hojně jsou skládky v opuštěných těžebnách.

KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Klima oblasti je teplé a poměrně vlhké, vlivem polohy na návětrné straně Vysočiny. Průměrné roční teploty se pohybují v blízkosti Labe na severu kolem 9°C a směrem k jihovýchodu mírně klesají na cca 8°C. Srážky tímtež směrem mírně rostou, z 560 mm v Kolíně na hodnoty přes 650 mm na úpatí Železných hor. Pro oblast je typický vyšší výskyt mlh na jaře a na podzim. Zvláště v nivách řek a depresích jsou v noci a v zimě typické přízemní teplotní inverze, doprovázené vyšší vlhkostí vzduchu, hojnou rosou, jinovatkou a přízemními mlhami. Ovšem svahy jižního kvadrantu zmíněných slínovcových plošin mají velmi teplé topoklima (spojené s tvorbou teplých svahových zón), které umožňovalo i úspěšné pěstování vinné révy (viz názvy obcí Vinice a Vinaře) a dnes maloplošný výskyt stepních lad zarůstajících křovinami.

HYDROLOGIE ÚZEMÍ

Vodní prvky jsou v oblasti zastoupeny pouze průměrně, přestože oblast má charakter sníženiny, do které přitékají četné toky a jsou zde rozsáhlé podmáčené nivy. I tak tvoří důležitý rys krajiny. K vodním prvkům náležejí říčky, menší potoky, náhony a odvodňovací příkopy, několik rybníků a jezírka v zatopených těžebnách. Téměř všechny vodní toky v oblasti byly rázně regulovány, jejich koryta technicky upravena. Přírodě blízké koryto má pouze říčka Doubrava v několika úsecích, a to severně od obce Žleby až pod obec Vrdu a pak severozápadně od Zbyslavi a malý úsek u Bojan. Šířka koryta Doubravy je kolem 15 m, je bahnitě a voda v něm proudí jen zvolna. Ostatní toky jsou menší, jejich šířka nepřesahuje 10 m a voda v nich buď téměř stojí nebo teče pomalu. Vzhledem k čistotě vody a nevlídnému charakteru většiny břehů říčky neslouží až na výjimky pro rekreaci u vody, jsou využívány jen rybáři. Potoky v oblasti byly 100% technicky upraveny a je obtížné je rozlišit od odvodňovacích příkopů. Jsou zaplevelené s nevalnou kvalitou vody a patří mezi málo přitažlivé prvky. Z krajinného i rybářského hlediska atraktivnější jsou několikakilometrové úseky odstavených koryt Doubravy (u Vinic, Polska, Zbyslavi, u Žehušic) plná zákrutů, také proto, že často mají břehové porosty. Několik zatopených pískoven a lůmků vytváří jezírka důležitá pro rozvoj vodní a mokřadní bioty a zároveň tvoří atraktivní prvky, i když jen v detailu. Prameniště jsou v polní krajině zcela odvodněna. V povodí Klejnéřky jsou 3 středně velké rybníky s dřevinnými porosty v sousedství, u Nového rybníka jsou i významnější litorální společenstva. Největší je rybník Vrabcov u Třebešic s rozměry cca 600 x 250 m. Všechny

rybníky se vyznačují dlouhými nízkými hrázemi. U Nových Dvorů jsou odkaliště bývalého cukrovaru.

VEGETACE

Z hlediska geobiocenologické typizace leží téměř celá oblast ve 2. bukovo-dubovém vegetačním stupni, ale při vyšším jižním a východním okraji již nastupuje 3. dubovo-bukový vegetační stupeň. Potenciální vegetace dle geobotanické klasifikace je výrazně podmíněna zvláštnostmi substrátu. Nivy říček snad hostily jasanové doubravy, podél potoků převažovaly asi jaseniny. V jádrech depresí lze předpokládat podmáčené olšiny, na zavlhlých půdách v okolí lipové doubravy. Na hydricky normálních stanovištích (spraše, elevace na slínech) jsou konstruovány černýšové dubohabřiny. Na vysychavých písčích se předpokládají především kostřavové doubravy, na nejkyseljších místech přecházející až v borové doubravy. Na teplých slínovcových svazích se mohly vyskytovat i subxerothermofilní (mochnové) doubravy. Současná vegetace je silně změněná, dominují velká pole. Lesy a lesoparky dohromady nepokrývají ani 10% oblasti. Lesy tvoří středně velké celky, místy v polích jsou i obdélníky lesů malých. V lužních lesících převažuje dřevinná skladba blízká přirozené, ale topoly jsou proti původnímu stavu hojnější. V lesích na písčích dominují borové plantáže, pouze s příměsí dubu a bříz, zpravidla u okrajů lesů a u cest. Lokálně se vyvinuly přírodě blízké doubravy s příměsí dalších dřevin. Travní porosty jsou vzácné, zachovaly se v Žehušické oboře a v opuštěných sadech a bývalých vinicích na svazích plošin.

PŘÍRODNÍ DOMINANTY

Přírodní dominanty rázu elevací jsou pochopitelně nevýrazné a vzácné. Elevace regionálního významu se zde nevyskytují, ale do jisté míry dominantou regionálního významu je jižní zcela odlesněná kotlinovitá část oblasti. Funkci dominant pro oblast Žehušicka plní elevace v sousedních oblastech (Kaňk u Kutné Hory, svah Železných hor – hlavně Krhanka 567 m n.m., Tisá skála nad Bratčicemi, lesnatá terasa u Konárovic za Labem). Elevace Žehušicka nevystupují příliš nad okolí, ale v rovinatém terénu přece tvoří orientační body. Nejdůležitější je příkrý svah u Vinic. Pozornost upoutá i návrší Vrchy (278 m n.m.) nad obcí Žleby. Obě jsou to dominanty nadmístního významu. Pahorky skalních hornin, přes jejich přírodovědnou výjimečnost, jsou dominantami pouze místního významu, a to ještě slabými. Výrazněji jako dominanty působí temné lesní celky, zvláště v severní části mají nadmístní význam. Rybníky jsou dominantami pouze místními.

KULTURNÍ A HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA

HISTORICKÝ VÝVOJ ÚZEMÍ V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

Oblast Žehušicka patří ke staré sídelní oblasti s doloženým kontinuálním osídlením z prehistorického období. V dějinách jsou pro ni důležitá tři historická mocenská a hospodářská centra, v předhusitské době Sedlecký klášter, který spravoval téměř celou oblast, a v pozdějším období se zde postupně, po střídání mnoha majitelů zdejších tvrzí, vytvořila dvě velká panství, Žehušické panství Thun-Hohensteinů a Novodvorské panství Chotků z Chotkova a Vojnína.

Okolí Žehušic bylo osídleno již v dávných dobách - dokazují to četné nálezy nádob, zbraní, kamenných klínů, škradel, ale i bronzových ozdob nebo žárových hrobů. Z okolí Bojman pocházejí nálezy již z mladší doby kamenné (3500 - 2500 let př. Kr.), našel se zde např. zlomek sekeromlatu zdobený v rázu šňůrové keramiky.

V 10. století se prostíral mezi Kolínem a Čáslaví velký les zvaný Bor náležící českým knížatům. Po založení bohatého cisterciáckého kláštera v Sedlci u Kutné Hory přešla velká část oblasti do

majetku této významné církevní instituce (Svatý Mikuláš, Svatá Kateřina, Horní Bučice, Zbyslav, Nové Dvory, Rohozec, Chotovice). Sedlecký klášter založil roku 1142 Miroslav z Cimburka, významný dvořan knížete Vladislava II.. Klášter byl osazen mnichy z Waldsassenu v Horní Falci, který patřil do řádové linie, jež se věnovala hornictví. To by mohlo vysvětlit, proč byl - proti běžné řádové praxi - založen v krajině už osídlené a kultivované. Klášteru patřily pozemky, na nichž pozdější vyrostlo město Kutná Hora i řada vesnic v okolí, které patří ke starým sídlům zmiňovaným již ve 12. Století (Zbyslav 1131, Církvice 1165).

Značná část oblasti postupně přešla pod Žehušické panství (od 16. století k panství připadly Bojmany zmiňované poprvé v roce 1275, za držení Buriana Ladislava z Valdštejna Horní Bučice, Rohozec, jehož původ je starší než původ Sedleckého kláštera a další), které v roce 1661 od Valdštejnových dědiců získal Osvald, hrabě z Thunu-Hohensteinu. V roce 1826 zde hrabě Josef Matyáš založil rozsáhlou oboru, dochovanou do dnešní doby. Thun-Hohensteinům bylo z části panství zabráno v roce 1918 a ve zmenšené podobě panství zakoupil Václav Stome, ředitel Agrární banky v Praze, jehož rodině byla část majetku po roce 1989 vrácena.

V 17. století vytváří v okolí Zbyslavi Johana Polyxena roz. Mitrovská z Nemyše zbyslavské panství nákupem sousedních statků v Zaříčanech, Bílém Podolí, ve Starkoči a v Lovčicích. Panství prodává roku 1665 rytíř Adam Jaroslav Šofman z Hemrles Václavu Rudolfovi Věžníkovi z Věžníků. V roce 1694 je zbyslavský statek odprodán Maxmiliánu hraběti z Thun-Hohensteinu a také připojen k panství žehušickému.

Velká část oblasti, jak již bylo uvedeno, připadla postupně k panství novodvorskému. Současnému městečku Nové Dvory předcházela hospodářský dvůr založený pravděpodobně na přelomu 13. a 14. století nejspíše cisterciáckými mnichy z blízkého Sedleckého kláštera. Dvůr vlastnil klášter nepřetržitě až do husitských válek. Po vypálení Sedleckého kláštera husitskými vojsky roku 1421 byl jeho rozsáhlý majetek rozchvácen. Nový dvůr se dostal do vlastnictví české královské komory. Poté se v držení Nových Dvorů vystřídalo množství držitelů. Roku 1552 prostřednictvím Karla ze Žerotína, tehdejšího majitele Žehušického panství, Sedlecký klášter Nový Dvůr definitivně prodává do dědičného vlastnictví Hynkovi Martinickému. Tím je ukončeno vlastnictví Nového dvora Sedleckým klášterem. Potomní majitel Nového Dvora Kašpar Melichar ze Žerotína přikupuje v roce 1592 k Novému Dvoru tvrz a dvůr v Ovčářích a tak vzniká zárodek budoucího rozlehlého panství. O rok později získává Kašpar Melichar vesnice Záboří, Lišice, Kobylnice, Sv. Jakub a Církvice. Nové Dvory se tak stávají na staletí centrem Novodvorského panství. Zde je třeba hledat i počátky budoucího rozsáhlého novodvorského velkostatku, který přetrval v podstatě až do 2. světové války. Posledními majiteli panství byli Chotkové z Chotkova a Vojnína. Jan Rudolf Chotek nechal v letech 1802–1822 postavit nedaleký empírový zámek Kačina.

SOUČASNÝ STAV KRAJINY

Krajina Žehušicka má charakter intenzivně zemědělsky využívané krajiny, s malým podílem lesů a nelesní zeleně, v povodí Doubravy. Oblast leží uprostřed širokého výběžku polabských hor, který je jako rozlehlý záliv od severovýchodu ohraničen pásem Železných hor a od jihozápadu Hornosázavskou pahorkatinou. Otevřenou krajinou procházejí důležité sinice prvních tříd I/2, I/38, I/17, silnice druhých tříd (č. 337, 338) a komunikace nižších tříd. Do Čáslavi se sbíhají i železniční trati. Centrem oblasti je historické město Čáslav. Kromě něj krajinu prostupují poměrně velké zemědělské obce a městečka (Ronov nad Doubravou). V prostoru mezi komunikací Čáslav – Kalabousek a obcí Chotusice leží od roku 1952 vojenské letiště.

Okolí Čáslavi patří ke staré sídelní oblasti. Prokazatelné osídlení plochy města se datuje od počátku neolitu (6 - 5 tis př. Kr.) Bohaté archeologické nálezy z města a jeho okolí dokládají, že

se zde vystřídala řada pravěkých kultur. Slovanské osídlení se datuje od 9. století. Pravděpodobným centrem se stal Hrádek, který je v 10. století tradičně spojován se Slavníkovci. V 11. století se Hrádek stal přemyslovským správním hradištěm a centrem přemyslovské provincie. Královské město Čáslav vzniklo okolo poloviny 13. století. Je zde registrováno množství kulturních nemovitých památek, stejně jako v celé oblasti Čáslavska. Zámek Žleby, kostel sv. Jakuba v Jakubu u Kutné Hory a zámek Kačina jsou prohlášeny národními kulturními památkami. Historické město Čáslav a Nové Dvory u Kutné Hory jsou městskými památkovými zónami. V oblasti se nacházejí segmenty kultivované a komponované krajiny (krajinná památková zóna Žehušicko, na území KPZ se nacházejí lokality Žehušice, Bojmany, Výčapy, Vlačice, dvůr Druhanice, Rohozec, Svatý Mikuláš, zámek Kačina, Nové Dvory, Ovčáry (obora Žehušice). Oblast náleží k regionu lidové architektury Českobrodsko, Kolínsko a Kutnohorsk.

KULTURNÍ DOMINANTY

Žehušická obora (mimo CHKO)	Komplex lesních porostů a luk se soliterními stromy, chov bílých jelenů.
Kostel sv. Jakuba v Jakubu u Kutné Hory (mimo CHKO)	Vyjímečný románský kostel sv. Jakuba, vysvěcený roku 1165. Fasády kostela jsou bohatě zdobeny lichými arkádami mezi lizénami, dále obloučkovým výselem a především unikátní románskou reliéfní výzdobou.

VZTAHY V KRAJINĚ A MĚŘÍTKO

Oblast krajinného rázu zaujímá velkou část Čáslavské kotliny a je zřetelně omezena na severovýchodě okrajem Železných hor, Chvaletickou pahorkatinou, která vytváří v krajinných panoramatech výrazný jemně členitý lesnatý horizont uzavírající rozlehlý prostor kotliny. Na jihozápadě vystupuje v krajině méně výrazný, více členitý, avšak rovněž čitelný okraj Golčojeníkovské pahorkatiny. Vlastní prostor Čáslavska je ovládán krajinnými osami toků Klejnárky a Doubravy, které protékají plochým nebo mírně zvlněným terénem kultivované kulturní krajiny.

Navzdory intenzivnímu zemědělskému využití je krajinná struktura poměrně bohatá a krajinná scéna je v jednotlivých prostorech proměnlivá. V kulturní krajině jsou patrné historické komponované krajinné úpravy v okolí Nových Dvorů a zámku Kačina, v okolí Žehušic a Žlebů. Starobylé obce Sv. Mikuláš, Sv. Kateřina a další dotvářejí drobnými dominantami kostelů charakter krajiny a spoluvytvářejí estetické hodnoty. V komponované krajině zahrnující řadu parkových areálů, záměrně komponovaných alejí a bažantnic a obor vyniká jedinečnými krajinářsko-architektonickými hodnotami a působivostí krajinné scény.

Pohledy do krajiny Žehušicka se otevírají z východu - z okrajů Dlouhé Meze, další pohledy nejsou v postupně navazujících rovinatých krajinách Čáslavska, Nymburska a Přeloučska příliš reálné. Vnější projev oblasti proto nelze považovat za výrazný. Důležité je zachovat nerušený pohled na závěr Železnohorského hřbetu, který se zde uplatňuje stále dominantně jako zalesněná krajina.

D.5 HODNOCENÍ RÁZU JEDNOTLIVÝCH KRAJIN

D.5.1 POSTUP HODNOCENÍ

Cílem hodnocení je vymezení

analýza území na základě jednotlivých sledovaných charakteristik krajinného rázu, identifikace hodnot, Vyhodnocení krajinného rázu CHKO Železné hory je uspořádáno tak, aby vyjadřovalo

Hodnocení probíhá v několika krocích

- A Rámcová identifikace znaků a hodnot
- B Rámcová identifikace zvýšených hodnot v krajině
- C Významná narušení krajinného rázu území dané krajiny
- D Citlivost území z hlediska ochrany krajinného rázu dané krajiny
- E Vymezení dílčích krajinných prostorů

Charakteristické znaky krajinného rázu území jednotlivých krajiny představují určité soubory objektů, složek či jevů přírodní, kulturní či historické povahy nebo jsou výrazem prostorových vztahů a měřítka v krajině. Znaky jsou svým významem, projevem a cenností schematickým a objektivizovaným vyjádřením hodnot a specifik krajinného rázu dané krajiny.

D.5.2 CHKOZH-K01 – ŽELEZNÉ HORY

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KRAJINNÉHO RÁZU

Legenda:	Význam	Projev	Cennost
Klasifikace	XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	+ pozitivní - negativní 0 neutrální	XXX jedinečný XX význačný X běžný

ZNAKY PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky přírodní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
P.01	Specifický reliéf pahorkatiny a vrchoviny s charakteristickým tvarem kuesty s výrazným čelem	XXX	+	X
P.02	Četné a rozmanité geomorfologické jevy (jako suťová pole, mrazové sruby, tory, skalní stěny, kaňonovitá údolí apod.)	XX	+	XX
P.03	Osa území v podobě hlavního hřebenu Železných hor vytvářející horizont a charakteristické uspořádání sídel na okraji hřbetu	XXX	+	XX
P.04	Specificky orientovaná osa území v podobě řeky Chrudimky určující charakter uspořádání údolí	XX	+	X
P.05	Výskyt přirozených lesních společenstev (bučiny, suťové lesy, reliktní bory, olšiny)	XX	+	X
P.06	Výskyt přirozených bylinných společenstev (mokřady, rašeliniště, extenzivní pastviny a louky)	XX	+	X

P.07	Rozsáhlé komplexy lesů převážně monokulturní smrkové nebo borové	XX	+	X
P.08	Mozaika lesů, polí, luk a pastvin	XX	+	X
P.09	Rybníky s rozsáhlými litorálními pásy, s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů	XX	+	X
P.10	Přirozená vegetace doprovázející nivy vodních toků	X	+	X
P.11	Výskyt starých solitérních stromů (včetně památných)	X	+	X
P.12	Drobné "selské" lesíky se smíšenou porostní skladbou s výraznějším podílem listnatých dřevin uvnitř i v okrajích	XX	+	X
P.13	Mimolesní vzrostlá zeleň tvořená listnatými dřevinami doprovázející specifické prvky krajiny (v okolí lomů, podél komunikací a vodních toků a v sídlech)	XX	+	X
P.14	Kulturní pastviny a louky v okolí sídel a na svazích údolí	XX	+	X
P.15	Četné travnaté pásy podél komunikací, oddělující kultury či jiné prvky	X	+	X
P.16	Komunikace doprovázené ovocnými stromy a keři	X	+	X
P.17	Drobné vodní toky v původním korytě s bohatými břehovými porosty	XX	+	X

PŘÍTOMNOST INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY

Přítomnost indikátorů zvýšené přírodní hodnoty		ANO	NE
PI.01	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X
PI.02	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)	X	
PI.03	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma	X	
PI.04	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		X
PI.05	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma	X	
PI.06	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma	X	
PI.07	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	X	
PI.08	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		X
PI.09	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)	X	
PI.10	Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních)	X	
PI.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	

PROSTORY ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY V ÚZEMÍ

Velkoplošná zvláště chráněná území	CHKO Železné hory
Maloplošná zvláště chráněná území	NPR Lichnice-Kaňkovy hory PP Bahna, PP Boušovka, PP Buchtovka, PP Farář, PP Hrobka, PP Kaštanka, PP Les na dolíku, PP Louky v Jeníkově, PP Mlýnský rybník a rybník Rohlík, PP Na skalách, PP Návesník, PP Polánka, PP Ratajské rybníky, PP Skalka u Sovolusk, PP U Tučkovy hájenky, PP Upolíny u Kamenice, PP Utopenec, PP V Koutech, PP Vršovská olšina, PP Zadní rybník, PP Zlámanec, PR Anenské údolí, PR Hluboký, PR Hubský, PR Krkanka, PR Oheb, PR Polom, PR Strádovka, PR Strádovské Peklo, PR Vápenice, PR Volákův kopec, PR Zubří
Přírodní parky	Heřmanův Městec, Údolí Krounky a Novohradky
Územní systém ekologické stability	Nadregionální biocentra Lichnice, Polom Regionální biocentra Bítovánka, Blatno, Bučina, Čachnov, Hrbokov, Chuchel, Kameničky, Kladno, Ledecká obora, Litošice, Mokřiny u Týnce, Na Pilce, Na Skalkách, Niva Chrudimky u Trhové Kamenice, Oklika, Palác, Proseč, Slavická obora, Suchý kopec, Šilingův důl, Vápenice Nadregionální biokoridory Procházejí jz. a s. částí oblasti.

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky historické charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
H.01	Dochované obrazy sídel s typickými dominantami	XX	+	X
H.02	Dochované původní prostorové uspořádání sídel	XX	+	X
H.03	Dochovaná historická jádra měst a s četnými historickými objekty měšťanských domů, veřejných budov, veřejnými prostory, parky	X	+	X
H.04	Cestní síť vedená v původní historické stopě s doprovodnou zelení a travnatými příkopy, železniční tratě respektující reliéf	XX	+	X
H.05	Dochované objekty sakrální architektury, typické dominanty kostelních věží umocňující obraz sídla	X	+	X
H.06	Přítomnost dochovaných bývalých panských sídel zámků, hradů, tvrzí, zříceniny hradů, klášterů	X	+	XX
H.07	Dochované objekty lidové architektury horáckého typu	X	+	XX
H.08	Dochované znaky původního historického členění krajiny (meze oddělující pozemky, remízky, úvozy a polní cesty)	X	+	XX
H.09	Dochované historické objekty samostatných usedlostí, mlynů, hamrů a objektů sakrální architektury ve volné krajině	XX	+	XX
H.10	Dochované prvky upozorňující na existenci obchodních cest	X	+	XX
H.11	Dochované artefakty starobylého osídlení (hradiště, doly, archeologické lokality aj.) – Keltské hradiště u	X	+	XX

Nasavrk			
---------	--	--	--

ZÁMĚRNÉ KOMPOZICE V KRAJINĚ A SÍDLECH, VÝZNAMNÉ STAVEBNÍ OBJEKTY, VÝZNAMNÉ KULTURNÍ LOKALITY A OBJEKTY V KRAJINĚ, PAMÁTKY

Městské památkové rezervace (MPR)	Městské památkové zóny (MPZ)
0	Skuteč - Předhradí
Vesnické památkové rezervace (VPR)	Vesnické památkové zóny (VPZ)
Svobodné Hamry	Hodonín, Javorník - Kopánky
Lokality s cennou architekturou	Lokality s cennou lidovou architekturou a dochovanou urbanistickou strukturou
Skanzen na Veselém kopci, Dřevíkov, Svobodné Hamry	Svobodné Hamry, Hodonín, Předhradí
Krajinné památkové zóny (KPZ), komponované krajinné prostory	Významné stavby v krajině
Slatiňansko-slavický areál	0
Národní kulturní památky	Archeologické lokality
0	Nasavrky - hradiště

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KULTURNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky kulturní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
K.01	Výrazně hospodářský charakter lesních porostů a kulturních luk a pastvin	XX	-	X
K.02	Velké plochy orné scelených bloků odlišného měřítka	XX	-	X
K.03	Sídla v údolích a v mírných svazích a na návrších v závěrech údolí převážně venkovského typu s převahou zemědělských usedlostí o jednom podlaží	XX	+	X
K.04	Četné stožáry GSM na návrších (zejm. na Skutečsku)	XX	-	X
K.05	Drobné komunikace respektující terénní členitost	XX	+	X
K.06	Zatopené lomy různé velikosti s vegetací	XX	+	X
K.07	Činné lomy s technologickým zázemím	X	-	X
K.08	Četná boží muka v podobě křížků při cestách a ve volné krajině	X	+	X

INDIKÁTORY ZVÝŠENÉ KULTURNÍ HODNOTY KRAJINY ZVYŠUJÍCÍ ESTETICKOU HODNOTU KRAJINNÉHO RÁZU

Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky		ANO	NE
KH.01	Přítomnost národní kulturní památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)	X	
KH.02	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)	X	

KH.03	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.04	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)	X	
KH.05	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)	X	
KH.06	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)	X	
KH.07	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)	X	
KH.08	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
KH.09	Přítomnost regionu lidové architektury	X	
KH.10	Přítomnost archeologických lokalit	X	

VÝZNAMNÁ SÍDLA A JEJICH SILUETY A ZAPOJENÍ DO KRAJINNÉHO RÁMCE

- Vápenný Podol - historicky lázeňské městečko s dochovanou strukturou a architektonicky hodnotnými budovami rozkládající se v přírodním „amfiteatru,“ na který se otevírají z výše položených míst malebné pohledy. Částečně narušeno vápenkou a cementárnou v Prachovicích.
- Kostelec u Heřmanova Městce - obec s výraznou siluetou ze s. pohledů s gradací do kostelní věže.

SPECIFICKÉ KRAJINÁŘSKY CENNÉ PROSTORY VYNIKAJÍCÍ ZVÝŠENOU ESTETICKOU HODNOTOU

- Heřmanův Městec - prostor tvořen zámeckým parkem a navazujícím lesním komplexem zvaným Palác. Na s. navazuje na park Bažantnice. V celém prostoru dominuje přírodní složka doplněná kulturními prvky a parkovými úpravami, které dávají celému prostoru charakter harmonicky využívané krajiny. V zámeckém parku je pohledová osa z návrší nad rybníkem směrem přes zámek na Kunětickou horu.

PROSTOROVÉ VZTAHY, MĚŘÍTKO KRAJINY A VZTAHY V KRAJINĚ

Znaky vztahů v krajině a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
PV.01	Centrální orientace sídel	XX	-	X
PV.02	Patrná změna vztahu ve využívání zemědělské krajiny - scelené plužiny, větší plochy kultur	XX	-	X
PV.03	Převážně uzavřená krajinná scéna, pouze na s. a j. okrajích široké průhledy do krajiny sousedních oblastí	XX	+	X
PV.04	Vymezení j. straně zlomem, na s. pak výrazným přechodem do rovinatého Polabí	XX	+	X
PV.05	citlivé začlenění převahy sídel do krajinného rámce díky vysokému podílu vzrostlé zeleně	XX	+	X
PV.06	Citlivé začlenění převahy sídel do krajinného rámce díky vysokému podílu vzrostlé zeleně S/+	XX	+	X
PV.07	Dominanty kostelů	X	+	X

PV.08	Dominanty staveb technicistní povahy narušující krajinný ráz	XX	-	X
-------	--	----	---	---

VÝZNAMNÉ NARUŠENÍ KRAJINNÉHO RÁZU

- × Přítomnost typických znaků socialistického zemědělství (scelené bloky orné, meliorace a technická úprava drobných vodních toků, zemědělské areály)
- × Nevhodná dominanta vysílače Krásné.
- × Nevhodně umístěná dominanta GSM stožáru nad Trhovou Kamenicí.
- × Průsek s el. vedením vedený napříč železnohorským hřbetem v blízkosti Lichnice.
- × Výrazné negativně se uplatňující znaky (v rámci dotčeného prostoru, z pohledu oblasti)
- × Scelené plochy orné v ostrém kontrastu s měřítkem krajiny a ostatními prvky krajiny
- × Některé necitlivě umístěné stožáry mobilních GSM operátorů a vodárenských věží
- × Objemově a proporčně odlišné stavby zemědělských areálů často v pohledově exponovaných místech
- × Výraznější průmyslová zóna je Prachovicích, ale uplatňuje se jen lokálně.
- × Přítomny jsou vodárenské věže, vysílače GSM, výraznější je vysílač Krásný.
- × Krajinou na několika místech prochází VVN. V lesnatých partiích je uplatnění jen lokální.

CITLIVOST ÚZEMÍ

- Z pohledu výstavby
 - × Díky celkové výškové členitosti a lesnatosti je krajina velmi citlivá na výškové stavby převyšující cca 40 - 60 m, jejichž projev bude posouzen jako záporný, pokud uplatnění zasáhne velkou část území, zejména pak krajinářsky cenné prostory.
 - × Vzhledem k charakteru vsí je nevhodné do jejich okrajů či dovnitř zástavby umísťovat komplexy nadměrných budov odlišných proporcí a měřítka.
 - × U vsí zvýšených historických a kulturních hodnot, tj. s převahou dochovaných tradičních objektů lidové architektury v původním prostorovém uspořádání není vhodné provádět rozvoj, který nerespektuje převažující prostorové uspořádání a též jsou nevhodné dílčí přestavby usedlostí porušující jejich ráz.
- Z pohledu změny využití území
 - × Zalesňování nebo zornění luk a pastvin.
 - × Výstavby nových údolních nádrží.

SEZNAM DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ

DKP01- Železnohorský hřbet
DKP02 - Chvaleticko

DKP03 - Podhradská kotlina
DKP04 - Prachovicko
DKP05 - Seč - Licibořice
DKP06 - Slatiňansko-Slavický areál
DKP07 - Údolí Chrudimky I.
DKP08 - Údolí Chrudimky II.

D.5.3 CHKOZH-K02 - CHRUDIMSKÁ TABULE

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KRAJINNÉHO RÁZU

Legenda:	Význam	Projev	Cennost
Klasifikace	XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	+ pozitivní - negativní 0 neutrální	XXX jedinečný XX význačný X běžný

ZNAKY PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky přírodní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
P.01	Okraje lesa vymežující hranice krajiny a vytvářející obraz navazujícího prostoru	XXX	+	X
P.02	Mimolesní zeleň v krajině doprovázející liniové objekty (aleje, stromořadí, okraje sídel)	X	+	X
P.03	Louky	X	+	X
P.04	Drobné vodní toky doprovázené vzrostlou zelení	X	+	X

PŘÍTOMNOST INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY

Přítomnost indikátorů zvýšené přírodní hodnoty		ANO	NE
PI.01	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X
PI.02	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)	X	
PI.03	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		X
PI.04	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		X
PI.05	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma		X
PI.06	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma		X
PI.07	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000		X
PI.08	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		X
PI.09	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)		X
PI.10	Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních)		X

PI.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	
-------	--	---	--

PROSTORY ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY V ÚZEMÍ

Velkoplošná zvláště chráněná území	CHKO Železné hory
Maloplošná zvláště chráněná území	-
Přírodní parky	Heřmanův Městec, Údolí Krounky a Novohradky (mimo CHKO)
Územní systém ekologické stability	Nadregionální biocentra - Regionální biocentra - Nadregionální biokoridory -

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky historické charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
H.01	Tradiční venkovská zástavba sídel a samot	X	+	X
H.02	Zámecký areál zámku ve Slatiňanech s komponovanými prvky kulturní krajiny - Slatiňansko-Slavicko (historický obraz v okraji území CHKO)	XX	+	XX
H.03	Komunikace vedené v historické stopě	X	+	X

ZÁMĚRNÉ KOMPOZICE V KRAJINĚ A SÍDLECH, VÝZNAMNÉ STAVEBNÍ OBJEKTY, VÝZNAMNÉ KULTURNÍ LOKALITY A OBJEKTY V KRAJINĚ, PAMÁTKY

Městské památkové rezervace (MPR)	Městské památkové zóny (MPZ)
0	
Vesnické památkové rezervace (VPR)	Vesnické památkové zóny (VPZ)
Lokality s cennou architekturou	Lokality s cennou lidovou architekturou a dochovanou urbanistickou strukturou
Slatiňany	
Krajinné památkové zóny (KPZ), komponované krajinné prostory	Významné stavby v krajině
Slatiňansko-slavický areál	0
Národní kulturní památky	Archeologické lokality
Zámek Slatiňany	

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KULTURNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky kulturní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
K.01	Velké plochy scelených bloků orné půdy dominující krajíně, odvodnění krajiny za účelem zúrodnění	XXX	-	X
K.02	Technické prvky v krajíně (nadzemní el. vedení)	XX	-	X
K.03	Do krajiny nezapojené okraje zástavby Slatiňan	X	-	X

INDIKÁTORY ZVÝŠENÉ KULTURNÍ HODNOTY KRAJINY ZVYŠUJÍCÍ ESTETICKOU HODNOTU KRAJINNÉHO RÁZU

Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky		ANO	NE
KH.01	Přítomnost národní kulturní památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)	X	
KH.02	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		X
KH.03	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.04	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.05	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)		X
KH.06	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		X
KH.07	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)	X	
KH.08	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
KH.09	Přítomnost regionu lidové architektury		X
KH.10	Přítomnost archeologických lokalit		X

VÝZNAMNÁ SÍDLA A JEJICH SILUETY A ZAPOJENÍ DO KRAJINNÉHO RÁMCE

- Obraz slatiňanského zámku

SPECIFICKÉ KRAJINÁŘSKY CENNÉ PROSTORY VYNIKAJÍCÍ ZVÝŠENOU ESTETICKOU HODNOTOU

- Slatiňansko-slavický areál - dochovaná komponovaná kulturní krajina; jde o zahradní, parkové a krajinářské celky navržené zejména z estetických důvodů a pro potřeby lovecké reprezentace majitelů panství, ve vazbě na zámek ve Slatiňanech.

PROSTOROVÉ VZTAHY, MĚŘÍTKO KRAJINY A VZTAHY V KRAJINĚ

Znaky vztahů v krajíně a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
PV.01	Nerušný zalesněný dílčí horizont navazující krajiny CHKO	XX	+	X
PV.02	Prostor komponované krajiny Slatiňansko-Slavicko	XX	+	XX

PV.03	Otevřené výhledy do zemědělské krajiny Chrudimska	X	0	X
-------	---	---	---	---

VÝZNAMNÉ NARUŠENÍ KRAJINNÉHO RÁZU

- × Scelené bloky orné půdy

CITLIVOST ÚZEMÍ

- Z pohledu výstavby
 - × Nevhodná výstavba a změny využití území ve vztahu k obrazu komponované krajiny a jejího prostoru, do něhož je zasazena
 - × Nevhodná výstavba v okraji Slatiňan bez začlenění do krajiny
- Z pohledu změny využití území
 - × Nevhodná výstavba a změny využití území ve vztahu k obrazu komponované krajiny a jejího prostoru, do něhož je zasazena
 - × Vymezování ploch určených k výstavbě ve volné krajině a to včetně navazujících zemědělských ploch na okraji hranice CHKO

SEZNAM DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ

DKP14 – Slatiňany

D.5.4 CHKOZH-K03 - CHOTĚBOŘSKO – GLOČOVOJENÍKOVSKO

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KRAJINNÉHO RÁZU

Legenda:	Význam	Projev	Cennost
Klasifikace	XXX zásadní	+ pozitivní	XXX jedinečný
	XX spoluurčující	- negativní	XX význačný
	X doplňující	0 neutrální	X běžný

ZNAKY PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky přírodní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
P.01	Rozsáhlý zarovnaný povrch plošin, v severní části mírně ukloněný k severu	XXX	0	XX
P.02	Údolí Doubravy s peřejemi	XX	+	XXX
P.03	Ostatní mělká, ale zaříznutá údolíčka stékající k severu	XX	+	X
P.04	Zákruty mělkých údolí jižně od Vilémova	X	+	X
P.05	Drobné skály a balvany u údolíčkách na severu	XX	+	X

P.06	Ploché odlesněné nejvyšší vrcholy	XX	0	XX
P.07	Ojedinelé pahorky, místy se skalkami	X	+	X
P.08	Projevy říčního pirátství u Sázavky a Doubravy	X	+	XX
P.09	Dominance monotónních kyselých přeměněných hornin	XX	0	X
P.10	Třetihorní šterky a písky na návrších	X	+	XX
P.11	Výskyty organozemí v relativně nízké poloze	X	+	XX
P.12	Výskyty zlata jz. od G. Jeníkova a lokality drahých kamenů	X	+	XX
P.13	Hrubozrná mozaika polí a lesů	XXX	0	X
P.14	Převaha rozsáhlých zcelených polí bez dostatečné zeleně	XXX	-	X
P.15	Dominance jehličnatých lignikultur v lesích	XXX	-	X
P.16	Sázavka většinou regulovaná	XX	-	X
P.17	Převážně odvodněné pramenité oblasti se zatrubněním	XX	-	X
P.18	Převážně neupravované potoky v lesnatých údolích	X	+	X
P.19	Velké rybníky a nádrž Břevnice	XX	+	X
P.20	Malé a středně velké rybníky, místy v kaskádách	XX	+	X
P.21	Klima mírně teplé, poměrně srážkově bohaté a s teplotními inversemi	XX	0	X

PŘÍTOMNOST INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY

Přítomnost indikátorů zvýšené přírodní hodnoty		ANO	NE
PI.01	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X
PI.02	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)		X
PI.03	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		X
PI.04	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		X
PI.05	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma	X	
PI.06	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma	X	
PI.07	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	X	
PI.08	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		X
PI.09	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)		X
PI.10	Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních)	X	
PI.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	

PROSTORY ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY V ÚZEMÍ

Velkoplošná zvláště chráněná území	CHKO Železné hory
Maloplošná zvláště chráněná území	PP Jánský potok, PR Velká a Malá olšina, PP Borecká skalka, PP Hroznětínská louka, PP Pod Kazbalem, PR Havranka, PR Niva Doubravy
Přírodní parky	
Územní systém ekologické stability	Nadregionální biocentra Chraňbožský les, Údolí Doubravy Regionální biocentra Pánova, Vrtěšice, Habry, Hostovice, Jiříkovský rybník Nadregionální biokoridory tento prvek ÚSES prochází jižní částí oblasti

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky historické charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
H.01	Dochované obrazy sídel s typickými dominantami	XX	+	XX
H.02	Dochované původní prostorové uspořádání sídel	XX	+	X
H.03	Dochovaná historická jádra měst s četnými historickými objekty měšťanských domů, veřejných budov, veřejnými prostory, parky	XX	+	XX
H.04	Cestní síť vedená v původní historické stopě s doprovodnou zelení a travnatými příkopy, železniční tratě respektující reliéf	XX	+	X
H.05	Dochované objekty sakrální architektury, typické dominanty kostelních věží umocňující obraz sídla	XX	+	X
H.06	Přítomnost dochovaných bývalých panských sídel zámků, hradů, tvrzí, zříceniny hradů, klášterů	X	+	X
H.07	Dochované objekty lidové architektury	X	+	X
H.08	Dochované znaky původního historického členění krajiny (meze oddělující pozemky, remízky, úvozy a polní cesty)	X	+	XX
H.09	Dochované historické objekty samostatných usedlostí, mlýnů, hamrů a objektů sakrální architektury ve volné krajině	X	+	X
H.10	Dochované prvky upozorňující na existenci Haberské obchodní cesty	X	+	XXX

ZÁMĚRNÉ KOMPOZICE V KRAJINĚ A SÍDLECH, VÝZNAMNÉ STAVEBNÍ OBJEKTY, VÝZNAMNÉ KULTURNÍ LOKALITY A OBJEKTY V KRAJINĚ, PAMÁTKY

Městské památkové rezervace (MPR)	Městské památkové zóny (MPZ)
0	Chotěboř
Vesnické památkové rezervace (VPR)	Vesnické památkové zóny (VPZ)

0	0
Lokality s cennou architekturou	Lokality s cennou lidovou architekturou a dochovanou urbanistickou strukturou
Chotěboř, Golčův Jeníkov, Habry	Rybníček, Leškovice, Jarošov, Nejepín
Krajinné památkové zóny (KPZ), komponované krajinné prostory	Významné stavby v krajině
Obora s parkem u zámku v Golčově Jeníkově, zámek s komponovanými prvky v Habrech, zámek s parkem v Chotěboři, zámeček v Nejepíně	Nejepín, Habry, Chotěboř, Golčův Jeníkov
Národní kulturní památky	Archeologické lokality
0	0

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KULTURNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky kulturní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
K.01	Rozsáhlé půdní bloky převážně zorněné vyznačující se geometrizovanými okraji nesoucí důsledky intenzifikace zemědělské výroby – meliorace, technické úpravy vodních toků	XXX	-	X
K.02	Hospodářský charakter lesních porostů vyznačující se četnými průseky, pravidelnými okraji a převahou lignikultur	XXX	-	X
K.03	Sídla venkovského typu převážně v původním prostorovém uspořádání zachovávající svůj typický charakter s dochovanými objekty lidové architektury	XX	+	X
K.04	Necitlivě prostorově a architektonicky řešené dostavby sídel s novostavbami z daného období, technické úpravy toků a návesních rybníků (betonové požární nádrže)	XX	-	X
K.05	Průmyslové zóny, agroindustriální areály na okraji měst a ve volné krajině vyznačující se kontrastním měřítkem, objemem hmot a proporcemi	XX	-	X
K.06	Stromořadí doprovázející komunikace	XX	+	X
K.07	Liniové objekty dálkového vedení (VVN, VN) s příhradovými stožáry, stožáry GSM a necitlivě ztvárněné a umístěné vysílače	X	-	X
K.08	Drobné rybníky a jejich soustavy a malé vodní nádrže s doprovodnou zelení a břehovou vegetací	X	+	XX
K.09	Větrná elektrárna u obce Kámen na návrší vytvářející významnou technicistní dominantu území	X	-	X
K.10	Ovocné sady, ovocné dřeviny doprovázející komunikace	X	+	X
K.11	Přítomnost drobné sakrální arch. (kříže, sochy, boží muka, kaple) a pomníků	X	+	X
K.12	Nadměrně frekventované komunikace a dálkové	X	-	X

	komunikace I. třídy a dálnice, železniční koridory			
--	--	--	--	--

INDIKÁTORY ZVÝŠENÉ KULTURNÍ HODNOTY KRAJINY ZVYŠUJÍCÍ ESTETICKOU HODNOTU KRAJINNÉHO RÁZU

Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky		ANO	NE
KH.01	Přítomnost národní kulturní památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)	X	
KH.02	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		X
KH.03	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.04	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.05	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)	X	
KH.06	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		X
KH.07	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)		X
KH.08	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
KH.09	Přítomnost regionu lidové architektury	X	
KH.10	Přítomnost archeologických lokalit	X	

VÝZNAMNÁ SÍDLA A JEJICH SILUETY A ZAPOJENÍ DO KRAJINNÉHO RÁMCE

- Chotěboř

SPECIFICKÉ KRAJINÁŘSKY CENNÉ PROSTORY VYNIKAJÍCÍ ZVÝŠENOU ESTETICKOU HODNOTOU

- Údolí Doubravy

PROSTOROVÉ VZTAHY, MĚŘÍTKO KRAJINY A VZTAHY V KRAJINĚ

Znaky vztahů v krajině a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
PV.01	Osa krajiny podřizující se uspořádání základních prvků a výraznému tvaru reliéfu	XXX	+	XX
PV.02	Nízké vymežující horizonty tvořené lesními porosty	XX	+	X
PV.03	Dojem uzavřených odlesněných enkláv obklopených lesními porosty	XX	+	X
PV.04	Přítomnost významných pozitivních kulturních dominant	X	+	XX
PV.05	Potlačení drobného měřítka krajiny scelenými bloky	XX	-	X
PV.06	Narušené vztahy sídel a jejich krajinného rámce	XX	-	X

VÝZNAMNÉ NARUŠENÍ KRAJINNÉHO RÁZU

- × scelené bloky orné vyznačujícími se typickými znaky intenzifikace zemědělství
- × okraje Chotěboře jsou necitlivě zasaženy průmyslovými zónami

CITLIVOST ÚZEMÍ

- Z pohledu výstavby
 - × Výškové stavby uplatňující se ve více prostorech odlesněných enkláv zároveň
 - × Necitlivé dostavby sídel bez kontextu vyznačujících se dochovanou urbanistickou strukturou
 - × Výstavba nadměrných komunikací potlačujících charakter přírodních prostorů
 - × Výstavba narušující typický obraz sídla
 - × Výstavba halových objektů ve volné krajině
- Z pohledu změny využití území
 - × Významné odlesnění zejména odstranění břehových porostů
 - × Technické

SEZNAM DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ

DKP15 – Chotěbořsko

DKP16 – Chotěboř

D.5.5 CHKOZH-K04 - LIBICKO – RONOVSKO

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KRAJINNÉHO RÁZU

Legenda:	Význam	Projev	Cennost
Klasifikace	XXX zásadní	+ pozitivní	XXX jedinečný
	XX spoluurčující	- negativní	XX význačný
	X doplňující	0 neutrální	X běžný

ZNAMY PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky přírodní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
P.01	Poloha oblasti ve sníženině mezi vrchovinami	XXX	0	X
P.02	Středně velké mírně ukloněné plošiny mezi údolími	XXX	0	X
P.03	Opukové stolové vrchy, unikátní v rámci kraje Vysočina	XXX	+	XX
P.04	Úzká zaříznutá údolí potoků a říček, hluboká 20 – 50	XX	+	XX

	m.			
P.05	Ojedinelé izolované pahorky s výškou 10 – 40 m	X	+	X
P.06	Výskyty hadců	X	+	XX
P.07	Převaha kyselých metamorfítů v horninné skladbě	XX	0	X
P.08	Poměrně rozsáhlé pokryvy sprašových hlín, především v SZ části	XX	0	XX
P.09	Drobné skály a balvany v údolích	XX	+	X
P.10	Četné strže a úvozy, hl. při okrajích plošin	X	0	XX
P.11	Krajina odlesněná z 80%	XXX	0	XX
P.12	Četné malé lesy na plošinách a mírných svazích	XX	+	X
P.13	Dlouhé lesní pásy na svazích údolí a opukových vrchů	XX	+	XX
P.14	Středně velký les u Přísečna	X	0	XX
P.15	Dominující jehličnaté kultury v lesích	XX	-	X
P.16	Smíšené a přírodě blízké listnaté lesy v údolích a nivách (dub, habr, olše)	XX	+	XX
P.17	Hojná účast borovice v lesích	X	0	XX
P.18	Fragmenty hadcové bioty, zvl. u obce Borek	X	+	XX
P.19	Větší pole s průměrným množstvím dřevin po obvodu	XX	0	X
P.20	Nivní i slatinné louky a suché trávníky na svazích, některé floristicky hodnotné	XX	+	XX
P.21	Středně velké rybníky Stavenov a Jezuitský, okraj zátopy nádrže Pařížov	XX	+	X
P.22	Rozptýlené malé rybníky	X	+	X
P.23	Částečně regulovaná koryta toků na plošinách	X	-	X
P.24	Relativně přirozená koryta potoků a říček v údolích s peřejemi	XX	+	XX
P.25	Relativně přirozené koryto Doubravy v široké nivě s volnými zákruty až meandry	X	+	XX
P.26	Odvodněná prameniště v zemědělské krajině se zatrubněním toků	X	-	X
P.27	Prameny převážně podchycené pro vodovody	X	-	X
P.28	Klima relativně teplé a vlhké	XX	0	XX

PŘÍTOMNOST INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY

Přítomnost indikátorů zvýšené přírodní hodnoty		ANO	NE
PI.01	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X

PI.02	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)		X
PI.03	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		X
PI.04	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		X
PI.05	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma		X
PI.06	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma		X
PI.07	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	X	
PI.08	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		X
PI.09	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)	X	
PI.10	Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních)	X	
PI.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	

PROSTORY ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY V ÚZEMÍ

Velkoplošná zvláště chráněná území	CHKO Železné hory
Maloplošná zvláště chráněná území	-
Přírodní parky	<p>PrP Doubrava - Vyhlášen v roce 1998 Okresním úřadem v Chrudimi a Okresním úřadem v Havlíčkově Brodě.</p> <p>Přírodní park byl zřízen k ochraně hlubokého údolí řeky Doubravy mezi Spačicemi a Ronovem nad Doubravou v Čáslavské kotlině. Zaujímá celkovou rozlohu 426 ha.</p> <p>Horninový podklad území tvoří sedimenty české křídové pánve a Dlouhé meze. V některých místech jsou tyto sedimenty denudovány a na povrch vystupuje podloží odolné horniny Čáslavské kotliny a železnohorského proterozoika, které místy tvoří v údolí strmé srázy a daly též vznik kamenitému řečišti. Svahy údolí jsou zalesněny většinou druhotnými smrkovými porosty se zbytky bučin a suťových javořin. Z fytogeograficky významných druhů zde rostou pryšec mandloňovitý (<i>Tithymalus amygdaloides</i>) a kostival hlíznatý (<i>Symphytum tuberosum</i>). Dále se zde vyskytují růže převislá (<i>Rosa pendulina</i>), hrachor jarní (<i>Lathyrus vernus</i>), prvosěnka vyšší (<i>Primula elatior</i>), kokořík mnohokvětý (<i>Polygonatum multiflorum</i>), zvonek broskvoňolistý (<i>Campanula persicifolia</i>) aj. Žije zde mlok skvrnitý (<i>Salamandra salamandra</i>), ze vzácnějších ptačích druhů hnízdí v lesích holub doupňák (<i>Columba oenas</i>) a datel černý (<i>Dryocopus martius</i>).</p> <p>V okolí vodních toků žije ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>), konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>) a skorec vodní (<i>Cinclus cinclus</i>). Hojná je zde veverka obecná (<i>Sciurus vulgaris</i>). V devadesátých letech byl potvrzen výskyt vydry říční (<i>Lutra lutra</i>).</p> <p>V hrázi přehradní nádrže Pařížov zimuje populace netopýra černého (<i>Barbastella barbastellus</i>).</p>
Územní systém ekologické stability	<p>Nadregionální biocentra</p> <p>-</p> <p>Regionální biocentra</p> <p>Doubrava u Uhrovského mlýna, Čečkovice</p> <p>Nadregionální biokoridory</p> <p>tento prvek ÚSES zasahuje z východu do střední části oblasti</p>

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky historické charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
H.01	Dochované obrazy sídel s typickými dominantami	XX	+	XX
H.02	Dochované původní prostorové uspořádání sídel	XX	+	X
H.03	Dochovaná historická jádra měst s četnými historickými objekty měšťanských domů, veřejných budov, veřejnými prostory, parky	XX	+	XX
H.04	Cestní síť vedená v původní historické stopě s doprovodnou zelení a travnatými příkopy	XX	+	X
H.05	Dochované objekty sakrální architektury, typické dominanty kostelních věží umocňující obraz sídla	X	+	X
H.06	Přítomnost dochovaných bývalých panských sídel zámků	X	+	X
H.07	Dochované objekty lidové architektury	X	+	X
H.08	Dochované historické objekty samostatných usedlostí	X	+	X
H.09	Dochované prvky upozorňující na existenci Haberské obchodní cesty	X	+	XXX

ZÁMĚRNÉ KOMPOZICE V KRAJINĚ A SÍDLECH, VÝZNAMNÉ STAVEBNÍ OBJEKTY, VÝZNAMNÉ KULTURNÍ LOKALITY A OBJEKTY V KRAJINĚ, PAMÁTKY

Městské památkové rezervace (MPR)	Městské památkové zóny (MPZ)
0	0
Vesnické památkové rezervace (VPR)	Vesnické památkové zóny (VPZ)
0	0
Lokality s cennou архитектурou	Lokality s cennou lidovou архитектурou a dochovanou urbanistickou strukturou
Vilémov	Ždánice, Karborovice, Borek, Vestecká Lhotka, Ostružno, Heřmaň,
Krajinné památkové zóny (KPZ), komponované krajinné prostory	Významné stavby v krajině
Zámecký park ve Vilémově, zámecký park v Maleči, zámecký park v Úhrově	Vilémov, Maleč, Úhrov
Národní kulturní památky	Archeologické lokality
0	0

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KULTURNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky kulturní charakteristiky a jejich klasifikace	dle významu	dle projevu	dle cennosti
---	-------------	-------------	--------------

K.01	Rozsáhlé půdní bloky převážně zorněné vyznačující se geometrizovanými okraji nesoucí důsledky intenzifikace zemědělské výroby – meliorace, technické úpravy vodních toků	XX	-	X
K.02	Hospodářský charakter lesních porostů vyznačující se četnými průseky, pravidelnými okraji a převahou lignikultur	X	-	X
K.03	Sídla venkovského typu převážně v původním prostorovém uspořádání zachovávající svůj typický charakter s dochovanými objekty lidové architektury	XX	+	X
K.04	Necitlivě prostorově a architektonicky řešené dostavby na okraji Vilémova a okraji Malče	XX	-	X
K.05	Průmyslová zóna na okraji Vilémova, agroindustriální areály ve veolné krajině a na okraji sídel vyznačujících se kontrastním měřítkem, objemem hmot a proporcemi	XX	-	X
K.06	Stromořadí a ovocné dřeviny doprovázející komunikace	XX	+	X
K.07	Liniové objekty dálkového vedení (VVN, VN) s příhradovými stožáry, stožáry GSM a necitlivě ztvárněné a umístěné vysílače	X	-	X

INDIKÁTORY ZVÝŠENÉ KULTURNÍ HODNOTY KRAJINY ZVYŠUJÍCÍ ESTETICKOU HODNOTU KRAJINNÉHO RÁZU

Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky		ANO	NE
KH.01	Přítomnost národní kulturní památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)		X
KH.02	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		X
KH.03	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.04	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.05	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)		X
KH.06	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		X
KH.07	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)		X
KH.08	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
KH.09	Přítomnost regionu lidové architektury	X	
KH.10	Přítomnost archeologických lokalit	X	

VÝZNAMNÁ SÍDLA A JEJICH SILUETY A ZAPOJENÍ DO KRAJINNÉHO RÁMCE

•

SPECIFICKÉ KRAJINÁŘSKY CENNÉ PROSTORY VYNIKAJÍCÍ ZVÝŠENOU ESTETICKOU HODNOTOU

○

PROSTOROVÉ VZTAHY, MĚŘÍTKO KRAJINY A VZTAHY V KRAJINĚ

Znaky vztahů v krajině a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
PV.01	Přírodní osa krajiny tvořená řekou Dobravou umocněná mohtným táhlým hřbetem Železných hor	XXX	+	XXX
PV.02	Zalesněné nízké vymezující horizonty, vymezující horizont monumentální dominanty železnohorského hřbetu	XX	+	X
PV.03	Polootevřená krajinná scéna s drobnými průhledy na Železné hory	XX	0/+	X
PV.04	Přítomnost významných pozitivních kulturních dominant a prostorů komponované krajiny	XX	+	XX
PV.05	Nepřirozený kontrast původního měřítka a měřítka údolních prostorů a otevřené zemědělské krajiny velkých bloků orné	XX	-	X
PV.06	Střední měřítko tvořené potlačením původního měřítka členité zemědělské krajiny	XX	-	X
PV.07	Narušené vztahy sídel a jejich krajinného rámce	XX	-	X

VÝZNAMNÉ NARUŠENÍ KRAJINNÉHO RÁZU

- × odlesněné plochy tvoří scelené bloky orné stírající původní strukturu krajiny
- × pod Novou Vsí prochází necitlivě vedené nadzemní el. vedení VVN 400 kV
- × necitlivě provedené dostavby větších obcí bez kontextu

CITLIVOST ÚZEMÍ

- Z pohledu výstavby
 - × Výstavba dominant a větrných elektráren vizuálně se uplatňujících v prostoru CHKO Železné hory
 - × Výstavba staveb technicistní povahy potlačující uplatnění drobných dominant kostelních věží a uplatňující se v dochovaných prostorech komponované krajiny
 - × Necitlivé dostavby a přestavby sídel s dochovanou urbanistickou strukturou
 - × Výstavba halových objektů a rodinných domů ve volné krajině
 - × Výstavba potlačující přírodní charakter břehových porostů
- Z pohledu změny využití území
 - × Odstranění nebo změna břehových porostů
 - × Výrazná odlesnění

SEZNAM DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ

DKP17 – Libicko
DKP18 – Údolí Doubravy

D.5.6 CHKOZH-K05 - DÁŘSKÁ BRÁZDA

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KRAJINNÉHO RÁZU

Legenda:	Význam	Projev	Cennost
Klasifikace	XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	+ pozitivní - negativní 0 neutrální	XXX jedinečný XX význačný X běžný

ZNAKY PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky přírodní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
P.01	Specifický vymežující reliéf protáhlé sníženiny zasahující až k Velkému dářku ohraničený stráněmi Suchého a Křížového kopce a Ranským masivem vytvářející osu a směr celého prostoru	XXX	+	XX
P.02	Specifické údolí Doubravy s rybníky a mokřady v ploché sníženině	XX	+	X
P.03	Okraje lesních porostů okolní krajiny vytvářející typickou kulisu krajiny často s bukovými porosty	XX	+	X
P.04	Smrkové a borové lesy ve sníženině v okolí Velkého Dářka	XX	+	X
P.05	Blatkové porosty na rašelinách (Padrtiny)	XX	+	XX
P.06	Kulturní louky a pastviny s chudými travními společenstvy	XX	+	X
P.07	Rozsáhlá rašelinště vrchovištního typu, mokřady přecházející v rašelině v okrajích rybníků s typickou vegetací s výskytem ohrožených druhů	XX	+	XXX
P.08	Dřeviny doprovázející hlavní komunikace s mnoha věkovitými stromy	XX	+	X
P.09	Květnaté louky a louky podmáčených stanovišť s ostřicemi a sítinami, louky sušších stanovišť na stráních s typickými dřevinami (vrby, olše, krušina aj.)	X	+	X
P.10	Strž tvořená Štírovým potokem s typickými porosty lesa s jedlí a pasenými travinami s hořečkem českým	X	+	XX
P.11	Drobné lesíky převážně smrkové	X	+	X
P.12	Drobné vodní toky s břehovými porosty	X	+	X
P.13	Vzrostlá mimolesní zeleň doprovázející fragmenty mezi a úvozových cest, vytvářející solitery, keře šípku a hlohů na okrajích strání a ve stráních	X	+	X

P.14	Rákosiny na okrajích rybníků	X	+	X
P.15	Ruderální vegetace v místech lidské činnosti (zbor, skládka)	X	-	X
P.16	Zeleň zahrad s ovocnými dřevinami	X	+	X

PŘÍTOMNOST INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY

Přítomnost indikátorů zvýšené přírodní hodnoty		ANO	NE
PI.01	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X
PI.02	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)	X	
PI.03	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma	X	
PI.04	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		X
PI.05	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma	X	
PI.06	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma	X	
PI.07	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	X	
PI.08	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		X
PI.09	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)		X
PI.10	Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních)	X	
PI.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	

PROSTORY ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY V ÚZEMÍ

Velkoplošná zvláště chráněná území	CHKO Železné hory, CHKO Žďárské vrchy
Maloplošná zvláště chráněná území	NPR Dářko, NPR Radostínské Rašeliniště, PR Řeka, PR Štříl důl, PP Suché kopce, PR Niva Doubravy, PR Údolí Doubravy
Přírodní parky	-
Územní systém ekologické stability	Nadregionální biocentra NRBC Údolí Doubravy, NRBC Dářko Regionální biocentra RBC Štříl důl, RBC Ransko (okraj) Nadregionální biokoridory -

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky historické charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
H.01	Dochované obrazy sídel s typickými dominantami	XX	+	X
H.02	Dochované původní prostorové uspořádání sídel	XX	+	X

H.03	Cestní síť vedená v původní historické stopě s doprovodnou zelení a travnatými příkopy, železniční tratě respektující reliéf, doposud zachovaná tzv. císařská cesta	XX	+	X
H.04	Dochovaná soustava rybníků dotvářejících krajinný obraz území	XX	+	X
H.05	Dochované objekty sakrální architektury, typické dominanty kostelních věží umocňující obraz sídla (Vojnův Městec, Krucemburk)	X	+	X
H.06	Přítomnost dochovaných bývalých panských sídel a tvrzí	X	+	X
H.07	Dochované objekty lidové architektury	X	+	X
H.08	Dochované prvky upozorňující na existenci obchodních stezek	XX	+	XX

ZÁMĚRNÉ KOMPOZICE V KRAJINĚ A SÍDLECH, VÝZNAMNÉ STAVEBNÍ OBJEKTY, VÝZNAMNÉ KULTURNÍ LOKALITY A OBJEKTY V KRAJINĚ, PAMÁTKY

Městské památkové rezervace (MPR)	Městské památkové zóny (MPZ)
0	0
Vesnické památkové rezervace (VPR)	Vesnické památkové zóny (VPZ)
0	0
Lokality s cennou архитектурou	Lokality s cennou lidovou архитектурou a dochovanou urbanistickou strukturou
Krucemburk	Krucemburk, Vojnův Městec, Radostím
Krajinné památkové zóny (KPZ), komponované krajinné prostory	Významné stavby v krajině
0	Krucemburk, Sobiňov
Národní kulturní památky	Archeologické lokality
0	Sobiňov, Krucemburk

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KULTURNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky kulturní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
K.01	Intenzivně využívané zemědělské plochy orné o velké výměře udávající měřítko vnitřního prostoru krajiny	XX	-	X
K.02	Hospodářský charakter převážné části lesů a lesíků a kulturních luk a pastvin	XX	-	X
K.03	Urbanizované prostory představující typický historický daný způsob osídlení a vedení komunikací ovlivněný geomorfologií tvořící osu celé krajiny.	XX	+	X
K.04	Dochované objekty tradiční architektury vytvářející návsí a typická jádra obcí alespoň v čitelných náznacích	XX	+	X

K.05	Uplatňující se stopy odvodnění krajiny drenáží s odvodňovacími příkopy a technicky upravenými vodními toky	XX	-	X
K.06	Komunikační síť vedená převážně v původní historické stopě	XX	+	X
K.07	Četné přestavby tradičních objektů a nevhodně řešené novostavby s prvky a tvary bez pochopení kontextu v obcích i na jejich okrajích	XX	-	X
K.08	Sídla s narušenou hist. urbanistickou strukturou a architektonickou kvalitou danou současným využíváním krajiny	X	+	X
K.09	Objekty zemědělských areálů nadměrných měřítek	X	-	X
K.10	Neusměrněné pronikání nové zástavby bez přizpůsobení k původní	X	-	X
K.11	Secesní vila, Gočárova chalupa v Krucemburku	X	+	XX
K.12	Kostel v Krucemburku a Vojnově Městci a kapličky v Radostíně a Vojnově Městci	X	+	X
K.13	Dochované továrničky Vojnův Městec, Krucemburk	X	+/0	X
K.14	Doklady v objektech a drobných tvarech reliéfu o existenci železářské výroby ve Starém Ransku	X	+	XX
K.15	Drobné komunikace tradičně zpevněné štětováním nebo udusáním s travnatými okraji nebo i s doprovodnou zelení, úvozové cesty	X	+	XX
K.16	Okraje sídel vytvářející náznaky původních humen s ovocnými dřevinami	X	+	XX
K.17	Nevhodné úpravy venkovských zahrad s implantací okrasných exotických dřevin, skalek připomínající městské zahrady	X	-	XX
K.18	Oplocení pozemků a zahrad tradičními plaňkovými ploty s kamennými zídkami	X	+	XX
K.19	Technické prvky v krajině elektrické nadzemní vedení, doprovodné technické prvky v okolí komunikací (značení), nevhodné oplocení	X	-	XX

INDIKÁTORY ZVÝŠENÉ KULTURNÍ HODNOTY KRAJINY ZVYŠUJÍCÍ ESTETICKOU HODNOTU KRAJINNÉHO RÁZU

Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky		ANO	NE
KH.01	Přítomnost národní kulturní památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)		X
KH.02	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		X
KH.03	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.04	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)		X

KH.05	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)		X
KH.06	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		X
KH.07	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)		X
KH.08	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
KH.09	Přítomnost regionu lidové architektury	X	
KH.10	Přítomnost archeologických lokalit	X	

VÝZNAMNÁ SÍDLA A JEJICH SILUETY A ZAPOJENÍ DO KRAJINNÉHO RÁMCE

•

SPECIFICKÉ KRAJINÁŘSKY CENNÉ PROSTORY VYNIKAJÍCÍ ZVÝŠENOU ESTETICKOU HODNOTOU

○

PROSTOROVÉ VZTAHY, MĚŘÍTKO KRAJINY A VZTAHY V KRAJINĚ

Znaky vztahů v krajině a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
PV.01	Specifické odlišné krajinné prostory s efektními až překvapujícími průhledy do krajiny s kulisami okolních zalesněných celků	XX	+	X
PV.02	Přírodní charakter Dářka a jeho okolí s rašeliništi	XX	+	XX
PV.03	Silné působení krajinné scenérie zalesněného Ranska s členitým reliéfem stírající do určité míry hospodářský výraz krajiny	XX	+	X
PV.04	Rybník Velké Dářko s pískovými plážemi a vysokou Radostínskou stráňí, rákosinami s vysokou historickou a přírodní hodnotou	XX	+	XX
PV.05	Významná historická osa daná existencí Libické obchodní stezky vytvářející doposud základní osu osídlení	XX	+	XX
PV.06	Specifické krajinářsky hodnotné prostory v okolí obcí (stráně, rybníky, parky)	X	+	X
PV.07	Novostavby a proporně i objemově nevhodné areály výrobních hal a zemědělských objektů ovlivňujících své okolí	X	-	X
PV.08	Hlavní komunikace Žďár nad Sázavou – Žďírec nad Doubravou vytvářející umělou osu krajiny podtrhující základní osu danou tvarem brázdy	XX	+	X
PV.09	Silná geometrizace krajiny daná jejím využitím (liniové stavby, obdělávané plochy)	XX	-	X
PV.10	Poměr zastavěného a nezastavěného území	XX	+	X
PV.11	Místy silný kontrast přírodních segmentů krajiny s kulturními prvky a složkami	XX	+	XX

PV.12	Nadměrný hluk z hlavní komunikace	X	-	X
PV.13	Technická dominanta továrního komína škrdlovické sklárny vytvářející cizorodou vertikálu v JV části KC	X	-	X
PV.14	Kulturní dominanty kostelních věží	X	+	X

VÝZNAMNÉ NARUŠENÍ KRAJINNÉHO RÁZU

- × Scelené bloky orné s typickými znaky intenzifikace zemědělské velkovýroby
- × Zemědělské areály na okraji sídel
- × Četné nevhodné přestavby tradičních usedlostí
- × Nevhodná urbanizace Žďírce nad Doubravou potlačující původní charakter sídla (díky vybombardování)

CITLIVOST ÚZEMÍ

- Z pohledu výstavby
 - × Nevhodné přestavby tradičních objektů
 - × Výstavba ve volné krajině
 - × Nevhodné dostavby sídel
 - × Výstavba výškových staveb a stožárů technicistní povahy převyšujících výšku nad 35 m v celém prostoru
- Z pohledu změny využití území
 - × Smýcení doprovodné zeleně
 - × Zalesňování luk
 - × Odvodnění krajiny
 - × Rozorání luk a mezí
 - × Výstavba rekreačních areálů

SEZNAM DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ

DKP19 – Sobíňovský hřbet

D.5.7 CHKOZH-K06 - ŽEHUŠICKO

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KRAJINNÉHO RÁZU

Legenda:

Význam

Projev

Cennost

Klasifikace	XXX zásadní XX spouštějící X doplňující	+ pozitivní - negativní 0 neutrální	XXX jedinečný XX význačný X běžný
-------------	---	---	---

ZNAKY PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky přírodní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
P.01	Kotlinovitý ráz oblasti, kromě severu mezi vyšším reliéfem	XXX	+	X
P.02	Menší štěrkopískové terasy podél niv říček	XX	+	X
P.03	Slínovcové ploché pahorky a zdvižené tabule výrazně vystupující z roviny	XXX	+	X
P.04	14 km dlouhá a cca 1 km široká návějí vátých písků na úpatí Železných hor	XX	+	XXX
P.05	Pískové duny na povrchu teras	X	+	XX
P.06	Nivy říček široké 0,5 – 2 km	XXX	+	X
P.07	Výchozy skalního podloží s příbojovými sedimenty druhohorního moře se zkamenělinami	XX	+	XX
P.08	Teplá a mírně vlhká oblast	XX	+	X
P.09	Říčky Doubrava a Klejnárka tvořící osu oblastí	XX	+	X
P.10	Koryta téměř souvisle regulovaná, nehostinná	XX	+	X
P.11	Odstavené úseky koryta Doubravy	X	+	X
P.12	Kvalita tekoucích a některých stojatých vod nevalné úrovně	X	+	X
P.13	Četné odvodňovací příkopy a napřímené potoky v zaplevelených korytech	XX	+	XX
P.14	Ojedinelé rybníky	X	+	X
P.15	Ježírka v bývalých menších pískovnách a lomech	X	+	XX
P.16	Louky v Žehušické oboře a v lesoparku u Kačiny	X	+	XX
P.17	Dominance borových kultur v lesích na terasách	XX	+	X
P.18	Převážně přirozené lužní lesy (doubravy s jasanem a topolem)	XX	+	XX
P.19	Stepní a křovinné porosty na slínovcových stráních a skalních pahorcích	XX	+	XX

PŘÍTOMNOST INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY

Přítomnost indikátorů zvýšené přírodní hodnoty		ANO	NE
PI.01	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X
PI.02	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)		X
PI.03	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		X
PI.04	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma	X	
PI.05	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma		X
PI.06	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma	X	
PI.07	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	X	
PI.08	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		X
PI.09	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)		X
PI.10	Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních)	X	
PI.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	

PROSTORY ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ HODNOTY V ÚZEMÍ

Velkoplošná zvláště chráněná území	CHKO Železné hory
Maloplošná zvláště chráněná území	PP Starkočský lom - klasická mineralogická a paleontologická lokalita, PP Zbyslavská mozaika - vypreparovaná rulová skála s hojnými zkamenělinami, PP Žehušická obora - komplex lesních porostů a luk se soliterními stromy, chov bílých jelenů
Přírodní parky	-
Územní systém ekologické stability	Nadregionální biocentra - Regionální biocentra RBC Žehušická obora, RBC Šmolcov, RBC Nové Dvory Nadregionální biokoridory -

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky historické charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
H.01	Přítomnost ve staré sídelní oblasti, intenzivně a dlouhodobě kultivované	XX	+	X
H.02	Přítomnost cenné architektury (kostely, zámky, kaple, domy), některé objekty chráněné jako národní kulturní památky	XX	+	XXX
H.03	Dochovaná struktura intenzivně využívané zemědělské krajiny s minimem lesní a nelesní zeleně	XXX	0	X
H.04	Dochovaná sídelní struktura měst, městeček a větších venkovských vsí v zemědělské krajině	XX	+	X

ZÁMĚRNÉ KOMPOZICE V KRAJINĚ A SÍDLECH, VÝZNAMNÉ STAVEBNÍ OBJEKTY, VÝZNAMNÉ KULTURNÍ LOKALITY A OBJEKTY V KRAJINĚ, PAMÁTKY

Městské památkové rezervace (MPR)	Městské památkové zóny (MPZ)
0	0
Vesnické památkové rezervace (VPR)	Vesnické památkové zóny (VPZ)
0	0
Lokality s cennou architekturou	Lokality s cennou lidovou architekturou a dochovanou urbanistickou strukturou
0	Kutnohorsko
Krajinné památkové zóny (KPZ), komponované krajinné prostory	Významné stavby v krajině
Žehušicko	0
Národní kulturní památky	Archeologické lokality
zámek Žleby, zámek Kačina, kostel sv. Jakuba v Jakubu u Kutné Hory	0

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY KULTURNÍ CHARAKTERISTIKY ÚZEMÍ

Znaky kulturní charakteristiky a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
K.01	Obce a osady s částečně dochovanou urbanistickou strukturou	X	+	X
K.02	Částečně dochovaná cestní síť vč. Železnice v historické stopě	X	+	X
K.03	Přítomnost drobné sakrální architektury (kaple, kříže)	X	+	X
K.04	Dílčí kulturní dominanty (věže kostelů)	XX	+	X
K.05	Segmenty cenné kultivované krajiny a krajinářských kompozic (Žehušicko, Kačina – Nové Dvory)	XX	+	XXX
K.06	Přítomnost archeologických nalezišť	X	+	X

INDIKÁTORY ZVÝŠENÉ KULTURNÍ HODNOTY KRAJINY ZVYŠUJÍCÍ ESTETICKOU HODNOTU KRAJINNÉHO RÁZU

Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky		ANO	NE
KH.01	Přítomnost národní kulturní památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)	X	
KH.02	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		X
KH.03	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.04	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)		X
KH.05	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)	X	
KH.06	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		X

KH.07	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)	X	
KH.08	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
KH.09	Přítomnost regionu lidové architektury	X	
KH.10	Přítomnost archeologických lokalit		X

VÝZNAMNÁ SÍDLA A JEJICH SILUETY A ZAPOJENÍ DO KRAJINNÉHO RÁMCE

•

SPECIFICKÉ KRAJINÁŘSKY CENNÉ PROSTORY VYNIKAJÍCÍ ZVÝŠENOU ESTETICKOU HODNOTOU

○

PROSTOROVÉ VZTAHY, MĚŘÍTKO KRAJINY A VZTAHY V KRAJINĚ

Znaky vztahů v krajině a jejich klasifikace		dle významu	dle projevu	dle cennosti
PV.01	Zvlněný až rovinantý georeliéf krajiny rozčleněné nehlubokými paralelními koridory údolí Klejnárky a Doubravy	XXX	+	X
PV.02	Převaha zemědělské krajiny v krajinné scéně	XXX	+	X
PV.03	Velký význam vegetačních celků a prvků historické komponované krajiny (parky, obory, bažantnice, aleje)	XX	+	XXX
PV.04	Velký podíl strukturní nelesní zeleně v dílčích scénériích	XX	+	X
PV.05	Uzavřenost a drobnější měřítko prostorů v komponovaných partiích krajiny	XX	+	X
PV.06	Zřetelné linie morfologie terénu (horizonty, hrany, hřbetnice) představující vizuální ohraničení oblasti	X	+	X
PV.07	Výrazné siluety měst	XX	+	XXX
PV.08	Výrazné architektonické dominanty a architektonické památky	XX	+	XXX
PV.09	Výrazné architektonické hodnoty lidové architektury a urbanistické skladby některých obcí	XX	+	XX
PV.10	Velmi přeměněné formy a struktura zástavby větších obcí a měst	XX	-	X

VÝZNAMNÉ NARUŠENÍ KRAJINNÉHO RÁZU

- × Výrazné velké scelené bloky orné vyznačující se typickými znaky intenzifikace zemědělství.
- × Výrazné necitlivé dostavby sídel a přestavby tradičních objektů
- × Exponované komunikace

CITLIVOST ÚZEMÍ

- Z pohledu výstavby

- × Výstavba ve volné krajině mimo zastavěná území sídel
- Z pohledu změny využití území
 - × Zalesňování fragmentů přírodních segmentů
 - × Potlačování uplatnění přírodních segmentů v krajině scéne snižování přírodního charakteru dílčích prostorů

SEZNAM DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ

DKP20 – Bousov - Lipovec

E DÍLČÍ KRAJINNÉ PROSTORY KRAJINY CHKO ŽELEZNÉ HORY

E.1 VYMEZENÍ JEDNOTLIVÝCH DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ

V rámci krajiny Železných hor byly vymezeny na území CHKO Železné hory následující dílčí krajinné prostory:

Dílčí krajinné prostory v krajině Železných hor [CHKOZH-K01]

- DKP01- Železnohorský hřbet
- DKP02 – Chvaleticko
- DKP03 - Podhradská kotlina
- DKP04 – Prachovicko
- DKP05 - Seč – Licibořice
- DKP06 - Slatiňansko-Slavický areál
- DKP07 - Údolí Chrudimky I.
- DKP08 - Údolí Chrudimky II.
- DKP09 - Krásensko
- DKP10 - Srnský les
- DKP11 – Trhovokamenicko
- DKP12 - Polom-Stružinec
- DKP13 – Skutečsko

Dílčí krajinné prostory v krajině Chrudimské tabule na území CHKO železné hory [CHKOZH-K02]

- DKP14 – Slatiňany

Dílčí krajinné prostory v krajině Chotěbořska a Golčovojevíkovska na území CHKO železné hory [CHKOZH-K03]

- DKP15 – Chotěbořsko
- DKP16 – Chotěboř

Dílčí krajinné prostory v krajině Libicka – Ronovska na území CHKO Železné hory [CHKOZH-K04]

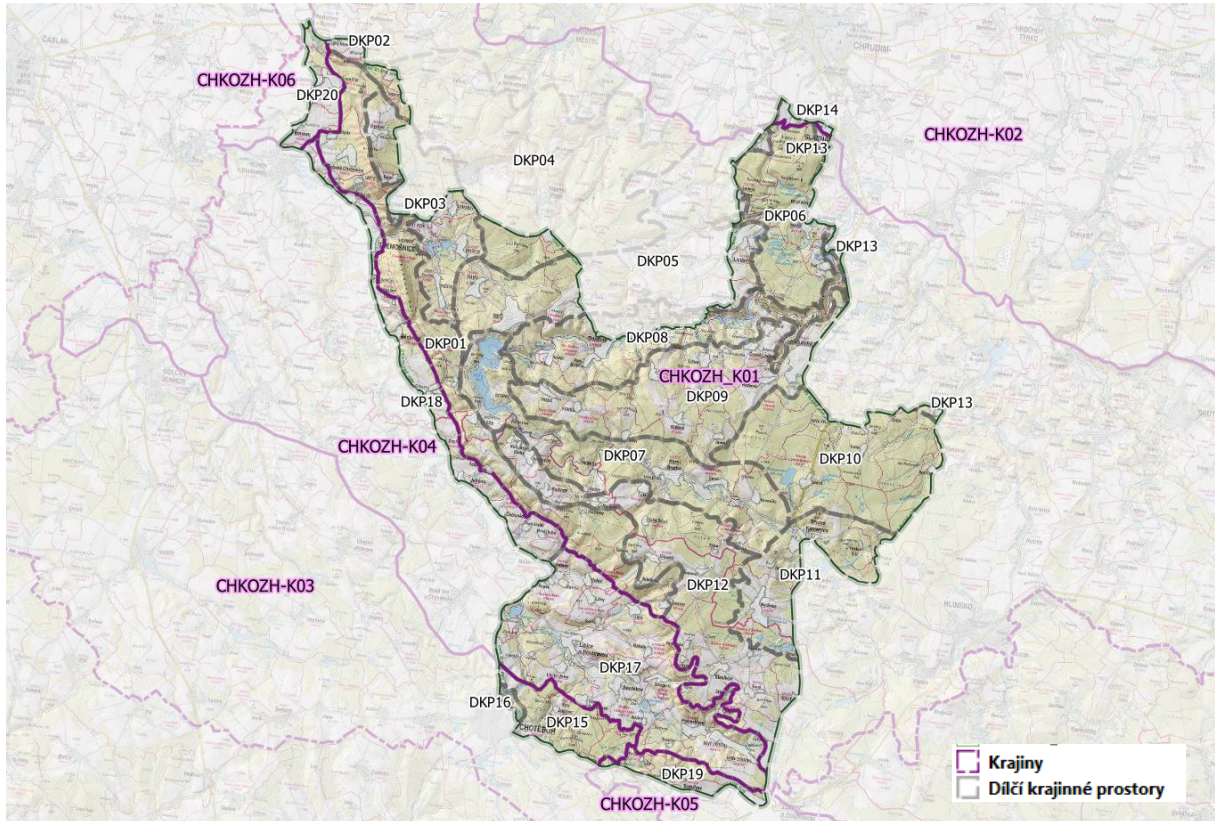
- DKP17 – Libicko
- DKP18 – Svahy údolí Doubravy - Běstvína

Dílčí krajinné prostory v krajině Dářské brázdy na území CHKO Železné hory [CHKOZH-K05]

- DKP19 – Sobíňovský hřbet

Dílčí krajinné prostory v krajině Žehušicka na území CHKO Železné hory [CHKOZH-K06]

- DKP20 – Bousov - Lipovec

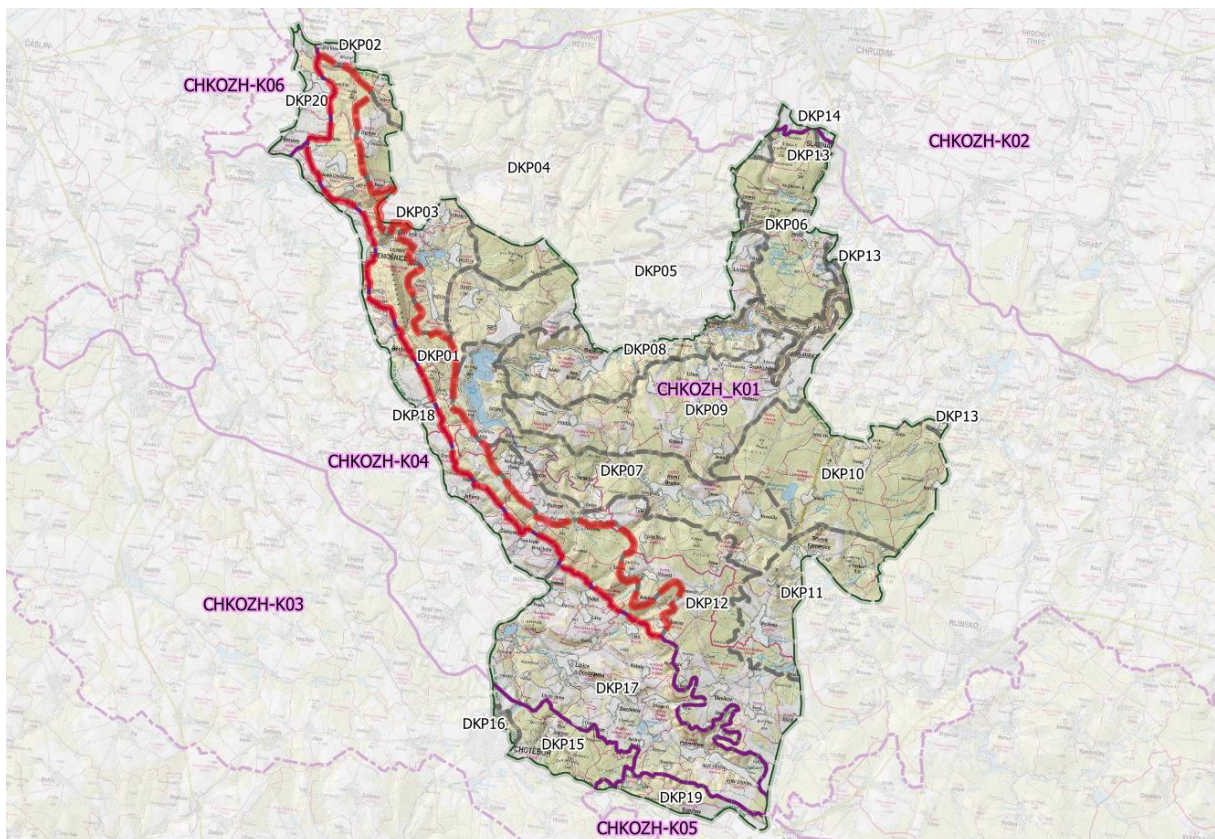

Mapka 9 Přehled vymezení dílčích krajinných prostorů jednotlivých krajin v CHKO Železné hory

E.2 CHARAKTERISTIKA DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ VYMEZENÝCH V KRAJINĚ ŽELEZNÝCH HOR NA ÚZEMÍ CHKO ŽELEZNÉ HORY [CHKOZH-K01]

E.2.1 DKP01- ŽELEZNOHORSKÝ HŘBET

VYMEZENÍ

Mapka 10 Vymezení dílčího krajinného prostoru Železnohorský hřbet (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Železnohorský hřbet je ze západní strany výraznou typickou pohledovou dominantou, která vytváří dojem uceleného mohutného hřbetu, jež umocňují lesní komplexy bučin v části Kaňkových hor a monokulturních smrčín s příměsí buku v ostatních částech. Hřbet je místy erodován potoky, které zde vytvářejí příkré kaňony a rokle. K nejvýznamnějším patří Lovětínská rokle a Hedvičino údolí, dále pak i kaňonovitá údolí Blatnického potoka a Barovky v závěru krajinného celku pod vrcholy Spálavy a Nehodovky.

Hřbet je díky svému dominantnímu postavení a projevu nejvýraznějším krajinným celkem Železných hor a jeho výraz ovlivňuje a vytváří nezaměnitelný ráz okolní krajiny. Vyznačuje se malým počtem sídel, která jsou specifikována zejména reliéfem a přírodními podmínkami. Většina z nich je situována na úbočí a jejich převážně vysoká krajinně-estetická hodnota je dána mimořádně efektní kombinací reliéfu, vegetace a celkové zachovalosti historické struktury sídel. Zásadní charakteristikou krajinného rázu je dramatický reliéf a rozsáhlý velký lesní komplex.

Dramatický reliéf je povýšen a podtržen uceleným lesním komplexem, který mu dává celistvost a zvyšuje jeho celkovou dominanci, mohutnost a monumentalitu. Lesní komplex vytváří povětšinou uzavřený prostor, který neskýtá až na výjimky mnoho rozhledů do otevřené krajiny a prostor je dán především prostupností lesních porostů, pasekami a odlesněnými enklávami.

Vzhledem k zásadnímu dominantnímu postavení celého hřbetu v celém širokém regionu je žádoucí zachovávat jeho celistvost a nerozbíjet ji stavebními objekty, které svou výškovou hladinou převyšují hladinu vrcholu lesa nebo lesní komplex rozbíjí odlesněním (viz negativní působení nadzemního vedení VVN u Lovětínské rokly).

KULTURNÍ DOMINANTY

- Hrad Lichnice (působí v západní části)
- Základnová stanice mobilní telefonní sítě (působí v západní části)
- Dominantní celek Železnohorského hřbetu (ve většině okolních krajinných celcích)

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

V rámci hřbetu jde především o základnovou stanici mobilní telefonní sítě v oblasti vrcholu Krkanky a vedení VVN s výrazným průsekem nad Třemošnicí, které se projevují ve vnímání horizontu a ryze přírodního charakteru hřbetu jako cizorodé prvky. Z okolních KC působí negativně ze Z strany agresivní zástavba Třemošnice a na V straně TV vysílač Krásné.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Barovice	Lhůty
Podhořice	Žlebské Chvalovice
Hoješín	Žlebská Lhotka
Leškova Hůrka	
Zbohov	
Běstvina II	
Kubíkovy Duby	
Lhotka	

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Javorka (lesní enkláva)	Žlebsko (sady a louky)
Hedvičino údolí (lesní prostor)	Lovětínská rokly (lesní přírodní prostor)

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

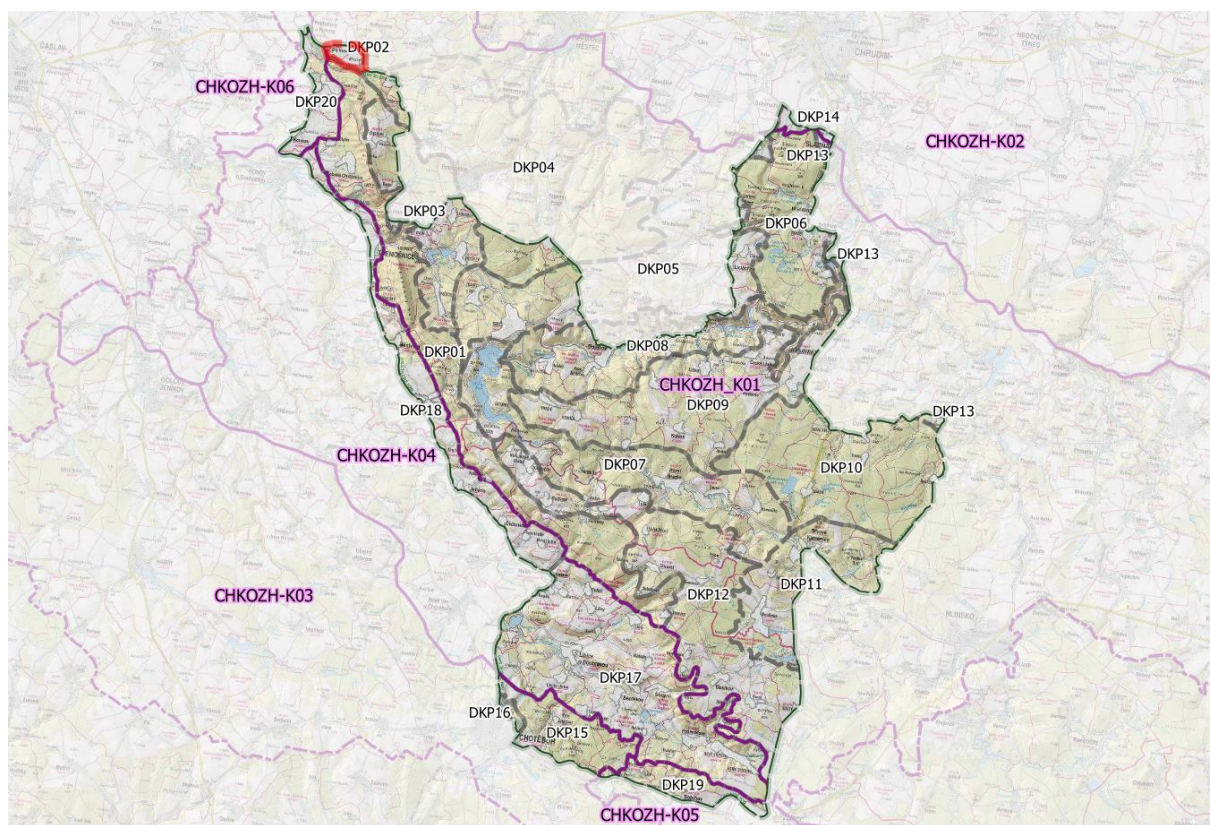
- NPR (EVL) Lichnice - Kaňkova hory – Komplex bučin, suťových lesů a reliktních borů vázaných na hlavní hřeben Železných hor, který je zde prolomen dvěma roklemi Lovětínskou a Hedvikovskou.
- PR Spálava- Komplex bučin, pramenných jasanin a olšin na Spálavském hřbetu.
- Nadregionální biocentrum Lichnice, regionální biocentra Chuchel, Blatnický potok
- Zřícenina hradu Lichnice

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE07 Javorka	Ojedinelá odlesněná enkláva s hájovnou a zemědělskou usedlostí ve vrcholové partii Železnohorského hřbetu
PE09 Hedvičino údolí	Zalesněný prostor údolí Zlatého potoka, tzv. Hedvičino údolí se skalními útvary
PE11 Žlebsko (sady a louky)	Krajinářsky cenný a pohledově exponovaný převážně zatravněný prostor v okolí Žlebských Chvalovic se zbytky charakteristických sadů
PE14 Lovětínská rokle	Prostor hlubokého zářezu Lovětínského potoka procházejícího masivem Železnohorského hřbetu se skalními výchozy a navazujícím návrším s dominantou zříceniny hradu Lichnice

E.2.2 DKP02 – CHVALETICKO

VYMEZENÍ

Mapka 11 Vymezení dílčího krajinného prostoru Chvaleticko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Okrajově zvlněný reliéf jz. okrajové části Chvaletické pahorkatiny zasahuje velmi malou částí do hodnoceného území. Z tohoto důvodu nebyly naznačeny hranice možného navazujícího krajinného prostoru, jejichž vymezení by vyžadovalo vyhodnocení velké části tohoto navazujícího krajinného celku. Prostor je utvářen zemědělskou krajinou v plochem reliéfu skloněném severním směrem v okolí vsí Bílý Kámen a Březinka, jeho j. hranici tvoří lesní porosty a protáhlá návrší závěru Železnohorského hřbetu, jež utváří charakteristický krajinný předěl a vymezující horizont. Cenná je část okraje Starkočského potoka s členitými okraji s drobnými lesíky jižně od Bílého Kamene.

KULTURNÍ DOMINANTY

-

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Negativně vůči krajinnému rázu se uplatňuje obraz především neúměrně scelených bloků orné půdy s absencí zeleně, což ovlivňuje estetickou i přírodní hodnotu prostoru. Mírně se uplatňuje zemědělsko-výrobní areál u Březiny v okraji lesa.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Bílý Kámen

Březinka

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

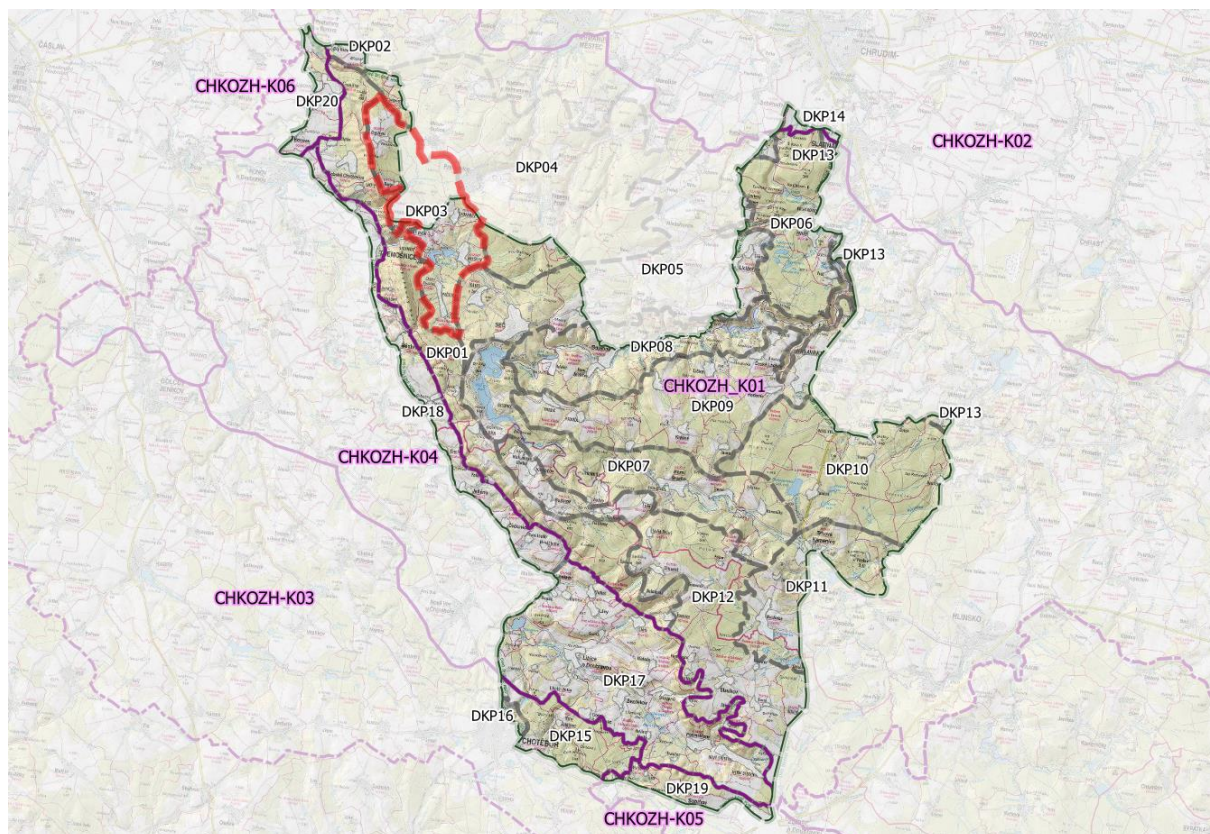
-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

-

E.2.3 DKP03 - PODHRADSKÁ KOTLINA

VYMEZENÍ

Mapka 12 Vymezení dílčího krajinného prostoru Pohradská kotlina (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Z větší části kopci a hřbety uzavřená nevelká kotlina v SZ části CHKO Železné hory, zužující se a prohlubující se na jižní straně u obce Dolní Počátky, vytváří komorní prostor, jehož rozměr udává měřítko krajiny. Kotlina je vymezena jako specifická část patřící k Prachovické pahorkatině, která se od okolní krajiny odlišuje především umístěním mezi převážně zalesněnými hřbety a kopci. Nevhodně členěné zemědělské plochy, kterým vévodí nedělená orná, částečně stírají intimitu jinak členité krajiny kotliny. Významnou charakteristikou jsou ucelené lesní porosty, které v mnoha případech kotlinu oddělují od okolní krajiny a vymezují i prostory uvnitř. Krajinu kotliny rozděluje na dvě části zpočátku nevýrazné údolí Zlatého potoka, jenž se postupně zařezává do Železnohorského hřbetu a vytváří kaňonovité údolí (Hedvičino údolí v KC Železnohorský hřbet). Obě části kotliny se pak k tomuto údolí mírně uklání. Krajinný celek zasahuje z větší části do CHKO Železné hory. Charakteristickou přírodní dominantou Podhradské kotliny je mohutný masiv Železnohorského hřbetu zejména v oblasti Kaňkových hor. Charakter krajiny je dán částečným zalesněním v severní části, výrazným krajinným prostorem tvořeným rybníční soustavou u Kraskova a zejména historickou dominantou zříceniny hradu Lichnice s přílehlou obcí Podhradí. Jižní strana kotliny je charakterizována rozvolněnou zástavbou údolní potočnice sídla Počátky. Krajina se vyznačuje převahou intenzivně obdělávaných, nepříliš dělených zemědělských ploch s fragmenty mimolesní zeleně, která je především zachována v okolí drobných neregulovaných vodotečí, kde vytváří mnohdy husté pásy dřevin. Mimolesní zeleň je zde zastoupena ve fragmentech remízků a mezí, převážně je však patrná její celková absence v krajině.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Hrad Lichnice s Podhradím – uplatňuje se v místě z okolního prostoru Železnohorského hřbetu
- Dominantní celek Železnohorského hřbetu – uplatňuje se v místě z okolního prostoru Železnohorského hřbetu
- Dominanta kostela v Míčově- uplatňuje se především v s. části MKR
- Prachovická cementárna Holcim a.s. – v prostoru MKR se uplatňuje průmyslový komplex cementárny s výrazně technického charakteru

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

V rámci krajinných prostorů Lovětínský rybník a Peklo Kraskov se negativně projevuje hustá rekreační výstavba a velké plochy orné nerespektující měřítko KC dané vymezením kotliny.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Zbyslavce	Starý dvůr
Rudov	Kraskov
Podhradí	Počátky
Skoranov	

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Lovětínský rybník (přírodně rekreační)	Peklo (přírodně rekreační)
--	----------------------------

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

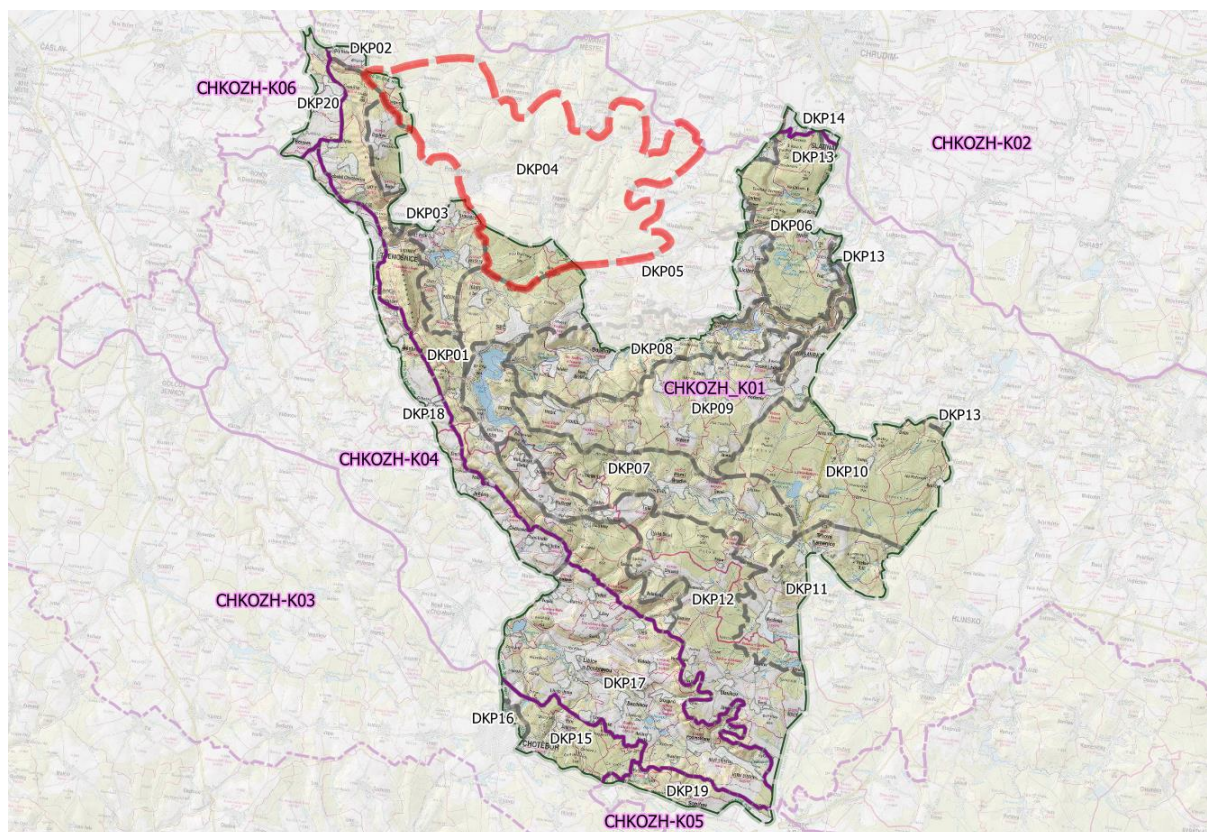
- Kulturní památka a její ochranné pásmo Lichnice-Podhradí
- Nadregionální biocentrum Lichnice a jižně navazující neregionální biokoridor

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE05 Peklo	Prostor s rybníky Horní a Dolní Peklo s přírodě blízkými partiemi břehových porostů, esteticky cenný prostor narušený rekreací
PE20 Počátky	Prostor s ojedinělým, cenným dochovaným prostorem zástavby ve formě potočnice

E.2.4 DKP04 – PRACHOVICKO

VYMEZENÍ

Mapka 13 Vymezení dílčího krajinného prostoru Prachovicko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Zaujímá větší část Prachovické pahorkatiny a do krajiny CHKO zasahuje pouze malou částí J okrajem západního výběžku. Jde o převážně zalesněnou krajinu pahorkatinného charakteru s typickou, téměř paralelní vodní sítí potoků, vytvářejících hluboce zaříznutá údolí. Hranice celku sahají po Heřmanův Městec, Morašice, Čejkovice, kde ostře navazuje rovinatý krajinný celek Chrudimsko, na V straně sahá až k Hrbokovu, Kraskovu. V okrajích celku jsou typické urbanizované lesní enklávy s charakteristickými prvky zemědělské krajiny. Členitost krajiny,

lení komplexy a tvary reliéfu spolu se zemědělskou krajinou udávají měřítko Prachovicka. Výrazným negativním zásahem je areál cementárny a vápenky v Prachovicích, jehož působení má dočasný charakter. Vhodnou rekultivací areálu po skončení těžby je možné dosáhnout velmi efektního krajinného prostoru (např. zatopení lomu, rozvolněná výsadba vzrostlé zeleně apod.). Vzhledem k estetické a přírodní kvalitě lze výhledově uvažovat o zařazení Prachovicka do CHKO.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Vápenka Prachovice-výrazný průmyslový komplex s regionálním působením
- Kostel v Míčově- regionálně působící dominanta mírně narušena vysílačem GSM v Míčově

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

V celém KC se projevuje negativně především ve srovnání s měřítky a kvalitou krajiny mohutný technický komplex vápenky v Prachovicích, který zároveň působí jako výšková a velikostní, prachová a hluková dominanta.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Jetonice

Prachovice

Míčov – Sušice

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

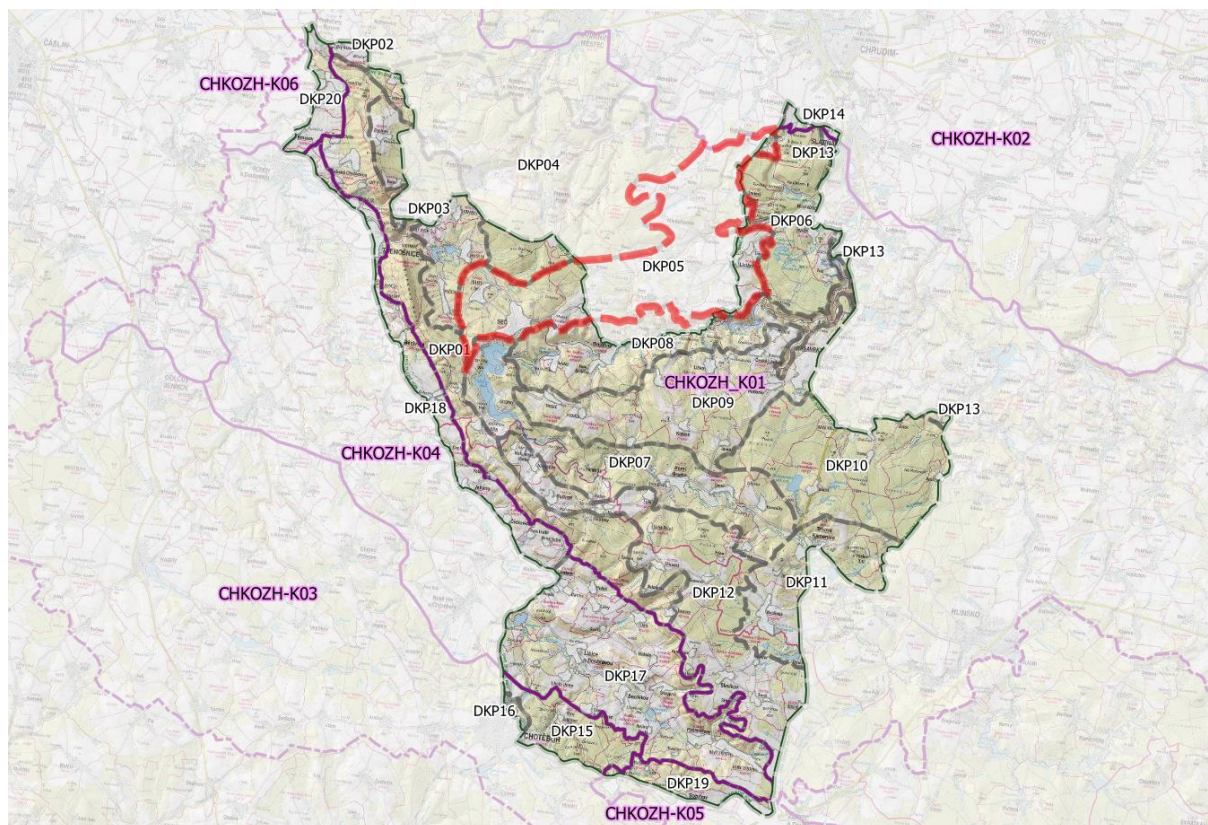
-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- Kulturní dominanta kostela v Míčově

E.2.5 DKP05 - SEČ – LICIBOŘICE

VYMEZENÍ

Mapka 14 Vymezení dílčího krajinného prostoru Seč-Licibořice (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Plošší vrchovina tvořící součást Prachovické pahorkatiny, značně odlesněná, technicky upravená, se zařezávajícími údolími malých toků v okrajích doprovázených vzrostlou zelení. Geomorfologicky navazuje na lesnatou krajinu Prachovicka. Krajinu v rámci KC lze charakterizovat jako převážně intenzivně obdělávanou zemědělskou krajinu podhorského typu s převahou nedělených velkých ploch orné s lesy s pravidelnými okraji o menší výměře, bez výrazného podílu vzrostlé mimolesní zeleně. Charakter sídel je dán intenzivním zemědělským využíváním krajiny a nepříliš výrazným reliéfem – absence různorodých okrajů začleňujících sídlo do krajinného rámce (humna). Krajinný celek zasahuje do CHKO západní částí v okolí Seče a SZ částí u Licibořic. V okolí obce Žďárec u Seče historicky a esteticky velmi cenný fenomén okrouhlých kamenic zarostlých dřevinnou vegetací.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Novodobá zástavba Seče
- Vodárenská věž v Křižanovicích s lokálním až regionálním působením

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Velké plochy orné nerespektující měřítko krajiny, rekreační zástavba u sídla Seč.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Rabštejská Lhota

Křižanovice

Rabštejnek

Kovářov

Smrkový Týnec

Seč

Šiškovice

Žďárec u Seče

Licibořice

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

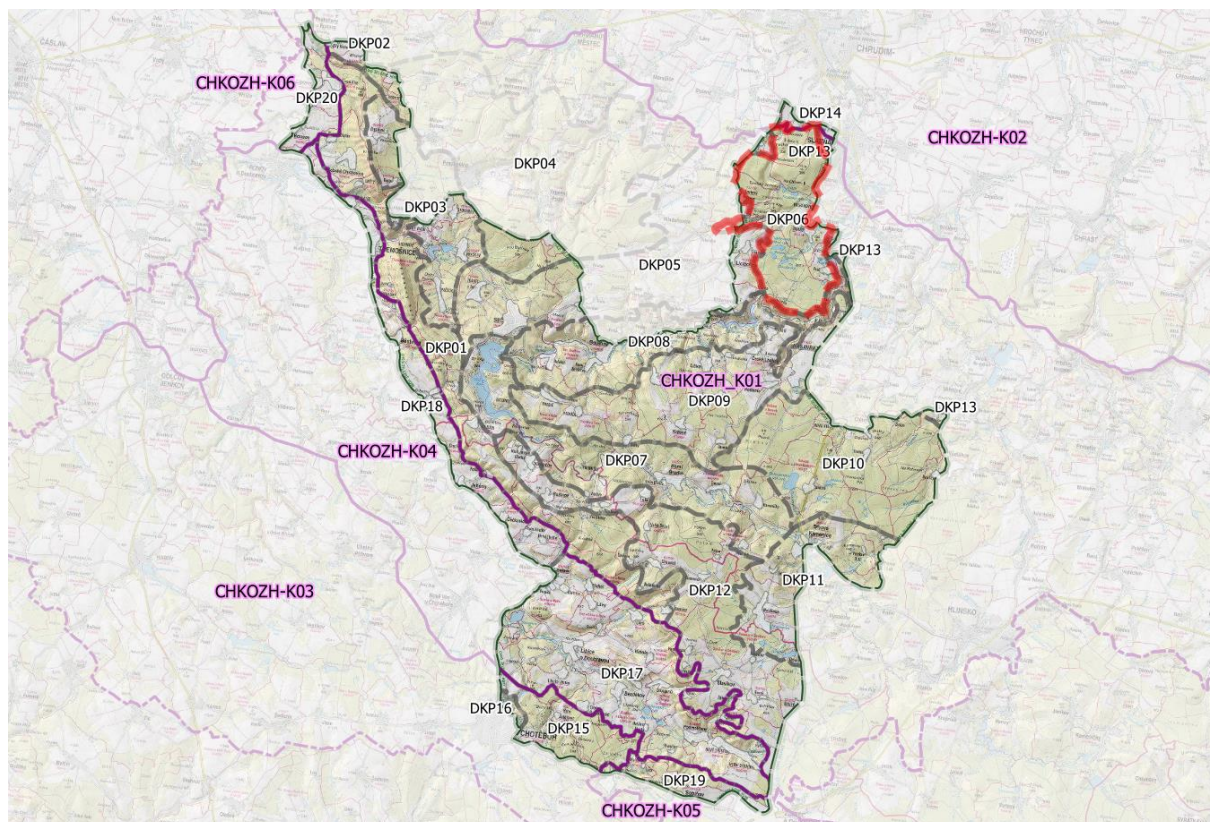
-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- Nejsou přítomny

E.2.6 DKP06 - SLATIŇANSKO-SLAVICKÝ AREÁL

VYMEZENÍ

Mapka 15 Vymezení dílčího krajinného prostoru Statiňansko-Slavický areál (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Krajina nad Slatiňanami představuje specifický kulturně historický krajinný celek nadregionálního významu, jenž se pojí se jménem významného knížecího rodu Auerspergů. Nepochybně tak patří k jedněm z nejzajímavějších v CHKO Železné hory. K historicky velkolepým pokusům o zdůraznění panoramatického ztvárnění krajiny patřil zde projekt majitele slatiňanského a nasavrckého panství Vincence knížete z Auerspergů.

Slavická obora s bohatou květenou a solitérami dubů. Jírovcové aleje, jedlé kaštany, duby, chov jelení a mufloní zvěře, historicky hodnotné stromy (smrk se dvěma širokými kmeny vyhlášený jako památný strom). Rybníky ve Slavické oboře s mokřadní a vodní květenou (PP Boušovka, r. Starý, Brožek, Nový, Kochánovické rybníky). Samotná Slavická obora včetně oplocení zaujímala mnohem větší plochu. Téměř odpovídala vymezenému místu krajinného rázu. Teprve při rozvoji silniční dopravy („překážka“ na trase Licibořice-Trpišov-Svídnice) byla zrušena s. část obory. Dodnes jsou však patrné obdobné parkovnické úpravy jako v jižní části (současná obora). Část území je chráněna památkovou ochranou.

Prostor tvoří zbytky zarovnaného povrchu v členité Kameničské vrchovině jižně od Slatiňan, jež je na dvou místech členěna hlubokými zářezy potoků Podhůra a Okrouhlický; území je převážně zalesněno; jihovýchodně ukloněný odlesněný okraj tvoří intimní členitá zemědělská krajina v okolí obcí Práčov, Trpišov a Škrovád až po Slatiňany.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Vodohospodářský areál Monako
- Slavická obora- původně zaujímající téměř celý vymezený prostor MKR. V druhé polovině 20. století byla obora rozdělena na dvě části po silnici Trpišov - Svídnice a severní část zrušena. Dodnes však nese i tato oblast typické znaky obory a parkovnické úpravy z dob romantismu.
- Regionální dominanta vyrovnávací věže Práčov s překvapivým obrazem

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Nevhodně začleněná zástavba Celní školy a vodohospodářského areálu Monako v okraji lesního komplexu z východní strany. Na části území se uplatňuje dominanta vyrovnávací věže Práčov.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Skřípky	Kochánovice
Trpišov	zahrádkářská kolonie Pod Hůra (<i>není hodnocena</i>)

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Slavické louky a rybníky	Kochánovické rybníky
--------------------------	----------------------

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

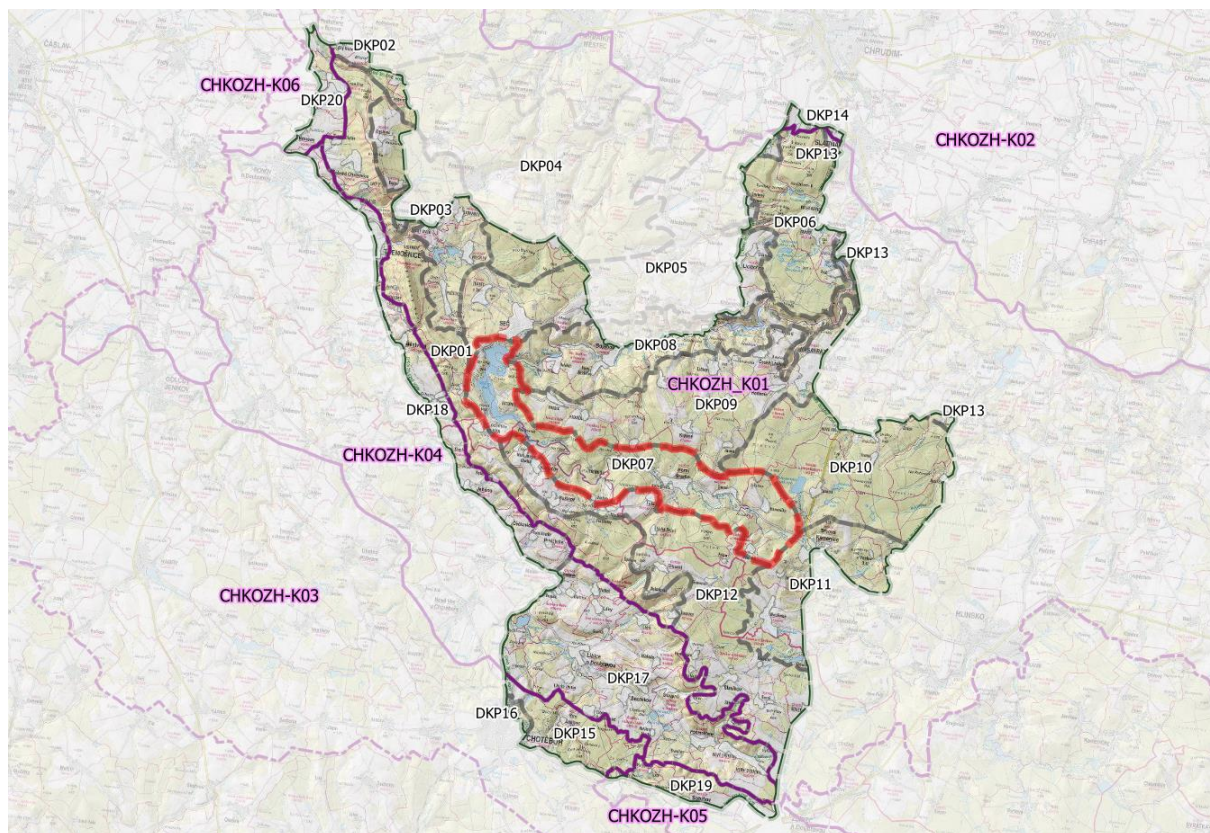
- PP Boušovka
- Slavická obora
- KPZ Slatiňansko-slavický areál

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE03 Slavické louky a rybníky	Historická soustava rybníků v prostoru Slavické obory u Trpišova
PE04 Kochánovické rybníky	Historická soustava rybníků v prostoru Slavické obory u Kochánovic

E.2.7 DKP07 - ÚDOLÍ CHRUDIMKY I.

VYMEZENÍ

Mapka 16 Vymezení dílčího krajinného prostoru Údolí Chrudimky I. (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Hluboké údolí, místy skalnaté se strmými svahy, výrazným podílem smíšených lesů, přírodním místy balvanitým řečištěm s bohatými břehovými porosty, vytváří vysoce hodnotný krajinný celek narušený zejména přehradní nádrží Seč a přemírou nevhodně situované rekreační zástavy. Údolí Chrudimky je ostře vymezeno okraji převážně zalesněných srázů; zpočátku z plošší paroviny od Trhovokamenicka se postupně zařezává, u Ohebu mění směr toku MKR Údolí Chrudimky II. V rámci MKR je vymezen kontrastní, z hlediska krajinného rázu kvalitativně se odlišující krajinný prostor: Sečská nádrž - vodní nádrž s urbanizovanými prostory husté rekreační zástavy, povětšinou nerespektující měřítko staveb a prostoru.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Rekreační oblast Dolní Bradlo-Přemilov (chaty) (Paseky)
- Seč – obec včetně rekreační oblasti (chaty)
- přehradní nádrž Seč
- zřícenina hradu Oheb
- vysílač GSM v prostoru ZD Horní Bradlo- lokální dominanta
- Rozhledna a vysílač GSM na Zuberském kopci

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

- Zahuštěná a nevhodně situovaná rekreační výstavba, zemědělský areál u Horního Bradla s vysílačem GSM, přehradní nádrž Seč degradující kaňonovité údolí původního toku. Na části (především s. od Travné a v okolí Kameniček se negativně uplatňuje rozhledna s vysílačem GSM na Zuberském kopci. Tato dominanta narušila přirozenou krajinnou osu údolí řeky Chrudimky a na části MKR tak zároveň snížila významnou kompozici s původní dominantou kostela v Trhové Kamenici.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Kameničky	Horní Bradlo
Travná	Paseky (chaty)
Hluboká	Vratkov

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Přemilov	Sečská nádrž II
Sečská nádrž I	

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

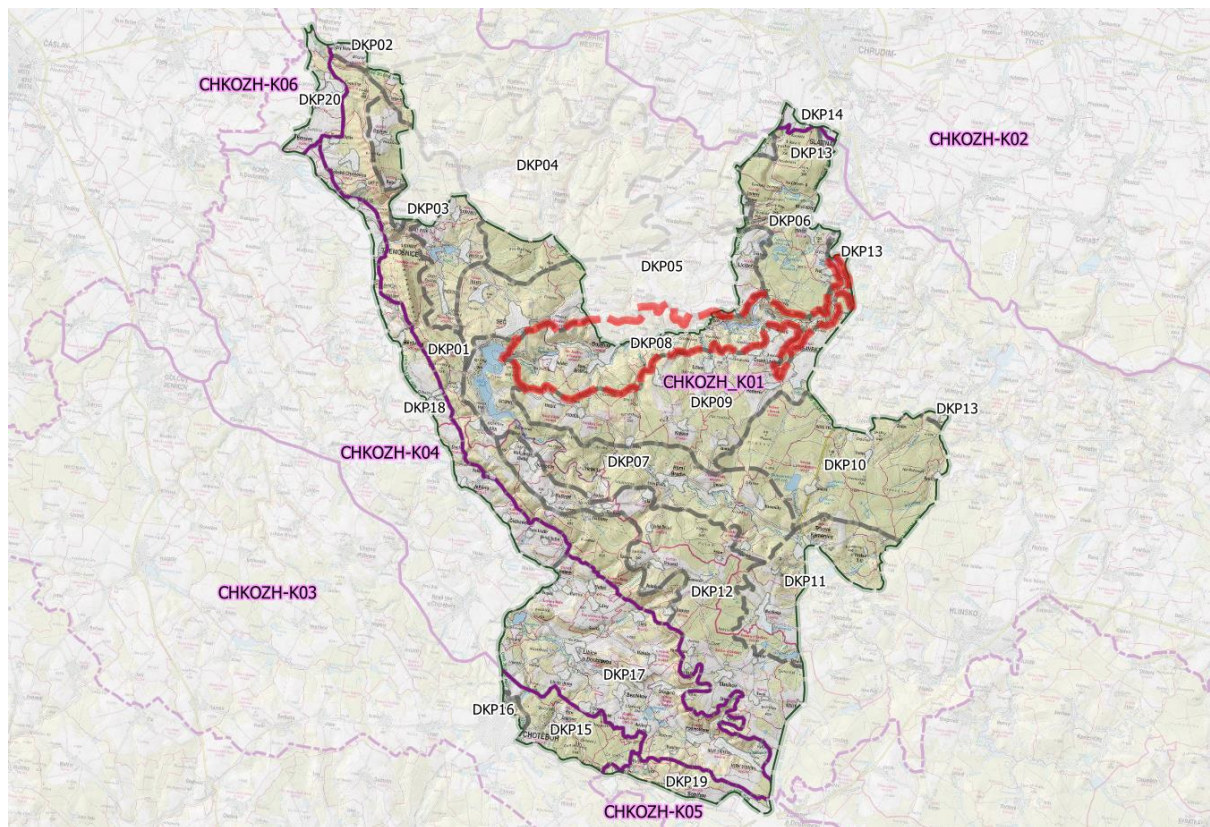
- PR Oheb
- EVL Chrudimka
- NRBC Polom
- RBC Na Pilce
- Židovský hřbitov v Nové Vsi u Hoješína- ojedinělé židovské pietní místo na území CHKO Železné hory

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE08 Přemilov	Prostor osady s rozptýlenou zástavbou v charakteristickém krajinném rámcí údolí Chrudimky
PE10 Sečská nádrž I	Prostor nádrže Seč v údolním zářezu se skalnatými srázy a podmáčenými partiemi
PE12 Sečská nádrž II	Prostor Sečské nádrže se skalnatými zalesněnými srázy se zříceninami hradů Oheb a Vildštejn, s charakteristickými břehovými partiemi

E.2.8 DKP08 - ÚDOLÍ CHRUDIMKY II.

VYMEZENÍ

Mapka 17 Vymezení dílčího krajinného prostoru Údolí Chrudimky II. (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Hluboké až kaňonovité údolí, místy skalnaté se strmými svahy, výrazným podílem smíšených lesů, přírodním místy balvanitým řečištěm s bohatými břehovými porosty, vytváří vysoce hodnotný krajinný celek narušený zejména přehradními nádržemi a přemírou nevhodně situované rekreační zástavy. Údolí Chrudimky je ostře vymezeno okraji převážně zalesněných srázů; u Ohebu mění směr toku do částečně otevřeného údolí u Bojanova a hlubokého romantického údolí Krkanka a Peklo ve Slavické oboře, jejímž okrajem prochází. Prostoru dominuje Křižanovická vodní nádrž, nad níž se v okraji prostoru Krásenska rozkládá archeologická lokalita keltského oppida. V rámci prostoru je vymezen kontrastní, z hlediska krajinného rázu kvalitativně se odlišující krajinný prostor vyznačující se vysokou přírodní hodnotou *Krkanka – Peklo*. Prostor je charakterizován přírodním a přírodě blízkým lesním porostem na strmých svazích, bohatými břehovými porosty a skalnatými výchozy. Z části je narušen individuální rekreační výstavbou chat.

KULTURNÍ DOMINANTY

- přehradní nádrže
- zřícenina hradu Strádov (pouze lokální)
- vyrovnávací věž nad Práčovem

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Zahuštěná a nevhodně situovaná rekreační výstavba, zemědělský a průmyslový areál v Bojanově, přehradní nádrže degradující kaňonovité údolí původního toku, tubus vyrovnávací věže Práčov, industriální výstavba v nivě, zejména mimo zastavěné území.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Hůrka	Hořelec
Petrkov	Bojanov
Chlum	

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Krkanka – Peklo

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

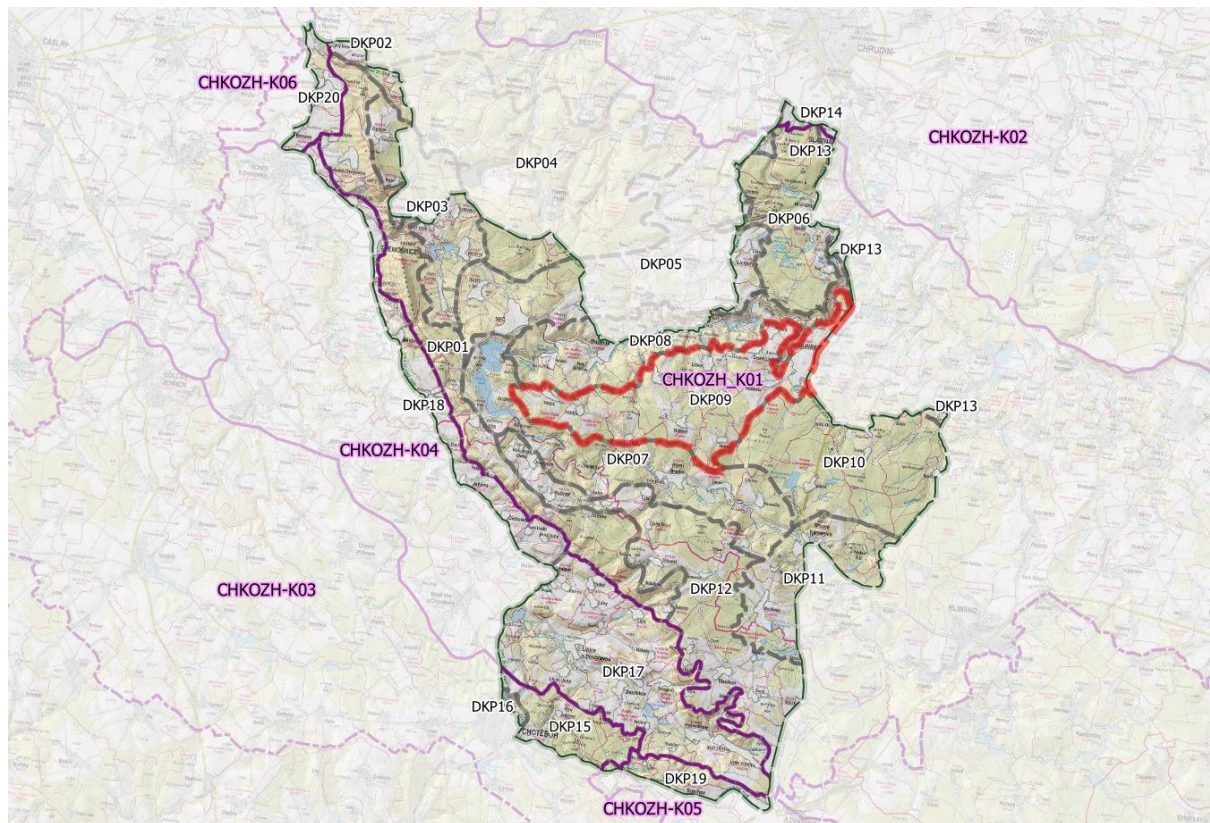
- PR Krkanka
- PR Strádovské peklo
- PR Vápenice
- EVL Chrudimka
- EVL Krkanka- Strádovské peklo
- RBC Proseč
- RBC Slavická obora

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE15 Krkanka - Peklo	Prostor hlubokých kaňonovitých partií řeky Chrudimky, Údolí Krkanky a Peklo s řadou geomorfologických jevů, jako jsou mrazové sruby, kamenná moře, sutě, balvanitá řečiště, vodopád na jednom z přítoků Chrudimky. Obnažená skaliska jsou tvořena převážně červenými křižanovickými žulami železnohorského plutonu.
----------------------	---

E.2.9 DKP09 - KRÁSENSKO

VYMEZENÍ

Mapka 18 Vymezení dílčího krajinného prostoru Krásensko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Krásensko tvoří náhorní ze dvou stran údolím Chrudimky sevřený prostor, na v. omezený souvislými lesy v okolí vrchu Plesný. Prostor je specificky uspořádaný ve směru SZ - JV díky řadě údolí přítoků Chrudimky. Tvoří jej charakteristicky v ose území zarovnané pásy lesů střídající se s odlesněnými enklávami, jež společně tvoří základní mozaiku krajiny. Odlesněné části tvoří místy až pravidelně se střídající pole, louky a pastviny v okolí drobných vsí, jež si většinou v případech zachovaly charakteristický historický obraz. V území jsou četné drobné lesy, místy dochované kamenice a meze. Doprovodná zeleň drobných vodních toků vytvářející úzké pásy akcentuje charakteristický směr uspořádání krajiny a propisuje se do celkového rastru krajiny. Toto uspořádání se poměrně zřetelně propisuje do vedení komunikací a sídelní struktury a tvaru jejich krajinného rámce. Lesy v území tvoří především lignikutury, jejichž obraz ovlivňuje hospodářský charakter. Krajinná zeleň místy významně dotváří obraz krajiny, charakteristická jsou stromořadí s ovocnými dřevinami doprovázející komunikace. Nejcennější části území jsou především v S až SZ okraji na rozhraní s údolím Chrudimky nad Bojanovem. Estetickou i přírodní hodnotu území spoluurčujícím způsobem snižuje orná půda scelená do místy až velkých bloků nerespektujících měřítko krajiny se zřetelnou absencí krajinné zeleně. V okraji území u Českých Lhotic se nachází významná archeologická lokalita, kde bylo keltské oppidum, u Polánky je doposud patrný pozůstatek bývalé vápenky. Nejvýraznější dominantou je známý TV vysílač Krásné, obraz Českých Lhotic dotváří dominantní evangelický kostel.

KULTURNÍ DOMINANTY

- TV vysílač Krásné
- Keltské oppidum České Lhotice (Hradiště)

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Hrubá mozaikovitost krajiny vyjádřená technicky upravovanými plochami.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Liština – Libáň	Vedralka
Nasavrky	Libkov
Hradiště	Polánka
České Lhotice	Krásné
Hodonín	Vršov
Javorné	Prosíčka
Lupoměchy	Proseč

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

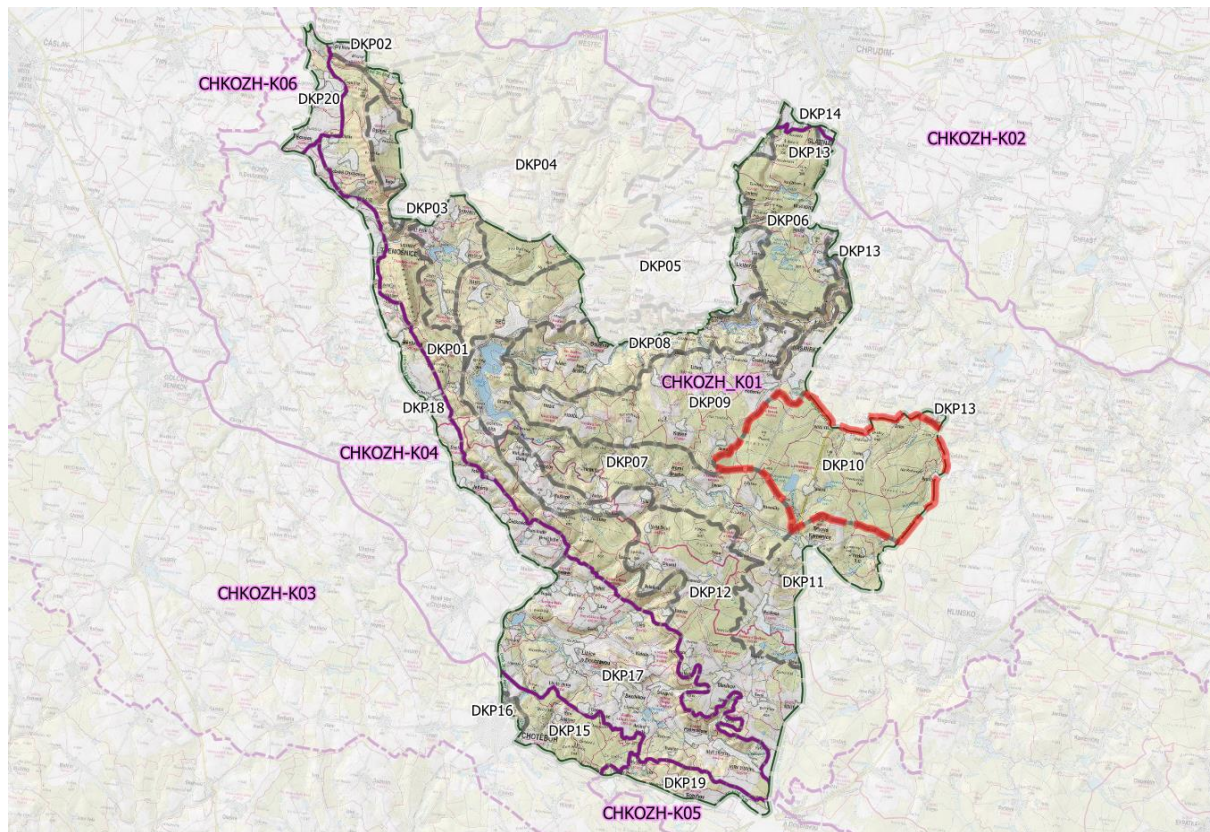
-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- PP Kaštanka
- PP Polánka
- PP V Koutech
- PR Vršovská olšina

E.2.10 DKP10 - SRNSKÝ LES

VYMEZENÍ

Mapka 19 Vymezení dílčího krajinného prostoru Srnský les (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Lesní komplex v mírně zvlněném reliéfu s výraznou umělou osou komunikace I. třídy Trhová Kamenice – Slatiňany, s malými odlesněnými enklávami kolem nečetných obcí a se specifickým krajinným prostorem Rohozná. Charakter obcí v málo osídleném území je dán jejich typickým umístěním v lesním komplexu a převážně zachovalým charakterem lesních vsí.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Hluková a umělá dominanta silnice I. třídy

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Zemědělský areál Rohozná, jednověké hospodářské smrkové porosty bez vyvinutého bylinného patra, silnice I. třídy Trhová Kamenice – Slatiňany. Ve východní části z celku Krásensko negativně působí dominanta TV vysílače Krásné.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Ctětín	Včelákov
Strkov	Nová Ves

Ctětíněk

Rohozná

Vranov

Horní Babákov

Bystřice

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Rohozensko

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- PR Strádovka
- PR Hubský
- EVL Strádovka-Hubský
- RBC Bučina

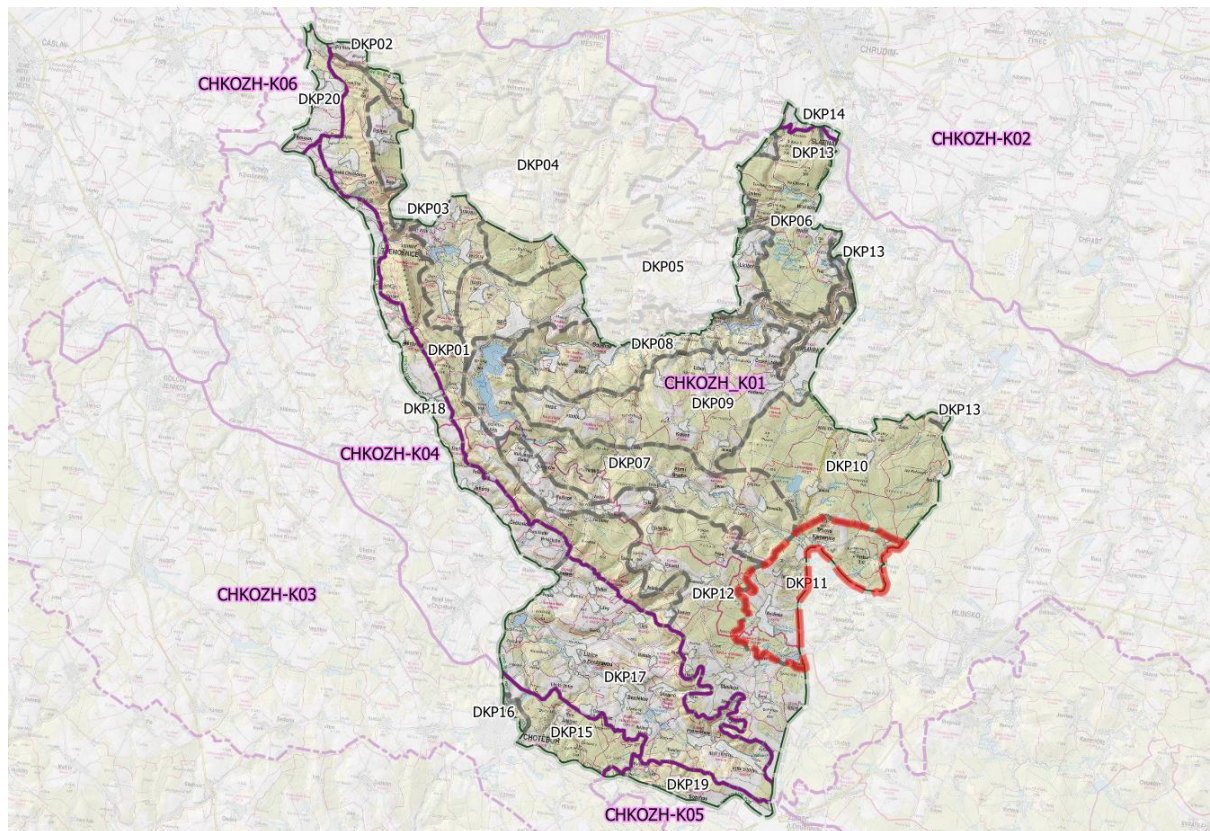
SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE06 Rohozensko

Prostor s rybníky a mokřady v okolí Rohozné, sídlo sestává z původní v urbanistické kompozici lesní návěsovky, na níž navazuje pozdější uliční formace

E.2.11 DKP11 – TRHOVOKAMENICKO

VYMEZENÍ

Mapka 20 Vymezení dílčího krajinného prostoru Trhovokamenicko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Rozmanitá krajina široce rozevřeného údolí řeky Chrudimky v okolí Trhové Kamenice, kde na plošinách a mírných svazích jsou převážně souvislé plochy orné rozbité malými remízky, lesíky a fragmenty mezí s keři nebo stromy, působí velmi malebně. Strmější svahy jsou většinou zalesněny smrkovými nebo borovými porosty a v potočnicích či říčních nivách převažují trvale zatravněné plochy navazující na mnohdy značně vyvinuté břehové porosty. Rozptýlené polní lesíky s členitými okraji, liniová doprovodná zeleň v okolí cest a silnic a mnohdy zachovalá sídla v tradiční vesnické zástavbě umocňují malebnost celého kraje. Meandrující tok řeky Chrudimky vytváří nepravidelnou, pomyslnou přírodní osu celého KC. Břehové porosty jsou tvořeny převážně porostem olší a vrb. Charakter většiny obcí je dán převahou památkově chráněných a architektonicky kvalitních objektů s cennými doklady kulturně historického využívání krajiny.

Krajinný celek přechází z větší části do severního výběžku CHKO Žďárské vrchy. Toto hodnocení se vztahuje na celek celý. Krajinné prostory v rámci KC na území CHKO Žďárské vrchy hodnoceny nebudou.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Rozhledna a vysílač GSM na Zuberském kopci
- Kostel v Trhové Kamenici částečně sníženo její uplatnění budovou základní školy
- Průmyslová zóna a silo na západním okraji Hlinska
- Strmé zalesněné homole Přední a Zadní Hradiště
- Elektrické nadzemní vedení VVN

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Elektrické nadzemní vedení VVN vytvářející výrazný cizorodý prvek, individuální rekreační zástavba – chaty, plochy orné nerespektující měřítko krajiny v okolí Hlinska.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Srní	Zubří
Petrkov	Možděnice
Trhová Kamenice	

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Dlouhý rybník a potok (pokračuje v CHKO
Žďárské vrchy)

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- PR Zubří
- PP Buchtovka
- PP Upolíny u Kamenice
- NRBC Polom

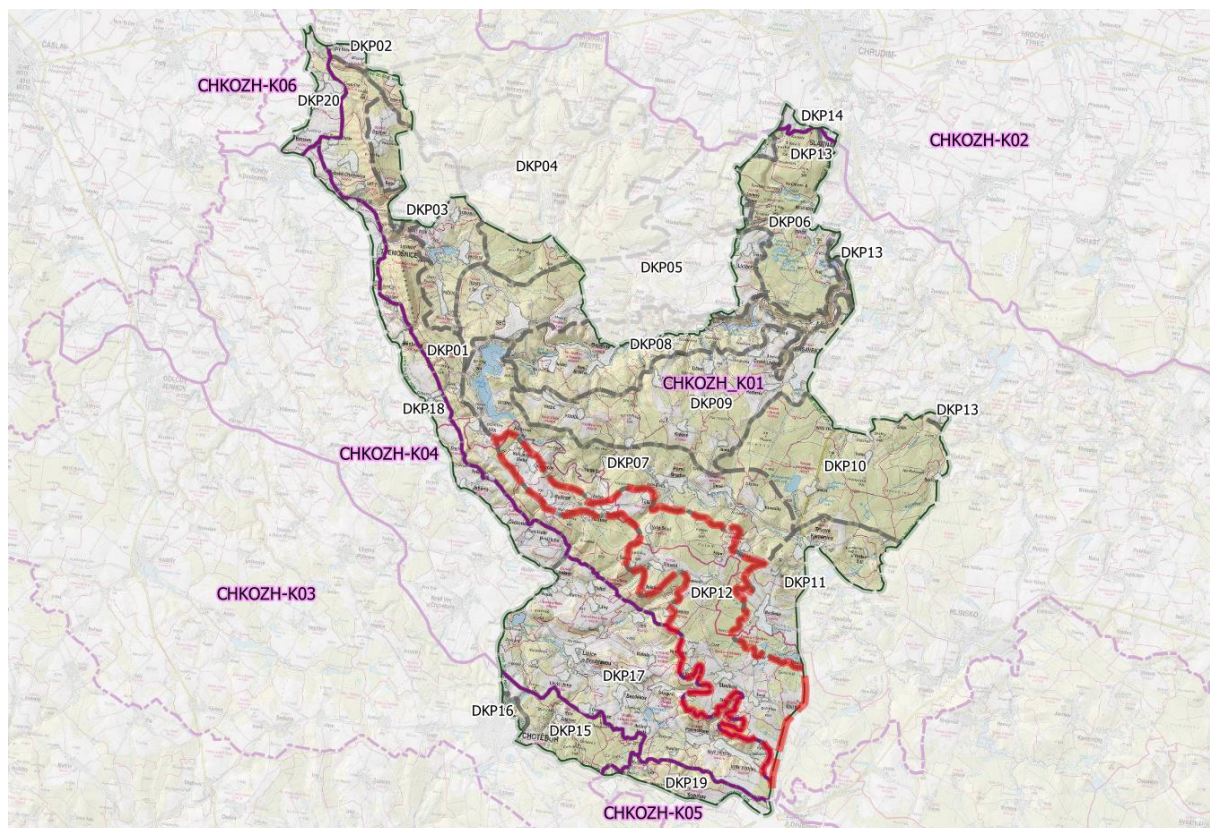
SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE01 Možděnice

Prostor zachovaného sídla s převahou historických objektů chalup v charakteristické formaci lesní lánové vsi s návsi s navazující historickou soustavou rybníků s loukami a lesy, esteticky cenný prostor místy narušený rekreací

E.2.12 DKP12 – POLOM -STRUŽINEC

VYMEZENÍ

Mapka 21 Vymezení dílčího krajinného prostoru Polom - Stružinec (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Krajinný celek je umístěn do náhorní poměrně zalesněné polohy rozdělující hluboké zářezy údolí Doubravy, Cerhovky a Chrudimky. Prostor tvoří plochá pahorkatina s nevýraznými, převážně zalesněnými návršími. Krajina je členěna nepravidelnou, poměrně hrubozrnnou mozaikou lesů a zemědělské krajiny, jv. směrem s převažujícími odlesněnými prostory, jimž dominují pole scelená do velkoplošných bloků. Obraz zemědělské krajiny je narušen intenzifikací zemědělské výroby s charakteristickým projevem odvodnění a technických úprav a až monotónním střídání bloků lesů a orné. V kontrastu s tím jsou venkovská sídla drobného měřítká, jež jsou zasazena do mělkých sedel a pod vrchy s ochranou ze severní strany. Převažují osady a lesní lánové vsi s rozvolněnou zástavbou zemědělských dvorů, jež však často trpí častými přestavbami a nevhodnými úpravami fasád tradičních usedlostí a zejména v jv. části území dostavbami v zahradách a v okrajích původního sídla. Bloky orné a pastvin bez krajinné zeleně v sz. části významně ovlivňují celkový obraz krajiny. Okraje lesů jsou často pravidelné, bez přechodových okrajů do krajiny, což místy posiluje dojem technicky upravené krajiny. Prostor pokračuje do sz. části CHKO Žďárské vrchy.

KULTURNÍ DOMINANTY

- -

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Scelené bloky orné půdy, zemědělské areály na okraji sídel nerespektující měřítko krajiny, sídla trpící místy větší mírou přestavěných tradičních objektů a novostavbami, vysílač na Vestci.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Údavy	Cloumek
Rovný	Velká Střítež
Kocourov	Modletín
Slavíkov	Hostěnínky
Dolní Vestec	Lipka
Horní Vestec	Rušinov
Polom	Klokočov – Klokočovská Lhotka
Křemenice	Šanghaj
Nehodovka	Dvůr
Spálava	Štikov

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

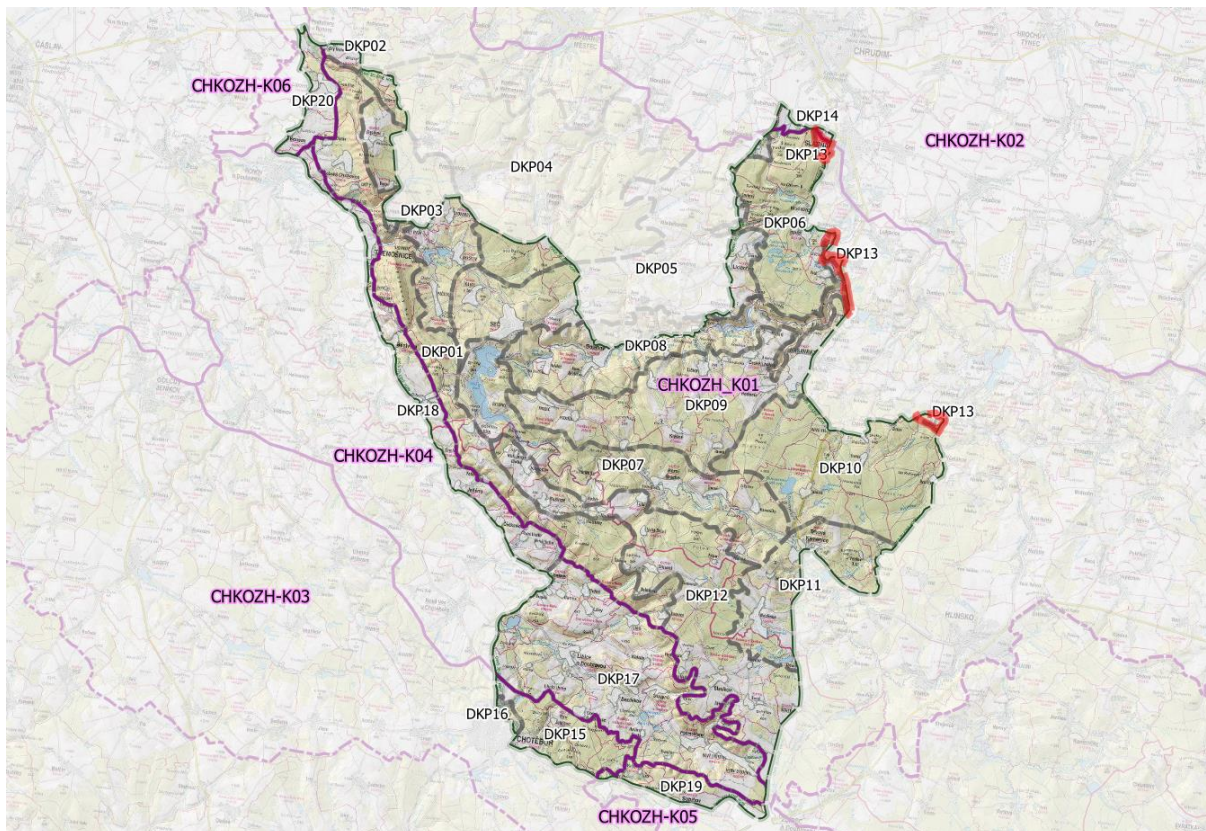
-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- PR Maršálka
- PR Polom
- NRBC Polom

E.2.13 DKP13 – SKUTEČSKO

VYMEZENÍ

Mapka 22 Vymezení dílčího krajinného prostoru Skutečsko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Skutečsko patří ke specifickým krajinným prostorům vytvářejícím výrazný krajinný celek oblasti. Tvoří jej krajina s intenzivně obdělávanými prostory v plošších polohách s nezanedbatelným podílem mimolesní zeleně, s vysokým podílem sídel venkovského a městského typu různé kvality a velkým množstvím drobných krajinných prvků vytvářejících specifické intimní krajinné prostory, zasazených do plošší pahorkatiny. Specifickým krajinným prvkem jsou zde opuštěné a převážně zatopené lomy v různém stádiu sukcese. Do CHKO Železné hory zasahuje pouze okrajově.

KULTURNÍ DOMINANTY

- -

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

- -

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Svídnice

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

• -

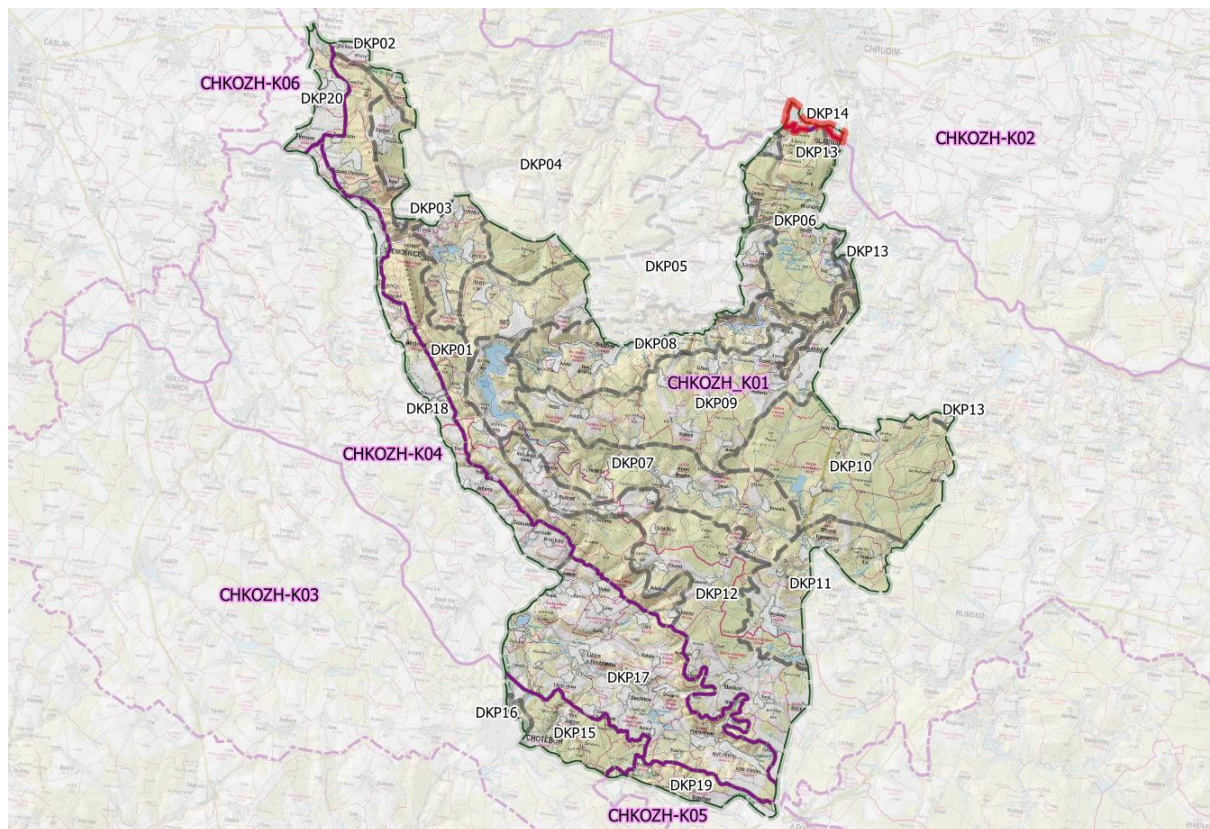
E.3 CHARAKTERISTIKA VYMEZENÝCH DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ V KRAJINĚ CHRUDIMSKÉ TABULE NA ÚZEMÍ CHKO ŽELEZNÉ HORY [CHKOZH-K02]

V rámci krajiny Chrudimská tabule byly vymezeny na území CHKO Železné hory následující dílčí krajinné prostory:

- Slatiňany

E.3.1 DKP14 – SLATIŇANY

VYMEZENÍ

Mapka 23 Vymezení dílčího krajinného prostoru Slatiňany (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Krajina Slatiňan okrajem zasahující do území CHKO, představuje intenzivně obdělávanou, hustě osídlenou krajinu s heterogenní mozaikou urbanizovaných, obdělávaných ploch s izolovanými zbytky přírodních a přírodě blízkých společenstev, zasazenou do rovinatého reliéfu s výraznými technickými dominantami. Do CHKO Železné hory zasahuje pouze okrajově.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Zámek Slatiňany
- památková zóna Slatiňansko-Slavicko
- Kostel

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Neúměrně scelené bloky orné půdy negativně ovlivňující přírodní i estetickou hodnotu v území, snižující harmonické vztahy a měřítko krajiny.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Slatiňany

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- Památkově chráněný objekt slatiňanského zámku s komponovanou krajinou

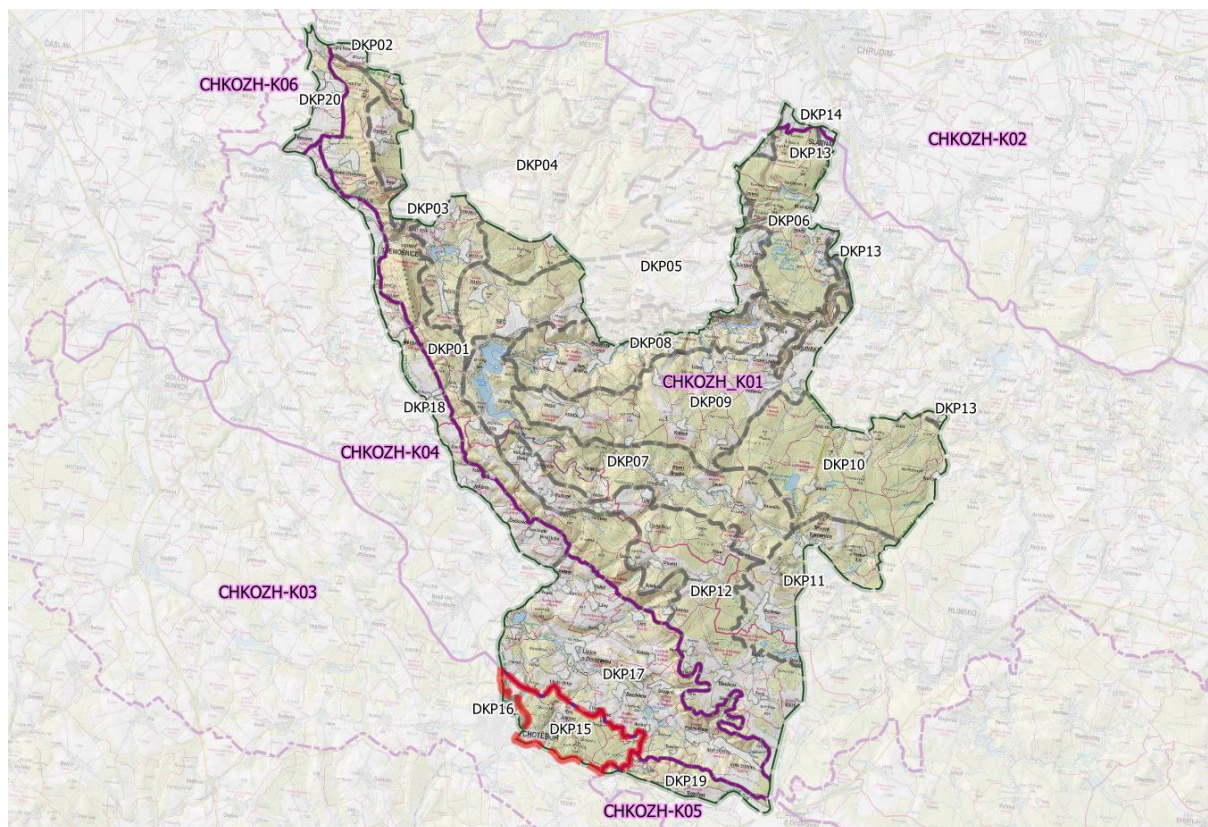
E.4 CHARAKTERISTIKA VYMEZENÝCH DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ V KRAJINĚ CHOTĚBOŘSKA A GOLČOVOJENÍKOVSKA NA ÚZEMÍ CHKO ŽELEZNÉ HORY [CHKOZH-K03]

V rámci krajiny Chotěbořska – Golčovojevíkovska byly vymezeny na území CHKO Železné hory následující dílčí krajinné prostory:

- Chotěbořsko

E.4.1 DKP15 – CHOTĚBOŘSKO

VYMEZENÍ

Mapka 24 Vymezení dílčího krajinného prostoru Chotěbořsko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Podobně jako krajina Skutečska patří i Chotěbořsko k intenzivně obdělávaným, hustě osídleným krajinám s nezanedbatelným podílem mimolesní zeleně a vysokým podílem sídel venkovského a městského typu různé kvality a s velkým množstvím drobných krajinných prvků vytvářejících specifické intimní krajinné prostory, zasazených do plošší pahorkatiny. Chotěbořsko oplývá lesnatostí. Do CHKO Železné hory zasahuje pouze okrajově.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Zámek v Chotěboři

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

- Zástavba průmyslové zóny ve východní části zastavěného území města bez začlenění do krajiny
- ČOV v prostoru komponované krajiny u zámku

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Horní Sokolovec

Sobíňov

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

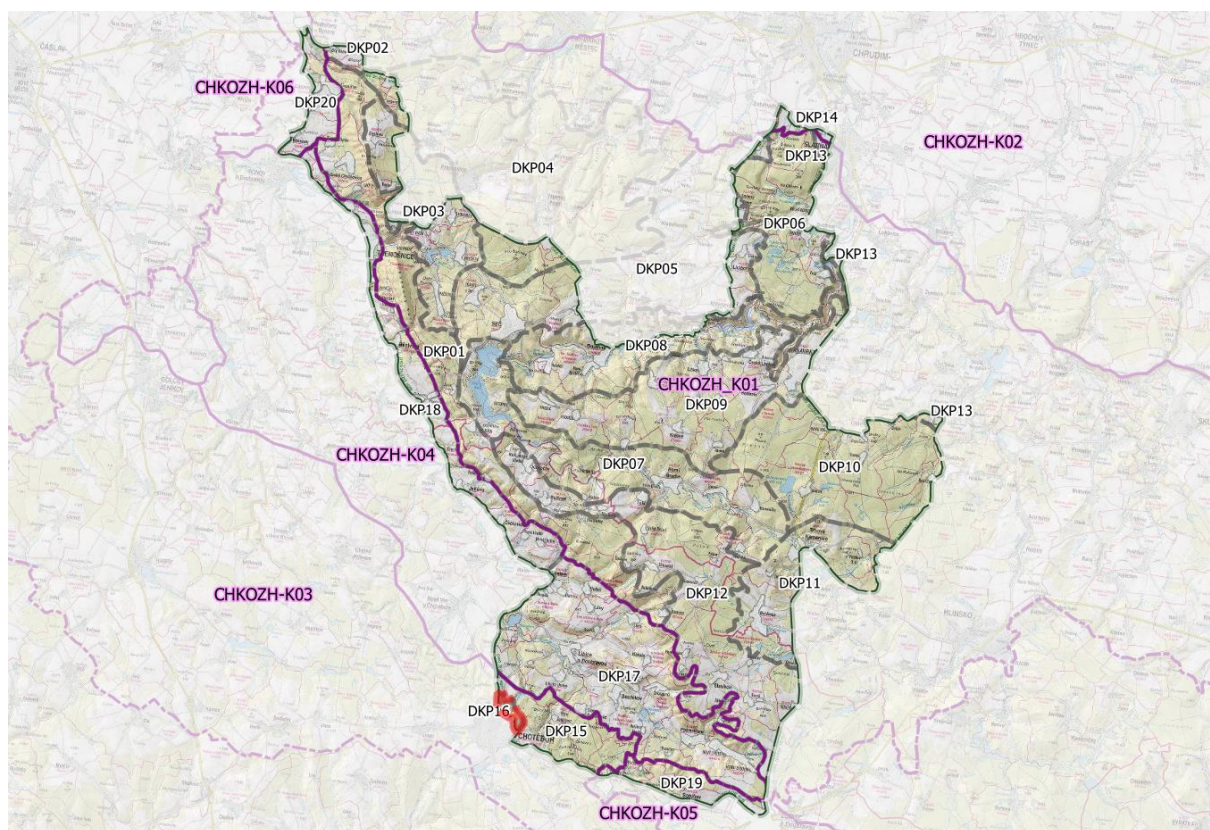
• -

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE17 Doubravské údolí	Údolí Doubravy, jež zde vytvořila zcela unikátní kaňonovité údolí s působivou scenérií se skalisky, skalnatými srázy, kamennými moři, mísami, s charakteristickým kamenitým korytem řeky. V prostoru jsou dvě místa s mlýny, jež si zachovaly svůj tradiční ráz navzdory rekreačnímu využití.
-----------------------	---

E.4.2 DKP16 – CHOTĚBOŘ

VYMEZENÍ

Mapka 25 Vymezení dílčího krajinného prostoru Chotěbořsko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Urbanizovaný prostor města Chotěboř představující specifický prostor městské a příměstské krajiny a z toho vycházejícími specifiky.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Chotěbořský zámecký areál s budovou zámku a komponovanými prostory zámeckého parku
- Navazující prostor historického centra s náměstím na pravidelném půdorysu
- Charakteristická zástavba ulic s měšťanskými domy v centru města

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

- Zástavba průmyslové zóny ve východní části zastavěného území města bez začlenění do krajiny
- ČOV v prostoru komponované krajiny u zámku

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Zastrání

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

-

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

• -

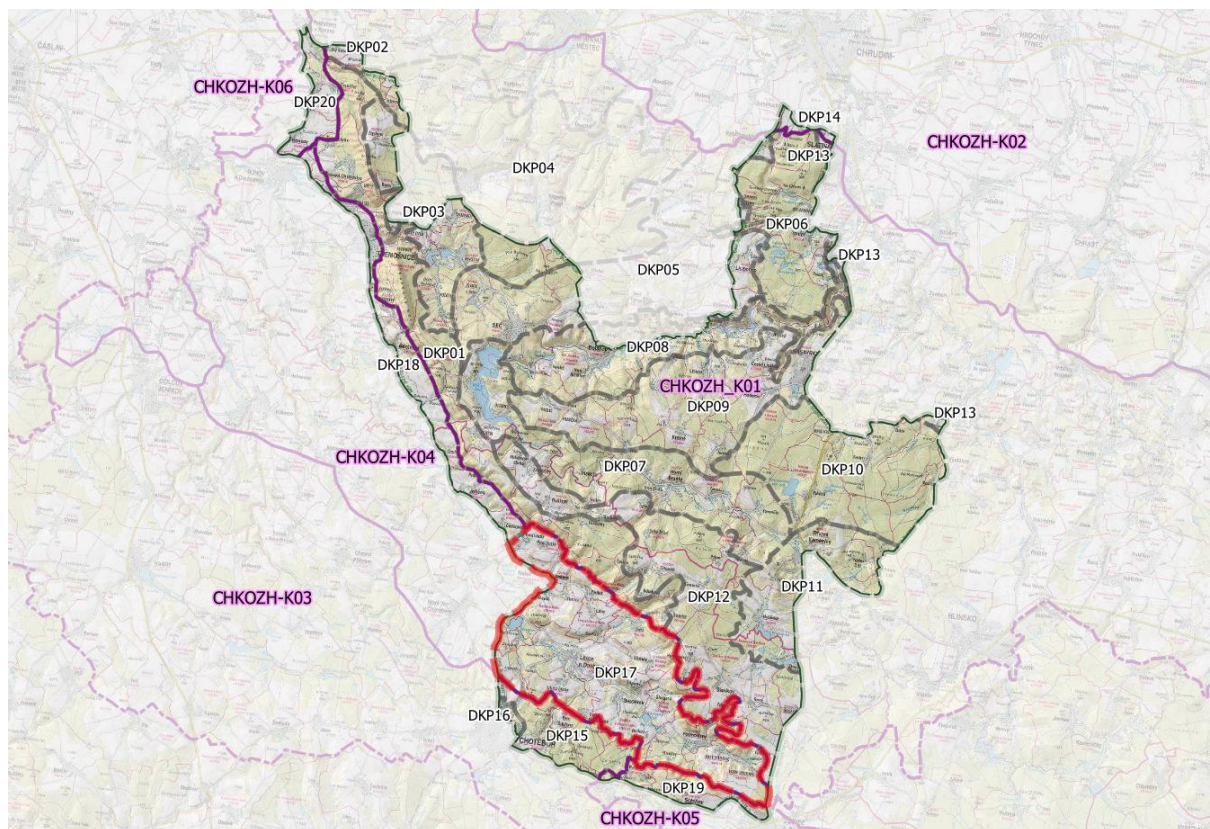
E.5 CHARAKTERISTIKA VYMEZENÝCH DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ V KRAJINĚ LIBICKA – RONOVSKA NA ÚZEMÍ CHKO ŽELEZNÉ HORY [CHKOZH-K04]

V rámci krajiny Libicka – Ronovska byly vymezeny na území CHKO Železné hory následující dílčí krajinné prostory:

- DKP17 - Libicko
- DKP18 - Svahy údolí Doubravy - Běstvina

E.5.1 DKP17 – LIBICKO

VYMEZENÍ

Mapka 26 Vymezení dílčího krajinného prostoru Libicko (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Široce rozevřené údolí Cerhovky v závěru Dobravské brázdy se zatravněnými svahy závěru Železnohorského hřbetu a pestrou mozaikou zemědělské krajiny tvořenou ornou, trvale zatravněnými kulturními nebo přírodě blízkými plochami s mimořádně vysokým podílem mimolesní zeleně. Svahy v severní části celku jsou převážně tvořeny kulturními až květnatými loukami, rozdrobenými plochami orné, extenzivními sady a soliterními dřevinami nebo shluky dřevin a křovin. Typické pro tento krajinný celek jsou výrazné břehové pásy dřevinné a křovištní vegetace. Ostrým kontrastem jsou k měřítku a charakteru prostoru rozsáhlé plochy orné s technicky upravenými drobnými vodotečemi a zemědělské areály nerespektující měřítko krajiny. Ve východní a severní části celku je pro obce typické uspořádání ve svahu členitého reliéfu a v údolnici vodotečí s množstvím ovocné a vzrostlé zeleně. Četné jsou architektonicky kvalitní objekty i drobná architektura v obcích.

KULTURNÍ DOMINANTY

- Zemědělské areály na okrajích obcí a mimo zastavěné území obcí nerespektující měřítko krajiny
- Zámek v Novém Studenci
- Zámecký areál a domov mládeže ve Štěpánově
- Kostelní věž v Libici nad Doubravou
- Silo a komín z průmyslové zóny na okraji Chotěboře
- Vrcholy: Vestec, Spálava, Nehodovka, Hradiště

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Zemědělské areály nevhodně začleněné do krajiny, tvořící výrazné dominanty, velké plochy orné nerespektující měřítko krajiny vytvářející nepřirozené geometrické útvary, výrazné působení dominanty sila z okraje Chotěboře, aktivní lom u Sloupna.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Hudeč	Hůrka
Horní Studenec	Libice nad Doubravou
Nový Studenec	Suchá
Podmoklany	Lhůta
Branišov	Lány
Sychrov	Předboř
Hařilova Lhotka	Blatnice
Sloupno	Štěpánov
Kladruby	Dolní Lhota
Bezděkov	Horní Lhota
Dolní Sokolovec	Jeníkovec
Libická Lhotka	Hranice

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Mokřadlo	Stavenov – Rochňovec
Doubravské údolí	

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

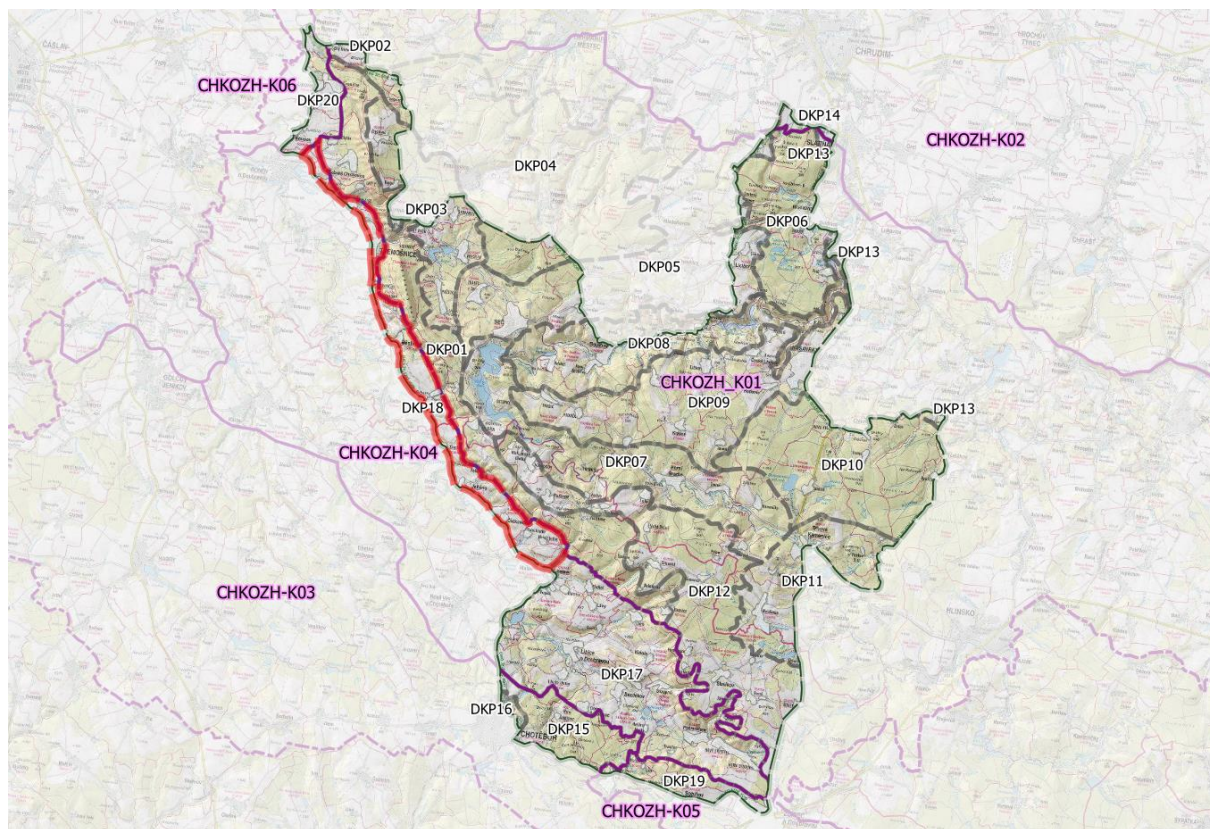
- PR Svatomariánské údolí
- PR Zlatá louka
- PR Mokřadlo
- PR Údolí Doubravy
- PP Písník u Sokolovce
- NRBC Údolí Doubravy
- RBC Štikov

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE16 Mokřadlo	Prostor s rozsáhlými mokřady s drobnými rybníky
PE18 Stavenov - Rochňovec	Přirozený tok řeky Doubravy a lužní les na jejích březích s poroty olšina vrb s charakteristickými prostory dochovaných mlýnů a komponované krajiny v okolí záměčku Rochňovec
PE19 Mariánské údolí	Krajinářsky cenný prostor pokračujícího údolí Doubravy pod Dolním Sokolovcem

E.5.2 DKP18 – SVAHY ÚDOLÍ DOUBRAVY - BĚSTVINA

VYMEZENÍ

Mapka 27 Vymezení dílčího krajinného prostoru Svahy údolí Doubravy - Běstvina (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Přestože prostor rozevřeného údolí zasahuje do CHKO jen okrajově, patří nesporně k významným krajinám Železných hor a to zejména svou návazností. Do CHKO Železné hory zasahuje v SV části prostoru a vytváří krajinu bezprostředně navazující na Železnohorský hřbet, který zde působí jako monumentální a jedinečná dominanta krajiny. Meandrující řeka Doubrava vytváří přirozenou osu krajiny celého prostoru. Prostor patří k intenzivně obdělávaným, hustě osídleným krajinám s velkým množstvím liniových objektů a vysokým podílem sídel venkovského a městského typu různé kvality, s izolovanými zbytky přírodních a přírodě blízkých společenstev. Krajina Ronovska sahá JV směru podél Doubravské brázdy až k Uhelné Příbrami a jejím specifickým jsou dlouhé, téměř paralelně jdoucí vodní toky Doubravy a Hostačovky s břehovými porosty. Do CHKO Železné hory zasahuje pouze okrajově.

KULTURNÍ DOMINANTY

- -

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

Nevhodně do krajiny začleněné okraje zastavěného území Třemošnic.

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Maleč	Běstvina
Čečkovice	Třemošnice
Jeríšno	Závratec
Podhořice	Ronov nad Doubravou
Chuchel	Bousov
Zbohov	Tuchov
Drhotín	Lipovec - Licoměřice

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

-

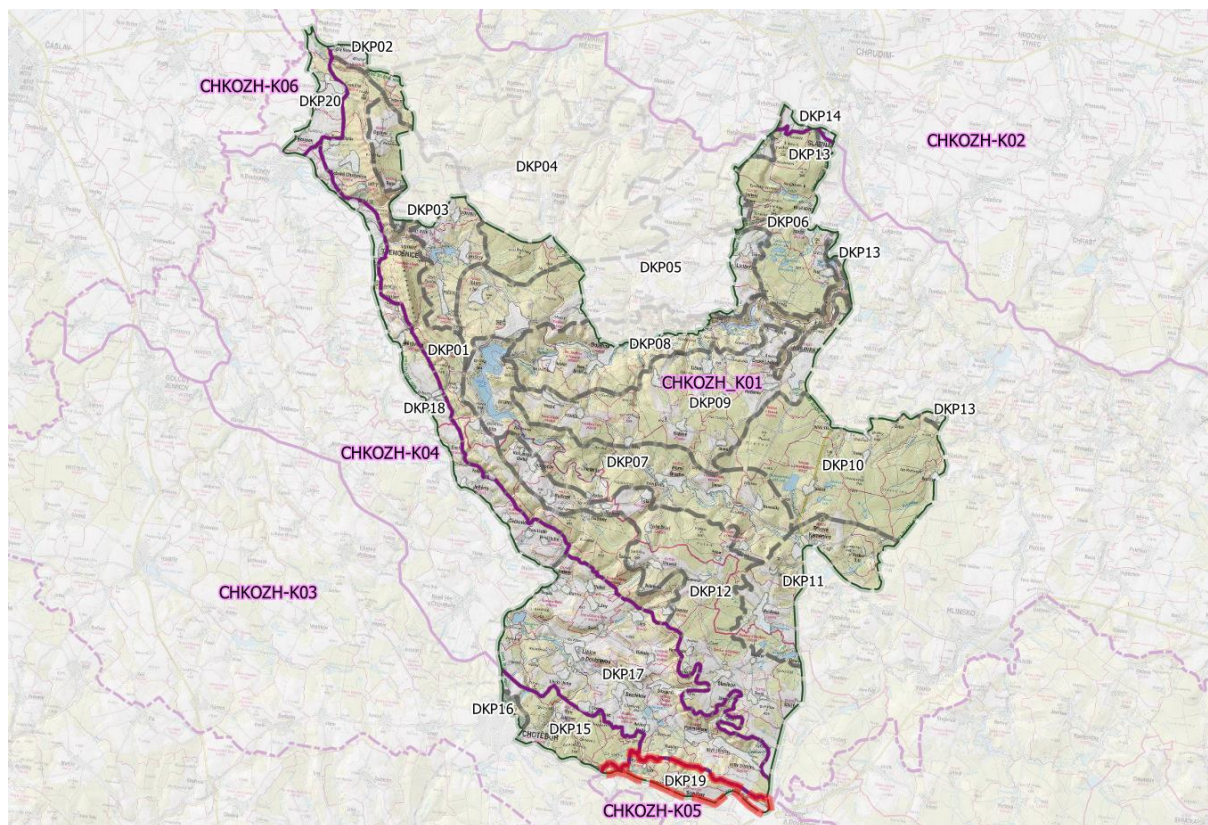
SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- PP Chuchelská stráž
- PP Na Obůrce
- Genius loci: zachovalý pohled přes rybník Utopenec a třešňový sad na hřeben Železných hor-obraz od Chittussiho

E.6 CHARAKTERISTIKA VYMEZENÝCH DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ V KRAJINĚ DÁŘSKÉ BRÁZDY NA ÚZEMÍ CHKO ŽELEZNÉ HORY [CHKOZH- K05]

E.6.1 DKP19 – SOBÍŇOVSKÝ HŘBET

VYMEZENÍ

Mapka 28 Vymezení dílčího krajinného prostoru Sobíňovský hřbet (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Místo patří k intenzivně obdělávaným, hustě osídleným krajinám s velkým množstvím liniových objektů a vysokým podílem sídel venkovského a městského typu různé kvality, s izolovanými zbytky přírodních a přírodě blízkých společenstev. Krajina Ronovska sahá JV směru podél Doubravské brázdy až k Uhelné Příbrami a jejím specifikem jsou dlouhé, téměř paralelně jdoucí vodní toky Doubravky a Hostačovky s břehovými porosty. Do CHKO Železné hory zasahuje pouze okrajově.

KULTURNÍ DOMINANTY

-

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Markvartice
Sobíňov

Malochyně
Žďírec nad Doubravou

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Lipovecké sady

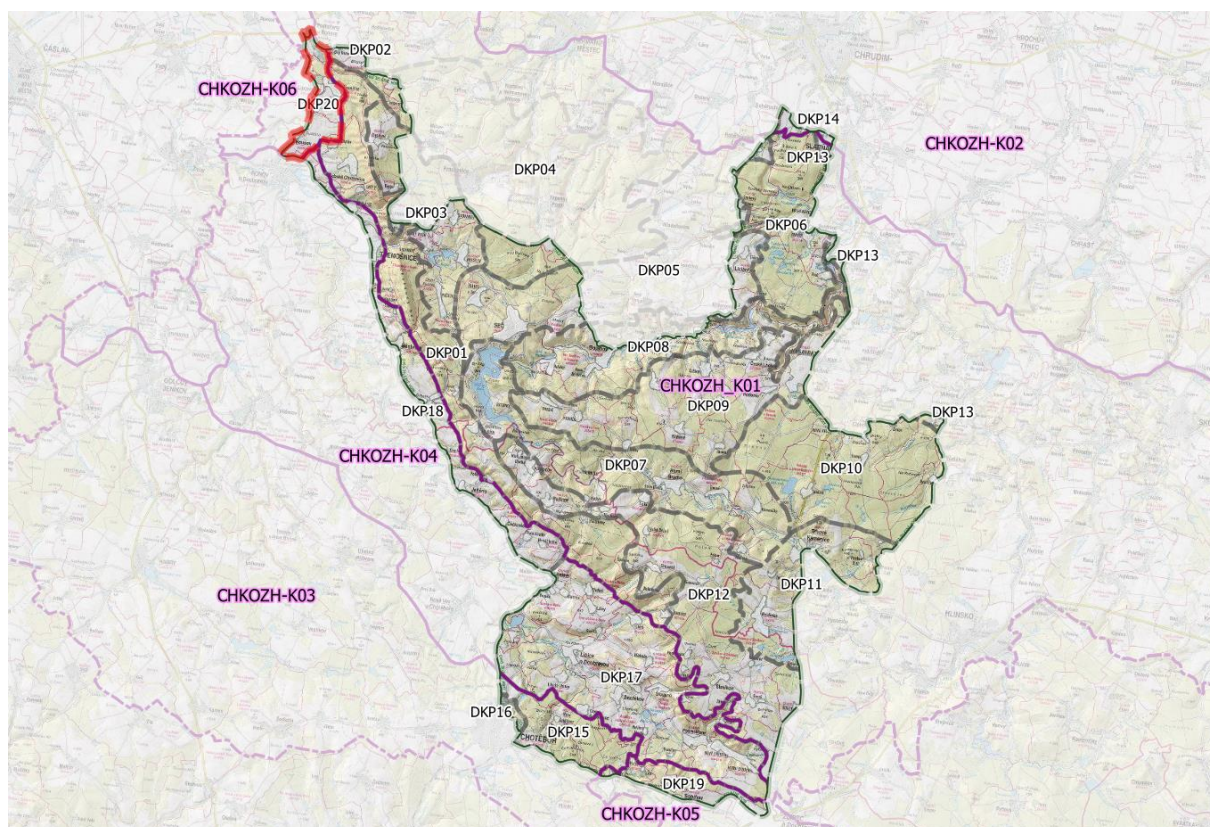
SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- Genius loci: zachovalý pohled přes rybník Utopenec a třešňový sad na hřeben Železných hor-obraz od Chittussiho
- PP Na Obůrce

E.7 CHARAKTERISTIKA VYMEZENÝCH DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ V KRAJINĚ ŽEHUŠICKA NA ÚZEMÍ CHKO ŽELEZNÉ HORY [CHKOZH-K06]

E.7.1 DKP20 – BOUSOV - LIPOVEC

VYMEZENÍ

Mapka 29 Vymezení dílčího krajinného prostoru Bousov - Lipovec (červeně)

CHARAKTERISTIKA

Místo patří k intenzivně obdělávaným, hustě osídleným krajinám s velkým množstvím liniových objektů a vysokým podílem sídel venkovského a městského typu různé kvality, s izolovanými zbytky přírodních a přírodě blízkých společenstev. Krajina Ronovska sahá JV směru podél Doubravské brázdy až k Uhelné Příbrami a jejím specifikem jsou dlouhé, téměř paralelně jdoucí vodní toky Doubravky a Hostačovky s břehovými porosty. Do CHKO Železné hory zasahují pouze okrajově.

KULTURNÍ DOMINANTY

-

NEGATIVNÍ NARUŠENÍ Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU:

SEZNAM URBANIZOVANÝCH PROSTORŮ

Bousov

Tuchov

Lipovec - Licoměřice

SEZNAM SPECIFICKÝCH MÍST

Lipovecké sady

SEZNAM INDIKÁTORŮ ZVÝŠENÉ PŘÍRODNÍ A ESTETICKÉ HODNOTY

- Genius loci: zachovalý pohled přes rybník Utopenec a třešňový sad na hřeben Železných hor-obraz od Chittussiho
- PP Na Obůrce

SEZNAM MÍST ZVÝŠENÉ ESTETICKÉ A PŘÍRODNÍ HODNOTY

PE02 Podhořanský prostor	Prostor s typickými tradičními ovocnými sady u Podhořan
PE13 Lipovecké sady	Prostor s typickými tradičními ovocnými sady u Lipovce

Návrhová část

F CÍLOVÁ VIZE OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU CHKO ŽELEZNÉ HORY

Cílová vize představuje určité směřování rozvoje daného území k naplnění vytčených cílů daných cílovou kvalitou. Nejde o konkrétní představu, která se má naplnit, ale jde o směr, kterým by měly být vedeny snahy rozvoje v území.

Uvedená cílová vize je zaměřena na oblast ochrany krajinného rázu, hodnot krajiny, přičemž za hodnoty krajiny nejsou považovány jen ty historické dochované v různých „artefaktech“ území a estetické (dané souladem, výrazem, charakterem, kulturou kvalitou, specifiky), ale za hodnoty jsou považovány služby přirozeného prostředí a jejich rozvoj i udržitelnost (biotopy a jejich schopnosti udržet druhovou biodiverzitu, zadržovat a čistit vodu, eliminovat vlivy eroze, půdoochranné funkce, půda a její schopnost plodit, ochrana vod), vztahy v krajině dané vztahy člověka a krajiny (využití krajiny, obývání).

Předložený návrh soustředěný na oblast ochrany hodnot krajinného rázu předpokládá určitý společenský konsensus, který je postaven na obecném přání žít v krajině atraktivní, funkční, s ekologicky stabilním přírodním prostředím, s čistými vodními toky a rybníky, s četnými místy klidu a kulturními hodnotami.

F.1 NÁVRH CÍLOVÉ VIZE

Cílová vize představuje směřování péče a využití území s cílem dosažení určitých kvalit, hodnot a zachování vztahů v krajině z hlediska krajinného rázu. Na základě hodnocení bylo návrhovou částí stanoveno celkem pět úrovní zaměření ochrany krajinného rázu, jichž je třeba dosáhnout, a dále jsou předloženy zásady, jichž je třeba se držet v rámci péče o krajinu na úseku ochrany přírody a krajiny a jež je třeba aplikovat na úseku územního plánování:

- A. Harmonická kulturní krajina, v níž je využití krajiny a rozvoj sídel i jejich bezprostředního prostoru v krajině sladěn se zájmy ochrany přírody a krajiny a při tom umožňuje v souladu s tím rozvíjení lidské komunity v sídlech s důrazem na zachování historické a estetické kvality obrazu zástavby;
- B. Harmonické provázání využití krajinných potenciálů
 - i. s důrazem na jejich citlivý rozvoj v duchu udržitelnosti rozvoje,
 - ii. zachování a rozvoj přírodní hodnoty území, zejména respektování a obnovu přírodních a přírodě blízkých biotopů a jejich vzájemných vazeb, zachování či obnov migrační prostupnosti krajiny, ochranu a tvorbu významných krajinných prvků,
 - iii. zachování důležitých funkcí přírodních ekosystémů v krajině s cílem zvýšení ekologické stability území,
 - iv. vytváření a obnovu souladu přírodního a kulturního prostředí z hlediska přírodních hodnot, vazeb a specifik;
- C. Krajina s charakteristickým až jedinečným obrazem s důrazem na zachování a obnovu její estetické hodnoty;

- D. Krajina s harmonickými vztahy přírodního urbanizovaných prostorů s přírodním prostředím, s převahou charakteristických a pro území typických znaků, specifík a kvalit krajinného rázu, souladem měřítek;
- E. Sídla zachovávající svůj historický obraz v krajině a vazby s krajinným rámcem, novostavbami ve svém prostorovém uspořádání, uspořádání hmot, charakteru a obrazu navazujícími na historický obraz sídla.

Výchozím bodem naplnění cílové vize je hledání souladu nikoliv mezi orgány na úseku ochrany přírody a územního plánování, organizacemi a investory, ale s přírodními podmínkami, mezi kulturním a přírodním prostředím, neboť jen takový soulad může naplnit požadavky udržitelného rozvoje a zachování přírodní a estetické hodnoty či harmonických vztahů v krajině.

F.2 ZÁSADY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

K dosažení cílové vize je doporučeno se držet následujících zásad, které je možné doplnit a zpřesnit:

A) na úrovni krajů

1. Integrovat strategickou a koncepčně vedenou ochranu krajinného rázu CHKO Železné hory jako součást územně analytických podkladů (ÚAP) kraje;
2. Integrovat vymezení krajin CHKO Železné hory a jejich dílčích krajinných prostorů do ÚAP kraje včetně charakteristiky, cílové kvality a optimalizace využití potenciálů krajiny;
3. Zajistit jednotnou ochranu sledovaných charakteristických znaků formou ochranných podmínek;
4. Zajistit integraci ochrany krajinného rázu CHKO Železné hory do územního plánování kraje a obcí formou zásad, úkolů a doporučení, zpracovat vhodným způsobem předložené ochranné podmínky;
5. Respektovat a chránit uvedené charakteristické znaky a hodnoty krajinného rázu;
6. Směřovat starostlivost o krajinu a její využití ke zlepšení stavu území z hlediska krajinného rázu;
7. Rozvoj území plánovat s ohledem na zachování hodnot krajinného rázu, harmonických vztahů v krajině a měřítka krajiny.

B) na úrovni územního plánování obcí:

1. Zajistit ochranu krajiny a jejích hodnot vhodnou formou řešení Koncepce uspořádání krajiny a vhodně zvolenou regulací s ohledem na zachování hodnot krajinného rázu, harmonických vztahů v krajině a měřítka krajiny, nerušené pohledové uplatnění významných částí krajiny a hodnotných kulturních dominant;
2. V územním plánování zajistit rozvoj sídel tak, aby byl dosažen vždy soulad s přírodním prostředím vhodnou regulací, zamezením umístování staveb do prostorů potočních niv, pramenišť, míst s přírodě blízkými a přírodními biotopy;
3. Klást důraz na zachování přírodního charakteru, objektů přírodního prostředí, zachování půdy a její kvality, zachování a údržby vzrostlé zeleně v sídle a jeho okraji, podporovat

výsadbu vzrostlé zeleň v sídlech i krajině, zejména jako doprovod liniových objektů v krajině (polní cesty, úvozy, komunikace), zamezení záborům zemědělské a lesní půdy, vytváření podmínek v krajině k eliminaci větrné a vodní eroze;

4. Vytvářet podmínky k dosažení souladu výstavby a prostředí s důrazem na zachování a respektování historického obrazu sídla, vytváření podmínek pro vznik kontinuity trvalého bydlení v sídle, zajistit nepřímou regulaci zátěže krajiny i sídla vlivem rekreace a to zabráněním neřízenému rozvoji rekreačních aktivit v sídle i území, vybudování a údržby procházkových okruhů a tras navazujících na sídlo, k zajištění dostupnosti krajiny ze sídla;
5. Novou zástavbu podmiňovat trvalým bydlením jejích obyvatel a jejím začleněním do sídla i krajiny, respektovat charakter dané části sídla a obraz sídla v krajině, vytvořit podmínky pro spolupráci obce a její komunity, a to včetně obyvatel objektů individuální rekreace směřovanou k ochraně sídla i krajiny;
6. Zamezit výstavbě chat, marigotek, mobilních domů a objektů určených k individuální rekreaci v celém území obce, stabilizovat stávající lokality;
7. Zamezit výstavbě objektů, které nejsou v souladu s historickým a celkovým obrazem sídla v krajině, jeho charakterem, s jeho prostorovým uspořádáním,
8. Zamezit výstavbě a změnám využití území, jejichž vlivem by mohlo dojít ke znehodnocení přírodního prostředí, půdy, vody či kulturních hodnot;
9. Při rekonstrukci dochovaných historických staveb a památkově chráněných objektů vycházet ze zásad péče o památky a požadavků orgánů státní památkové péče;
10. Při realizaci novostaveb se řídit doporučeními předloženými v Hodnocení sídel CHKO Železné hory.

G RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY A DOPORUČENÍ

G.1 PODMÍNKY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU VYMEZENÝCH KRAJIN V CHKO ŽELEZNÉ HORY

Pro každou vymezenou krajinu byla stanovena cílová kvalita krajiny a dále byly stanoveny zásady ochrany krajinného rázu a rámcové ochranné podmínky s cílem zajištění ochrany krajinného rázu na území CHKO. Zásady a ochranné podmínky jsou konceptem, který je třeba uplatňovat v rámci územního plánování ve smyslu vyhlášky č. 500/2006 Sb. v úplném znění a v rámci zajištění péče o krajinný ráz ve smyslu ustanovení §12 zákona č. 114/92 Sb.

G.1.1 CHKOZH-K01 - ŽELEZNÉ HORY

CÍLOVÁ KVALITA

Cílová kvalita:	přírodě blízká lesnatá krajina s harmonicky utvářenými kulturními prostory v prostředí Železnohorského hřbetu
------------------------	---

Specifika:	charakteristický reliéf zlomového hřbetu s roklemi, prudkými svahy jejího čela, horský až podhorský charakter území, dochované prvky historického uspořádání krajiny, drobná venkovská sídla pozdní středověké kolonizace
Hodnoty:	nerušený horizont, prostory s charakteristickými přírodními a přírodě blízkými biotopy, prameniště, údolí řek a potoků, dochované prostory horských vsí

Cílovou kvalitou krajiny je udržení harmonické kulturní krajiny vrchovin a členitých pahorkatin

- vyznačující se vysokou ekologickou stabilitou a převažujícími přírodními hodnotami uplatňujícími se ve vztazích v krajině i jejím obrazu;
- s vysokým podílem lesa vyznačujícího se stabilními a stanovištně odpovídajícími porosty s udržovanými větrnými plášti;
- četnými přírodními a přírodě blízkými segmenty v krajině a respektovanými významnými krajinnými prvky;
- s převahou luk a pastvin;
- s udržovanými alejemi a stromořadími (často s ovocnými stromy) doprovázejícími komunikace a kulturní objekty v krajině;
- s mezemi rozčleněnými půdními bloky orné půdy a kulturních luk a respektovanými prvky historického členění krajiny (meze, remízky, úvozové cesty apod.);
- s vysokou retenční schopností a čistými vodními toky vyznačujícími se vysokou ekomorfologickou kvalitou, vodními prvky s přírodními a přírodě blízkými břehy s břehovou vegetací;
- s charakteristicky zasazenými a harmonicky se rozvíjejícími sídly s respektovanou charakteristickou venkovskou zástavbou a začleněnými novostavbami do krajiny v tradičním uspořádání navazujícím na sídlo;
- s citlivě začleněnými původně rušivými objekty do krajiny;
- s respektovanými pozitivními kulturními dominantami a kulturními hodnotami.

ZÁSADY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

V krajině je třeba dbát na minimalizaci zásahů a zachování významu znaků krajinného rázu, které jsou zásadní nebo spoluurčující pro ráz krajiny a které jsou dle cennosti v rámci státu či regionu jedinečné nebo význačné. Jedná se o následující zásady ochrany krajinného rázu, z nichž některé jsou obecně použitelné pro ochranu přírody a krajiny a některé pro územně plánovací činnost.

ESTETICKÁ HODNOTA

- Zachovat charakteristicky dominující obraz převážně zalesněného Železnohorského hřbetu, bez uplatňující se zástavby a dominant (vyjma hradu Lichnice);
- Zachovat členitost a pestrost odlesněných částí krajiny s důrazem na ochranu vztahů a obrazu harmonické kulturní krajiny, či její dosažení;
- Chránit charakter i obraz prostorů Podhradské kotliny, Prachovicka, Seč-Licibořice, Slatiňansko-Slavického areálu, obou údolí Chrudimky, Krásenska, Trhovokamenicka;
- Zachovat charakter a obraz vymezených území se zvýšenou estetickou hodnotou;

- Respektovat a chránit přírodní segmenty i prvky v krajině, podporovat jejich obnovu s cílem zvýšení estetické hodnoty krajiny;
- Zachovávat pestrost i svébytnost jednotlivých dílčích krajinných prostorů s cílem obnovy v místech s převahou znaků snižujících hodnoty krajinného rázu a ochrany znaků jednotlivých charakteristik vytvářejících pozitivní hodnoty a obraz;
- Klást důraz na zachování obrazu sídel s převahou tradičních historických objektů v původním prostorovém uspořádání, chránit obraz historických částí sídel a obecně respektovat objemy a proporce stavebních hmot, jejich prostorové uspořádání i vazby a vztahy, původní urbanistickou kompozici s důrazem na estetické utváření a kompoziční uspořádání prostorů, ploch, přírodních a stavebních prvků sídla;
- Klást vysoký důraz na začlenění sídel do krajiny vhodnými způsoby, zejména zelení, zahradami nebo průhledy na cenné scenérie či obrazy;
- Zachovávat historické objekty s pozitivním vlivem na hodnoty krajinného rázu a respektovat jejich nerušený obraz, místo či prostor;
- Respektovat a chránit nerušený obraz dominant, jejich uplatnění v krajině a jejich charakter;
- Zamezit výstavbě nových výškových staveb a staveb uplatňujících se nevhodně na horizontu či v obrazu cenného území nebo sídla, kdy mohou nevhodně ovlivnit obraz krajiny v rozporu se zásadami ochrany krajinného rázu nebo dílčími ochrannými podmínkami.

PŘÍRODNÍ HODNOTA

- Posilovat obnovu přírodních segmentů krajiny, chránit stávající segmenty, obnovovat pestrost stanovišť v zemědělské krajině;
- Chránit prostory zvýšené přírodní hodnoty a respektovat jejich vazby a vztahy k okolnímu území, budovat harmonický vztah s navazujícím územím a zamezit jejich ohrožení nevhodnými změnami využití území nebo výstavbou;
- Posilovat ochranu významných krajinných prvků, zajistit jejich obnovu v místech s velkými scelenými bloky plochami orné půdy;
- Posilovat stromořadí doprovázející kulturní liniové prvky, zejména komunikace a sídelní zeleň, zejména v okrajích sídel;
- Chránit území s mokřady a zachovávat svébytné prostory vyvinutých říčních a potočních niv s důrazem na jejich charakteristický obraz, extenzivní způsob využití a přirozenou funkci;
- Zamezit výstavbě či změně využití území, jejímž vlivem by mohlo dojít k nežádoucímu snížení přírodní hodnoty daného místa.

HARMONICKÉ MĚŘÍTKO A VZTAHY V KRAJINĚ

- Chránit prostory s harmonickými vztahy kulturního a přírodního prostředí s cílem zachování a obnovy harmonické kulturní krajiny, je-li cílovou kvalitou;

- Postupovat při navrhování rozvoje sídel, vymezení ploch určených pro výstavbu tak, aby nebyly narušeny harmonické vztahy a měřítko v krajině, zamezit snížení estetické i přírodní hodnoty s důrazem na zachování charakteristických jevů, vztahů a obrazu i prvků v krajině;
- Chránit svébytnost dílčích prostorů v krajině, míst i specifických objektů, jež se vyznačují zvýšenou cenností, nebo jsou z určitého pohledu vymezeny jako esteticky, přírodně cenné;
- Chránit historický obraz sídel, jejich převažující venkovský charakter, zachovávat vztah sídla a krajiny, dostupnost krajiny ze sídla, „přechodové“ prostory na rozhraní zástavby a krajiny v podobě zahrad a tradičních humen a zeleně;
- Respektovat charakter uspořádání krajiny v kontextu historického prostorového členění, prostorového uspořádání sídel, charakter a konfiguraci krajiny a tvary reliéfu, tak aby byl zachován, obnoven nebo vybudován harmonický vztah;
- Chránit prostory potočních a říčních niv před zastavěním;
- Zamezit výstavbě liniových prvků nerespektujících upořádání krajiny;
- Zamezit výstavbě objektů, jež se oproti obvyklé zástavbě vymykají výškou, měřítkem a objemem a mohou tak snížit obecnou estetickou hodnotu v území, nerespektovat harmonické měřítko v krajině dané vztahy zástavby a krajiny a vztahy navzájem, nebo narušit harmonické vztahy ve venkovské krajině

KULTURNÍ DOMINANTY

- Chránit obraz a pohledové uplatnění kulturních dominant, jejich nerušené uplatnění v obrazu krajiny či související kompozici;
- Chránit vztahy kulturních dominant a jejich krajinného rámce, zachovávat pohledové póly, výhledy a pohledové osy v souvislosti s ochranou jejich obrazu v krajině či sídle;
- Zamezit výstavbě objektů, jež by se staly nežádoucími dominantami, nebo dominantami vytvářejícími nežádoucí pohledový pól v krajině, nebo jejím dílčím prostoru či v místě;
- Zachovávat charakter obrazu dané kulturní dominanty včetně navazujícího prostoru ve společném pohledovém uplatnění.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

Rámcové ochranné podmínky představují

V ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

- Zajistit aplikaci a plnění rámcových ochranných podmínek v koncepci uspořádání krajiny, urbanistickou a architektonickou koncepci v rámci územních plánů obcí;
- Zajistit aplikaci požadavků a doporučení ochrany hodnot krajinného rázu jednotlivých dílčích krajinných prostorů a uvedených opatření k ochraně obrazu sídel v krajině v rámci územního plánování obcí;

- Věnovat zvýšenou pozornost ochraně a zachování prostorového uspořádání všech sídel a zamezit vymezování ploch s rozdílným způsobem využití určených k výstavbě výstavby tak, aby bylo tato uspořádání narušeno nebo setřeno;
- Věnovat vysokou pozornost obnově krajiny v duchu zvýšení hodnot krajinného rázu a v kontextu uvedených doporučení a ochranných podmínek dílčích krajinných prostorů;
- Klást důraz na vyrovnání využitých potenciálů krajiny a obnovu ekosystémových služeb v duchu doporučení uvedeného u dílčích krajinných prostorů v rámci dané krajiny;
- Klást vysoký důraz na zachování obrazu vsí i jejich krajinného rámce vzhledem k tomu, že celý prostor je obrazem části CHKO Železné hory uplatňujícím se v rámci navazujících tabulí a pahorkatin.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO KONCEPCI USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY

- respektovat a zachovávat přírodní a přírodě blízké segmenty v krajině, významné krajinné prvky, prostory maloplošných zvláště chráněných území a jejich obraz v krajině včetně návazností a vztahů těchto území v krajině;
- zamezit výstavbě v krajině mimo zastavěné části obcí a zamezit rozšiřování obcí do krajiny bez logické a vztahově korektní návaznosti na sídlo v duchu zásad udržitelného rozvoje;
- chránit obraz kulturně a historicky cenných míst, nerušený obraz návrší, horizontů;
- zamezit zastavování prostorů potočních a říčních niv, stejně jako nevhodnému hospodaření v jejich prostorech;
- zamezit takové změně využití krajiny, která může narušit typický venkovský obraz daného místa;
- zamezit výstavbě výškových staveb v krajinářsky cenných prostorech, průhledech na scénérii CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné hory;
- zamezit výstavbě výškových staveb přesahujících horizont (krajinný předěl) Železnohorského hřbetu, nebo významné dílčí horizonty vnitřní scénérie krajiny;
- zamezit výstavbě vertikálních výškových staveb technicistní povahy uplatňujících se v obrazu sídla Kostelec u Heřmanova Městce, Včelákov, Vítanov, Svojšice, Bumbálka, Horní Babákov, Vysočina, Vápenný Podol, Licibořice, Hošťalovice, Turkovice, Mlad'ovice, Liboměřice, Urbanice, Sovoluská Lhota, Cihelna, Bukovina u Přelouče, Na Kozovce, Na Skalkách, Holotín, Morašice, Úherčice;
- zamezit výstavbě v prostoru přírodního parku Heřmanův Městec s komponovanými prvky v krajině, v návaznosti na krajinu CHKO a obraz krajiny Heřmanoměstecka;
- zamezit výstavbě nevhodných staveb uplatňujících se v siluete sídel Vápenný Podol, Kostelec u Heřmanova Městce;
- vertikální výškové stavby technicistní povahy do výšky cca 40 m směřovat jako doprovod stávajících stožárů el. vedení nebo jiných prvků technicistní povahy (u vyšších nemá toto pravidlo příliš opodstatnění, naopak může způsobit kumulativní efekt);
- zamezit výstavbě vertikálních výškových staveb technicistní povahy uplatňujících se spolu s dominantami kostelů, kdy může dojít k "soupeření" dominant;
- případné nutné stavby GSM stožárů umístit přednostně k VVN, zamezit zdvojování a navyšování stávajících stožárů VVN 110 kV a 400 kV.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO URBANISTICKOU A ARCHITEKTONICKOU KONCEPCI

- chránit tradiční obraz venkovských sídel - vsí, městysů i měst s typickými tradičními objekty v jejich historicky daném prostorovém uspořádání, charakteristickém členění hmot, orientací a charakteru detailních prvků a historicky utvářenými vztahy k navazujícímu krajinnému rámci a k sídelní struktuře, chránit dochované prostory humen a zahrad s charakteristickými sady a vzrostlou zelení, úvozovými cestami;

- dbát na ochranu nerušeného obrazu historických budov a jejich ucelených souborů v kontextu místa, do něhož jsou zasazeny a v němž vytváří obraz či důležité vztahy, historických kulturních dominant sídel a krajiny a zamezit jeho narušení či znehodnocení;
- novou zástavbu koncipovat v duchu základních převažujících charakteristik sídla (prostorové uspořádání, architektonický výraz, uspořádání hmot a jejich orientace, poměr volných nezastavěných ploch k zastavěním, koeficient zeleně, orientace a vedení komunikací, celková orientace sídla); zástavbu vždy začlenit do krajiny vždy zahradami a zelení tak, aby nenápadně splynula se stávajícím obrazem sídla i místa;
- zamezit výstavbě dominantních objektů, které by se rušivě uplatnily v obrazu sídla nebo místa, do něhož je sídlo umístěno.

OBNOVA KRAJINY

- Iniciovat a podporovat záměry zaměřené na obnovu přirozené retenční schopnosti krajiny s důrazem na přírodě blízká řešení, obnovu ekomorfologické kvality vodních toků, jejich účinnou a funkční revitalizaci;
- Podporovat obnovu stromořadí a péči o zeleň v krajině;
- Regulace rekreace
- Podporovat obnovu sadů v krajině, obnovu úvozových cest vedených v katastru, obnovu remízků a mezi členících půdní bloky.

G.1.2 CHKOZH-K02 – CHRUDIMSKÁ TABULE

CÍLOVÁ KVALITA

Cílová kvalita:	Zemědělská kulturní krajina s přírodními segmenty (prvky přírodního prostředí) zvyšujícími ekologickou stabilitu území, se vzrostlou zelení a revitalizovanými úseky vodních toků, s vysokými kulturně-historickými hodnotami, s respektovaným prostorem komponované krajiny kompozice Slatiňansko-Slavicko
Specifika:	Na území zasahujícím do CHKO jde především o prostor komponované krajiny Slatiňansko-Slavicko
Hodnoty:	Kulturní a historická hodnota obrazu a charakteru území komponované krajiny Slatiňansko-Slavicko, nerušený horizont území CHKO Železné hory s lesními porosty, obraz zámeckého areálu a slatiňanského kostela

Cílovou kvalitou krajiny je stabilizovaná ekologicky stabilní udržitelná zemědělská krajina rozsáhlých tabulí zasahující okrajem do prostoru CHKO Železné hory

- s mezemi a remízky členěnými půdními bloky s vhodně volenými osevními postupy k zachování a posílení retenční schopnosti krajiny;
- s vysokým podílem vzrostlé zeleně v krajině;
- revitalizovanými a renaturalizovanými úseky vodních toků s břehovými porosty
- s drobnými venkovskými sídly zachovávajícími si svůj tradiční venkovský obraz s novostavbami začleněnými do sídla, respektujícími měřítko tradiční zástavby a její prostorové uspořádání;
- s respektovanými okraji lesa s porostními plášti;

- s respektovaným prostorem komponované krajiny navazující na zámecký areál v okraji Slatiňan a respektovanými pozitivními kulturními dominantami Slatiňan, jejichž obraz se propisuje do krajiny.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

V oblasti krajinného rázu je třeba dbát na minimalizaci zásahů a zachování významu znaků krajinného rázu, které jsou zásadní nebo spoluurčující pro ráz krajiny a které jsou dle cennosti v rámci státu či regionu jedinečné nebo význačné. Jedná se o následující zásady ochrany krajinného rázu, z nichž některé jsou obecně použitelné pro ochranu přírody a krajiny a některé pro územně plánovací činnost:

V ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

- Zajistit aplikaci a plnění rámcových ochranných podmínek v koncepci uspořádání krajiny, urbanistickou a architektonickou koncepci v rámci územních plánů obcí;
- Zajistit aplikaci požadavků a doporučení ochrany hodnot krajinného rázu jednotlivých dílčích krajinných prostorů a uvedených opatření k ochraně obrazu sídel v krajině v rámci územního plánování obcí;
- Věnovat zvýšenou pozornost ochraně a zachování prostorového uspořádání všech sídel a zamezit vymezování ploch s rozdílným způsobem využití určených k výstavbě výstavby tak, aby bylo tato uspořádání narušeno nebo setřeno;
- Věnovat vysokou pozornost obnově krajiny v duchu zvýšení hodnot krajinného rázu a v kontextu uvedených doporučení a ochranných podmínek dílčích krajinných prostorů;
- Klást důraz na vyrovnání využitých potenciálů krajiny a obnovu ekosystémových služeb v duchu doporučení uvedeného u dílčích krajinných prostorů v rámci dané krajiny;
- Klást vysoký důraz na zachování obrazu vsí i jejich krajinného rámce vzhledem k tomu, že celý prostor je obrazem části CHKO Železné hory uplatňujícím se v rámci navazujících tabulí a pahorkatin.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO KONCEPCI USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY

- respektovat a zachovávat přírodní a přírodě blízké segmenty v krajině, významné krajinné prvky, prostory maloplošných zvláště chráněných území a jejich obraz v krajině včetně návazností a vztahů těchto území v krajině;
- zamezit výstavbě v krajině mimo zastavěné části sídel a zamezit rozšiřování zástavby do krajiny bez logické a vztahově korektní návaznosti na sídlo v duchu zásad udržitelného rozvoje;
- chránit nerušený obraz kulturně a historicky cenného prostor zámku ve Slatiňanech;
- zamezit výstavbě výškových staveb a objemově či měřítkem rušivých staveb v krajinářsky cenných prostorech, průhledech na scenérii CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné hory;
- Zajistit ochranu širšího krajinného rámce záměrně komponovaného prostoru Slatiňansko-slavického areálu a slatiňanského zámku;
- Zamezit technickým úpravám vodních toků potlačujících typický charakter údolí, zajistit revitalizaci stávajících;
- Zamezit vymezování funkčních ploch pro průmyslovou výstavbu umožňujících vznik měřítkem se od tradiční zástavby odlišujících průmyslových a logistických center.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO URBANISTICKOU A ARCHITEKTONICKOU KONCEPCI

- chránit tradiční obraz dvora Podhůra a osady Říště, obraz okraje Slatiňan a dbát na jejich začlenění do krajinného rámce zelení a zahradami, zachovat charakter typických objektů

venkovské architektury s typickými tradičními objekty v jejich historicky daném prostorovém uspořádání, charakteristickém členění hmot, orientací a charakteru detailních prvků a historicky utvářenými vztahy k navazujícímu krajinnému rámci a k sídelní struktuře;

- dbát na ochranu nerušeného obrazu historických budov a jejich ucelených souborů zámeckého komplexu a navazující komponované krajiny kontextu místa, do něhož jsou zasazeny a v němž vytváří obraz či důležité vztahy, historických kulturních dominant sídel a krajiny a zamezit jeho narušení či znehodnocení;
- zamezit výstavbě dominantních objektů, které by se rušivě uplatnily v obrazu CHKO Železné hory.

OBNOVA KRAJINY

- Iniciovat a podporovat záměry zaměřené na obnovu přirozené retenční schopnosti krajiny s důrazem na přírodě blízká řešení, obnovu ekomorfologické kvality vodních toků, jejich účinnou a funkční revitalizaci;
- Podporovat obnovu stromořadí a péči o zeleň v krajině;
- Podporovat obnovu sadů v krajině, obnovu úvozových cest vedených v katastru, obnovu remízků a mezi členících půdní bloky.

G.1.3 CHKOZH-K03 – CHOTĚBOŘSKO – GOLČOVIOJENÍKOVSKO

CÍLOVÁ KVALITA

Cílová kvalita:	Na území CHKO je cílem zachovat stávající lesnatou krajinu s charakteristickými přírodními fenomény údolí Doubravy, vhodným způsobem zapojené okraje města Chotěboř do krajiny zahradami a zelení, respektovaný prostor chotěbořského zámku s parkem a navazujícím prostorem Kamenného potoka, charakteristické venkovské odlesněné enklávy vsí s typickými tradičními objekty v historickém prostorovém uspořádání bez nevhodných dostaveb a úprav, respektované přírodní prostředí
Specifika:	Přírodní prostor údolí Doubravy
Hodnoty:	Přírodní prostor údolí Doubravy, Zámek v Chotěboři s parkem, prostory s mlýny na Doubravě, Krajinná situace vsi Horní Sokolovec

Cílovou kvalitou krajiny je ekologicky stabilní udržitelná zemědělská krajina pahorkatin s významným zastoupením přírodní a přírodě blízkých segmentů krajiny zasahující cennými lesnatými partiemi se zářezem údolí Doubravy do prostoru CHKO Železné hory

- s postupně rekonstruovanými ekologicky stabilními lesními porosty s převažující stanovištně odpovídající porostní skladbou zaujímajícími převážnou část prostoru;
- s respektovanými okraji lesa s porostními plášti;
- s malebnými partiemi náhorních poloh nad údolím v okolí Horního Sokolovce s mezemi a remízky, členěnými půdními bloky;
- s vysokým podílem vzrostlé zeleně ve volné krajině;
- s charakteristicky utvářenými drobnými venkovskými sídly zachovávajícími si svůj tradiční venkovský ráz;

- se začleněnými okraji urbanizovaného prostoru města Chotěboř do krajiny zahradami, vzrostlou zelení.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

V oblasti krajinného rázu je třeba dbát na minimalizaci zásahů a zachování významu znaků krajinného rázu, které jsou zásadní nebo spoluurčující pro ráz krajiny a které jsou dle cennosti v rámci státu či regionu jedinečné nebo význačné. Jedná se o následující zásady ochrany krajinného rázu, z nichž některé jsou obecně použitelné pro ochranu přírody a krajiny a některé pro územně plánovací činnost:

V ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

- Zajistit aplikaci a plnění rámcových ochranných podmínek v koncepci uspořádání krajiny, urbanistickou a architektonickou koncepci v rámci územních plánů obcí;
- Zajistit aplikaci požadavků a doporučení ochrany hodnot krajinného rázu jednotlivých dílčích krajinných prostorů a uvedených opatření k ochraně obrazu sídel v krajině v rámci územního plánování obcí;
- Věnovat zvýšenou pozornost ochraně a zachování prostorového uspořádání všech sídel a zamezit vymezování ploch s rozdílným způsobem využití určených k výstavbě výstavby tak, aby bylo tato uspořádání narušeno nebo setřeno;
- Věnovat vysokou pozornost obnově krajiny v duchu zvýšení hodnot krajinného rázu a v kontextu uvedených doporučení a ochranných podmínek dílčích krajinných prostorů;
- Klást důraz na vyrovnání využitých potenciálů krajiny a obnovu ekosystémových služeb v duchu doporučení uvedeného u dílčích krajinných prostorů v rámci dané krajiny;
- Klást vysoký důraz na zachování obrazu vsí i jejich krajinného rámce vzhledem k tomu, že celý prostor je obrazem části CHKO Železné hory uplatňujícím se v rámci navazujících tabulí a pahorkatin.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO KONCEPCI USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY

- respektovat a zachovávat přírodní a přírodě blízké segmenty v krajině, významné krajinné prvky, prostory maloplošných zvláště chráněných území a jejich obraz v krajině včetně návazností a vztahů těchto území v krajině;
- chránit prostor i navazující území údolí Doubravy a zachovat jeho převažující přírodní charakter, zamezit rozšiřování rekreační výstavby a objektů spojených s turistickým využíváním prostoru, zachovat historický charakter mlýnů;
- zamezit nevhodnému využívání území, především vody a lesů, které by narušilo harmonické vztahy v krajině;
- zamezit výstavbě v krajině mimo zastavěné části obcí a zamezit rozšiřování obcí do krajiny bez logické a vztahově korektní návaznosti na sídlo v duchu zásad udržitelného rozvoje;
- chránit obraz kulturně a historicky cenných míst mlýnů;
- zamezit takové změně využití krajiny, která může narušit typický venkovský obraz daného místa;
- zamezit výstavbě výškových staveb v okrajích Chotěboře, jež by se negativně uplatnily v průhledech na scénérii CHKO Železné hory;
- zamezit výstavbě výškových staveb přesahujících horizont území daný lesními prosty a návrším v okolí Horního Sokolovce, nebo významné dílčí horizonty vnitřní scénérie krajiny;

- zamezit rozšiřování města Chotěboře v ose k libické Lhotě, ponechat dostatečný odstup průmyslové zástavby města v jv. části položené ke komunikaci č. 345 od okrajů lesního komplexu.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO URBANISTICKOU A ARCHITEKTONICKOU KONCEPCI

- chránit tradiční obraz horního Sokolovce s typickými tradičními objekty v jejich historicky daném prostorovém uspořádání, charakteristickým členění hmot, orientací a charakteru detailních prvků a historicky utvářenými vztahy k navazujícímu krajinnému rámci a k sídelní struktuře, chránit dochované prostory humen a zahrad s charakteristickými sady a vzrostlou zelení, úvozovými cestami;
- dbát na ochranu nerušeného obrazu historických budov mlýnů a Nového Dvora v kontextu místa, do něhož jsou zasazeny a v němž vytváří obraz či důležité historické vztahy a zamezit jejich narušení či znehodnocení, v souvislosti s tím, nevhodným přestavbám a dostavbám;
- zamezit výstavbě dominantních objektů, které by se rušivě uplatnily v obrazu navazující krajiny.

OBNOVA KRAJINY

- Iniciovat a podporovat záměry zaměřené na obnovu přirozené retenční schopnosti krajiny s důrazem na přírodě blízká řešení, obnovu ekomorfologické kvality vodních toků, jejich účinnou a funkční revitalizaci;
- Podporovat obnovu stromořadí a péči o zeleň v krajině;
- Podporovat obnovu sadů v krajině, obnovu úvozových cest vedených v katastru, obnovu remízků a mezi členících půdní bloky.

G.1.4 CHKOZH-K04 – LIBICKO – RONOVSKO

CÍLOVÁ KVALITA

Cílová kvalita:	Harmonická kulturní krajina s charakteristickým osídlením uspořádaným podél hlavní osy řeky Doubravy a Cerhovky, a jejich přítoků v obrazu Železnohorského hřbetu a v prostoru Dářské brázdy s četnými přírodě blízkými segmenty, bohatým lemem břehových porostů
Specifika:	Reliéf Železnohorského hřbetu, charakteristický reliéf v okolí Podmoklan se zlomovými svahy
Hodnoty:	Charakteristický reliéf, řeka Doubrava s břehovými porosty, dochované prvky historického uspořádání krajiny, venkovská sídla zachovávající si svůj obraz v krajině s typickými tradičními stavebními objekty v původním historickém prostorovém uspořádání, venkovská panská sídla, kostely

Cílovou kvalitou krajiny je udržení harmonické kulturní krajiny vrchovin a členitých pahorkatin

- vyznačující se vysokou ekologickou stabilitou a převažujícími přírodními hodnotami uplatňujícími se ve vztazích v krajině i jejím obrazu;
- s vysokým podílem lesa vyznačujícího se stabilními a stanovištně odpovídajícími porosty s udržovanými větrnými plášti;

- četnými přírodními a přírodě blízkými segmenty v krajině a respektovanými významnými krajinnými prvky;
- s udržovanými alejemi a stromořadími doprovázejícími komunikace a kulturní objekty v krajině;
- s převahou luk a pastvin;
- obnovenými mezemi a remízky se vzrostlou zelení a respektovanými prvky historického členění krajiny (meze, remízky, úvozové cesty apod.);
- s vysokou retenční schopností a čistými vodními toky vyznačujícími se vysokou ekomorfologickou kvalitou, vodními prvky s přírodními a přírodě blízkými břehy s břehovou vegetací;
- s charakteristicky zasazenými a harmonicky se rozvíjejícími sídly s respektovanou charakteristickou venkovskou zástavbou a začleněnými novostavbami do krajiny v tradičním uspořádání navazujícím na sídlo;
- s citlivě začleněnými původně rušivými objekty do krajiny;
- s respektovanými pozitivními kulturními dominantami a kulturními hodnotami;
- a s četnými, malebnými a nerušenými výhledy do okolní krajiny.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

V oblasti krajinného rázu je třeba dbát na minimalizaci zásahů a zachování významu znaků krajinného rázu, které jsou zásadní nebo spoluurčující pro ráz krajiny a které jsou dle cennosti v rámci státu či regionu jedinečné nebo význačné. Jedná se o následující zásady ochrany krajinného rázu, z nichž některé jsou obecně použitelné pro ochranu přírody a krajiny a některé pro územně plánovací činnost:

V ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

- Zajistit aplikaci a plnění rámcových ochranných podmínek v koncepci uspořádání krajiny, urbanistickou a architektonickou koncepci v rámci územních plánů obcí;
- Zajistit aplikaci požadavků a doporučení ochrany hodnot krajinného rázu jednotlivých dílčích krajinných prostorů a uvedených opatření k ochraně obrazu sídel v krajině v rámci územního plánování obcí;
- Věnovat zvýšenou pozornost ochraně a zachování prostorového uspořádání všech sídel a zamezit vymezování ploch s rozdílným způsobem využití určených k výstavbě výstavby tak, aby bylo tato uspořádání narušeno nebo setřeno;
- Věnovat vysokou pozornost obnově krajiny v duchu zvýšení hodnot krajinného rázu a v kontextu uvedených doporučení a ochranných podmínek dílčích krajinných prostorů;
- Klást důraz na vyrovnání využitých potenciálů krajiny a obnovu ekosystémových služeb v duchu doporučení uvedeného u dílčích krajinných prostorů v rámci dané krajiny;
- Klást vysoký důraz na zachování obrazu vsí i jejich krajinného rámce vzhledem k tomu, že celý prostor je obrazem části CHKO Železné hory uplatňujícím se v rámci navazujících tabulí a pahorkatin.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO KONCEPCI USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY

- respektovat a zachovávat přírodní a přírodě blízké segmenty v krajině, významné krajinné prvky, prostory maloplošných zvláště chráněných území a jejich obraz v krajině včetně návazností a vztahů těchto území v krajině;
- zamezit výstavbě v krajině mimo zastavěné části obcí a zamezit rozšiřování obcí do krajiny bez logické a vztahově korektní návaznosti na sídlo v duchu zásad udržitelného rozvoje;
- chránit obraz kulturně a historicky cenných míst, nerušený obraz návrší, horizontů;

- zamezit zastavování prostorů potočních niv a uvolněných částí širokých údolí, stejně jako nevhodnému hospodaření v jejich prostorech;
- zamezit takové změně využití krajiny, která může narušit typický venkovský obraz daného místa;
- zamezit výstavbě staveb odlišných výšek a měřítka oproti obvyklé zástavbě v celém území;
- zamezit výstavbě výškových staveb přesahujících horizont (krajinný předěl) Železnohorského hřbetu, nebo významné dílčí horizonty vnitřní scenérie krajiny;
- zamezit výstavbě nevhodných staveb uplatňujících se v obrazu sídel s dominantami zámků, kostelů a sídel zachovávajícím si tradiční historický obraz;
- respektovat nerušené průhledy do krajiny, obrazy dílčích scenérií a charakteristický obraz míst, která si zachovávají harmonické vztahy a estetickou či přírodní hodnotu.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO URBANISTICKOU A ARCHITEKTONICKOU KONCEPCI

- chránit tradiční obraz venkovských sídel - vsí, městysů s typickými tradičními objekty v jejich historicky daném prostorovém uspořádání, charakteristickým členění hmot, orientací a charakteru detailních prvků a historicky utvářenými vztahy k navazujícímu krajinnému rámci a k sídelní struktuře, chránit dochované prostory humen a zahrad s charakteristickými sady a vzrostlou zelení, úvozovými cestami;
- dbát na ochranu nerušeného obrazu historických budov a jejich ucelených souborů v kontextu místa, do něhož jsou zasazeny a v němž vytváří obraz či důležité vztahy, historických kulturních dominant sídel a krajiny a zamezit jeho narušení či znehodnocení;
- novou zástavbu koncipovat v duchu základních převažujících charakteristik sídla (prostorové uspořádání, architektonický výraz, uspořádání hmot a jejich orientace, poměr volných nezastavěných ploch k zastavěním, koeficient zeleně, orientace a vedení komunikací, celková orientace sídla); zástavbu vždy začlenit do krajiny vždy zahradami a zelení tak, aby nenápadně splynula se stávajícím obrazem sídla i místa;
- zamezit výstavbě dominantních objektů, které by se rušivě uplatnily v obrazu sídla nebo místa, do něhož je sídlo umístěno.

OBNOVA KRAJINY

- Iniciovat a podporovat záměry zaměřené na obnovu přirozené retenční schopnosti krajiny s důrazem na přírodě blízká řešení, obnovu ekomorfologické kvality vodních toků, jejich účinnou a funkční revitalizaci;
- Podporovat obnovu stromořadí a péči o zeleň v krajině;
- Podporovat obnovu sadů v krajině, obnovu úvozových cest vedených v katastru, obnovu remízků a mezi členících půdní bloky.

G.1.5 CHKOZH-K05 - DÁŘSKÁ BRÁZDA

CÍLOVÁ KVALITA

Cílová kvalita:	Harmonická kulturní krajina ve svazích Sobíňovského hřbetu s četnými přírodě blízkými a přírodními segmenty, zalesněným severním horizontem s nerušenými výhledy do prostoru Doubravské brázdy a údolí Doubravy
Specifika:	Sobíňovský hřbet

Hodnoty:	Reliéf, průhledy do navazující kotliny a do prostoru širokého údolí Doubravy, zemědělské dvory
-----------------	--

Cílovou kvalitou krajiny je obnova harmonické kulturní krajiny členitých pahorkatin a prostoru brázdy, zasahující Sobiňovským hřbetem do CHKO Železné hory:

- vyznačující se vysokou ekologickou stabilitou a převažujícími přírodními hodnotami uplatňujícími se ve vztazích v krajině i jejím obrazu;
- zalesněným a nerušeným horizontem Sobiňovského hřbetu a četnými nerušenými průhledy do prostoru krajiny Libicka – Ronovska - K05, a nerušenými výhledy do prostoru Dářské brázdy navazujících území;
- četnými přírodními a přírodě blízkými segmenty v krajině a respektovanými významnými krajinnými prvky;
- se stromořadími doprovázejícími komunikace;
- s převahou luk a pastvin;
- s přirozenou retenční schopností údolí Ranského potoka a charakteristickými podmáčenými loukami a volnými prostory potoční nivy kvalitou, vodními prvky s přírodními a přírodě blízkými břehy s břehovou vegetací;
- s mezemi rozčleněnými půdními bloky orné půdy a kulturních luk;
- s charakteristicky zasazenými a harmonicky se rozvíjejícími sídly s respektovanou charakteristickou venkovskou zástavbou a začleněnými novostavbami do krajiny v tradičním uspořádání navazujícím na sídlo;
- s dochovanými a respektovanými historickými samotami zemědělských dvorů, jež si zachovávají svůj tradiční obraz v krajině;
- s citlivě začleněnými původně rušivými objekty zemědělských areálů do krajiny;
- a s četnými, malebnými a nerušenými výhledy do okolní krajiny.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

V oblasti krajinného rázu je třeba dbát na minimalizaci zásahů a zachování významu znaků krajinného rázu, které jsou zásadní nebo spoluurčující pro ráz krajiny a které jsou dle cennosti v rámci státu či regionu jedinečné nebo význačné. Jedná se o následující zásady ochrany krajinného rázu, z nichž některé jsou obecně použitelné pro ochranu přírody a krajiny a některé pro územně plánovací činnost:

V ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

- Zajistit aplikaci a plnění rámcových ochranných podmínek v koncepci uspořádání krajiny, urbanistickou a architektonickou koncepci v rámci územních plánů obcí;
- Zajistit aplikaci požadavků a doporučení ochrany hodnot krajinného rázu jednotlivých dílčích krajinných prostorů a uvedených opatření k ochraně obrazu sídel v krajině v rámci územního plánování obcí;
- Věnovat zvýšenou pozornost ochraně a zachování prostorového uspořádání všech sídel a zamezit vymezování ploch s rozdílným způsobem využití určených k výstavbě výstavby tak, aby bylo tato uspořádání narušeno nebo setřeno;
- Věnovat vysokou pozornost obnově krajiny v duchu zvýšení hodnot krajinného rázu a v kontextu uvedených doporučení a ochranných podmínek dílčích krajinných prostorů;
- Klást důraz na vyrovnání využitých potenciálů krajiny a obnovu ekosystémových služeb v duchu doporučení uvedeného u dílčích krajinných prostorů v rámci dané krajiny;

- Klášť vysoký důraz na zachování obrazu vsí i jejich krajinného rámce vzhledem k tomu, že celý prostor je obrazem části CHKO Železné hory uplatňujícím se v rámci navazujících tabulí a pahorkatin.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO KONCEPCI USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY

- respektovat a zachovávat přírodní a přírodě blízké segmenty v krajině, významné krajinné prvky, prostory maloplošných zvláště chráněných území a jejich obraz v krajině včetně návazností a vztahů těchto území v krajině;
- zamezit výstavbě v krajině mimo zastavěné části obce Sobíňov a zamezit rozšiřování sídel do krajiny bez logické a vztahově korektní návaznosti na zástavbu sídla v duchu zásad udržitelného rozvoje;
- zachovat historický obraz samot se zemědělskými dvory a zamezit jejich masívnímu rozvoji narušujícímu jejich obraz v krajině;
- chránit obraz nerušený obraz návrší, horizontů, zamezit výstavbě objektů přesahujících horizont Sobíňovského hřbetu nebo narušujících jeho obraz;
- zamezit zastavování prostorů potočních a říčních niv, stejně jako nevhodnému hospodaření v jejich prostorech;
- zamezit takové změně využití krajiny, která může narušit typický venkovský obraz daného místa;
- zamezit výstavbě narušující dílčí průhledy do navazující krajiny Libicka Ronovska a nerušeným výhledům do prostoru Dářské brázdy.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO URBANISTICKOU A ARCHITEKTONICKOU KONCEPCI

- chránit tradiční obraz venkovských sídel - vsí měst s typickými tradičními objekty v jejich historicky daném prostorovém uspořádání, charakteristickým členění hmot, orientací a charakteru detailních prvků a historicky utvářenými vztahy k navazujícímu krajinnému rámci a k sídelní struktuře, chránit dochované prostory humen a zahrad s charakteristickými sady a vzrostlou zelení, úvozovými cestami;
- dbát na ochranu nerušeného obrazu historických budov a jejich ucelených souborů v kontextu místa, do něhož jsou zasazeny a v němž vytváří obraz či důležité vztahy, historických kulturních dominant sídel a krajiny a zamezit jeho narušení či znehodnocení;
- novou zástavbu koncipovat v duchu základních převažujících charakteristik sídla (prostorové uspořádání, architektonický výraz, uspořádání hmot a jejich orientace, poměr volných nezastavěných ploch k zastavěním, koeficient zeleně, orientace a vedení komunikací, celková orientace sídla); zástavbu vždy začlenit do krajiny vždy zahradami a zelení tak, aby nenápadně splynula se stávajícím obrazem sídla i místa;
- zamezit výstavbě dominantních objektů, které by se rušivě uplatnily v obrazu sídla nebo místa, do něhož je sídlo umístěno.

OBNOVA KRAJINY

- Iniciovat a podporovat záměry zaměřené na obnovu přirozené retenční schopnosti krajiny s důrazem na přírodě blízká řešení, obnovu ekomorfologické kvality vodních toků, jejich účinnou a funkční revitalizaci;
- Podporovat obnovu stromořadí a péči o zeleň v krajině;
- Podporovat obnovu sadů v krajině, obnovu úvozových cest vedených v katastru, obnovu remízků a mezi členících půdní bloky.

G.1.6 CHKOZH-K06 - ŽEHUŠICKO

CÍLOVÁ KVALITA

Cílová kvalita:	Harmonická kulturní krajina, s prostory orné půdy členěnými mezemi a remízky se sady a revitalizovanými vodními toky ve svahu závěru Železnohorského hřbetu s nerušenými výhledy do krajiny Čáslavska a nerušeným severním a východním horizontem s charakteristickými sídly, jež si zachovávají svůj tradiční venkovský ráz
Specifika:	Závěr Železnohorského hřbetu s údolími pod vrcholem Skála, tradiční venkovská sídla zachovávající si převážně svůj tradiční charakter
Hodnoty:	Tradiční zemědělské usedlosti, ovocné sady, přírodě blízké a přírodní segmenty

Cílovou kvalitou krajiny je ekologicky stabilní udržitelná zemědělská krajina na rozhraní kotliny, tabule a vrchoviny a svahů okrajů Železných hor s významným zastoupením přírodních a přírodě blízkých segmentů krajiny zasahujících cennými partiemi s charakteristickými venkovskými sídly do prostoru CHKO Železné hory

- s malebnými partiemi svahů Železných hor s mozaikou krajiny polí luk a pastvin členěných mezemi a remízky;
- s vysokým podílem vzrostlé zeleně ve volné krajině;
- s mezemi rozčleněnými půdními bloky orné půdy a kulturních luk, respektovanými prvky historického členění krajiny;
- typickými mělkými zářezy údolí potoků s respektovanými partiemi potočních niví;
- s charakteristicky utvářenými drobnými venkovskými sídly zachovávajícími si svůj tradiční venkovský ráz;
- ovocnými sady.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

V oblasti krajinného rázu je třeba dbát na minimalizaci zásahů a zachování významu znaků krajinného rázu, které jsou zásadní nebo spoluurčující pro ráz krajiny a které jsou dle cennosti v rámci státu či regionu jedinečné nebo význačné. Jedná se o následující zásady ochrany krajinného rázu, z nichž některé jsou obecně použitelné pro ochranu přírody a krajiny a některé pro územně plánovací činnost:

V ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU NA ÚSEKU OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY

- Zajistit aplikaci a plnění rámcových ochranných podmínek v koncepci uspořádání krajiny, urbanistickou a architektonickou koncepci v rámci územních plánů obcí;
- Zajistit aplikaci požadavků a doporučení ochrany hodnot krajinného rázu jednotlivých dílčích krajinných prostorů a uvedených opatření k ochraně obrazu sídel v krajině v rámci územního plánování obcí;
- Věnovat zvýšenou pozornost ochraně a zachování prostorového uspořádání všech sídel a zamezit vymezování ploch s rozdílným způsobem využití určených k výstavbě výstavby tak, aby bylo tato uspořádání narušeno nebo setřeno;

- Věnovat vysokou pozornost obnově krajiny v duchu zvýšení hodnot krajinného rázu a v kontextu uvedených doporučení a ochranných podmínek dílčích krajinných prostorů;
- Klást důraz na vyrovnání využitých potenciálů krajiny a obnovu ekosystémových služeb v duchu doporučení uvedeného u dílčích krajinných prostorů v rámci dané krajiny;
- Klást vysoký důraz na zachování obrazu vsí i jejich krajinného rámce vzhledem k tomu, že celý prostor je obrazem části CHKO Železné hory uplatňujícím se v rámci navazujících tabulí a pahorkatin.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO KONCEPCI USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY

- respektovat a zachovávat přírodní a přírodě blízké segmenty v krajině, významné krajinné prvky a jejich obraz v krajině včetně návazností a vztahů těchto území v krajině;
- zamezit výstavbě v krajině mimo zastavěné stávajících sídel a zamezit rozšiřování zástavby do krajiny bez logické a vztahově korektní návaznosti na sídlo v duchu zásad udržitelného rozvoje;
- chránit obraz kulturně a historicky cenných míst, nerušený obraz návrší, horizontů, zejména obraz licoměřického kostela na návrší;
- zamezit zastavování prostorů potočních a říčních niv, stejně jako nevhodnému hospodaření v jejich prostorech, podporovat obnovu přirozené retence krajiny a přírodě blízké způsoby zadržování vod a zpomalení jejich odtoku;
- zamezit takové změně využití krajiny, která může narušit typický venkovský obraz daného místa;
- chránit a obnovovat stromořadí;
- chránit a obnovovat sady jako typický kulturní prvek v krajině;
- zamezit výstavbě výškových staveb v krajinářsky cenných prostorech, průhledech na scénérii CHKO Železné hory;
- zamezit výstavbě výškových staveb přesahujících horizont (krajinný předěl) Železnohorského hřbetu, nebo významné dílčí horizonty vnitřní scénérie krajiny;
- zamezit výstavbě vertikálních výškových staveb technicistní povahy uplatňujících se spolu s dominantami kostelů, kdy může dojít k "soupeření" dominant
- zachovávat nerušené výhledy do navazující krajiny.

RÁMCOVÉ DOPORUČENÍ PRO URBANISTICKOU A ARCHITEKTONICKOU KONCEPCI

- chránit tradiční obraz venkovských sídel vsí s typickými tradičními objekty v jejich historicky daném prostorovém uspořádání, charakteristickém členění hmot, orientací a charakteru detailních prvků a historicky utvářenými vztahy k navazujícímu krajinnému rámci a k sídelní struktuře, chránit dochované prostory humen a zahrad s charakteristickými sady a vzrostlou zelení, úvozovými cestami;
- dbát na ochranu nerušeného obrazu historických budov a jejich ucelených souborů v kontextu místa, do něhož jsou zasazeny a v němž vytváří obraz či důležité vztahy, historických kulturních dominant sídel a krajiny a zamezit jeho narušení či znehodnocení;
- novou zástavbu koncipovat v duchu základních převažujících charakteristik sídla (prostorové uspořádání, architektonický výraz, uspořádání hmot a jejich orientace, poměr volných nezastavěných ploch k zastavěním, koeficient zeleně, orientace a vedení komunikací, celková orientace sídla); zástavbu vždy začlenit do krajiny vždy zahradami a zelení tak, aby nenápadně splynula se stávajícím obrazem sídla i místa;
- zamezit výstavbě dominantních objektů, které by se rušivě uplatnily v obrazu sídla nebo místa, do něhož je sídlo umístěno;
- začlenit rušivé objekty (zemědělské areály v okrajích sídel do krajiny.

OBNOVA KRAJINY

- Iniciovat a podporovat záměry zaměřené na obnovu přirozené retenční schopnosti krajiny s důrazem na přírodě blízká řešení, obnovu ekomorfologické kvality vodních toků, jejich účinnou a funkční revitalizaci;
- Podporovat obnovu stromořadí a péči o zeleň v krajině;
- Podporovat obnovu sadů v krajině, obnovu úvozových cest vedených v katastru, obnovu remízků a mezí členících půdní bloky.

G.2 PODMÍNKY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU VYMEZENÝCH DÍLČÍCH KRAJINNÝCH PROSTORŮ CHKO ŽELEZNÉ HORY

Podmínky ochrany krajinného rázu k vymezeným dílčím krajinným prostorům vychází z naplňování cílové kvality dané krajiny a jsou konkretizací nebo zdůrazněním uvedených zásad. Podmínky jsou soustředěny do dvou úrovní:

- *Směrování ochrany krajinného rázu* – doporučení kam je třeba soustředit pozornost k zajištění ochrany krajinného rázu, obsahuje komentář ve vztahu k dosažení cílové kvality
- *Ochranné podmínky* – předkládá ochranné podmínky k zajištění ochrany krajinného rázu
- *Návrh zvýšení hodnot krajinného rázu* – předkládá doporučení k dosažení cílové kvality a zvýšení hodnot krajinného rázu daného prostoru

G.2.1 DKP01 - ŽELEZNOHORSKÝ HRBET

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je prakticky dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování obrazu celého hřbetu a k ochraně nerušeného horizontu, k ochraně nerušeného uplatnění dominanty hradu Lichnice, ochraně odlesněných enkláv drobných sídel před nevhodným zastavováním, či změnou využití území, ochraně přírodních hodnot, daných lesními porosty, zářezy potoků, květnatých luk udržovaných sečením, pasením, ochraně sídel před nevhodnými dostavbami a přestavbami.

- Udržet pohledově až ikonicky vymezující západní část území CHKO bez viditelných narušení, (s vědomím existence stávajícího vedení u Kobyly hlavy);
- Zachovat a chránit přírodní partie zalesněných Kaňkových hor, zalesněnými z. stráněmi mezi vrchy Kobyly hlava, Krkanka a Skála, členitými okraji se zalesněnými stráněmi nad krajinou Doubravské brázdy;
- Zachovat a chránit přírodní charakter zaříznutých údolí potoků;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích v okrajích lesů, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě;
- Zachovat a chránit nerušený obraz hradu Lichnice ve všech směrech;
- Zachovat charakter odlesněných enkláv tradičních podhorských vsí zasazených do závěrů krátkých údolí;
- Chránit charakter sídel s převahou tradičních objektů zemědělských usedlostí a chalup dochovaných v původním historickém prostorovém uspořádání.

OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zamezit výraznému viditelnému odlesňování hřbetu, zachovat dojem celistvosti lesního komplexu a zachovat souvislý zalesněný horizont
- Zachovat celistvost nenarušeného horizontu v celé délce hřbetu a to z obou jeho stran a nepovolovat stavební objekty, které svou výškovou hladinou převyšují výškovou hladinu lesa nebo lesní komplex rozbíjí odlesněním, či jiným narušením
- Zamezit vzniku nových rekreačních objektů pro individuální nebo hromadnou rekreaci
- Nepovolovat na úpatí hřbetu výstavbu, která může narušit jeho obraz a jež by mohla narušit charakteristický venkovský obraz sídel v okrajích hřbetu, zejména objekty technického charakteru, které mohou výrazně snížit malebnost obrazu přechodových okrajů tohoto celku do okolních dílčích krajinných prostorů
- Chránit přírodní a přírodě blízké segmenty krajiny a jejich obraz v krajině
- Zachovat a chránit členitost lesních okrajů a podporovat vznik porostních pláštíků
- Zachovat prvky historického uspořádání krajiny jako jsou meze, remízky, úvozové cesty
- zajistit ochranu dochovaných přechodů sídel v humna (extenzivně využívané zahrady bez oplocení, sady a lada), začlenit sídla do krajiny zelení a zahradami
- Zachovat vzrostlou zeleň v obcích a na jejich okrajích
- Potlačovat vznik nových staveb ve volné krajině
- Zamezit výstavbě narušující převažující prostorové uspořádání sídla, měřítko a proporce tradičních objektů sídla daného typu, nerespektující nerušený obraz sídla a jeho dominant

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Zmírnit či eliminovat negativní projev základnové stanice mobilní telefonní sítě volbou vhodného nátěru nebo jejím přemístěním
- Zmírnit negativní projev odlesněného pásu s nadzemním vedením VVN nad Třemošnicí rozbitím pravidelných lesních okrajů a výsadbou vhodné a účelně rozložené křovinné vegetace
- Posilovat hodnoty krajinného rázu ve vztahu k ekologické stabilitě krajiny a ve vztahu k jejímu využívání
- Postupně zvyšovat význam mimoprodukčních funkcí lesa
- Zásahy do krajiny za účelem ochrany a zlepšení estetické kvality krajinného rázu podřídit zvýšení ekologické stability
- Podporovat vhodné aktivity na okrajích KC v obývaných částech, jako je agroturistika aj.
- Posilovat venkovskou identitu sídel

Vzhledem k zásadnímu dominantnímu postavení celého hřbetu v celém širokém regionu je žádoucí zachovávat jeho celistvost a nerozbíjet ji stavebními objekty, které svou výškovou hladinou převyšují hladinu vrcholu lesa nebo lesní komplex rozbíjí odlesněním (viz negativní působení nadzemního vedení VVN u Lovětínské rokli).

G.2.2 DKP02 - CHVALETICKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je třeba dosáhnout členěním scelených zemědělských ploch orné půdy.

- Udržet nerušený horizont severního závěru Železnohorského hřbetu, zachovat rozsah zalesnění;
- Zachovat historické členění krajiny a zatravnění prostoru jižně od Bílého Kamene a chránit obraz tohoto segmentu;

- Doplnit zeleň ke komunikačním formou stromořadí a zeleň do krajiny obnovou mezí a remízků či soliterních dřevin, vytvářet přírodě blízké krajinné prvky;
- Chránit charakter sídel s převahou tradičních objektů zemědělských usedlostí a chalup dochovaných v původním historickém prostorovém uspořádání.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Chránit, respektovat a zachovat historické členění krajiny a zatravnění prostoru jižně od Bílého Kamene a chránit obraz tohoto segmentu;
- Chránit a zachovat členité okraje lesů a zamezit záboru lesní půdy ;
- Chránit mimolesní zeleň ve všech formacích v krajině i sídlech;
- Zachovat venkovský charakter sídel v území, zamezit nevhodným dostavbám a výstavbě bez kontextu k sídlu, jeho prostorovému uspořádání, zamezit výstavbě a přestavbám narušujícím obraz sídel nevhodným členěním, umístěním na parcele, proporcemi, orientací a charakterem.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Rozbití výrazné geometrizace krajiny a velkých lánů orné vhodnější parcelací pozemků, zakládáním nových (tvarově bohatých) prvků
- Zakládání chlumů, remízků a mezí v krajině - programy péče o krajinu
- Podpora obnovy vzrostlé zeleně v krajině a zachování stávající vzrostlé zeleně v obcích a na jejich okrajích;
- Posilovat přírodní hodnotu a ekologickou stabilitu krajiny;
- Harmonizovat využívání krajinných potenciálů krajiny;
- Volit autochtonní materiál;
- Nová parcelace by měla být prováděna s ohledem na základní produkční a mimoprodukční funkce krajiny, ale zároveň i na obsah přírodních složek krajiny, měla by vycházet z historického členění krajiny, obnovovat historické úvozové a polní cesty;
- Změny v krajině by měly být provedeny též ve smyslu zvýšení ekologické stability.

G.2.3 DKP03 - PODHRADSKÁ KOTLINA

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je prakticky dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování obrazu území kotliny, doplňovat přírodní a přírodě blízké segmenty a krajinou zeleň, zejména v prostoru Starého dvora, zachovat a chránit charakter údolní potočnice Počátky.

- Udržet nerušený horizont a obraz Železnohorského hřbetu;
- Udržet a zlepšit přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter potočních niv;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích v okrajích lesů, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech;
- Chránit a zachovávat historické části sídel s dochovanou zástavbou tradičních chalup a zemědělských usedlostí;
- Chránit charakter uspořádání a historickou kvalitu prostoru obce Počátky;
- Stabilizovat rekreační výstavbu;
- Chránit nerušené průhledy do krajiny kotliny z navazujících vyvýšených míst.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zamezit výstavbě staveb ohrožujících obraz a nerušený horizont Železnohorského hřbetu;
- Zachovat nerušený horizont s vrcholovou partií Na Stojánku a jeho obraz patrný z navazujících prostorů;
- Zamezit záboru lesní půdy pro výstavbu;
- Respektovat, chránit a zachovat přírodní a přírodě blízké segmenty krajiny, chránit nerušenost, vztahy s krajinným prostředím;
- Zachovat rozsah zatravnění území, případně zornění realizovat v drobném měřítku a s důrazem na historické uspořádání tradiční plužiny, podporovat extenzivní formy využití krajiny;
- Zajistit ochranu a doplnění krajinné zeleně;
- Chránit přírodní charakter rybníků a jejich břehových partií Horní a Dolní Peklo;
- Respektovat a chránit prostor, obraz a navazující krajinu Hedvičina údolí, vytvořit dostatečný ochranný prostor s krajinou zelení a loukami;
- Zachovat charakter, prostorové uspořádání, sídel obce Počátky, Starého Dvora a Skoranova, vymezit cenné dochované části a stabilizovat jejich stav, respektovat a zachovávat proluky a volné nezastavěné prostory jako chráněnou charakteristickou součást obrazu sídla, zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám tradičních objektů sídla, nevhodným dostavbám sídla, v případném rozvoji řešit sídlo regulačním plánem nebo územním plánem s regulačními prvky, regulovat charakter, uspořádání hmot, umístění na pozemku, orientaci, sklon střechy, členění stavebních otvorů apod.;
- Vymezit historické centrum Kraskova s převahou tradičních zemědělských usedlostí v historickém prostorovém uspořádání a zajistí jeho ochranu vhodnou regulací;
- Zamezit zastavování volné krajiny;
- Stabilizovat stávající rekreační výstavbu, zejména v okolí rybníků Horní a Dolní peklo, zamezit jejímu dalšímu rozvoji a přestavbám na objekty k trvalému obývání;

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit nevhodně situovaný areál u starého dvora do krajinného rámce vhodným ozeleněním (doplnění zeleně ke stávající);
- Vytvořit ochranný pás s loukami a krajinnou zelení navazující na okraje Hedvičina údolí rozbití;
- Rozčlenit vhodnou formou obnovy polních a úvozových cest, mezí a remízků intenzivně obdělávané scelené bloky orné v okolí Starého Dvora
- Podporovat zakládání chlumů, remízků a mezí v krajině - programy péče o krajinu
- Podporovat a iniciovat revitalizaci technicky upravených částí vodotečí a výsadbu vhodné doprovodné zeleně
- Doplnovat stromořadí ke komunikacím;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině.

G.2.4 DKP04 - PRACHOVICKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je prakticky dosaženo, ochranu je třeba se soustředit především na zachování nerušených zalesněných horizontů. Na území CHKO zalesněný prostor v okolí vrchu Pod Bučinou.

- Udržet nerušený horizont a obraz lesnatého prostoru v CHKO;

- Chránit a posilovat přírodní charakter drobných toků a pramenišť.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zamezit záboru lesní půdy, zachovat rozsah zalesnění, zachovávat členité okraje lesa;
- Chránit a obnovovat přírodní charakter pramenišť a lesních potoků;
- Zachovávat a chránit nerušený zalesněný horizont

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Podporovat vznik členitých okrajů lesa, obnovu porostního pláště lesa, přechodové partie lesa a volné krajiny (ekoton).

G.2.5 DKP05 - SEČ - LICIBOŘICE

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je na území CHKO v podstatě dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování obrazu území náhorního zarovnaného prostoru, zejména chránit charakter zářezů závěrů údolí přítoků Chrudimky a Struhy, přírodní a přírodě blízké segmenty jako jsou břehové porosty s navazující doprovodnou zelní potoků, krajinnou zeleň doprovázející dochované prvky historického členění krajiny, okraje lesa, drobné lesíky, podporovat obnovu historických cest, mezí a remízků a rozčlenit tak scelené převážně zatravněné bloky původní orné, doplňovat přírodní a přírodě blízké segmenty a krajinnou zeleň, chránit cenné soubory zástavby sídel, sídelní zeleň a zeleň v okrajích sídel.

- Udržet nerušené výhledy do okolní krajiny, dílčí horizonty, výhledy do údolí Chrudimky, Podhradské kotliny, na Železnohorský hřbet, chránit nerušené průhledy na cenné pohledové póly v krajině;
- Udržet a zlepšit přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině s důrazem na obnovu přírodních a přírodě blízkých stanovišť;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter potočních niv a navazujícího prostoru;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech, podporovat extenzivní formy hospodaření, rozčlenit scelené velkoplošné bloky v okolí Seče;
- Chránit meze a remízky, stromořadí, drobné lesíky s krajinnou zelení;
- Chránit kulturní krajinné prvky a turistické póly v krajině;
- Chránit a zachovávat historické části sídel Seč a Žďárec u Seče, charakter sídla Kovářov s dochovanou zástavbou tradičních chalup a zemědělských usedlostí;
- Chránit charakter uspořádání a historickou kvalitu prostoru obce Počátky;
- Stabilizovat rekreační výstavbu v Seči a začlenit ji do krajiny;
- Začlenit do krajiny nevhodně umístěné zemědělské areály snižující kvalitu obrazu krajinného rámce sídel Seč a Žďárec u Seče.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Respektovat nerušené výhledy do okolních krajin a jejich dílčích krajinných prostorů (Údolí Chrudimky, Podhradské Kotlina, Železnohorský hřbet), zachovávat nerušený

- obraz horizontu mezi vrchy Na Stojáku a Na Farářství, nerušené návrší nad Sečí Kopaniny a Nad Padrtí;
- Respektovat, zachovat a posilovat prvky krajinné zeleně v krajině, stromořadí a drobné lesy;
 - Chránit, zachovat a posilovat přírodní charakter závěrů údolí, potočních niv, zamezit jejich zastavování;
 - Zamezit výstavbě ve volné krajině, omezovat výstavbu technických staveb technické infrastruktury přesahujících svou výškou výšku lesa s ohledem na zachování nerušených horizontů;
 - Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
 - Začlenit zemědělské areály v okraji Seče a Žďárce u Seče a rekreační objekty u Seče do krajiny vhodnou formou ozelenění,
 - Chránit a zachovat obraz sídla Kovářov, ochrana všech stávajících přírodě blízkých, ale i polokulturních ploch, které rozbíjejí svým umístěním převažující monotónnost orné půdy
 - Zachovat charakter, prostorové uspořádání i kvalitu stavebních objektů Kovářova, respektovat a zachovávat proluky a volné nezastavěné prostory jako charakteristickou součást obrazu sídla, zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám tradičních objektů sídla, nevhodným dostavbám sídla novostavbami, v případném rozvoji řešit sídlo regulačním plánem nebo územním plánem s regulačními prvky, regulovat charakter, uspořádání hmot, umístění na pozemku, orientaci, sklon střechy, členění stavebních otvorů apod., zachovávat a obnovovat vzrostlou zeleň v sídle i v jeho okrajích, zamezit zastavování humen a zahrad;
 - Vymezit historické centrum a úseky historické zástavby Seče s převahou tradičních domů a usedlostí, chránit historické zemědělské dvory a usedlosti Žďárce u Seče včetně jejich charakteristického obrazu, navazujícího prostoru zahrad a proluk, zajisti jejich ochranu vhodnou regulací, novostavby směřovat v ucelených čitelných a architektonicky sladěných formacích do vhodných částí sídla s respektem jeho historického prostorového uspořádání a důrazem na jeho zachování v cenných částech, zachovat čitelnost urbanistické formace Žďárce u Seče, dbát na zachování cenných částí obrazu sídel, zmírňovat uplatnění nevhodných objektů vhodnými způsoby;
 - Stabilizovat stávající rekreační výstavbu, zejména v okolí Seče vázané na Sečskou údolní nádrž, zamezit jejímu dalšímu rozvoji a přestavbám chat na objekty k trvalému obývání;

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit nevhodně situované zemědělské areály areál do krajinného rámce Seče a Žďárce u Seče vhodným ozeleněním (doplnění zeleně ke stávající);
- Začlenit okraje Seče do krajiny vhodným ozeleněním;
- Rozčlenit vhodnou formou obnovy polních a úvozových cest, mezí a remízků intenzivně scelené bloky pastvin a luk v okolí Seče;
- Podporovat zakládání chlumů, remízků a mezí v krajině - programy péče o krajinu
- Podporovat a iniciovat revitalizaci technicky upravených částí vodotečí a výsadbu vhodné doprovodné zeleně
- Udržovat a doplňovat stromořadí ke komunikacím;
- Podporovat extenzivní forma hospodaření v krajině.

G.2.6 DKP06 - SLATIŇANSKO-SLAVICKÝ AREÁL

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality v území je částečně dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování obrazu sídel ve východní části území, jež je poničen nevhodnými dostavbami, ochranu přírodních a přírodě blízkých segmentů a krajinné zeleně v odlesněné části krajiny a v prostorech s rybníky, renaturalizaci lesních potoků, ochranu prvků historických krajinných úprav komponované krajiny.

- Udržet nerušený horizont a obraz lesnaté části území;
- Udržet a zlepšit přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter potočních niv s navazujícími prostory v lese i volné krajině, prostorů s rybníky;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích v okrajích lesů, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech;
- Chránit a zachovávat historické části sídel s dochovanou zástavbou tradičních chalup a zemědělských usedlostí;
- Stabilizovat rekreační výstavbu;
- Chránit prvky komponované krajiny Slatiňany – Slavice;
- Chránit nerušené průhledy do krajiny v severovýchodní a východní ose ke Slatiňanům.
- Zamezit doplňování turistických „atrakcí“ jež nevhodným způsobem narušují přírodní a kulturně-historický charakter.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Chránit a zachovávat nerušený zalesněný horizont patrný z navazujících prostorů;
- Zamezit záboru lesní půdy pro výstavbu;
- Respektovat, chránit a zachovat přírodní a přírodě blízké segmenty odlesněných partií, chránit nerušenost, harmonické vztahy s krajinným prostředím;
- Zachovat rozsah zatravnění území, drobné měřítko členění krajiny v odlesněných částech v okolí Trpišova s důrazem na historické uspořádání tradiční plužiny, podporovat extenzivní formy využití krajiny;
- Zajistit ochranu a doplnění krajinné zeleně v odlesněných částech;
- Chránit a obnovovat přírodní charakter prostorů s rybníky a potočních niv;
- Respektovat a chránit prostor historické komponované krajiny Slatiňany - Slavice, zamezit další degradaci krajinných úprav a prvků a cenných prostorů komponované krajiny;
- Chránit přírodě blízká lesní společenstva, charakteristické skalní útvary a jejich prostředí;
- Chránit krajinnou zeleň všech forem;
- Zachovat drobné členění krajiny remízky, mezemi a zelení doprovázející vodní toky;
- Zamezit degradaci území nevhodnými úpravami ke zvýšení rekreační atraktivnosti území;
- Zachovat charakter drobných vsí a osad Kochánovice, Práčov, chránit jejich historické prostorové uspořádání, vymezit cenné dochované části Trpišova a stabilizovat jejich stav, respektovat a zachovávat proluk a volných nezastavěných prostorů jako chráněnou charakteristickou součást obrazu sídel, chránit sídelní zeleň uvnitř i v okrajích, zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám tradičních objektů sídel, nevhodným dostavbám sídel;
- Vymezit prostor k zajištění ochrany komponované krajiny Slatiňany - Slavice;
- Zamezit zastavování volné krajiny;
- Stabilizovat stávající rekreační výstavbu chat v celém prostoru, zamezit jejímu dalšímu rozvoji a přestavbám na objekty k trvalému obývání;

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Podporovat obnovu lesních porostů směrem k přírodě bližší skladbě;
- Zvyšovat přírodní hodnotu obnovu květnatých luk, renaturalizací vhodných částí vodních toků;

G.2.7 DKP07 - ÚDOLÍ CHRUDIMKY I.

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je v území částečně dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování a obnovu přírodního charakteru říční nivy a břehových partií řeky Chrudimky, zachování sídelních prostorů s charakteristikou venkovskou zástavbou a kulturními hodnotami, omezení a regulaci rekreační výstavby a využití, zachování mozaiky krajiny s drobným členěním ploch, ochrana obrazu charakteristických cenných údolních partií.

- Udržet nerušený dílčí horizont vymezující prostor údolí;
- Udržet a zlepšit přírodní prostředí údolní nivy řeky, zamezit jejímu zastavování, posilovat přírodní prostředí;
- Zachovat, chránit přírodní části a segmenty v údolí, krajinnou zeleň, cenné lokality přírodě blízkých a přírodních stanovišť, posilovat přírodní charakter v krajině údolí;
- Zachovat a respektovat drobné členění mozaiky polí, luk a pastvin s drobnými lesíky;
- Chránit a zachovávat tradiční venkovský obraz sídel s charakteristickými stavebními objekty;
- Chránit cenné obrazy krajiny a pohledy na charakteristické dominanty;
- Chránit nerušené obrazy vodní nádrže Seč s přírodními partiemi lesa a skalními útvary se zříceninami hradů;
- Regulovat rekreační využití údolní nádrže Seč, zejména výstavbu, stabilizovat stávající rekreační výstavbu chat;
- Chránit nerušené průhledy do krajiny údolí.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Respektovat a zachovat nerušené dílčí horizonty vymezující pohledově prostor údolí;
- Zamezit výstavbě vodních nádrží, jež by narušily charakteristický dochovaný obraz území;
- Vymezovat a chránit nerušené průhledy v prostoru údolí, cenné obrazy sídel Trhová Kamenice, Klokočov, Lipka, dominanty kostelů a panských sídel, zřícenin hradů nad Sečí, skalnatých partií v údolí a nad vodní nádrží;
- Zachovat a vhodně posilovat pestrou mozaiku zemědělské krajiny údolí, respektovat v uspořádání ploch i ve výstavbě reliéf, chránit dochované prvky historického členění krajiny (meze, remízky, úvozové cesty, kamenice aj.);
- Zamezit zásahům do přirozeného tvaru reliéfu a přírodního stavu říčního koryta, zejména těžební činností, výstavbou nových, silnic a úpravou mostů nerespektujících charakter a obraz krajiny daného místa údolí;
- Zachovat poměr lesů, luk a polí, podporovat obnovu druhově pestrých luk;
- Chránit krajinnou zeleň ve všech jejích formacích, zachovávat prvky historického členění krajiny jako jsou meze, remízky, drobné selské lesy, úvozové cesty apod.;
- Chránit a obnovovat přírodní charakter říční nivy; chránit mokřady včetně jejich vztahů v krajině;
- Chránit sídelní zeleň a zapojení sídel do krajinného rámce zelení;

- Zamezit rekreační výstavbě, stabilizovat stávající lokality chat a rekreačních areálů, začlenit rekreační areály v okolí Seče do krajiny, vhodně regulovat rekreační využití projevující se v celkovém obrazu určitého místa v údolí;
- Zamezit výstavbě v sídlech, jež by narušila jejich historické uspořádání, krajinný obraz, vnitřní obraz a urbanistickou kompozici, prostory historických budov a jejich obraz a uplatnění, chránit nerušené pohledové uplatnění kulturních dominant panských sídel a kostelů v krajině, zachovávat venkovský charakter území, zamezit výstavbě odpovídající charakterem a koncepcí městu;
- Zamezit umístování nových staveb na horizontu;
- Chránit prostory s rozptýlenou formou zástavby a zamezit jejich doplňování, členění nevhodnými bariérami a ploty;
- Sídla na dně údolí nerozvíjet do prostoru údolní nivy, rozvoj směřovat do vhodných partií v čitelném uspořádání, jež respektuje obraz sídla, jeho prostorové uspořádání, přírodní podmínky, zejména reliéf krajiny;
- Chránit specifické dochované prostory s mlýny a zamezit jejich nevhodným přestavbám a dostavbám, zejména Kubatka;
- Zamezit zdvojení a posílení nadzemního vedení VVN 220 V v okolí Travné, Kameniček a Trhové kamenice.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit nevhodně umístěné zemědělské areály a zástavbu do krajiny, zejména v okolí Horního Bradla, Seče do krajiny vhodným ozeleněním;
- Podporovat extenzivní forma využití krajiny a harmonizaci krajinných potenciálů, omezovat intenzivní formy využití krajiny;
- Podporovat obnovu historických mezí, remízků, úvozových cest, údržbu a obnovu krajinné zeleně;
- Renaturalizovat vhodné části říční nivy Chrudimky a vhodné části jejich přítoků;
- Posilovat povědomí o přírodních, historických a kulturních hodnotách území.

G.2.8 DKP08 - ÚDOLÍ CHRUDIMKY II.

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je v území částečně dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování a obnovu přírodního charakteru říční nivy a břehových partií řeky Chrudimky, zachování a obnovu mozaiky krajiny v okolí Horního Bezděkova a Bojanova, ochranu charakteristického obrazu sídel, prostoru Padrtského mlýna, omezení a regulaci rekreační výstavby, ochranu obrazu charakteristických cenných partií.

- Udržet nerušený dílčí horizont vymezující prostor údolí, nerušená nezalesněná návrší;
- Udržet a zlepšit přírodní prostředí údolní nivy řeky, zamezit jejímu zastavování, posilovat přírodní prostředí, zachovat přírodní charakter kamenitého koryta, stabilizovat průtok;
- Chránit prostory přírodě blízkých a přírodních stanovišť, posilovat přírodní charakter v krajině údolí;
- Chránit obraz s přírodními partiemi lesa a skalními útvary v údolí;
- Chránit mozaiku a dochované a členění krajiny;
- Chránit a zachovávat tradiční venkovský obraz sídel s charakteristickými stavebními objekty v historickém prostorovém upořádání u sídel Horní Bezděkov, Chlum a osady Vápenice;

- Zachovat a chránit nerušené uplatnění Bojanovského kostela dobře patrné z okolních strání a vyhlídek;
- Regulovat rekreační využití, zejména výstavbu, stabilizovat stávající rekreační výstavbu chat;
- Chránit nerušené průhledy do krajiny údolí, zejména obraz Bojanovského kostela z vyvýšených partií údolí, obraz Horního Bezděkova s charakteristicky uspořádanou zástavbou zemědělských dvorů a usedlostí.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Respektovat a zachovat nerušené dílčí horizonty vymezující pohledově prostor údolí, zejména odlesněné části v okolí Bojanova, chránit nerušené prostory návrší;
- Vymezovat a chránit nerušené průhledy v prostoru údolí, cenné obrazy sídel Bojanov, Horní Bezděkov, pohled na Padršský mlýn, dominanty kostelů a panských sídel, zřícenin hradů nad Sečí, skalnatých partií v údolí;
- Zachovat a vhodně posilovat pestrou mozaiku zemědělské krajiny údolí, respektovat v uspořádání ploch i ve výstavbě reliéf, chránit dochované prvky historického členění krajiny (meze, remízky, úvozové cesty, kamenice aj.);
- Zamezit zásahům do přirozeného tvaru reliéfu a přírodního stavu říčního koryta, zejména těžební činností, výstavbou nových, silnic a úpravou mostů nerespektujících charakter a obraz krajiny daného místa údolí;
- Zamezit záborům lesní půdy, zachovat členité okraje lesů, zachovat poměr lesů, luk a polí, podporovat obnovu druhově pestrých luk;
- Chránit stávající a obnovovat dochované prvky historického členění krajiny (meze, remízky, kamenice, úvozové cesty apod.) doprovázené krajinnou zelení a krajinnou zeleň doprovázející komunikace a potoky, chránit členité prostory s mozaikou krajiny v okolí Vápenice a Chlumu, zachovávat a podporovat obnovu typické mozaiky krajiny polí, luk a pastvin s drobnými lesíky v okolí Bojanova a Horního Bezděkova;
- Chránit krajinnou zeleň ve všech jejích formacích, zachovávat prvky historického členění krajiny jako jsou meze, remízky, drobné selské lesy, úvozové cesty apod.;
- Chránit a obnovovat přírodní charakter říční nivy, chránit mokřady včetně jejich vztahů v krajině;
- Chránit sídelní zeleň a zapojení sídel do krajinného rámce zelení;
- Zamezit rekreační výstavbě, stabilizovat stávající lokality chat (zejména Hořelec, Na Bělidle, Padršský mlýn, u Vápenice aj.), vhodně regulovat rekreační využití projevující se v celkovém obrazu určitého místa v údolí;
- Chránit a zachovávat tradiční venkovský obraz sídel s charakteristickými stavebními objekty v historickém prostorovém upořádání u sídel Horní Bezděkov, Chlum a osady Vápenice, zachovávat a chránit čitelné historické prostorové uspořádání a charakter tradičních chalup a usedlostí, zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám tradičních objektů, novou výstavbu povolovat jen výjimečně především a jen k trvalému bydlení s důrazem na respektování prostorového uspořádání sídla a charakter tradičních venkovských usedlostí, ochranu stanovit v územním plánu s regulačními prvky;
- Zamezit výstavbě ve venkovských sídlech, jež by narušila jejich historické uspořádání, krajinný obraz, vnitřní obraz a urbanistickou kompozici, prostory historických budov a jejich obraz a uplatnění, chránit nerušené pohledové uplatnění kulturních dominant panských sídel a kostelů v krajině, zachovávat venkovský charakter území, zamezit výstavbě odpovídající charakterem a koncepcí městu;
- Chránit prostory s rozptýlenou formou zástavby v okolí Chlumu a zamezit jejich doplňování, členění nevhodnými bariérami a ploty;

- Sídla na dně údolí nerozvíjet do prostoru údolní nivy, rozvoj směřovat do vhodných partií v čitelném uspořádání, jež respektuje obraz sídla, jeho prostorové uspořádání, přírodní podmínky, zejména reliéf krajiny;
- Zamezit umístování nových staveb na horizontu;
- Chránit specifický prostor Padrtského mlýna, jeho obraz v údolí a zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám;
- Chránit historické artefakty v krajině jako jsou pozůstatky vápenky u Polánky.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit prostory s novou zástavbou v Bojanově do krajiny zelení a zahradami;
- Podporovat extenzivní formy využití krajiny a harmonizaci krajinných potenciálů, omezovat intenzivní formy využití krajiny;
- Podporovat obnovu historických mezí, remízků, úvozových cest, údržbu a obnovu krajinné zeleně;
- Renaturalizovat vhodné části říční nivy Chrudimky a vhodné části jejích přítoků;

G.2.9 DKP09 - KRÁSENSKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je částečně dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování obrazu charakteristicky uspořádaného území s krajinnou zelení, k ochraně nerušeného horizontu v okrajích údolí Chrudimky I a II. Podporovat a iniciovat renaturalizaci vodních toků ve vhodných částech území, zachovávat či obnovovat přírodní charakter potočních niv, zachovat krajinnou zeleň, fragmenty úvozových cest, mezí, kamenic a remízků. Chránit dochovaný historický charakter vsí. Členit území s velkoplošnými scelenými bloky orné, zejména v okolí Hodonína.

- Udržet nerušené horizonty nad údolím Chrudimky I a II;
- Respektovat charakteristické uspořádání prostoru;
- Respektovat rozsah zalesnění, zachovat členité okraje lesa, doplnit větrné pláště, vytvářet podmínky pro vznik přechodových pásem do krajiny, zamezit záboru lesní půdy pro výstavbu;
- Zachovat, chránit a obnovovat přírodní charakter drobných údolí potoků;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích v okrajích lesů, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech;
- Chránit dochovaný historický obraz vsí s charakteristickými zemědělskými usedlostmi a chalupami v historickém prostorovém uspořádání, chránit a respektovat nerušený obraz evangelického kostela v Českých Lhoticích;
- Zachovat nerušený prostor archeologické památkové zóny u Českých Lhotic.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Chránit nerušené okraje území nad údolím Chrudimky vytvářející jeho horizont, zamezit jeho zastavování;
- Zachovat lesní porosty a respektovat jejich okraje, zabránit záboru lesní půdy;
- Zachovat pestrou mozaiku zemědělské krajiny v okolí Polánky a Českých Lhotic;
- Chránit prostory potočních niv, podporovat jejich renaturalizaci na vhodných místech, chránit břehové porosty a porosty v navazujících částech, podporovat obnovu podmáčených luk;

- Chránit přírodní a přírodě blízké segmenty krajiny a jejich navazující prostory před znehodnocením;
- Zachovat trvale zatravněné plochy a podporovat jejich další rozvoj v území;
- Zachovat a chránit všechny formace krajinné zeleně, zachovat a obnovovat ovocná stromořadí;
- Zachovávat bohatou sídelní zeleň uvnitř zástavby a v okrajích sídel;
- Zamezit zastavování volné krajiny;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
- Začlenit zemědělské areály v krajině (u Krásného) a v okrajích sídel České Lhotice, u Polánky, u Vedralky do krajiny vhodnou formou ozelenění;
- Chránit a zachovat charakteristický historický obraz sídel, dbát na zachování čitelného historického prostorového uspořádání, obrazu tradičních chalup a zemědělských usedlostí, zachovávat proluky a volné nezastavěné prostory jako charakteristickou součást obrazu sídla, zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám tradičních objektů sídla, nevhodným dostavbám sídla novostavbami, v případném rozvoji řešit sídlo regulačním plánem nebo územním plánem s regulačními prvky, regulovat charakter, uspořádání hmot, umístění na pozemku, orientaci, sklon střechy, členění stavebních otvorů apod., zachovávat a obnovovat vzrostlou zeleň v sídle i v jeho okrajích, zamezit zastavování humen a zahrad;
- Zamezit zdvojení a posílení nadzemního vedení VVN 220 V v prostoru Libkova.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenění nevhodně umístěných zemědělských a jiných technických stavebních objektů a areálů do krajiny vysázením autochtonních vysokokmenných listnatých a jehličnatých dřevin
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině, harmonizaci krajinných potenciálů, členění scelených bloků orné obnovenými mezemi, remízky a úvozovými cestami doprovázenými krajinnou zelení, respektovat uspořádání tradiční plužiny.

G.2.10 DKP10 - SRNSKÝ LES

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je prakticky dosaženo, ochranu je třeba se soustředit především do okrajů lesního komplexu s odlesněnými enklávami, chránit jejich charakter, charakter zástavby a její prostorové uspořádání, chránit přírodní hodnotu v území, zejména pak cenné mokřady v okolí rybníků u Rohozné.

- Chránit a posilovat přírodní charakter drobných toků a pramenišť, přírodní charakter v okolí rybníků Rohozné, prostoru se zatopenými lomy u Nové vsi;
- Zachovávat venkovský obraz sídel v krajině.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zachovávat a chránit nerušený zalesněný horizont patrní z prostoru Trhovokamenicka a Údolí Chrudimky I;
- Zamezit záboru lesní půdy, zachovat rozsah zalesnění, zachovávat členité okraje lesa;
- Chránit a obnovovat přírodní charakter pramenišť a lesních potoků;
- Respektovat a chránit prostory s rybníky a mokřady u Rohozné, zamezit jejich znehodnocení a znehodnocení jejich krajinného rámce;

- Chránit dochované fragmenty krajiny s prvky historického členění krajiny (meze, remízky, úvozové cesty, kamenice aj.)
- Zamezit výstavbě ve volné krajině, omezovat výstavbu technických staveb technické infrastruktury přesahujících svou výškou výšku lesa s ohledem na zachování nerušených horizontů údolí Chrudimky a prostoru Trhové Kamenice;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
- Začlenit zemědělské areály v okraji u Rohozné do krajiny vhodnou formou ozelenění,
- Chránit a zachovat čitelné historické prostorové uspořádání sídel a charakter dochovaných tradičních objektů chalup, zemědělských usedlostí a domků;
- Zamezit dalším dostavám sídel i krajiny chatami a rekreačními objekty, stabilizovat stávající bez dalšího rozvoje.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit zemědělské areály v Rohozné do krajiny.

G.2.11 DKP11 - TRHOVOKAMENICKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je na území CHKO v podstatě dosaženo, ochranu je třeba se soustředit na úroveň harmonického vztahu zastavěného území Trhové Kamenice a krajiny, začlenění okrajů zástavby do krajiny, ochranu prvků historického členění krajiny, ochranu přírodní hodnotě v krajině, zejména při vstupu do údolí Chrudimky, ochranu prostoru sídel Zubří a Možděnice s charakteristickým členěním ploch a ochranu jejich dochovaného cenného historického charakteru.

- Zachovat pestrou mozaiku krajiny;
- Zachovat přírodě blízké a přírodní lokality a jejich krajinný rámeček v okolí Chrudimky, Zubří a Možděnice, chránit přírodní hodnotu v území;
- Chránit charakter harmonické kulturní krajiny;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter potočních niv a údolní nivu řeky Chrudimky a navazujícího prostoru;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině, harmonizovat využití krajinných potenciálů;
- Chránit dochovaný charakter vsí Možděnice a Zubří, jejich urbanistickou kompozici a harmonický vztah sídel s krajinou;

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zachovat nerušená návrší (exponované pohledy)
- Zachovat pestrou mozaiku krajiny;
- Zachovat přírodě blízké a přírodní lokality a jejich krajinný rámeček v okolí Chrudimky, Zubří a Možděnice;
- Nepovolovat technické zásahy do přírodního stavu koryta řeky Chrudimky a jejích přítoků, nepovolovat další stavby v záplavové zóně řeky, nepovolovat zásah do přírodního prostředí niv rušivými činnostmi jako jsou těžební práce, výstavba nových komunikací úpravy kamenných mostků na typizované široké mosty se svodidly a železným zábradlím aj.;
- Chránit a obnovovat krajinnou zeleň, stromořadí a členité okraje lesa, přechodová pásma mezi lesy a krajinou;

- Zachovat a chránit četné prvky historického členění krajiny (mezí, kamenic, remízků, lesíků a úvozových cest);
- Udržet přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině s důrazem na ochranu přírodních a přírodě blízkých stanovišť;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter potočních niv a údolní nivu řeky Chrudimky a navazujícího prostoru;
- Zachovat přírodní charakter soustavy rybníků u Možděnice;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech, podporovat extenzivní formy hospodaření;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
- Chránit kulturní krajinné prvky a turistické póly v krajině;
- Zamezit výstavbě ve volné krajině, omezovat výstavbu technických staveb technické infrastruktury přesahujících svou výškou výšku lesa s ohledem na zachování nerušených horizontů;
- Zachovat nerušený obraz trhovokamenického kostela;
- Respektovat, chránit a zachovávat dochované prostory sídel Zubří a Možděnice, s tradičními historickými objekty zemědělských usedlostí a chalup, zamezit jejich dostavbě a nevhodným přestavbám a úpravám tradičních objektů, zachovat jejich historickou kvalitu a harmonický vztah s krajinným rámcem;
- Chránit nerušený prostor drobné sakrální kompozice s kaplí sv. Jana Nepomuckého v Zubří;
- Stabilizovat stávající rekreační výstavbu u Trhové Kamenice a začlenit ji do krajiny, zamezit jejímu dalšímu rozvoji a přestavbám chat na objekty k trvalému obývání;
- Zamezit rozvoji Trhové kamenice do volné krajiny, novou zástavbu v okrajích začlenit zelení a zahradami;
- Zamezit výstavbě výškových staveb přesahujících výšku lesa.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit nevhodně situované objekty v okraji Trhové kamenice, Možděnice do krajinného rámce;
- Podporovat a iniciovat revitalizaci technicky upravených částí vodotečí a výsadbu vhodné doprovodné zeleně
- Udržovat a doplňovat stromořadí ke komunikacím;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině.

G.2.12 DKP12 – POLOM-STRUŽINEC

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je dosaženo jen částečně, ochranu je třeba se soustředit k posílení přírodní hodnoty, obnovení mozaiky odlesněných částí krajiny, podporovat zatravnění, doplnění krajinné zeleně a obnovu mezí, remízků a úvozových cest s doprovodnou vegetací; vysoký důraz při rozvoji území klást na zachování venkovského obrazu vsí. Území je třeba směřovat k harmonické kulturní krajině.

- Udržet nerušené dílčí horizonty závěru Železnohorského hřbetu a nad údolím Chrudimky I;
- Zachovat lesní porosty a respektovat jejich okraje;

- Posílit obnovu přírodního charakteru v území obnovou přírodních a přírodě blízkých segmentů krajiny;
- Zvýšit plochu zatravnění, obnovit členění zemědělské krajiny obnovou mezí, remízků a úvozů doprovázených zelení;
- Zachovat venkovský obraz vsí a jejich historickou kvalitu, chránit cenná kulturní místa (osada Polom).

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Udržet nerušené dílčí horizonty závěru Železnohorského hřbetu v prostoru Spálavy a Chloumku, zachovat nerušená návrší v území (Polom, a vrchy vytvářející dílčí horizont nad údolím Chrudimky I);
- Respektovat a zachovat plochu zalesnění, obraz lesa ve vrcholové partii vrchu Polom, zachovat místa s členitými okraji lesa, doplnit větrné pláště, vytvářet podmínky pro vznik přechodových pásem do krajiny, zamezit záboru lesní půdy pro výstavbu;
- Chránit prostory potočních niv;
- Zachovat a chránit porosty lemující drobné zářezy potoků, podporovat obnovu podmáčených luk;;
- Chránit přírodní a přírodě blízké segmenty krajiny a jejich navazující prostory před znehodnocením;
- Chránit a doplňovat sídelní zeleň a zeleň v okrajích sídel, stromořadí doprovázející komunikace a větrolamy v krajině;
- Zachovat pestřejší a členitější partie krajiny v okolí Horního a Dolního Vestce, Křemenice a Barovic;
- Zachovat trvale zatravněné plochy a podporovat jejich další rozvoj v území;
- Zamezit zastavování volné krajiny;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
- Začlenit zemědělské areály v krajině u Barovic, Slavíkova, Rovného a Údav do krajiny vhodnou formou ozelenění;
- Zachovat venkovský obraz vsí a jejich historickou kvalitu,
- Chránit cenné prostory zástavby s dochovanými harmonickými vztahy s krajinou či významnými kulturními a historickými hodnotami, zejména prostor osady Polom, prostor osady Zálesí, prostor vsí Horní a Dolní Vestec.
- Chránit a zachovat dochovaný charakteristický historický obraz sídel Kocourov, Zálesí, Horní a Dolní Vestec, Polom, s převahou tradičních objektů zemědělských usedlostí a chalup v tradičním historickém prostorovém uspořádání, zamezit jejich dostavbám a nevhodným přestavbám tradičních usedlostí, zachovat čitelné prostorové uspořádání a celkový obraz, chránit dominantu kostela v osadě Polom a její nerušený projev v kontextu navazujícího krajinného rámce, zachovávat proluky a volné nezastavěné prostory jako charakteristickou součást obrazu sídla, zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám tradičních objektů sídla, nevhodným dostavbám sídla novostavbami, v případném rozvoji řešit sídlo regulačním plánem nebo územním plánem s regulačními prvky, regulovat charakter, uspořádání hmot, umístění na pozemku, orientaci, sklon střechy, členění stavebních otvorů apod., zachovávat a obnovovat vzrostlou zeleň v sídle i v jeho okrajích, zamezit zastavování humen a zahrad;
- U sídel narušených novostavbami zachovat čitelné historické prostorové uspořádání, zamezit jejich dostavbám v zahradách a humnech, nové objekty situovat v duchu této formace nebo v identickém čitelném celku s důrazem na jejich začlenění do krajiny zahradami a zelení; zamezit výstavbě objektů rozdílného měřítka a proporcí, orientace a charakteru vůči tradiční zástavbě;

- Zamezit zdvojení a posílení nadzemního vedení VVN 400 kV v prostoru Slavíkova a Dolního Vestce.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenění nevhodně umístěných zemědělských a jiných technických stavebních objektů a areálů do krajiny vhodnou výsadbou;
- Posílit obnovu přírodního charakteru v území obnovou přírodních a přírodě blízkých segmentů krajiny;
- Zvýšit plochu zatravnění, obnovit členění zemědělské krajiny obnovou mezí, remízků a úvozů doprovázených zelení;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině, harmonizaci krajinných potenciálů, členění scelených bloků orné obnovenými mezemi, remízky a úvozovými cestami doprovázenými krajinnou zelení, respektovat uspořádání tradiční plužiny.

G.2.13 DKP13 - SKUTEČSKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je dosaženo částečně, ochranu je třeba se soustředit k posílení přírodní hodnoty, obnově mozaiky odlesněných částí krajiny, podporovat zatravnění, doplnění krajinné zeleně a obnovu mezí, remízků a úvozových cest s doprovodnou vegetací; vysoký důraz při rozvoji území klást na zachování venkovského obrazu vsí. Území je třeba směřovat k harmonické kulturní krajině.

- Udržet nerušený zalesněný j. horizont;
- Zachovat lesní porosty a respektovat jejich okraje;
- Posílit obnovu přírodního charakteru v území obnovou přírodních a přírodě blízkých segmentů krajiny;
- Zvýšit plochu zatravnění, obnovit členění zemědělské krajiny obnovou mezí, remízků a úvozů doprovázených zelení;
- Zachovat venkovský obraz Čekova, a osady Majlant.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Udržet a zachovat nerušený zalesněný horizont navazujícího Srnského lesa;
- Chránit prostor potoční nivy Oběšinky s doprovodnými porosty;
- Chránit přírodní a přírodě blízké segmenty krajiny a jejich navazující prostory před znehodnocením;
- Chránit a doplňovat sídelní zeleň a zeleň v okrajích sídel, stromořadí doprovázející komunikace a větrolamy v krajině;
- Zachovat trvale zatravněné plochy a podporovat jejich další rozvoj v území;
- Zachovat sady u Čekova a podporovat jejich rozvoj;
- Zamezit zastavování volné krajiny;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
- Zachovat venkovský obraz vsí a jejich historickou kvalitu,
- Chránit cenné historické objekty chalup a zemědělských usedlostí v historickém prostorovém uspořádání v kontextu původní urbanistické formace s charakteristickými prolukami zahrad a luk, novou výstavbu umisťovat s ohledem na zachování čitelného historického prostorového uspořádání sídla s důrazem na měřítko a proporce tradiční zástavby sídla.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Posílit obnovu přírodní hodnoty v území obnovou přírodních a přírodě blízkých segmentů krajiny;
- Zvýšit plochu zatravnění, obnovit členění zemědělské krajiny obnovou mezí, remízků a úvozů doprovázených zelení;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině, harmonizaci krajinných potenciálů, členění scelených bloků orné obnovenými mezemi, remízky a úvozovými cestami doprovázenými krajinnou zelení, respektovat uspořádání tradiční plužiny.

G.2.14 DKP14 - CHRUDIMSKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality dosaženo není, cílem ochrany krajinného rázu je především začlenění nevhodného zemědělsko-výrobního areálu dvora Podhůra do krajiny a členění scelených bloků orné půdy doplněním krajinné zeleně a obnovou mezí a remízků.

- Udržet nerušený zalesněný j. horizont navazujícího prostoru Slatiňansko-Slavického areálu;
- Zachovat nerušený obraz okrajů lesních porostů;
- Posílit obnovu přírodního charakteru v území obnovou přírodních a přírodě blízkých segmentů krajiny;
- Doplnit přírodě blízké segmenty do krajiny obnovou mezí a remízků, revitalizovat potok Podhůra, doplnit břehové porosty;
- Začlenit prostor dvora Podhůra do krajiny.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Udržet a zachovat nerušený zalesněný j. horizont navazujícího prostoru Slatiňansko-Slavického areálu;
- Chránit, doplnit a obnovovat stromořadí doprovázející komunikace;
- Začlenit prostor dvora Podhůra do krajiny vhodným ozeleněním, zamezit jeho rozvoji do krajiny;
- Zamezit zastavování volné krajiny;
- Zachovat venkovský obraz vsi s rozvolněnou zástavbou Říště;
- Chránit cenné historické objekty chalup a zemědělských usedlostí v historickém prostorovém uspořádání v kontextu původní urbanistické formace s charakteristickými prolukami zahrad a luk, novou výstavbu umísťovat s ohledem na zachování čitelného historického prostorového uspořádání sídla s důrazem na měřítko a proporce tradiční zástavby sídla.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Posílit obnovu přírodní hodnoty v území obnovou přírodních a přírodě blízkých segmentů krajiny, zejména podporovat renaturalizaci a revitalizaci potoka Podhůra s doplněním vzrostlé zeleně a odpovídajících břehových porostů;
- Zvýšit plochu zatravnění, obnovit členění zemědělské krajiny obnovou mezí, remízků a úvozů doprovázených zelení;
- Obnovovat a podporovat obnovu sadů;
- Zlepšit celkový obraz krajiny na území CHKO.

G.2.15 DKP15 - CHOTĚBOŘSKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je prakticky dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování celkového obrazu území, ochranu unikátního prostoru údolí Doubravy se specifickými prostory mlýnů a navazujícími partiemi horního Sokolovce, zachování nerušených výhledů v krajině, ochranu obrazu vsi Sokolovec nad údolím Doubravy.

- Udržet nerušený zalesněný horizont s vrchem Na Kopaninách patrný z navazujících dílčích krajinných prostorů Libicka a Sobíňovského hřbetu;
- Udržet kvalitu přírodního prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter odlesněných okrajů území;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích v okrajích lesů, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech;
- Chránit a zachovávat obraz sídla Horní Sokolovec a venkovský obraz jeho krajinného rámce;
- Stabilizovat rekreační výstavbu;

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zamezit výstavbě staveb ohrožujících obraz a nerušený zalesněný horizont s vrchem Na Kopaninách, vrchu Koukalky a prostoru Obory;
- Zamezit záboru lesní půdy pro výstavbu;
- Respektovat, chránit a zachovat přírodní charakter údolí Doubravy, respektovat a chránit charakter a identitu specifických dílčích míst a jejich kvalitu před znehodnocením;
- Zachovat rozsah zatravnění v okrajích lesů zejména v prostorech samoty Hamry, v okraji Bílku, v odlesněných částech pod vrchem Koukalky;
- Zajistit ochranu a doplnění krajinné zeleně v okrajích lesa, podporovat vytváření přechodů porostů do krajiny;
- Chránit stromořadí u silnice k Hornímu Sokolovci v odlesněné části jeho krajinného rámce;
- Chránit přírodní charakter prostoru Durynská obora s rybníkem Obora u Chotěboře, začlenit prostor ČOV do krajiny vhodným ozeleněním;
- Zachovat a chránit charakter, prostorové uspořádání Horního Sokolovce, stabilizovat zastavěné území, respektovat a zachovávat proluky a volné nezastavěné prostory jako chráněnou charakteristickou součást obrazu sídla, zamezit nevhodným přestavbám a dostavbám tradičních objektů sídla, nevhodným dostavbám sídla, v případném rozvoji řešit sídlo regulačním plánem nebo územním plánem s regulačními prvky, regulovat charakter, uspořádání hmot, umístění na pozemku, orientaci, sklon střechy, členění stavebních otvorů apod.;
- Chránit prostory samot Hamry, Horního a Dolního mlýna, zamezit jejich dostavbám a nevhodným přestavbám dochovaných historických objektů, zachovat charakter jejich navazujícího krajinného rámce;
- Zamezit zastavování volné krajiny;
- Stabilizovat stávající rekreační výstavbu, zejména v okolí rybníků Horní a Dolní peklo, zamezit jejímu dalšímu rozvoji a přestavbám na objekty k trvalému obývání;

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit nevhodně situovaný areál ČOV u Chotěboře do prostoru navazující obory vhodným ozeleněním (doplnění zeleně ke stávající), revitalizovat prostor enklávy Křivého dvora;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině.
- Rekonstruovat nevhodné porosty lignikultur k přírodě bližší porostní skladbě, zejména v návaznosti na prostory údolí Doubravy.

G.2.16 DKP16 - CHOTĚBOŘ

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílovou kvalitou je především harmonické začlenění okrajů města a jeho obrazu do krajinného rámce a jeho celková revitalizace, podpora tvorby komponované příměstské krajiny zvyšující její rekreační potenciál s důrazem na zachování a obnovu přírodní hodnoty v území, revitalizace komponované krajiny se zámeckým parkem a navazujícím prostorem Durinské obory.

- Udržet nerušený dílčí zalesněný horizont s vrchem vrchu Koukalky;
- Vytvořit kompozici vhodného využití příměstské krajiny;
- Zamezit nevhodnému rozvoji města do krajiny CHKO.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Chránit a zachovat nerušený dílčí zalesněný horizont s vrchem vrchu Koukalky;
- Chránit a zachovat kvalitu přírodního prostředí prostorů volné krajiny v okolí vrchu Koukalky včetně odlesněných částí;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter odlesněných okrajů území;
- Zachovat a obnovit krajinářky komponovaný prostor zámeckého parku a navazující obory, začlenit prostor nevhodně situované ČOV v oboře do krajiny;
- Chránit nerušené průhledy na historický obraz města;
- Zamezit nevhodnému zastavování volné krajiny bez kontextu, zamezit vzniku suburbií v krajině navazující na město, stabilizovat rekreační zástavbu chat a zahrádkářských kolonií;
- Obnovovat aleje a stromořadí;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích v okrajích lesů, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech;
- Umožnit citlivý rozvoj rekreačního potenciálu krajiny města na základě celkového předem projednaného a harmonizovaného konceptu;
- Zamezit rozvoji průmyslové zóny ve východním okraji města do krajiny CHKO;

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit nevhodně situovaný areál ČOV u Chotěboře do prostoru navazující obory vhodným ozeleněním (doplnění zeleně ke stávající), revitalizovat prostor enklávy Křivého dvora;
- Začlenit okraje města do krajiny vhodnými úpravami a ozeleněním;
- Začlenit prostor průmyslové zóny ve východním okraji města do krajinného rámce vhodným ozeleněním.

G.2.17 DKP17 - LIBICKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je v podstatě dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování obrazu území celého údolí Cerhovky s charakteristickým členěním krajiny, jež je dáno specificky utvářeným reliéfem zlomových svahů, chránit charakter údolí Cerhovky a bočních údolíček jejích přítoků, obraz svahů závěru Železnohorského hřbetu, chránit přírodní a přírodě blízké segmenty jako jsou břehové porosty s navazující doprovodnou zelní potoků, krajinnou zeleň doprovázející dochované prvky historického členění krajiny, komunikace, okraje lesa, drobné lesíky, prudké zlomové svahy; podporovat obnovu historických cest, mezí a remízků a rozčlenit tak scelené bloky orné půdy a kulturních luk, doplňovat přírodní a přírodě blízké segmenty a krajinnou zeleň; chránit cenné části zastavěných prostorů sídel, obnovovat a chránit sídelní zeleň a zeleň v okrajích sídel; chránit cenné partie s panskými sídly (zámky), dominantami kostelů.

- Udržet nerušené výhledy z vyvýšených poloh do krajiny celého prostoru, dílčí horizonty, výhledy na Železnohorský hřbet, chránit nerušené průhledy na cenné pohledové póly v krajině (zámky, kostely, prostory potoků s břehovými porosty apod.);
- Udržet a podporovat zlepšení přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině s důrazem na obnovu přírodních a přírodě blízkých stanovišť;
- Zachovat členitou nepravidelnou mozaiku krajiny střídajících se ploch zeleně, drobných lesů, polí a luk;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter potočních niv a navazujícího prostoru, zachovat nerušené partie údolí Cerhovky s rybníky a podmáčenými loukami;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech, podporovat extenzivní formy hospodaření, rozčlenit scelené velkoplošné bloky v okolí Seče;
- Chránit meze a remízky, stromořadí, drobné lesíky s krajinnou zelení;
- Chránit kulturní krajinné prvky a turistické póly v krajině;
- Chránit a zachovávat historické části sídel Libice, Maleč, charakter lánových vsí v údolích a lesních návesních a lánových vsí v závěrech drobných údolích, dbát na ochranu prostorů s převažující zástavbou tradičních chalup a zemědělských usedlostí;
- Stabilizovat rekreační výstavbu chat.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Respektovat nerušené výhledy do krajiny, na Železnohorský hřbet, zachovávat nerušený obraz horizontu Železnohorského hřbetu, nerušená návrší a stráně zlomových svahů;
- Respektovat, zachovat a posilovat prvky krajinné zeleně v celém území, doplňovat, obnovovat a chránit stromořadí, drobné lesy, porosty nepřístupných svažitých míst, sady, břehové porosty s charakteristickými dřevinami především vrb, olší a jasanu;
- Chránit, zachovat charakter prostoru potoční nivy Cerhovky a závěr jejího údolí s drobnými rybníky, podmáčenými loukami se zelení, prostoru údolí Barovky a prostoru Blanice s břehovými porosty a posilovat jejich přírodní charakter, chránit přírodní charakter říční nivy Doubravy se specifickými prostory mlýnů, nerušený prostor Mariánského údolí u Dolního Sokolovce, zamezit jejich zastavování;
- Zamezit výstavbě ve volné krajině, omezovat výstavbu technických staveb technické infrastruktury přesahujících svou výškou výšku lesa s ohledem na zachování nerušených horizontů, zamezit zdvojení a navyšování stožáru nadzemního elektrického vedení 400 kV procházejícího územím nad Libicemi, Štěpánovem, jež narušuje horizont Železnohorského hřbetu, požadovat udržení vhodného nátěru;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
- Začlenit do krajiny nevhodně umístěné zemědělské areály snižující kvalitu obrazu krajinného rámce sídel Bezděkov, Libice, Maleč vhodnou formou ozelenění, zamezit

jejich stavebnímu rozvoji, jenž by znamenal převýšení stávající převažující výškové hladiny jednotlivých stavebních objektů;

- Chránit a zachovat venkovský ráz sídel, zejména pak chránit sídla s převažujícími tradičními objekty v původním historickém prostorovém uspořádání, chránit okraje sídel s dochovanými humny a typickými zahradami, typické objekty sídel jako jsou kamenné zídky, plaňkové ploty apod., respektovat proluky a nezastavěné prostory jako součást historického prostorového uspořádání, zachovat obraz cenných objektů sídel, jako jsou zámky, kostely, významné budovy aj., zachovávat a případně revitalizovat veřejné prostory, návsi s důrazem na jejich venkovský ráz, zamezit dostavbám bez kontextu k sídlu, nevhodně situovaným na pozemku vůči tradiční urbanistické kompozici daného sídla, nevhodných proporcí, měřítka a členění stavebních hmot;
- Chránit nerušené pohledové uplatnění kulturních dominant, jako jsou budovy zámků, kostely, významné budovy v Libici a respektovat související prostory, prostory parků a parkově upravených částí krajiny;
- Chránit obrazy prostorů
 - i. zámečku Rochňovec a jeho krajinný rámeček s přírodními a přírodě blízkými prostory Svatomariánského údolí, rybníka Stavenov, Myslivny a prostoru komponovaných krajinářských úprav,
 - ii. zámku Štěpánov s navazujícím zámečským parkem, zemědělským dvorem, panskými budovami, kaplí, ovocnými sady a samotou chalupy,
 - iii. zámku v okraji Nového Studence s parkem a zahradou,
 - iv. zámek v Malči s parkem vymezeným kamennou zdí, zamezit výstavbě v uvedených prostorech a jejich znehodnocení a degradaci;
- Chránit nerušené dochované prostory bývalých mlýnů na Doubravě (Němcův Mlýn s budovou bývalé sklárny, Obstův Mlýn) a Nového Mlýna Cerhovce, zachovat charakteristické stavební objekty, zamezit jejich nevhodným přestavbám a dostavbám, zamezit v těchto prostorech a souvisejícím krajinném rámci rozvoji nové výstavby, stabilizovat prostory;
- Začlenit dvůr Kroměšín v pohledově exponovaném místě do krajiny vhodným ozeleněním;
- Chránit prostory samot a osad se zemědělskými dvory a chalupami a zamezit jejich dostavování;
- Vymezit historické centrum a úseky historické zástavby Libice, s převahou tradičních domů a usedlostí, chránit historické zemědělské dvory a usedlosti Žďárce u Seče včetně jejich charakteristického obrazu, navazujícího prostoru zahrad a proluk, zajistí jejich ochranu vhodnou regulací, novostavby směřovat v ucelených čitelných a architektonicky sladěných formacích do vhodných částí sídla s respektem jeho historického prostorového uspořádání a důrazem na jeho zachování v cenných částech, zachovat čitelnost urbanistické formace Žďárce u Seče, dbát na zachování cenných částí obrazu sídel, zmírňovat uplatnění nevhodných objektů vhodnými způsoby;
- Stabilizovat stávající rekreační výstavbu chat, zamezit jejímu dalšímu rozvoji a přestavbám chat na objekty k trvalému obývání;

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit do krajiny nevhodně umístěné zemědělské areály snižující kvalitu obrazu krajinného rámce sídel Bezděkov, Libice, Maleč vhodnou formou ozelenění;
- Rozčlenit vhodnou formou obnovy polních a úvozových cest, mezí a remízků scelené bloky pastvin a luk v plochých částech území – dosáhnout charakteru hramonické kulturní krajiny;
- Podporovat zakládání chlumů, remízků a mezí v krajině - programy péče o krajinu

- Podporovat a iniciovat revitalizaci technicky upravených částí vodotečí a výsadbu vhodné doprovodné zeleně
- Udržovat a doplňovat stromořadí ke komunikacím;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině.

G.2.18 DKP18 – SVAHY ÚDOLÍ DOUBRAVY - BĚSTVINA

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je na území CHKO v zásadě dosaženo, ochranu je třeba se soustředit k zachování celkového obrazu tohoto pohledově exponovaného území při úpatí srázu Železnohorského hřbetu, zejména chránit charakter zářezů a závěrů údolí přítoků Doubravy, přírodní a přírodě blízké segmenty, krajinnou zeleň doprovázející dochované prvky historického členění krajiny, okraje lesa, drobné lesíky, podporovat obnovu historických cest, mezí a remízků a vhodně rozčlenit scelené bloky orné půdy, doplňovat přírodní a přírodě blízké segmenty a krajinou zeleň, chránit cenné soubory zástavby sídel, jejich obraz, chránit sídelní zeleň a zeleň v okrajích sídel.

- Udržet nerušené výhledy do krajiny Dářské brázdy a Golčojeníkovské pahorkatiny s širokou nivou řeky Doubravy, udržet obraz celého území a nerušený horizont Železnohorského hřbetu, chránit nerušené průhledy na cenné pohledové póly v krajině, zachovat výhled k hradu Lichnice;
- Udržet a zlepšit přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině s důrazem na obnovu přírodních a přírodě blízkých stanovišť;
- Zachovat, chránit a posilovat přírodní charakter krátkých přítoků Doubravy a jejich bezprostředního prostoru;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích, zvyšovat plochu zatravnění v celém prostoru, zejména ve svažitých partiích, na vhodných místech obnovovat přírodě blízké a druhově pestré louky, podporovat extenzivní formy hospodaření, rozčlenit scelené velkoplošné bloky v okolí Běstviny, Rostejna a Běstviny;
- Chránit meze a remízky, stromořadí, drobné lesíky s krajinnou zelení;
- Chránit kulturní krajinné prvky a turistické póly v krajině;
- Chránit a zachovávat historické části sídel ve svazích v závěrech drobných údolíček, rozvlněné formace zástavby osad a samoty, zachovat čitelné a nenarušené prostorové uspořádání Jeřišna, Malče, Běstviny (s respektováním situace závislé na reliéfu údolí Zlatého potoka), zachovat venkovský charakter vsí s převažující dochovanou zástavbou tradičních chalup a zemědělských usedlostí v původním historickém prostorovém uspořádání;
- Začlenit okraje města Třemošnice do krajiny CHKO, zachovat nerušený obraz prostoru na zámku a panského dvora se zámeckým parkem;
- Chránit obraz prostoru zámku v Malči;
- Stabilizovat rekreační výstavbu chat.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zachovat nerušené výhledy do krajiny Dářské brázdy a Golčojeníkovské pahorkatiny s širokou nivou řeky Doubravy, zachovat a chránit pohledově exponovaný obraz celého území a chránit a zachovat převážně nerušený horizont Železnohorského hřbetu, chránit nerušené průhledy na cenné pohledové póly v krajině;
- Zamezit výstavbě ve volné krajině, omezovat výstavbu technických staveb technické infrastruktury přesahujících svou výškou výšku lesa s ohledem na zachování nerušeného

horizontu Železnohorského hřbetu, zamezit výstavbě, jež by mohla významně narušit obraz území nebo jeho části;

- Respektovat, zachovat a posilovat prvky krajinné zeleně v krajině, stromořadí a drobné lesy;
- Posilovat přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině s důrazem na obnovu přírodních a přírodě blízkých stanovišť;
- Posilovat přírodní charakter krátkých přítoků Doubravy a jejich bezprostředního prostoru, podporovat revitalizaci vodních toků a výsadbu břehových porostů na vhodných místech;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích, zvyšovat plochu zatravnění v celém prostoru, zejména ve svažitých partiích, na vhodných místech obnovovat přírodě blízké a druhově pestré louky, podporovat extenzivní formy hospodaření, rozčlenit scelené velkoplošné bloky v okolí Běstviny, Rostejnu a Běstviny;
- Chránit dochované prvky historického členění krajiny meze a remízky, stromořadí, drobné lesíky s krajinnou zelení;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;
- Začlenit zemědělské areály Dolní Lhotky, Jeřišna a Běstviny do krajiny vhodnou formou ozelenění;
- Vymezit a chránit kulturní a přírodní krajinné prvky a turistické póly v krajině (např. údolí Zlatého potoka, Berlova vápenka, kaple sv. Jan);
- Chránit a zachovávat historické části větších sídel (Běstvina, Jeřišno, Maleč) zachovat historické objekty, respektovat a chránit jejich čitelné a nenarušené prostorové uspořádání, respektovat situaci reliéfu údolí Zlatého potoka;
- Zachovat venkovský charakter vsí s převažující dochovanou zástavbou tradičních chalup a zemědělských usedlostí, chránit a zachovávat dochované formace rozvolněné zástavby drobných vsí, osad a samot ve svazích a v závěrech drobných údolíček, respektovat a chránit jejich prostorové uspořádání, charakter obrazu historické zástavby zemědělských usedlostí, dvorů a chalup, zamezit dostavbám vsí do prostoru původní historické formace, novou výstavbu jednotlivě a výjimečně směřovat s přísnou regulací proporcí, měřítka, členění hmot, orientace a umístění na pozemku do vhodných míst;
- Citlivě regulovat případné dostavby a změny ve výstavbě v pohledově exponovaných partiích, zejména v otevřených svažitých částech při rozhraní Železnohorského hřbetu;
- Začlenit okraje města Třemošnice do krajiny CHKO, zachovat nerušený obraz prostoru na zámku a panského dvora se zámeckým parkem;
- Chránit obraz prostoru zámku v Malči;
- Stabilizovat rekreační výstavbu chat.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit zemědělské areály Dolní Lhotky, Jeřišna a Běstviny do krajiny vhodnou formou ozelenění;
- Začlenit okraje Třemošnice do krajiny vhodným ozeleněním;
- Rozčlenit vhodnou formou obnovy polních a úvozových cest, mezí a remízků intenzivně scelené bloky pastvin a luk v okolí Jeřišna, Malče, Rostena a Běstviny;
- Podporovat obnovu historických úvozových cest se stromořadím, zakládání remízků a mezí v krajině - programy péče o krajinu
- Podporovat a iniciovat revitalizaci technicky upravených částí vodotečí a výsadbu vhodné doprovodné zeleně;
- Udržovat a doplňovat stromořadí ke komunikacím;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině.

G.2.19 DKP19 – SOBÍŇOVSKÝ HŘBET

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je na území CHKO dosaženo částečně, ochranu je třeba se soustředit k zachování nerušeného horizontu krajinného předělu oddělujícího prostor Libicka od krajiny Dářské brázdy a ochranu obrazu tohoto pohledově exponovaného prostoru, jeho specifických dílčích částí v okolí Malochyně a Markvartice a revitalizaci zemědělské krajiny u Žďírce nad Doubravou.

- Chránit krajinný předěl daný částečně zalesněným Sobíňovským hřbetem, zachovávat nerušené výhledy do prostoru podmoklanské kotliny, udržet nerušené výhledy do krajiny Dářské brázdy;
- Udržet a zlepšit přírodní prostředí celého dílčího krajinného prostoru s důrazem na zachování a rozvoj harmonických vztahů v krajině s důrazem na obnovu přírodních a přírodě blízkých stanovišť;
- Zachovat venkovský charakter a obraz samot se zemědělskými dvory Malochyně, Markvartice, Zvolánov, Křivý dvůr chránit a obnovovat obraz jejich krajinného rámce;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech, podporovat extenzivní formy hospodaření;
- Zlepšit obraz zemědělské krajiny u Žďírce nad Doubravou;
- Zachovat venkovský obraz Sobíňova a udržet jeho rozvoj ve stávající hranici severního okraje;
- Začlenit okraje Žďírce nad Doubravou do krajinného rámce.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zachovat nerušený horizont Sobíňovského hřbetu, nerušené výhledy do prostoru podmoklanské kotliny, udržet nerušené výhledy do krajiny Dářské brázdy, zamezit zástavbě svou výškou zasahující do tohoto horizontu;
- Zachovat a chránit obraz krajinného rámce Malochyně, zejména prostor mezi Křivým dvorem a Malochyní s potokem a rybníky doprovázenými břehovými porosty a loukami;
- Chránit dochované fragmenty prvků historického členění krajiny, krajinnou zeleň, zejména stromořadí;
- Zachovat venkovský charakter a obraz samot se zemědělskými dvory Malochyně, Markvartice, Zvolánov, Křivý dvůr chránit obraz usedlostí, zamezit nevhodným přestavbám tradičních historických usedlostí a dostavbám prostorů samot, zachovat a obnovovat doprovodnou zeleň samot;
- Zachovat a respektovat louky a pastviny v odlesněných partiích, postupně směřovat tyto louky k přírodě blízké druhové skladbě na vhodných místech, podporovat extenzivní formy hospodaření;
- Členit scelené bloky orné půdy u Žďírce nad Doubravou obnovou mezí, remízků a historických úvozových/polních cest doprovázených stromořadím;
- Zachovat venkovský obraz Sobíňova a zamezit jeho rozvoji do svahů Sobíňovského hřbetu, na území CHKO ponechat zastavěný prostor ve stávající stabilizované formaci;
- Zamezit výstavbě ve volné krajině, omezovat výstavbu technických staveb technické infrastruktury přesahujících svou výškou výšku lesa s ohledem na zachování nerušených horizontů;
- Rozvíjet a podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině;

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit okraje Ždírcce nad Doubravou do krajinného rámce vhodnými formami ozelenění;
- Rozčlenit vhodnou formou obnovy polních a úvozových cest, mezí a remízků intenzivně scelené bloky pastvin u Ždírcce nad Doubravou;
- Podporovat zakládání chlumů, remízků a mezí v krajině - programy péče o krajinu
- Podporovat a iniciovat revitalizaci technicky upravených částí vodotečí a výsadbu vhodné doprovodné zeleně
- Udržovat a doplňovat stromořadí ke komunikacím;
- Podporovat extenzivní formy hospodaření v krajině.

G.2.20 DKP20 - ŽEHUŠICKO

SMĚŘOVÁNÍ OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU

Cílové kvality je třeba dosáhnout členěním scelených zemědělských ploch orné půdy.

- Udržet nerušený horizont severního závěru Železnohorského hřbetu, zachovat rozsah jeho zalesnění;
- Podpořit obnovu obrazu harmonické kulturní krajiny v okraji CHKO;
- Obnovit v možné míře historické členění krajiny, zvýšit plochu luk a pastvin, zejména v prostoru Pod Habřinou v návaznosti na okraje lesního porostu;
- Chránit a obnovovat stromořadí s preferencí ovocných dřevin;
- Podporovat obnovu ovocných sadů v celém prostoru;
- Chránit dochovaný historický charakter sídel vyznačujících se v celém území s převahou tradičních objektů zemědělských usedlostí a chalup dochovaných v původním historickém prostorovém uspořádání.

RÁMCOVÉ OCHRANNÉ PODMÍNKY

- Zachovat nerušený horizont tvořený převážně zalesněným závěrem Železnohorského hřbetu, zamezit výstavbě, jež by svou výškou narušila jeho stávající nerušený obraz;
- Zamezit záboru lesní půdy;
- Chránit a obnovovat prostory s tradičními sady u Podhořan, Žlebské Lhoty, Tuchovce a Lipovce;
- Respektovat a zachovat historické členění krajiny a zatravnění prostoru jižně od Bílého Kamene a Žlebské Lhoty a chránit obraz těchto míst;
- Zachovat stávající plochu zatravnění u Podhořan, Bílého kamene, Lipovce, Licoměřic a Žlebské Lhotky;
- Chránit a obnovovat zachovat krajinnou zeleň v krajině ve všech formacích;
- Umožnit a podporovat celkovou revitalizaci technicky upravených vodních toků, zejména Kurvice;
- Zachovat stávající venkovský charakter sídel v území, zamezit nevhodným dostavbám a výstavbě bez kontextu k sídlu, jeho prostorovému uspořádání, zamezit výstavbě a přestavbám narušujícím obraz sídel nevhodným členěním, umístěním na parcele, proporcemi, orientací a charakterem; chránit a zachovat čitelné prostorové uspořádání historické zástavby Žlebské Lhoty, Licoměřic, Tuchova, a Lipovce, historické jádro s návesní formací Bousova, urbanistickou kompozici Podhořan u Ronova, zamezit nevhodným dostavbám humen a zahrad.

NÁVRH ZVÝŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

- Začlenit zemědělský areál u Lipovce do krajiny formou vhodného ozelenění, zamezit nevhodnému rozvoji měnícímu výškovou hladinu stávajících halových objektů;
- Rozčlenit scelené bloky orné mezi Žlebskou Lhotou a Licoměřicemi obnovou mezí, remízků a úvozových cest doprovázených stromořadím na vhodných místech;
- Posilovat přírodní hodnotu a ekologickou stabilitu krajiny;
- Harmonizovat využívání krajinných potenciálů krajiny;